FLORIN GHEORGHIU

PARTIDE ALESE

FLORIN GHEORGHIU

PARTIDE ALESE

FLORIN
GHEORGHIU

PARTIDE ALESE

www.stere.ro

Coperta: WILLY MÜLLER

www.stere.ro

FLORIN GHEORGHIU

PARTIDE ALESE

www.stere.ro

EDITURA SPORT - TURISM
BUCUREȘTI - 1980

Redactor : GH. DEREVENCU
Tehnoredactor : I. PETRE

Bun de tipar : 30.VI.1980
Coli de tipar : 14+8 pag. planşe

Lucrarea executată sub comanda nr. 573
la Întreprinderea Poligrafică „INFORMAŢIA"

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

www.stere.ro

CUVÎNT ÎNAINTE

Apariția „Partidelor alese" (primul volum) ale marelui maestru Florin Gheorghiu reprezintă, fără îndoială, un eveniment important pentru literatura șahistă românească! Este pentru prima oară că o asemenea culegere de partide apare în țara noastră, avînd girul semnăturii prestigioase a celui mai bun șahist român la această oră, a celui care a adus țării noastre titlul de campion mondial de juniori (1963), primul șahist român deținător al celui mai înalt titlu FIDE, acela de mare maestru. Ideea de a împărți cartea în două volume distincte (1960—1970 și apoi perioada dintre 1970 și prezent) este ingenioasă și dă posibilitate cititorilor să urmărească evoluția lui Florin Gheorghiu de-a lungul anilor, de la apariția sa în turneele importante, interne și internaționale, să se familiarizeze cu stilul de joc al celui mai bun produs al șahului românesc, a jucătorului care a reușit să înmănuncheze trăsăturile esențiale ale școlii românești de șah, fiind un jucător complet, pozițional-combinativ.

Încă de la apariția sa ca jucător de turneu, în 1960, cînd la vîrsta de numai 16 ani a obținut primul titlu de campion de seniori al României, Florin Gheorghiu s-a impus prin tenacitatea sa deosebită, prin dorința sa evidentă de a se perfecționa și autodepăși! Treptat, de-a lungul anilor, în confruntări dure pe toate meridianele globului, juniorul și apoi marele maestru Florin Gheorghiu a dovedit că șahul românesc masculin are un reprezentant demn în confruntările cu școlile de șah străine! Realizînd o ascensiune vertiginoasă (între 16—20 de ani de la categoria I la mare maestru internațional), Florin Gheorghiu a intrat cu autoritate în elita mondială, după o serie de performanțe unice pentru șahul nostru: la 16 ani campion național de seniori, la 18 ani maestru internațional, la 19 ani campion mondial de juniori, la 20 de ani mare maestru, de 8 ori campion al țării,

de 3 ori calificat în turneele interzonale ale campionatului mondial (ultima dată fiind la un pas de calificare!), Florin Gheorghiu a contribuit direct la toate marile succese ale şahului nostru masculin din ultimii ani în olimpiade, campionate europene şi balcaniade, succese care au afirmat cu pregnanţă şahul românesc în arena internaţională. Cu un plus de voinţă şi de „şansă" de concurs, vrem să credem că în viitorul apropiat Florin Gheorghiu va juca în meciurile candidaţilor la titlul suprem în şah!

Cartea „Partide alese" reprezintă o culegere de realizări valoroase, jucate în ţară şi în străinătate, însoţite de comentarii ample şi documentate, care prezintă un interes major pentru jucătorii de toate vîrstele şi de toate categoriile. Comentariile, realizate alert şi agreabil, sînt accesibile publicului larg şi tocmai din această cauză sîntem convinşi că lucrarea va cunoaşte un mare succes de public. (Faptul că unele comentarii se referă la anumite perioade nu face decît să crească gradul lor de veridicitate.)

Modul în care a realizat lucrarea marele maestru Florin Gheorghiu, prin intercalarea unor capitole explicative pentru cititori, este binevenit, făcînd ca publicul larg să recepteze cu uşurinţă acest volum de specialitate. Dovedind o mare dragoste faţă de străvechiul sport al minţii, cartea marelui maestru Florin Gheorghiu va constitui, fără îndoială, o lucrare de referinţă în publicistica şahistă românească.

CORNEL PACOSTE
PREŞEDINTELE FEDERAŢIEI ROMÂNE DE ŞAH

Februarie, 1980

WWW.LIBRO.RO

ÎN LOC DE PREFAŢĂ

De obicei, şahul este privit, apreciat şi înţeles din două ipostaze total opuse: jucători de concurs şi spectatori. Aceştia din urmă, mulţi dintre ei şahişti amatori pasionaţi, dezbat cu ardoare partidele maeştrilor, „hotărînd" care din mutări sînt cele mai bune, emit judecăţi şi opinii mai mult sau mai puţin autorizate, creează printre prietenii apropiaţi „imaginea" jucătorului preferat. „Replica" marilor jucători de turneu se face simţită prin partidele lor, multe dintre ele într-adevăr memorabile, şi acest „dialog" jucător—spectator este continuu, făcînd ca sportul minţii, şahul, îndrăgit de milioane şi milioane de oameni, să aibă numai de cîştigat!

Deoarece o carte de genul „Partidelor alese" apare în premieră absolută în ţara noastră (din punctul de vedere al partidelor proprii comentate de un mare maestru român), am căutat să apăr, desigur, poziţia jucătorului de turneu, explicînd de multe ori în detaliu probleme psihologice, analize, pregătire, care — adeseori — au trecut poate neobservate, dar, în acelaşi timp, am căutat ca prin comentariile propriu-zise, cît şi prin capitolele explicative, spectatorul, cel care a fost de atîtea ori prezent în sala de turneu lîngă mine sau a urmărit la radio, televiziune sau în presă rezultatele turneelor, să înţeleagă cît mai bine procesul gîndirii unui mare maestru, să fie făcut într-un fel „părtaş" la modul în care acesta şi-a prezentat propriile victorii. Din această cauză în principal comentariile propriu-zise nu sînt excesiv de complicate, ele căutînd să fie pe gustul şi pe înţelesul unui public cît mai larg, „Partidele alese" fiind o carte adresată tuturor categoriilor de şahişti, amatori şi de performanţă din ţara noastră. Tot pentru ca procesul evolutiv al unui jucător de turneu (în speţă subsemnatul) să fie cît mai complet prezentat, mi-am împărţit lucrarea în două volume, cel de faţă, primul, înglobînd cele mai bune realizări din momentul apariţiei mele ca jucător de turneu pînă în

anul 1970. Ce s-a întîmplat după 1970, spectatorii sau mai bine-zis cititorii vor putea urmări în paginile următorului volum. Desigur, elementele cele mai dificile în prezentarea propriilor realizări sînt evitarea unei atitudini subiective, aprecierea corectă, obiectivă a jocului adversarilor, tragerea unor concluzii juste odată cu încheierea luptei de idei de pe tablă. Vreau să cred că volumul a reușit să prezinte partidele care îl compun tocmai în acest fel...

Alegerea partidelor n-a fost întîmplătoare, fiind preferate cele mai importante din punct de vedere sportiv (momente deosebite ale carierei), în funcție de adversari și, în sfîrșit, din punct de vedere artistic, al frumuseții lor. Este un lucru cunoscut că de cîte ori am avut prilejul, mi-am exprimat părerea că șahul este un amestec foarte reușit de sport, știință și artă. Lucrul cel mai important pentru un șahist este, după mine, transmiterea unui mesaj propriei generații și celei care va veni, mesaj care nu poate fi alcătuit decît din cele mai bune și frumoase partide ale sale!

Din această cauză, rezervîndu-mi dreptul de a explica cititorilor apropierea dintre șah și știință în următorul volum, sper că partidele din acest prim volum vor reuși să scoată în evidență aspectele lor estetice, să-i convingă pe cititori că afirmația „Șahul este și o artă" este cît se poate de adevărată!

Autorul

EMOŢIILE DEBUTULUI

Anul 1959 începuse în mod fericit pentru mine, pentru că, spre surprinderea multor specialişti, un şcolar în vîrstă de 15 ani izbutise să se califice în „finala naţională" a seniorilor... La şcoală, de asemenea, aveam rezultate bune, eram printre primii elevi din clasă, mai aveam un an pînă la terminarea liceului „I. L. Caragiale" din Ploieşti. Probabil aceste două considerente i-au făcut pe conducătorii sportului universitar din acea vreme să-mi acorde deosebita încredere de a figura printre componenţii lotului reprezentativ studenţesc ce urma să ne reprezinte la Universiada de la Leningrad! Drept să spun, atunci cînd am primit vestea convocării mele în lot, nu mi-a venit să cred, întrucît consideram, sincer să fiu, că existau la ora respectivă alţi jucători mai valoroşi decît mine, iar în al doilea rînd, nu eram încă student... Oricum, vestea mi-a făcut multă plăcere şi în zilele următoare m-am prezentat la Bucureşti, unde am făcut cunoştinţă cu colegii mei de echipă, pe unii dintre ei cunoscîndu-i pînă atunci doar din auzite. Iată echipa României pentru Universiada de la Leningrad din 1959, în ordinea meselor: Gh. Mititelu, D. Drimer, I. Szabo, P. Joiţa, Fl. Gheorghiu, Gh. Botezatu. Dintre aceştia, primii trei erau maeştri, eu şi Joiţa eram candidaţi maeştri, iar Botezatu avea categoria I. Puţin surprinşi, probabil, de prezenţa mea în echipă, colegii mai vîrstnici m-au înconjurat totuşi cu o prietenie binevoitoare. În avion, glumele lor privind prima mea călătorie aeriană au făcut ca timpul să treacă mai uşor şi după cîteva ore eram în frumosul oraş de pe malurile Nevei. Participam pentru prima oară la o competiţie de asemenea valoare şi în mijlocul atîtor mari maeştri şi maeştri renumiţi m-am simţit în primul moment intimidat. Cu

această ocazie îl vedeam întîia oară de aproape pe Boris Spasski, fostul copil minune al șahului sovietic, viitor campion mondial și... adversar al meu în numeroase concursuri din diferite țări ale lumii. Aici, la Leningrad, mă voi împrieteni cu mulți șahiști renumiți, cu care peste cîțiva ani mă voi întîlni în primele mele turnee internaționale în diverse țări ale lumii. Aceasta a fost, dealtfel, principala caracteristică a Universiadei de la Leningrad: înjghebarea unor prietenii trainice între tinerii de diverse naționalități. În timpul rundelor s-a luptat aprig pentru victorie, dar acest lucru nu împiedica deloc ca în timpul liber șahiștii din diferite echipe să meargă la spectacole, muzee, să danseze sau uneori să cînte melodii din țările lor. În ceea ce mă privește, eu am avut destul de mult timp liber la Leningrad, întrucît eram rezervă (acesta a fost dealtfel primul și singurul concurs internațional în care eu am fost rezervă într-o echipă reprezentativă a României) și nu jucam decît atunci cînd antrenorul considera necesar sau... neriscant! Profitînd de acest timp liber am cunoscut bine Leningradul, care mi-a plăcut foarte mult. Am întîrziat multe ore în fața pînzelor celebre din Ermitaj, am admirat Palatul de iarnă și grădinile imperiale, vestite prin jocurile lor de apă, și m-am plimbat alături de mulți turiști cu vaporașul pe Neva. În sfîrșit, într-una din zile, antrenorul m-a anunțat că îmi voi face debutul internațional contra echipei S.U.A. (viitoarea campioană mondială universitară). Jucam cu negrele (îmi amintesc că am făcut o partidă foarte bună de atac) contra unui puternic maestru american, Saidy, am obținut o splendidă poziție, am cîștigat dama și... furat de frumusețea partidei am pierdut în criză de timp. Am fost atît de dezolat, încît timp de aproape trei zile nu mi-am putut reveni, în ciuda asigurărilor tuturor colegilor că făcusem o partidă mare. În cele din urmă am fost pus din nou să joc, de data aceasta șase partide la rînd, și am realizat $5^1/_2$ puncte, obținînd cel mai bun rezultat individual din echipa română și prima normă de maestru al sportului! În meciul cu Anglia am realizat cea mai bună partidă a mea din întreg campionatul: Gheorghiu—Mabbs: 1.e4 e5 2.f4 Cf6 3.f:e5 C:e4 4.Cf3 Cg5 5.Cc3 Cc6 6.d3 C:f3+ 7. D:f3 Dh4+ 8.g3 Dd4 9.Ne3 C:e5 10.Df2 Db4 11.0—0—0 d6 12.d4 Cg4 13.De2 Rd8 14.Nf4 h6 15.Ng2 Da5 16.The1 Nd7 17. Dc4 Ne6 18.T:e6! f:e6 19.D:e6 Cf6 20.Te1 c6 21.N:d6 N:d6 22. D:d6+ Cd7 23.Nh3 Dc7 24.

De7+ Rc8 25.Ce4! Td8 26.Cc5 b6 27.Ce6! și negrul a cedat.

Universiada s-a încheiat cu o mare surpriză: echipa S.U.A. (Lombardy, Kalme, Weinstein, Mednis, Saidy) a reușit să învingă în ultima rundă formația țării gazdă cu $2^1/_2$—$1^1/_2$ (Spasski a pierdut la Lombardy) și americanii au cîștigat la Leningrad titlul de campioni mondiali universitari. Pe locul 3 s-a clasat Iugoslavia, iar echipa noastră a ocupat în final un onorabil loc 6, înaintea puternicelor formații ale R.D. Germane și Ungariei. Primul meu mare concurs internațional se încheiase. Obținusem un rezultat bun, reținusem atenția specialiștilor prin jocul prestat (în acele zile „Les lettres françaises" au subliniat apariția la Universiadă a multor tineri talentați, remarcînd pe cehoslovacul Kupka și pe românul Gheorghiu) și, în plus, aveam acum în marea familie a șahiștilor o mulțime de prieteni!

www.ste

PRIMUL MEU TITLU DE CAMPION AL ROMÂNIEI

Afară, pe străzi, ploua fără încetare de cîteva zile. Era o toamnă ceţoasă, se lăsase un frig pătrunzător, puţinii trecători se grăbeau spre casele lor, înfruntînd vîntul de pe stradă.

În Aula Bibliotecii Centrale Universitare se desfăşura în acele mohorîte zile de toamnă ale anului 1960 finala campionatului naţional de şah, prima la care luam parte şi eu. E poate concursul care mi-a rămas cel mai bine întipărit în minte pentru că, după ce ratasem de puţin calificarea în finală cu un an înainte, acum ţineam să demonstrez tuturor, şi mai ales mie, că participarea mea la suprema competiţie internă a şahului românesc nu era o simplă întîmplare. Cît de grea fusese semifinala de la Sibiu, cu preţul cîtor emoţii obţinusem locul II, care permitea şcolarului Florin Gheorghiu să ia parte la finala de la Bucureşti! Îmi amintesc că tragerea la sorţi s-a desfăşurat pe nesimţite, că a trecut foarte repede, nu mai ţin minte ce număr am avut şi... a sosit prima rundă. Primul adversar: I. Bălănel, multiplu campion al României, ale cărui partide le rejucasem înainte de atîtea ori, căutînd să învăţ cît mai mult de la un mare jucător, pe care-l admiram sincer. Am început partida copleşit de emoţie, însă încet, încet am uitat că eram un simplu debutant, aproape neluat în seamă de numeroşii spectatori şi de adversarii din turneu, şi jocul s-a încins. După circa patru ore de joc reuşisem o partidă excelentă şi cîteva aplauze firave, parcă neîncrezătoare, salutau prima mea victorie într-o finală românească! A doua zi am cîştigat din nou — şi în acel moment am început să-mi făuresc un vis frumos: cîştigarea titlului de campion naţional!

Rundă de rundă, începeam parcă să joc din ce în ce mai bine, victoriile şi remizele alternau, fără ca eu să cunosc înfrîngerea, iar victoria fulger obţinută într-o foarte reuşită partidă de atac în faţa lui Th. Ghiţescu a entuziasmat pe cronicari şi pe specialişti, iar mie... mi-a slăbit atenţia, făcîndu-mă să cred că titlul dorit este foarte aproape. Aşa cum se întîmplă deseori în

sport, relaxarea timpurie se plătește scump și în runda următoare am pierdut o poziție net cîștigată la penultimul clasat în acel moment, V. Georgescu, înfrîngere care a relansat spectaculos lupta pentru primul loc. Campionul din anul anterior, V. Ciocâltea, care pierduse primele două partide în turneu, avea o puternică revenire în ultimele runde, jucători experimentați ca I. Szabo, Gh. Mititelu, M. Pavlov puteau profita de fiecare inexactitate a unui debutant neobișnuit cu finalele. Rundă de rundă, totul devenea din ce în ce mai greu, partidele durau parcă din ce în ce mai mult, iar adversarii erau, parcă, din ce în ce mai puternici! În cele din urmă a sosit ultima rundă, în care sorții programaseră partida-derby a întregii finale, Ciocâltea—Gheorghiu. Maestru internațional experimentat, acesta încerca, în întîlnirea directă cu mine, să smulgă *in extremis* victoria finală și să-și păstreze astfel titlul. Diferența dintre noi era de numai o jumătate de punct și mie îmi era necesară remiza pentru a deveni campion. Îi datorez mult fostului meu antrenor C. Radovici, le datorez mult tuturor șahiștilor ploieșteni, care în acele clipe au fost toți alături de mine, m-au încurajat necontenit cu privirile și apoi, în noaptea albă care a urmat, au analizat cu toții poziția întreruptă căutînd cea mai simplă cale spre remiză. A fost o partidă grea, care cred că a mulțumit publicul ce luase cu asalt cocheta, dar mica sală a Bibliotecii. Analizele continuau în stradă, pe tablele de demonstrație instalate acolo pentru cei ce nu putuseră pătrunde în sală. Cît de mare era interesul oamenilor pentru șah am putut constata și după rundă: cînd am ajuns în stradă, cineva m-a întrebat dacă nu i-l pot arăta pe „puștiul din Ploiești" căruia el îi dorea victoria. După opt ore de luptă aprigă, partida s-a încheiat remiză și aplauzele n-au mai fost firave, spectatorii nu mai erau neîncrezători. Ovațiile care au salutat titlul meu de campion al României, primul meu titlu, ca și faptul că devenisem maestru al sportului, nu le voi uita niciodată. E tare frumos să ai 16 ani și să ți se împlinească un vis...

În continuare sînt prezentate trei partide din acest turneu.

GAMBITUL DAMEI

Fl. Gheorghiu — I. Bălănel

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 e7—e6 3.Cb1—c3 d7—d5 4. c4:d5 (Atunci cînd s-a disputat această partidă, varianta schimbului constituia arma de bază a albului în Gambitul damei. Ulterior, s-a ajuns la concluzia că la un joc exact din partea

negrului, albul nu poate obține avantaj și s-a revenit la variantele bazate pe mutarea 4. Cf3) **4...e6:d5 5.Nc1—g5! Nf8—e7 6.Dd1—c2** (Pentru a interzice mutarea Nf5, care duce la joc comod pentru negru) **6... 0—0 7.e2—e3 b7—b6!?** (Din cîte știu eu, o mutare nouă în această poziție foarte cunoscută, în care negrul joacă deobicei 7...c6, 7...Cbd7 sau 7...h6. Mutarea efectuată de Bălănel reflectă stilul său de joc agresiv, el căutînd să obțină încă de la începutul partidei inițiativa. Negrul vrea să realizeze înaintarea c7—c5, fără a mai pierde timp cu mutarea c6) **8.Nf1—d3 h7—h6** (Albul amenință să cîștige un pion) **9.Ng5—h4 c7—c5 10.Cg1—f3** (Liniștit, albul își termină dezvoltarea) **10...Cb8—c6 11.a2—a3** (Prevenind amenințarea Cc6—b4. Poziția rezultată poate fi considerată aproximativ egală) **11...Nc8—e6** (La b7 nebunul negru ar fi ocupat o poziție pasivă) **12.0—0 Dd8—d7** (Era probabil mai bine direct Ta8—c8) **13.Nd3—b5!** (Obligă pe negru la o retragere, chiar temporară) **13... Dd7—b7 14.Dc2—a4 Cc6—b8!?** (Ce altceva putea juca negrul? La 14...Nd7, albul schimba la f6, cîștigînd apoi pionul d5, iar la Tc8 se pierdea o calitate după Na6) **15.Cf3—e5!** (O mutare tipică acestui gen de poziții) **15...a7—a6 16.Nb5—e2!** (Mult mai bine decît Nd3, albul amenințînd mereu Ne2—f3, atacînd pionul d5) **16...b6—b5** (Aparent, negrul are deja o inițiativă periculoasă pe flancul damei) **17.Da4—c2 Cb8—c6 18. Tf1—d1!** (Albul reacționează cu mult calm într-un moment decisiv al partidei, schimbul la c6 neducînd decît la egalitate) **18... b5—b4!?** (Punctul culminant al „inițiativei" negre pe flancul damei. Era mai prudent c5—c4. Vezi diagrama).

19.Ce5:c6! (Aduce dama neagră într-o poziție slabă) **19... Db7:c6 20.Nh4:f6!** (Prin acest schimb oportun, albul îndepărtează principalul apărător al pionului c5, obținînd avantaj clar) **20...Ne7:f6 21.Cc3—a4** (Poanta jocului alb. Se pierde pionul c5, sau se slăbește mult tot flancul damei negre) **21... b4:a3 22.b2—b3!** (O mutare excelentă. Din punct de vedere pozițional, albul are o situație net cîștigată, după ce a reușit în cîteva mutări să impună su-

perioritatea strategiei sale. Acest lucru merită să fie subliniat, fiindcă în această partidă a primei runde a finalei naționale din 1960 eu eram un debutant simpatizat, dar complet necunoscut, iar adversarul meu era multiplu campion al țării, maestru internațional redutabil, din ale cărui partide învățasem pînă atunci mult... Vezi diagrama).

22...c5—c4?! (Negrul caută cu orice preț să complice jocul) **23.b3:c4 d5:c4 24.Ne2—f3** (Cîștigă o calitate în toate variantele) **24...Ne6—f5** (Sau 24...Nd5 25.N:d5 D:d5 26.Cb6 etc.) **25. Dc2:f5 Dc6:a4 26.Nf3—e4!!** (O mutare intermediară foarte importantă, care pune în pericol regele negru) **26...Tf8—b8 27. De4—h7+ Rg8—f8 28.Ne4:a8 g7—g6** (Altfel, urma șahul la h8) **29.Dh7:h6+?!** (În criză de timp, albul face o mică inexactitate: cîștiga imediat Ne4) **29... Nf6—g7 30.Dh6—f4 Tb8:a8 31. Df4—d6+ Rf8—g8 32.Dd6:a3** (Partida este decisă. Restul mutărilor nu mai necesită comentarii) **32...Da4—c6 33.Da3—a4 Ta8—c8 34.Da4:a6 Dc6—c7 35. Ta1—b1 c4—c3 37.Tb1—b3** și deoarece se pierde imparabil și pionul c, negrul a cedat. Prima mea victorie de prestigiu!

GAMBITUL DAMEI

Fl. Gheorghiu M. Rădulescu

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 e7—e6 3.Cb1—c3 d7—d5 4. c4:d5 e6:d5 5.Nc1—g5 c7—c6 (Una din continuările clasice în această poziție. În prima rundă a finalei, Bălănel a jucat contra mea mutarea „neortodoxă" 5... b6, nereușind să egaleze) **6. Dd1—c2 h7—h6 7.Ng5—h4** (Slab pentru alb era, desigur, 7.N:f6 D:f6 8.C:d5? D:d4! și negrul avea avantaj) **7...Nf8—e7 8.e2—e3 Cb8—d7 9.Nf1—d3 Cf6—h5!?** (O idee interesantă, îndreptată contra schemei clasice de dezvoltare a albului, bazată pe mutarea Cf3) **10. Nh4:e7 Dd8:e7 11.Cg1—e2!** (Dezvoltînd calul la e2, albul va efectua rocada mare, atacînd apoi în centru și pe flancul regelui) **11...Cd7—f6 12. h2—h3 g7—g6** (Forțat, se amenință cîștigul unei piese după g2—g4) **13.0—0—0 Ch5—g7!?** (Era poate mai bine direct Nc8—d7) **14.g2—g4 h6—h5** (Negrul caută să provoace

înaintarea g4—g5, pentru a obține cîmpul f5 pentru piesele sale) **15.Rc1—b1!** („Sacrificînd" un pion, albul cîștigă un tempo foarte important) **15...Nc8—d7** (Desigur, după schimbul la g4, albul pătrundea decisiv pe coloana h) **16.g4—g5 Cf6—h7 17. h3—h4 Nd7—g4** (Pentru a controla cîmpurile albe de pe flancul regelui) **18.e3—e4!** (Fiind mai bine dezvoltat, albul realizează această spargere tematică în centru) **18...d5:e4 19.Nd3:e4 0—0** (Negrul a reușit să-și pună regele la adăpost) **20.f2—f3 Ng4—f5 21.Ce2—g3!** (Cu tempo, albul își plasează figurile în cele mai bune poziții) **21... Nf5—e6 22.f3—f4 Ne6—g4** (Pendularea aceasta a nebunului este forțată, se amenință **f4—f5**) **23.f4—f5!!** (Totuși! Sacrificînd calitatea, albul obține atac foarte puternic. Vezi diagrama).

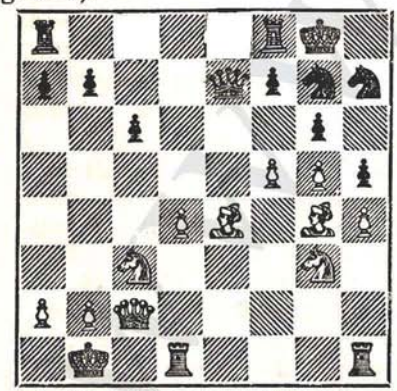

23...Ng4:d1 24.Th1:d1 Ch7:g5!? (În disperare de cauză, negrul alege, probabil, cel mai mic dintre rele. Într-adevăr, după 24...g:f5 25.C:f5 C:f5 26.N:f5 f6? 27.g6!, albul cîștiga spectaculos. De încercat era, totuși, 24...Dc7) **25.h4:g5 De7:g5 26. Td1—g1!** (O mutare simplă, care continuă atacul albului) **26...Dg5—e3 27.Dc2—h2!** (Amenințările albului pe flancul regelui au devenit imparabile. Mutarea următoare a negrului este, practic, singura) **27... De3:d4 28.Cg3—e2 Dd4—e3 29. f5:g6 f7—f5** (Singura mutare care nu pierde imediat) **30. Ne4—c2! Tf8—d8 31.Nc2—b3+ Rg8—f8 32.Dh2—h4 Td8—d6** (Se amenință mat într-o mutare) **33.a2—a3** (În criză de timp o astfel de mutare are efectul unei bombe...) **33... De3—e7 34.Dh4—f4 De7—f6 35.Df4—h6!** (Pătrunderea damei albe e decisivă) **35...Rf8—e7 36.Ce2—f4 Re7—d7 37.Cf4:h5 Cg7:h5 38.Dh6:h5 Ta8—h8?** (O greșeală în criză de timp, care permite albului o încheiere spectaculoasă. Vezi diagrama).

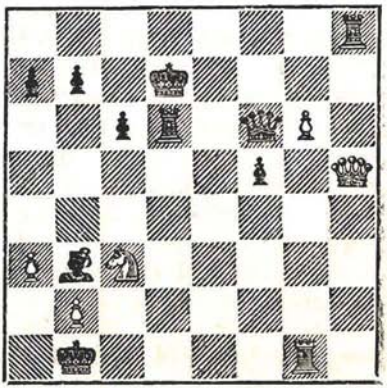

39.Dh5:h8! Df6:h8 40.g6—g7 și în această poziție disperată negrul a cedat.

APĂRAREA SICILIANĂ

T. Ghițescu Fi. Gheorghiu

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 d7—d6 3.d2—d4 c5:d4 4.Cf3:d4 Cg8—f6 5.Cb1—c3 a7—a6 6. Nf1—c4 (După cum se vede, negrul joacă varianta Najdorf-Opocensky, considerată cea mai activă, iar albul a ales ca sistem de combatere Atacul Sozin) **6...e7—e6 7.Nc1—g5!?** (Din cîte cunosc eu, o mutare nouă în această poziție foarte cunoscută, în care albul continua de obicei cu 7.Nb3 sau 7.a3. Albul a crezut probabil că negrul va fi forțat să reintre după 7... Cbd7 în variantele obișnuite) **7...Nf8—e7 8.Nc4—b3 b7—b5** (Începe contrajocul clasic pe flancul damei) **9.Dd1—e2** (Se amenință deja b5—b4, iar mutarea 9.f3 ar fi fost prea pasivă) **9...0—0 10.0—0** (Albul se decide să joace pozițional. În spiritul variantei era poate 10. 0—0—0, dar se putea încerca și continuarea foarte ascuțită 10.a3 Nb7 11.f4 h6 12.h4!) **10... b5—b4!** (O înaintare tematică, după care negrul atacă mai ușor pionul e4) **11.Cc3—a4 Nc8—b7 12.f2—f3** (Interesantă era varianta 12.f4 C:e4 13.N:e7 D:e7 14.f5 e5 15.f6! C:f6 16.Cf5 cu oarecari șanse de atac pentru cei doi pioni sacrificați) **12... Cb8—c6! 13.Ng5—e3** (Practic, albul joacă acum varianta normală cu un tempo în minus) **13...d6—d5!** (Negrul a realizat înaintarea de eliberare specifică Sicilienei) **14.Tf1—d1?!** (După cum se va vedea, mult mai bine era 14.Tad1) **14... Cc6:d4 15.Ne3:d4 Dd8—a5!** (Dama neagră iese din neplăcuta legătură de pe coloana d, atacînd în același timp calul din a4) **16.Ca4—b6!?** (Riscant. Se putea încerca 16.e5 Cd7 17.c3 Nc6 18.c:b4 N:b4 19.Cc3 cu joc echilibrat) **16...d5:e4** (Un sacrificiu corect de calitate pentru inițiativă, care trebuie acceptat fiindcă după 17.f:e4? Tad8, albul stătea foarte rău) **17.Cb6:a8 Da5—h5!!** (O mutare excepțională, prevăzută atunci cînd am jucat Dd8—a5. Pentru atac negrul renunță la capturarea imediată a calului din a8. Combinația a fost posibilă datorită deplasării turnului alb din f1. Continuarea pe care o va alege albul în partidă este aproape forțată, alte mutări ducînd la mare avantaj pentru negru, de exemplu: 18.Td2!? e:f3 19.De5 D:e5 20.N:e5 N:a8 21.g:f3 N:f3 ∓ sau 18.Cb6 e5! 19.Nf2 e:f3 20.Dc4 Cg4 21.h3 C:f2 22. R:f2 Dg6!! și albul este complet pierdut. Vezi diagrama).

18.De2—f2!? e4:f3 19.g2:f3 (Nici continuarea 19.Cb6, recomandată după partidă, nu era mai bună) **19...Nb7:f3 20.Td1—d3 Nf3:a8** (Negrul a rămas cu doi pioni pentru calitate şi cu atac foarte puternic. Practic partida este decisă) **21.Td3—g3 e6—e5** (Parează orice încercare de joc activ a albului) **22. Df2—e3 Cf6—e4!** (Decisiv! Negrul îşi recîştigă forţat calitatea) **23.Nd4—b6 Ce4:g3 24. De3:g3 Ne7—h4!** (Simplu şi elegant. Ameninţările de mat sau mare cîştig material sînt imparabile) **25.Dg3—h3 Nh4—f2+** şi albul a cedat.

Cea mai bună realizare a mea din această primă finală de campionat naţional la care am participat!

WWW.ST

VICECAMPION MONDIAL DE JUNIORI ÎN 1961

Cîştigarea în 1960 a titlului de campion naţional de seniori mi-a asigurat o neaşteptată popularitate în cercurile şahiste interne şi din străinătate, aducîndu-mi printre altele elogiile şi urările de succes ale unor mari maeştri iluştri, ca Petrosian sau Kotov. În aceste condiţii s-a schimbat şi modul de considerare a şanselor mele pentru campionatul mondial de juniori, ce urma să se desfăşoare în Olanda, la Haga! Am fost trecut în rîndul favoriţilor, alături de iugoslavul Parma, maestru internaţional, şi de cehoslovacul Hort, o mare speranţă a şahului din ţara prietenă. Printre outsideri figurau sovieticul Kuindji, americanul Gilden şi finlandezul Westerinen.

S-ar putea spune că atît eu, cît şi bunul meu prieten şi antrenor C. Radovici am plecat spre Haga oarecum în necunoscut, deoarece pînă atunci nu văzusem decît cîteva partide ale lui Parma şi Hort. Ajunşi în metropola olandeză, am fost întîmpinaţi cu mare cordialitate şi chiar a doua zi am început grupele semifinale, care aveau să se soldeze cu două mari surprize. Pentru un campionat mondial de juniori, stilul meu era cred cel mai potrivit, fiindcă jucam tot timpul la mari complicaţii, atacînd fără încetare. În acest fel, debutul meu în semifinale a fost promiţător, am cîştigat primele 3 partide, dar în cea de-a patra i-am produs antrenorului meu (ca şi mie!) emoţii puternice, uitînd dama în priză cu argentinianul Rubinetti. Într-un blitz îndrăcit (eram amîndoi în criză de timp) am reuşit să-l... păcălesc şi să cîştig, printr-o combinaţie de mat! Totul se sfîrşise cu bine, dar cu cîte emoţii! Pînă la urmă, am obţinut calificarea, fără alte complicaţii, destul de uşor şi am aşteptat numele viitorilor mei adversari. Semifinalele au făcut, spre surprinderea generală, o triere destul de serioasă, dintre

favoriți căzînd Hort și Gilden, iar Parma calificîndu-se foarte greu, la Sonneborn, în fața columbianului Minaya. După o zi de pauză, pe care antrenorul meu și cu mine am consacrat-o cunoașterii orașului, foarte pitoresc, cu multe parcuri și canale, rezervîndu-ne în acele zile tradiționala sărbătoare olandeză a lalelelor, a început finala campionatului mondial, care a reunit 12 concurenți. Practicînd același joc bătăios, eu am luat un start excepțional: $5\frac{1}{2}$ din 6 posibile, dar tot atîtea puncte avea și Parma care, jucînd destul de liniștit, pozițional, își depășea adversarii prin experiența de concurs și prin tehnica sa superioară. În continuare, finala s-a redus la o adevărată cursă de urmărire între noi doi, eu conducînd în permanență, uneori la o diferență de un punct. După ce sovieticul Kuindji l-a învins pe Parma, iar eu am cîștigat la reprezentantul gazdelor, Zuidema, lupta părea încheiată definitiv în favoarea mea. În runda următoare, însă, am pierdut și eu la Kuindji, într-o partidă de mare încleștare, în care, în criză de timp, eu am ratat cîștigul care mi-ar fi adus titlul de campion mondial. Ultimele partide, prin evoluția rezultatelor, au ținut trează atenția flegmaticilor spectatori olandezi, care încet, încet trecuseră de partea mea, deoarece cu puține zile în urmă, din cauza stilului partidelor, un mare cotidian din Haga mă numise **„Un Tal al României"**.

O partidă, ce ilustrează bine modul în care am jucat eu în acele zile la Haga, este următoarea: **Gheorghiu—Smidt** (Polonia): **1.d4 Cf6 2.c4 g6 3.Cc3 Ng7 4.e4 d6 5.h3 0—0 6.Ng5 c5 7.d5 e6 8.Nd3 e:d5 9.e:d5 Cbd7 10.f4 Da5 11.Dd2 Cb6 12. Cge2 Ca4 13.0—0 Tb8 14.Tad1 Nd7 15.f5! a6 16.N:f6 N:f6 17. Ce4! Dd8 18.C:f6+ D:f6 19.f:g6 D:b2 20.g:h7+ Rh8 21.Dh6 Dg7 22.D:d6 N:h3 23.Cf4 Ng4 24. Tde1 Tbe8 25.Te7! Dd4+ 26. Rh2 Cb2 27.Dh6!** și negrul a cedat, deoarece urma imparabil 28.Cg6+ cu cîștig imediat.

Am condus în permanență pînă în penultima rundă, cînd Parma a izbutit, în sfîrșit, să mă ajungă. În penultima rundă era programată partida directă dintre noi, jucătorul iugoslav avînd albele. Surprins în deschidere de o analiză teoretică a antrenorului lui Parma, marele maestru Matanovici, eu m-am apărat cu îndîrjire, dar nu am putut egala și, în cele din urmă, după 5 ore de joc, a trebuit să mă recunosc învins. Victoria mea, în 19 mutări, din ultima rundă nu a mai avut importanță, fiindcă Parma a făcut o remiză fără istoric, păstrîndu-și astfel primul loc în clasament. Am fost extrem de afectat de acest rezultat final,

în ciuda faptului că toate ziarele și personalitățile lumii șahiste subliniau că am jucat excelent în acest campionat mondial. Astfel, după partida cu Kinnmark, probabil cea mai frumoasă a turneului, ziarul „Wereld Kroniek" a scris că am cîștigat „într-un stil briliant", iar ceva mai tîrziu, fostul secretar al FIDE, domnul Hugo Björg, a declarat că „Florin Gheorghiu va devenit candidat și la titlul mondial de seniori". Pentru mine însă, în acele momente, comentariile, chiar și cele foarte elogioase, însemnau foarte puțin. Eram vicecampion al lumii, după ce cu un an înainte fusesem încă un necunoscut, dar trecusem pe lîngă o mare victorie! Era prima mea mare decepție, pe care mi-o produsesem singur, permițîndu-mi momente de relaxare cînd lupta nu era încă încheiată. Dar nu-i nimic, peste doi ani viitorul campionat mondial se va disputa în Iugoslavia, acasă la Parma, iar eu nu aveam decît 17 ani...

Am selecționat, cu adnotări mai lungi, două din partidele de la Haga.

INDIANA VECHE

Fl. Gheorghiu — R. Calvo

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 d7—d6 3.Cb1—c3 Cb8—d7 4. e2—e4 e7—e5 (Această ordine de mutări evită periculosul Atac Sämisch) **5.d4—d5 g7—g6 6. Nf1—d3** (Acum, după continuarea tipică de Sämisch, 6.f3 putea urma 6...h5! 7.Ne3 Nh6 cu joc foarte bun pentru negru) **6...Nf8—g7 7.Cg1—e2 0—0 8.h2—h3** (O măsură preventivă de siguranță pe flancul regelui) **8...c7—c6 9.Ce2—g3 Cd7—c5 10.Nd3—c2 c6:d5 11.c4:d5 a7—a6 12.0—0 Tf8—e8?** (După efectuarea unor mutări normale de deschidere, negrul nu mai găsește planul just de joc. De recomandat era 12...Ce8, pregătind înaintarea f7—f5...) **13. b2—b4 Cc5—d7 14.Nc1—e3 Cd7—b6** (La 14...b5 urma desigur 15.a4, cu avantaj) **15. Nc2—d3 Nc8—d7 16.Dd1—b3 Ta8—c8 17.a2—a4!** (Se pot vedea acum clar rezultatele deschiderii: mai bine dezvoltat, albul deține o puternică inițiativă pe flancul damei, unde se vor și desfășura principalele evenimente ale partidei) **17... Te8—f8** (Recunoașterea inexactității de la mutarea 12. Slab era 17...Dc7 18.Tfc1 Cc4 19.Cd1 b5 20.Cb2 cu mare avantaj pentru alb) **18.a4—a5 Cb6—a8 19.b4—b5 Ca8—c7 20.b5—b6!?** (Mai simplu și mai bine era 20.Nb6, însă atunci cînd am efectuat această mutare, prevăzusem sacrificiul de piesă la c6) **20...Cc7—e8 21.Ta1—c1 h7—h6 22.Cc3—a2!** (Pregătește manevra Ca2—b4—c6) **22...Cf6—h7** (Negrul reacționează energic,

pregătind înaintarea clasică f7—f5) **23.Ca2—b4 f7—f5 24. Cb4—c6!** (Inițiativa albului a atins punctul culminant. Vezi diagrama).

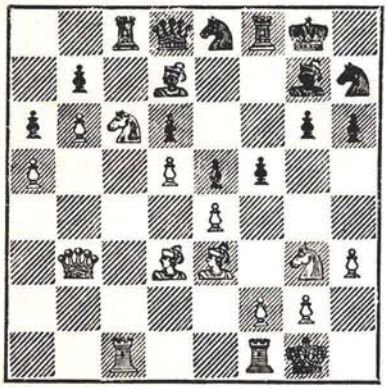

24...Dd8—h4! (Singura mutare! Slab era de exemplu: 24... Df6!? 25.e:f5 g:f5 26.C:f5! N:f5 27.N:f5 și nu este posibil 27... D:f5 din cauza 28.Ce7+, sau 24...b:c6 25.d:c6+ Rh8 26.c:d7 D:d7 27.b7 cu avantaj decisiv) **25.e4:f5 g6:f5 26.Cg3:f5!** (Combinație devenită posibilă datorită poziției excelente a tuturor figurilor albe) **26...Tf8:f5** (Sau 26...N:f5 27.g3! Dh3 28. Ce7+) **27.Db3—b1!** (Poanta combinației albului, care-și recîștigă forțat figura) **27...Tf5—f8 28.Nd3:h7+ Rg8—h8 29.Nh7—e4!** (Apără la c6 și pregătește combinația finală) **29...Ce8—f6 30.Cc6—e7!** (Vezi diagrama).

30...Dh4:e4 (Din cauza amenințării Cg6+, negrul este forțat să schimbe damele) **31. Db1:e4 Cf6:e4 32.Ce7:c8 Nd7:c8 33.Tc1—c7!** (Pătrunderea turnului alb pe linia a 7-a este decisivă) **33...Ce4—c5 34.Ne3:c5 d6:c5 35.Tf1—d1** (Este posibil ca 35.d6 să fi fost o cale mai rapidă de cîștig) **35...e5—e4 36. Tc7:c5 Tf8—d8 37.Tc5—c7 Ng7—e5 38.d5—d6!** (Forțează trecerea într-un final de turnuri net cîștigat de alb) **38... Ne5:d6 39.Td1:d6 Td8:d6 40. Tc7:c8+ Rh8—g7 41.Tc8—c7+ Rg7—f6 42.Tc7:b7** (Cîștigul pionului b7 reprezintă triumful strategiei albului în această partidă!) **42...Td6—d1+ 43.Rg1—h2 Td1—d5 44.Tb7—b8! Td5—b5 45.Tb8—a8!** și negrul a cedat. Interesant de remarcat că toate combinațiile acestei partide instructive au fost posibile, în mare măsură, datorită micii inexactități a albului de la mutarea 20!

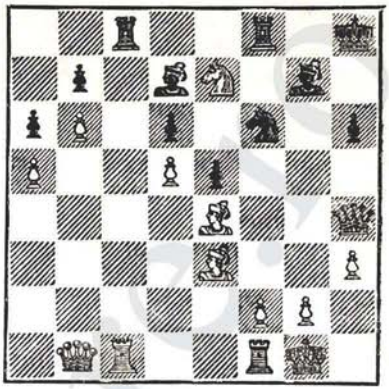

INDIANA DAMEI

Fl. Gheorghiu O. Kinnmark

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 e7—e6 3.Cg1—f3 Nf8—b4+ (Continuarea veche, mai uzitată în ultimul timp în turnee, este mutarea 3...b6) **4.Cb1—d2** (După 4.Nd2 De7! negrul are mari șanse de egalare rapidă) **4...d7—d5** (Se mai poate juca și 4...b6 5.a3 N:d2+ 6.D:d2 0—0 7.e3 d5 8.b3 c5 și negrul nu stă rău, Antoșin—Ivkov — Zagreb, 1965) **5.e2—e3 0—0 6. Dd1—c2!** (În această poziție eu consider mutarea aceasta cea mai exactă. Mai puțin bine este 6.Nd3 d:c4! și negrul a cîștigat un tempo. Se mai poate juca însă 6.a3 Ne7 7.Nd3 b6 8.0—0 Nb7 9.b3 c5 10.b:c5 b:c5 11. Nb2 Cbd7 cu poziție aproximativ egală, Uhlmann—Gipslis — Zagreb, 1965) **6...c7—c6** (Mutarea aceasta nu cred că este cea mai bună. Indicat era 6...b6) **7. Nf1—d3 Cb8—d7 8.0—0 Nb4—d6** (Renunțînd la ideea c6—c5, negrul încearcă să egaleze prin propulsarea pionului „e". Albul are însă avantajul primei mutări care se va dovedi foarte important...) **9.e3—e4! d5:e4 10.Cd2:e4 Cf6:e4 11.Nd3:e4 h7—h6** (Sau 11...Cf6 12.Nd3 cu avantaj pentru alb) **12.b2—b3 e6—e5 13.Nc1—b2 e5:d4!** (Odată cu realizarea ideii negrului, e6—e5, a ieșit în evidență avantajul clar pe care-l are albul: toate piesele sale sînt excelent plasate pe cele mai centrale poziții, în timp ce negrul nu și-a terminat încă dezvoltarea) **14.Nb2:d4 Cd7—c5** (Era de considerat 14...Cf6 și la eventuala retragere 15.Nd3 Ng4 cu joc aproximativ egal) **15.Ne4—h7+!** (Un șah intermediar foarte important) **15... Rg8—h8 16.Ta1—d1 Dd8—c7** (Se amenință „prozaic" cîștigul unei piese prin N:c5) **17.h2—h3** (Interzice mutarea Ng4) **17... a7—a5** (Neputînd să-și termine încă dezvoltarea negrul încearcă să stabilizeze cel puțin poziția calului din c5) **18. Nd4—b2** (Cu amenințarea eventuală Dc3) **18...Cc5—e6 19. Nh7—f5 b7—b5** (Negrul se apără bine. Acum 20.Dc3 nu este așa de bine din cauza mutării simple b4 și negrul nu stă rău) **20.Tf1—e1** (Albul își continuă liniștit mobilizarea forțelor sale. Desigur că acum după 20...b:c4 21.D:c4 Na6 22.Dh4! atacul alb este hotărîtor) **20...b5—b4** (Amenințarea Dc2—c3 este evitată definitiv dar...) **21.Cf3—e5!** (Mobilizarea forțelor albe a fost făcută pe deplin. Acum se amenință simplu, în cel mai bun caz pentru negru, cîștigul unui pion, prin C:f7+) **21...Ce6—c5** (După această mutare oarecum forțată, deoarece după 21...Cg5 22.f4! poziția negrului este de asemenea foarte grea, albul va decide partida printr-o combinație foarte frumoasă, bazată

pe mai multe sacrificii!) **22. Td1:d6!** (Primul sacrificiu, cel mai uşor de văzut şi în acelaşi timp şi cel care trebuia neapărat acceptat, deoarece la 22... N:f5 23.T:h6! g:h6 24.D:f5 atacul albului decidea imediat. Vezi diagrama).

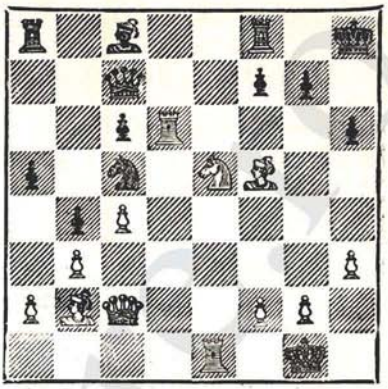

22...Dc7:d6 23.Ce5:f7+! Tf8:f7 24.Te1—e8+ Dd6—f8!? (Mutarea aceasta nu poate fi considerată decît ca o încercare a negrului de a... nu pierde prea spectaculos. Aceasta deoarece după 24...Tf8 25.Dd2!! albul ar fi obţinut în mod sigur premiul de frumuseţe pentru poziţia ce-ar fi rezultat...) **25.Te8:f8+ Tf7:f8 26.Dc2—d2!** (Din nou, însă, această mutare simplă cîştigă imediat, din cauza ameninţării de mat la g7) **26...Rh8—g8 27.Dd2—d4 Tf8—f7 28.Nf5:e7 Ta8:c8 29.Dd4:c5 Tc8—f8 30. Nb2—d4** şi în această poziţie lipsită de orice speranţă negrul a cedat.

WWW.SAHISTI.RO

MAESTRU INTERNAŢIONAL LA 18 ANI

Anul 1961 a continuat să mă decepţioneze, fiind un an „rău" pînă la sfîrşit. Jucînd foarte nervos şi inegal, am pierdut titlul de campion naţional (pe care-l cucerisem cu un an în urmă), clasîndu-mă în cele din urmă, după emoţii, pe locul III. Totuşi, în urma rezultatelor acelei finale am fost inclus în lotul olimpic al ţării noastre ce urma să ne reprezinte la Olimpiada de la Varna din 1962. Alături de cele două mari „ratări" — campionatul mondial de juniori şi finala ţării — anul 1961 mi-a adus, totuşi, prima mea victorie asupra unui mare maestru! (într-un meci susţinut la Karl-Marx-Stadt l-am învins într-o partidă pe Uhlmann, iar echipa noastră a cîştigat cu $10^1/_2$—$9^1/_2$).

Lunile s-au scurs, echipa noastră a continuat să se pregătească intens pentru campionatul mondial şi, în cele din urmă, am ajuns cu toţii la Varna, gazda celei mai mari întreceri din 1962, Olimpiada. Renumita staţiune a litoralului bulgar se înfrumuseţase, special pentru această ocazie, cu o nouă salbă de mari hoteluri inaugurate în acele zile de septembrie. Vremea era foarte frumoasă, iar marea îmbietoare i-a creat multe probleme prof. dr. O. Costăchel, preşedintele în acea vreme al F.R. Şah, care căuta zilnic să ne demonstreze pericolele expunerii la un soare atît de puternic! Faptul că avea, probabil, dreptate, era demonstrat de lipsa de pe plajă a lui Botvinnik, cel mai metodic dintre marii campioni sovietici, pe care-i vedeam la Varna pentru prima oară de aproape. În schimb, Spasski, Tal şi Gheller încingeau zilnic pasionante miuţe cu... amatorii de autografe, iar alături, pe terenurile de tenis, Keres şi Gligorici îşi acordau în fiecare zi o altă revanşă (de unde se vede că, şi în şah, rolul temperamentului şi al personalităţii fiecărui jucător este foarte important). Sala de joc era foarte

pitorească, acoperișul de sticlă fiind aproape „sprijinit" de către copacii ce se aflau în încăpere, amănunt ce dădea fiecărei runde un caracter exotic, meridional. Poate și din această cauză, Olimpiada din 1962 de la Varna a fost una din cele mai reușite ediții desfășurate în ultimul timp din punct de vedere al calității partidelor. Maeștrii și marii maeștri prezenți la Varna au creat numeroase partide excepționale, iar lupta pentru primele locuri a fost aprigă, cu toate că superioritatea echipei sovietice nu a putut fi pusă nici un moment la îndoială. Echipa noastră s-a calificat destul de ușor în finala olimpică, clasîndu-se în serii pe locurile 2—3, la egalitate cu reprezentativa Bulgariei. Partida cîștigată contra maestrului israelian Czerniak reprezintă, cred, cea mai bună realizare a mea din prima Olimpiadă la care am luat parte. Iată cum s-a desfășurat această partidă:

Gheorghiu—Czerniak:

1.e4 g6 2.d4 Ng7 3.Cc3 c5 4. d5 d6 5.Cf3 Cf6 6.Ne2 0—0 7. 0—0 Ca6 8.h3 Cc7 9.a4 b6 10. Nf4 a6 11.Dd2 Te8 12.Tfe1 Cd7 13.Nf1 Rh8 14.e5! d:e5 15.C:e5 C:e5 16.N:e5 Nb7 17.N:g7 R:d7 18.Tad1 Dd7 19.b4! e6 20.d6 Cd5 21.b:c5 b:c5 22.Ce4! Dc6 23.c4 Cb6 24.d7 Tf8 25.Db2+ f6 26. C:f6! și negrul a cedat din cauza pierderilor materiale.

Învingătoare în grupa noastră a ieșit echipa Statelor Unite, al cărei lider, Bobby Fischer, ocupa încă de pe atunci coloanele de senzație ale multor ziare occidentale. Fostul campion mondial, atunci în vîrstă de 19 ani, devenise rapid favoritul tinerilor ce formau majoritatea publicului, iar popularitatea lui o amenința pe cea a lui Tal, ce-și încînta în fiecare zi suporterii prin extraordinarele combinații de atac. Încă de pe atunci, Bobby a ridicat numeroase pretenții, cum ar fi liniște absolută în sală, distanța spectatorilor față de jucători, vizibilitate perfectă în sala de joc — lumină foarte bună în timpul după-amiezelor, lucruri care pe acea vreme au fost considerate drept ciudățenii sau extravaganțe ale copilului minune al șahului american, dar care, odată cu scurgerea timpului, au devenit indispensabile pentru desfășurarea în condiții perfecte a oricărui mare turneu internațional! Partida lui Bobby cu Botvinnik, care în 1962 a jucat pentru ultima oară la prima masă a echipei sovietice, va rămîne probabil în antologia șahistă ca prima și ultima confruntare, la masa de șah, dintre două personalități de prim rang ale șahului modern, personalități contradictorii și total diferite din multe puncte de vedere. Marele maestru american a obți-

nut poziție net cîștigată, însă, prea sigur de victorie, a jucat puțin superficial și Botvinnik, grație unei extraordinare analize realizată într-o adevărată „noapte albă", s-a salvat obținînd remiză. Urmarea a fost că Bobby, amabil pînă atunci cu ziariștii, a refuzat orice declarații, a părăsit foarte nervos sala de joc și s-a închis în camera de hotel timp de două zile, analizînd finalul partidei devenit celebru, în timp ce Botvinnik, marcat de oboseală, și-a făcut apariția pe plajă, spre surpriza tuturor! A doua zi, Fischer a declarat că-l provoacă oricînd pe Botvinnik la un meci pentru titlul mondial, dîndu-i două puncte avans! Sigur că, în acele momente, declarația sa a părut puțin deplasată, însă exact peste zece ani, Fischer a pornit de la 0—2 la Reykjavik, învingîndu-l apoi pe Spasski de-o manieră impresionantă și devenind campion mondial! Pentru mine, Olimpiada de la Varna a constituit un mare eveniment șahist. Vedeam pentru prima oară de aproape pe toți marii jucători ai lumii, discutam cu Tal, Fischer, Botvinnik, Gheller, Panno, Najdorf, Gligorici, Evans și mulți alții, cu care apoi mă voi întîlni în alte turnee, mereu și mereu în altă parte. În finala olimpică, cea mai grea partidă am avut-o în meciul susținut contra U.R.S.S., cînd a trebuit să-l înfrunt pe „idolul" anilor mei de ucenicie șahistă, Paul Keres (îmi amintesc că la începerea partidei, cînd mi-a strîns mîna, m-am înroșit de emoție). Am obținut o remiză prețioasă și continuînd să joc bine pînă la sfîrșitul turneului am realizat punctele necesare (peste 67 la sută) acordării titlului de maestru internațional! La 18 ani, cîștigarea acestui înalt titlu reprezenta cea mai bună performanță din scurta mea carieră internațională și în același timp „revanșa" pentru campionatul mondial de juniori. Întors în țară, am reușit apoi, în luna decembrie, să redevin campion național. Anul 1962 se dovedise pentru mine un „an bun"!

GAMBITUL DAMEI ACCEPTAT

W. Uhlmann — Fl. Gheorghiu

Meci România—R.D. Germană, Karl-Marx-Stadt, 1961

1.c2—c4 e7—e6 2.Cg1—f3 d7—d5 3.d2—d4 d5:c4 (După o intervertire de mutări, s-a ajuns la Gambitul damei acceptat, una din deschiderile pe care Uhlmann le combate foarte bine) **4.e2—e3 Cg8—f6 5.Nf1:c4 a7—a6 6.Dd1—e2 c7—c5!? 7. d4:c5** (Pentru a judeca această mutare trebuie avută în vedere data de desfășurare. În 1960 o serie de variante de-abia se

experimentau, iar în altele erau încă multe lucruri neclare. De obicei Uhlmann juca astfel: 7. 0—0 b5 8.Nb3 Nb7 9.a4 Cbd7 10.a:b5 a:b5 11.T:a8 D:a8 12. Cc3 b4 13.Cb5 Da5! **şi negrul** are joc bun, Uhlmann—Benkö, Buenos Aires, 1960. Probabil că mutarea 7.d:c5 trebuia să constituie o inovaţie şi o surpriză) **7...Nf8:c5 8.0—0 b7—b5 9.Nc4—d3 Cb8—d7** (Greşit era direct 9...Nb7 10.N:b5+ şi albul cîştigă doi pioni) **10.a2—a4!** (Aceasta este poanta variantei pregătite de marele maestru. În cazul continuării 10...b4, albul păstrează controlul absolut al cîmpului c4 şi ar avea bineînţeles avantaj) **10...b5:a4!** (Cea mai bună continuare, cu toate că albul păstrează şanse oarecum superioare) **11.Ta1:a4 a6—a5 12.Cb1—c3 Nc8—b7 13. e3—e4!** (Se pare că strategia albului a triumfat, el ameninţă e4—e5 urmat de Ta4—g4 cu joc excelent) **13...Nc5—b4!** (O mutare bună care interzice accesul turnului alb spre flancul regelui şi creează o bună poziţie defensivă) **14.e4—e5 Cf6—d5 15.Cc3—b5!?** (După părerea mea, 15.Ce4 păstra pentru alb şanse apreciabile de atac. După cum a declarat apoi Uhlmann, el a crezut că negrul nu poate roca acum din cauza sacrificiului la h7...) **15...0—0!** (Totuşi! Contra sacrificiului la h7 negrul are apărare suficientă: de exemplu 16.N:h7+ R:h7 17. Cg5+ Rg8 18.Dh5 C7f6 19.e:f6 C:f6 şi nu se vede cum continuă albul atacul) **16.Ta4:b4** (După o gîndire îndelungată, adversarul meu s-a decis la acest sacrificiu interesant care-i dă stăpînirea absolută a cîmpurilor negre şi şanse foarte bune de atac. Poate că era mai bine 16.Ng5) **16...a5:b4 17.Cb5—d6 Nb7—c6 18.Nc1—d2 Ta8—a5!** (Singura contraşansă eficientă a negrului este deplasarea pe coloana „a" şi schimbul turnului alb) **19.Tf1—c1 Dd8—a8! 20. De2—e4** (Nici acum nu mergea 20.N:h7+ R:h7 21.Cg5+ Rg8 22. Dh5 C7f6 23.e:f6 C:f6 şi negrul se apără) **20...g7—g6 21.De4—h4 Ta5—a1** (Negrul şi-a realizat planul) **22.Dh4—h6! Ta1:c1+ 23.Nd2:c1 Da8—a1!** (Unica apărare contra Cf3—g5 cu ameninţări decisive) **24.h2—h4** (Atacul alb a atins punctul culminant şi situaţia pare extrem de neplăcută. Se ameninţă printre altele 25.Rh2 urmat de Cf3—g5) **24...f7—f5!** (Din nou cea mai bună apărare) **25.Rg1—h2 Da1—a7!** (O mutare excelentă care apără definitiv toate ameninţările de pe linia a 7-a. Manevra Dd8—a8—a1—a7 este oricum foarte instructivă. Vezi diagrama).

26.h4—h5 Cd7—c5! 27.Cf3—d4 (Ultima rezervă a albului este aruncată în atac, dar e prea tîrziu) **27...Da7—g7!** (Cel mai simplu. În mare criză de timp, adversarul meu nu va găsi

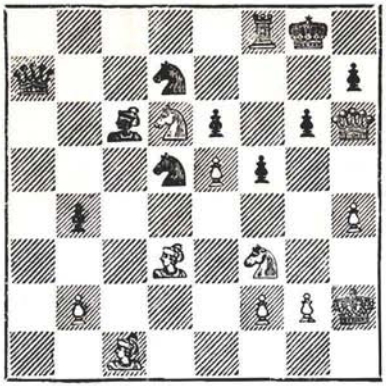

altceva mai bun decît schimbul damelor și cu aceasta atacul va fi terminat) **28.Dh6:g7+ Rg8:g7 29.h5—h6+ Rg7—g8 30.Nd3—c4 Nc6—d7 31.Nc4:d5** (Albul caută să obțină șanse din prezența pe tablă a nebunilor de culori diferite) **31...e6:d5 32. Nc1—e3 Tf8—a8** („Cuminte" pînă acum, turnul negru intervine decisiv în desfășurarea evenimentelor) **33.f2—f4 Cc5—e6** (Cu fiecare schimb negrul se apropie de victorie) **34. Rh2—g3 Ta8—a4!** (Cel mai exact: pentru a cîștiga negrul trebuie să-și propulseze pionii liberi) **35.Cd4:e6 Nd7:e6 36. Rg3—h4 b4—b3 37.Rh4—g5 d5—d4** (Exact la timp! Continuarea este destul de simplă, în ciuda rezistenței îndîrjite pe care albul o opune pînă la sfîrșit...) **38.Ne3—c1 Ta4—a1 39. Nc1—d2 Ta1—a2 40.Nd2—c1 d4—d3 41.Rg5—f6 Ta2:b2!** (Ultima poantă) **42.Rf6:e6 d3—d2 43.Nc1:d2 Tb2:d2** și albul a cedat.

Cu toate că această partidă conține multe momente interesante, ea nu ar fi fost, poate, inclusă în rîndul „aleselor" dacă nu ar fi constituit și prima mea victorie asupra unui mare maestru...

APĂRAREA SPANIOLĂ

Fl. Gheorghiu — J. Momo

Olimpiada de la Varna, 1962

1.e2—e4 e7—e5 2.Cg1—f3 Cb8—c6 3.Nf1—b5 a7—a6 4. Nb5—a4 Cg8—f6 5.0—0 Nf8—e7 6.Tf1—e1 b7—b5 7.Na4—b3 0—0 8.c2—c3 d7—d6 9.h2—h3 Cc6—a5 10.Nb3—c2 c7—c5 11. d2—d4 Nc8—b7 (Deci varianta principală a Apărării spaniole, cu deosebirea însă că această mutare 11...Nb7 se joacă ceva mai rar. De obicei este preferată 11...Dc7. Ideea mutării 11... Nb7 este că albul nu poate cîștiga pionul e5 prin 12.d:e5 d:e5 13.D:d8 și 14.C:e5 din cauza 14...C:e4! și amenințarea pe linia întîia împiedică pe alb să ia figura) **12.Cb1—d2 Dd8—c7 13.Cd2—f1** (O altă idee interesantă este 13.d5, intrînd în varianta închisă cu un tempo în plus pentru alb, nebunul negru fiind la b7 în loc de c8) **13... c5:d4 14.c3:d4 Ta8—c8 15. Nc2—d3!** (Aceasta este mai bine decît 15.Nb1 la care ne-

grul egalează destul de ușor prin 15...d5!) **15...Ca5—c6 16. Cf1—g3 Cc6—b4 17.Cg3—f5!** (Fără să știu, prin ultimele două mutări 16.Cg3 și 17.Cf5! am întărit considerabil jocul albului față de o cunoscută partidă Zagorovsky—Gheller. Acolo albul a jucat în loc de 16.Cg3, 16.Ce3 și după 16...Cb4 a continuat cu 17.Nb1 e:d4 18.C:d4 Tfe8 19. Cef5 Nf8 20.a3 Cc6 21.Ng5 C:d4! 22.D:d4 Dc5! și negrul a obținut avantaj. Mutările Cg3 și Cf5 conduc spre un atac rapid al albului pe flancul regelui, cu toate că cedează nebunul de cîmpuri albe) **17...Cb4:d3 18.Dd1:d3 d6—d5!?** (Campionul mongol, jucător ofensiv ca toți conaționalii lui, nu pregetă să deschidă jocul. Aceasta însă va duce la un deznodămînt rapid în favoarea albului. Jucînd însă 18...Tfe8 cum s-a recomandat după partidă, albul păstrează după 19.Ng5! un avantaj clar) **19.Cf3:e5! Cf6:e4** (Sau 19...d:e4 20.Dg3 și albul are atac puternic) **20.Nc1—f4** (În numai cîteva mutări, poziția albului a devenit foarte amenințătoare. Tot centrul este controlat de piesele sale ușoare, care pur și simplu au încercuit calul negru din e4) **20...Ne7—b4** (Singura încercare posibilă. Se amenință 21.Cg6! Vezi diagrama).

21.Te1:e4! (Un sacrificiu ușor de văzut, dar spectaculos, care decide imediat) **21...d5:e4 22. Dd3—g3 f7—f6** (22...g6 23.C:g6)

23.Dg3—b3+ (Pendulînd scurt: Dd3—g3—b3, dama albă dă un șah decisiv) **23...Rg8—h8** (Sau 23...Tf7 24.C:f7 D:f7 25.D:b4 și albul a cîștigat o figură întreagă) **24.Ce5—g6+ h7:g6 25. Nf4:c7** și pierzînd dama, negrul a și cedat în același timp.

Una din primele mele victorii la prima mea Olimpiadă!

APĂRAREA FRANCEZĂ

Fl. Gheorghiu — A. Dückstein

Olimpiada de la Varna, 1962

1.e2—e4 e7—e6 2.d2—d4 d7—d5 3.Cb1—d2 a7—a6!? (O continuare surprinzătoare, încercată de cîteva ori de fostul campion mondial M. Botvinnik. De obicei se joacă 3...c5 4.Cf3 c:d4 5.e:d5 D:d5 6.Nc4 Dd6 7. 0—0 cu joc complicat sau 3... Cf6, la care cel mai bine pentru alb este, după toate aparențele, 4.e5 Cfd7 5.f4 c5 6.c3

Cc6 7.Cdf3! cu ușor avantaj) **4.Cg1—f3 c7—c5 5.e4:d5 e6:d5 6.d4:c5** (Albul se decide să joace contra pionului izolat „d5", ceea ce constituie una din ideile de bază ale acestei deschideri) **6...Nf8:c5 7.Cd2—b3 Nc5—d6** (Punînd nebunul pe diagonala d6—h2 în legătură cu diverse amenințări asupra regelui alb, negrul cedează albului controlul absolut asupra cîmpului d4. De considerat ar fi fost eventual 7...Na7) **8. Nc1—g5!** (Cel mai energic mod de a continua dezvoltarea; acum la 8...f6 urma 9.Ne3 și albul are avantaj destul de clar, datorită slăbiciunii cîmpului e6 . . .) **8...Cg8—e7 9.Nf1—d3** (Aparent cel mai bine, însă, cum se va vedea din desfășurarea partidei, mai bine era direct 9.Ne2) **9...0—0 10.0—0 Cb8—c6 11. Ng5—h4!** (O mutare bună, care amenință printre altele și un eventual sacrificiu la h7) **11... h7—h6 12.c2—c3 Nc8—g4** (Acum se vede ce importanță avea ca nebunul să stea la e2. Albul va trebui în continuare să-l mute tot pe acest cîmp și va pierde un tempo) **13.Nd3—e2 Dd8—c7 14.Nh4—g3 Nd6:g3 15.h2:g3 Ta8—d8** (O mică inexactitate din partea negrului, care considera probabil poziția drept egală. Mai bine ar fi fost 15...N:f3 16.N:f3 Tad8 17.Cd4 C:d4 18.D:d4 Cc6 și jucînd d4 negrul egalează) **16. Cf3—d4!** (Albul ocupă imediat cîmpul acesta central atît de important) **16...Ng4:e2 17.Dd1:e2 Tf8—e8 18.Tf1—e1 Cc6:d4 19. Cb3:d4 Dc7—c4** (Aparent negrul nu stă atît de rău deoarece după 20.Dd2 Cc6 sau 20. De5 Rf8 urmat de Cc6 nu se vede nimic deosebit pentru alb) **20.De2—g4!** (Poziția cea mai importantă a partidei: albul stă mai bine în centru și pe flancul regelui, dar ceea ce este și mai interesant negrul nu are de făcut nimic mai bun decît mutările din partidă) **20... Ce7—c6** (Ce altceva? Vezi diagrama).

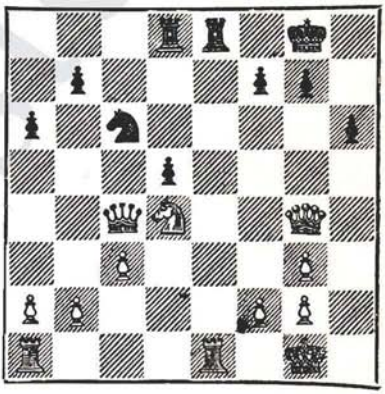

21.Te1:e8+ Td8:e8 22.Dg4—d7 (Albul este primul care începe operațiunile și acest lucru va decide soarta partidei) **22...Te8—e7 23.Dd7—c8+ Rg8—h7 24.Cd4—f5!** (Calul alb va începe un slalom în poziția negrului. Aceasta deoarece la continuarea „activă" 24...Te2, răspunzînd simplu 25.D:b7 al-

bul are un pion în plus, aparent fără nici o compensație) **24...Te7—e5 25.Cf5—d6 Dc4—c5 26.Cd6:f7** (Prima parte a luptei tactice s-a terminat: albul a cîștigat un pion. Acum se pune problema dacă negrul are compensație sau nu pentru acest pion) **26...Te5—e7** (Sau 26...Te2 27.Df5+ Rg8 28.C:h6+ g:h6 29.Dg4+ și albul cîștigă) **27. Cf7—d8 Dc5—b6 28.Cd8:c6 b7:c6 29.b2—b4** (Poate mai bine era 29.Df5+) **29...Te7—f7 30.Ta1—f1 Tf7—f6 31.a2—a4 a6—a5 32.Dc8—g4** (Cu toată mica inexactitate arătată mai sus, poziția albului este cîștigată destul de ușor...) **32... a5:b4 33.Dg4:b4 c6—c5** (O încercare de a ajunge după 34. D:b6 T:b6 35.Td1 într-un final cu oarecare șanse practice după 35...Tb3 sau 35...Td6) **34.Db4—b5!** (Albul refuză „oferta" negrului și-l invită în finalul ce rezultă după 34...D:b5 35.a:b5 Tb6 36.Tb1, care îi este net favorabil) **34...Rg7—g6?** (O greșeală gravă în criză de timp, după care lupta nu mai prezintă interes!) **35.Db5—d3+ Rg6—f7 36.Dd3:d5+ Rf7—g6 37.Dd5—e4+ Rg6—f7 38.Tf1—b1** (Aici, cu doi pioni în minus și fără nici o contrașansă, era cazul ca negrul să cedeze) **38... Db6—d8 39.De4—c4+ Rf7—g6 40.Dc4:c5 Dd8—d3 41.Tb1—e1** și negrul a cedat.

WWW.SAHISTI.RO

ÎN SFÎRŞIT, CAMPION MONDIAL DE JUNIORI

Repetatele confruntări internaţionale din ultimii doi ani, confruntări ce au culminat cu Olimpiada de la Varna, au influenţat evident pozitiv jocul meu în turnee. Începusem acum să joc mai bine poziţional, nu mă mai grăbeam ca înainte în situaţii complicate (motiv din care ratam de multe ori poziţii bune), jucam mai sigur şi mai calculat, într-un cuvînt începeam să capăt experienţă competiţională. Peste cîteva luni, în toamna lui 1963, trebuia să încerc pentru a doua oară să devin campion mondial de juniori. Ştiam că va fi foarte greu, dar doream atît de mult acest titlu care îmi scăpase printre degete cu doi ani în urmă, în Olanda! Îmi amintesc că m-am pregătit extraordinar pentru „concursul vieţii mele", cum îl numeam atunci! Începusem pregătirea teoretică de multe săptămîni, revăzusem sute şi sute de partide ale viitorilor mei adversari, găsisem cîteva noutăţi teoretice, studiasem zeci şi zeci de finaluri unde ştiam că mai sînt încă slab. Am avut ocazia să încerc o parte din aceste scheme şi planuri de joc, participînd la Bucureşti la un turneu internaţional, destul de puternic, cîştigat de marele maestru sovietic Holmov. (Eu m-am clasat pe locurile 3—4, la egalitate cu D. Drimer.) Nu am jucat rău, însă pierzînd la Holmov, ratasem cîştigarea turneului. „Proba de foc" a pregătirii mele, pe care o consideram perfectă, a constituit-o meciul susţinut de echipa noastră naţională contra Ungariei, în acea vară la Bucureşti. Oaspeţii deplasau o echipă foarte puternică, în frunte cu L. Portisch, încă de pe atunci reputat mare maestru, în prezent unul din candidaţii la titlul mondial. Iar eu urma să-l înfrunt tocmai pe Portisch. Pentru echipa noastră meciul era foarte dificil prin prisma rezultatelor anterioare: nu-i învinsesem încă niciodată pe unguri! Îmi amintesc perfect ziua a doua a meciului, cînd

Aula Bibliotecii Centrale Universitare — aceeași sală în care cunoscusem primul meu mare succes — devenise neîncăpătoare, iar aplauzele nu se mai terminau. România învinsese Ungaria cu 13—11, iar Portisch ceda și cea de a doua partidă în fața matului imparabil. Învinsesem! Pentru mine, cele două victorii au reprezentat un puternic tonic înaintea campionatului mondial de juniori. „Proba de foc" fusese trecută cu succes.

După acest meci, antrenorul meu de atunci, maestrul V. Urseanu, a declarat că mă consideră excelent pregătit și că în mod normal nu pot pierde titlul suprem al juniorilor. În mod normal... De cîte ori auzeam aceste cuvinte, îmi aminteam nopțile nedormite de la Haga și antrenamentele reîncepeau, tocmai pentru ca totul să ajungă să se desfășoare normal! Ultima fază a acestei pregătiri minuțioase a reprezentat-o o tabără la Snagov, în cadrul căreia am reușit să aprind pasiunea pentru șah în aproape toți componenții echipei de lupte a țării noastre, cărora le plăcea să asiste la antrenamentele noastre. Îmi amintesc că odată, în glumă, am vrut să fac o „repriză" cu Martinescu... Am renunțat însă repede, diferența de categorie era mult prea mare! Odată sosiți în Iugoslavia, am aflat că toată lumea — pe baza ultimelor mele rezultate — mă considera mare favorit și acest lucru îmi îngreuna și mai mult sarcina! Primele partide din serii au vădit buna pregătire a sovieticului Zaharov, cehoslovacului Janata și iugoslavilor Kurajița și Bojkovici, probabil cei mai periculoși adversari pentru finala turneului. Nici eu nu am jucat însă prea rău primele întîlniri ($4\frac{1}{2}$ din 5 posibile), astfel că nu am avut emoții cu calificarea. În finală, surprinzător, în primele runde am făcut două remize, cu singaporezul Tan și polonezul Adamski. În runda a doua îl învinsesem, însă, în primul derby al concursului pe Zaharov. În acest timp, un start foarte bun a avut Janata, care a condus în primele patru runde. Din această cauză, întîlnirea directă dintre noi, programată în runda a șasea, a suscitat un interes deosebit, însă din punct de vedere tehnic ea s-a situat sub așteptări. Janata a fost depășit de importanța partidei, a jucat destul de slab și la mutarea a 32-a s-a recunoscut învins. În seara aceea, antrenorul meu și-a permis să bea (singur!) un pahar în cinstea viitorului campion mondial, dar, după cum se va vedea, a fost puțin grăbit. După ce în runda a șaptea l-am învins și pe Kurajița, marea speranță a gazdelor pentru acel campionat, se părea că nimic

nu mai stă în calea mea spre titlu! Și totuși, nemaiputînd să-l învîng în finală pe englezul Lee, am realizat „numai" $7\frac{1}{2}$ puncte din 9 posibile, un procentaj extraordinar pentru o finală de campionat mondial. Dar Janata, beneficiind de o neobișnuită șansă de concurs, obținea exact același procentaj, cîștigînd poziții net pierdute la Adamski și Zaharov! Cîte nădejdi păreau că se năruiseră din nou în ultima noapte, cînd analizam întrerupta cu norvegianul Zweig, în care am găsit de-abia la 4 dimineața o cale de studiu de cîștig! Se repeta oare istoria de la Haga? Realizasem în acest campionat mondial 12 puncte din 14 (10 victorii și 4 remize), fusesem singurul jucător neînvins și nu era de ajuns! Pentru prima oară, urma să se dispute un meci pentru titlul de campion mondial și tot pentru prima oară următorii clasați erau devansați cu trei puncte (Kurajița, clasat pe locul 3 cu $4\frac{1}{2}$ puncte, urma să devină peste doi ani următorul campion al juniorilor). După cîteva săptămîni a urmat în aceeași localitate iugoslavă, Vrnjacka Banja, meciul pentru titlu. După o luptă înverșunată, cele patru partide ale meciului s-au încheiat remiză, dar pentru că îl învinsesem pe adversarul meu în finală și aveam un coeficient Sonneborn net superior am devenit campion mondial. În acea seară, am trăit momente de neuitat. Pentru prima oară, un șahist român primea un titlu suprem, pentru prima oară răsuna imnul și se ridica tricolorul românesc pe cel mai înalt catarg în întreceri șahiste de asemenea amploare.

Nu mi-e rușine să spun că în noaptea aceea de noiembrie a lui 1963 am plîns de bucurie! Titlul pentru care luptasem atît și care fugise de mine la Haga era acum al meu și al României! Cîteva ore mai tîrziu, la hotel, în timp ce maestrul Urseanu închina o cupă de șampanie, eu încă mai stăteam cu cununa de lauri pe umeri și-l întrebam neîncrezător: „Am cîștigat, maestre? Nu visez?". Nu, nu visam! La întoarcerea în țară, în semn de deosebită prețuire, am primit titlul de maestru emerit al sportului, cel mai înalt titlu la care poate aspira un sportiv al țării noastre.

APĂRAREA GRÜNFELD

Fl. Gheorghiu — K. Honfi

Turneul internațional al României, 1963

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 3.Cb1—c3 d7—d5 4. Cg1—f3 Nf8—g7 5.e2—e3 (Principala continuare în această poziție, alături de 5.Db3) **5...0—0 6.b2—b4!** (O idee interesantă, care poate produce greutăți ad-

versarului, dacă izbuteşte să constituie o surpriză, ca în această partidă...) **6...b7—b6 7.Nc1—b2 Nc8—b7** (Aceasta este însă o mică inexactitate. Cel mai bine este 7...c5 8.b:c5 b:c5 9.c:d5 C:d5 cu joc foarte complicat) **8.Nf1—e2 e7—e6** (Nejucînd nici de această dată 8...c5 negrul îşi arată intenţiile sale paşnice, care însă nu se potrivesc cu cele ale albului!) **9.0—0 Cb8—c6 10.a2—a3 Cf6—e4 11. Ta1—c1 Cc6—e7 12.c4:d5!** (Cea mai simplă cale de-a obţine avantaj. Greu de spus dacă continuarea 12.C:e4 d:e4 13.Cd2 f5 ar fi dat albului joc mai bun decît cel obţinut în partidă) **12...Ce4:c3 13.Nb2:c3 e6:d5 14. Dd1—b3 Rg8—h8** (O măsură profilactică de apărare contra legăturii pe diagonală) **15. Tc1—c2 a7—a6 16.Tf1—c1 f7—f6 17.Nc3—b2** (Prima parte a planului alb a fost realizat; a fost ocupată coloana „c") **17... c7—c6!?** (Poate era mai bine 17...Tac8 cu toate că şi atunci, după 18.a4 urmat de b4—b5, albul păstra un avantaj clar) **18. a2—a4 b6—b5** (În numai două mutări poziţia s-a schimbat: acum albul are idei legate de ocuparea sau controlul de la distanţă al cîmpului c5) **19.Cf3—e1!** (Începutul planului de care vorbeam mai sus...) **19...Dd8—d6 20.Ce1—d3 Ta8—e8 21.Db3—c3 Tf8—f7 22.Tc1—a1!** (Albul ocupă acum şi a doua coloană realizînd o presiune foarte puternică asupra flancului damei negre) **22...Dd6—b8** (Negrul este redus la o defensivă aproape totală) **23.Ne2—g4!** (O mutare foarte puternică, care forţează oarecum răspunsul negrului, deoarece după 23...f5 se slăbeşte cronic cîmpul e5) **23... Nb7—c8 24.Ng4:c8 Te8:c8 25. Cd3—c5** (Acum, după ce a dispărut apărătorul pionului a6, calul alb poate să pătrundă pe cîmpul c5; din punct de vedere strategic albul are poziţie net cîştigată) **25...Db8—b6 26.a4:b5** (A venit şi momentul deschiderii coloanei „a") **26...a6:b5 27. Ta1—a6 Db6—b8 28.Dc3—b3 Ce7—f5** (Negrul încearcă în disperare de cauză o ultimă contraşansă: aducerea calului său pe cîmpul c4) **29.Db3—a2 Cf5—d6 30.Tc2—c1 Cd6—c4 31. Tc1—a1** (Albul îşi continuă liniştit acţiunile, indiferent la planul adversarului: calul din c4 stă foarte bine la c4, dar atît, el nu exercită nici o ameninţare reală...) **31...Ng7—f8 32. Nb2—c3!** (Cu aceasta, orice speranţă în eventualul schimb al pieselor uşoare este spulberată: după 32...N:c5 33.d:c5 diagonala c3—h8 ar deveni extrem de slabă. Vezi diagrama).

32...Db8—d6 33.Ta6—a8! (După ce şi-a concentrat toate piesele grele pe coloana „a" albul poate trece la faza decisivă a operaţiilor...) **33...Tc8—c7?!** (În criză de timp reciprocă, negrul nu

sesizează pericolul) **34.Ta8—e8 Tc7—e7 35.Da2—a8** (Strategia albului atît de meticulos pusă în practică în această partidă începe să dea roade: amenințările devin tot mai reale) **35... Rh8—g8 36.Te8—d8! Dd6—c7 37.Td8—c8** (Acum, cînd prin această pendulare interesantă Te8—d8—c8 turnul alb atacă cu tempo, negrul putea ceda liniștit) **37...Dc7—b6 38.Ta1—a6 Te7—a7** (Singura apărare) **39. Tc8:f8+ Tf7:f8 40.Da8:a7 Db6—d8 41.Cc5—e6** și în sfîrșit negrul a cedat.

O partidă poziționlă reușită!

DESCHIDEREA ENGLEZĂ

J. Sajtar **Fl. Gheorghiu**

Turneul internațional al României, 1963

1.c2—c4 Cg8—f6 2.Cb1—c3 g7—g6 3.e2—e4 d7—d6 4.g2—g3 (Negrul s-a arătat dispus să intre în schemele normale ale Indienei regelui, dar jucătorul cehoslovac preferă Deschiderea engleză) **4...Nf8—g7 5.Nf1—g2 c7—c5 6.Cg1—e2 Cb8—c6 7. d2—d3** (La complicații favorabile negrului ar fi dus 7.d4 c:d4 8.C:d4 C:e4! 9.C:c6 C:c3 10. C:d8 C:d1) **7...Nc8—d7 8.h2—h3 Dd8—c8** (Prin aceasta negrul își împiedică adversarul, cel puțin pentru moment, să facă rocada) **9.Nc1—e3 0—0 10.Dd1—d2 Tf8—e8** (Pentru a evita schimbul nebunului de cîmpuri negre) **11.g3—g4 Ta8—b8 12. Ce2—g3 Cc6—d4** (Albul s-a consolidat pe flancul regelui, dar au rămas mici slăbiciuni în centru...) **13.0—0 h7—h5!** (O mutare foarte bună, care marchează preluarea inițiativei de către negru) **14.f2—f3** (Forțat, deoarece după 14.g:h3 g:h3 cît și după 14.g:h3 N:h3 negrul avea joc mai bun) **14...a7—a6 15.Ta1—b1 b7—b5!** (Odată cu aceasta, negrul capătă avantaj și pe flancul damei, deoarece situația pieselor sale este mai activă și aici) **16.b2—b3** (De considerat era 16.b4) **16...b5—b4 17.Cc3—e2 Cd4:e2+ 18.Cg3:e2 e7—e5!** (Interzice odată pentru totdeauna străpungerea d3—d4) **19.Ce2—g3 a7—a5** (Poziția merită o diagramă pentru a putea vedea mai clar ce au obținut cei doi parteneri de la mutarea a 12-a și pînă acum. Rezultatul este clar favorabil negrului,

care are controlul absolut asupra cîmpului d4, are avantaj pe flancul damei şi a iniţiat şi acţiuni pe flancul regelui. În tot acest timp poziţia albului nu a „prosperat" decît prin efectuarea mutărilor b3 şi f3! Vezi diagrama).

20.Ne3—g5 (În criză de mutări, albul „ameninţă" să cîştige un pion. Aceasta de altfel nu e o ameninţare reală, albul pierzînd oricum în schimb pionul h3, dar . . .) **20...h5:g4** (După toate pregătirile anterioare, am considerat că deschiderea jocului pe flancul regelui îmi este favorabilă) **21.f3:g4 Cf6—h7!** (Apără tot flancul regelui şi ameninţă nebunul din g5) **22. Ng5—h6 Dc8—d8** (O nouă mutare foarte bună, care dă negrului controlul absolut pe cîmpurile negre) **23.Nh6—e3!?** (Inconsecvent, necesar era oricum: 23.N:g7 R:g7 24.Df2 Tf8 cu joc mai bun pentru negru, dar cu contraşanse mai mari decît cele din partidă) **23...a5—a4 24. Ng2—f3** (Cu aceasta ies la iveală ideile paşnice ale albului: pînă la sfîrşitul partidei el se va apăra încontinuu, sperînd într-o remiză . . .) **24...a4:b3 25. a2:b3 Dd8—h4 26.Rg1—g2 Tb8—a8** (Strategia negrului este încununată de succes: el are un avantaj clar pe toată tabla) **27.Cg3—e2 Ta8—a3 28. Dd2—e1 Dh4:e1 29.Tf1:e1 Ng7—f6!** (Odată cu schimbul damelor situaţia nu s-a schimbat: negrul îşi continuă dominaţia pe cîmpurile negre) **30. Ne3—c1 Ta3—a2 31.Rg2—g3 Ch7—g5!** (Împiedică pentru moment h3—h4) **32.Nc1—b2 Rg8—g7 33.Ce2—c1 Ta2—a7 34. Tb1—a1** (În sfîrşit, după multe eforturi, albul izbuteşte să schimbe un turn, cu aceasta însă suferinţele sale nu iau sfîrşit) **34...Ta7:a1 35.Nb2:a1 Te8—h8 36.Te1—h1 Cg5—e6 37.h3—h4** (În caz că albul juca 37.Ce2 se putea încerca şi 37... Cf4 38.C:f4 e:f4+ 39.R:f4 N:a1 40.T:a1 T:h3 cu avantaj pentru negru. Mai bine ar fi fost, însă, 37...g5 şi după schimbul la f4, negrul avea, cred, poziţie cîştigată) **37...Ce6—f4 38.g4—g5 Nf6—e7 39.Cc1—e2?** (O greşeală după care albul pierde forţat şi repede. Dar oricum albul nu avea continuări satisfăcătoare, de exemplu: 39.Nb2

f6 40.g:f6+ N:f6 şi din nou poziţia albului este zugzwang) **39...Cf4:e2+** (Desigur nu 39... C:d3, au spus comentatorii, din cauza 40.Td1, cu toate acestea după 40...Ta8 negrul cîştigă. Vezi diagrama).

40.Nf3:e2 Ne7:g5 (Odată cu cîştigul acestui pion, albul putea să cedeze. Restul partidei este fără importanţă) **41.Na1—b2 Ng5—f4+ 42.Rg3—g2 f7—f5 43.Ne2—f3 Th8—a8 44.Th1—a1 Ta8:a1 45.Nb2:a1 Nf4—c1!** (Albul joacă acum cu o piesă în minus!) **46.h4—h5 f5—f4 47. h5:g6 Rg7:g6 48.Rg2—f1 Rg6—g5 Rf1—e2 Nd7—g4** şi albul a cedat.

O partidă care mi-a făcut mare plăcere, deoarece revăzînd-o nu am putut să-mi găsesc greşeli! Totodată ea constituie una dintre puţinele mele realizări poziţionale foarte bune din acei ani.

GAMBITUL DAMEI ACCEPTAT

L. Portisch — Fl. Gheorghiu

Meci România—Ungaria, Bucureşti, 1963

1.d2—d4 d7—d5 2.c2—c4 d5:c4 3.Cg1—f3 Cg8—f6 4. e2—e3 (La ora actuală au fost reintroduse în practică continuările ceva mai vechi ca 4. Da4+ sau 4.Cc3. În 1963 însă, mutarea 4.e3, cea mai sigură de altfel, era preferată de majoritatea marilor maeştri) **4... Nc8—g4** (O continuare recomandată între alţii de V. Smîslov şi care caută să dea negrului un joc activ. Obişnuit se joacă 4...e6 sau chiar **4...g6**, care mie personal mi-a adus multe succese) **5.Nf1:c4 e7—e6 6. Dd1—b3** (Ce înseamnă şi moda?! Acum nimeni nu mai joacă această continuare „riscantă". Perioada şahului beton „à la Petrosian" a impus rapid mutarea 6.Cc3 care dă un mic avantaj albului fără nici un risc. Pe acea vreme însă (atunci cînd s-a jucat partida noastră) toată lumea şahistă căuta să demonstreze corectitudinea sau incorectitudinea sacrificiului de pion pe care-l va face negrul) **6...Ng4:f3 7.g2:f3 Cb8—d7** (E posibil şi 7...c5 8.d:c5 N:c5 9. Nd2 0—0 10.Nc3 Cbd7 11.Cd2 Te8 12.Tg1 g6 13.0—0—0 Db6 cu joc egal, Hodoş—Sianovski,

campionatul U.R.S.S., 1962, sau 9.0—0 0—0 10.D:b7 Cbd7 11.f4 Cd5 12.Db3 Dh4 13.Dd1 Ce5 14. f:e5 D:c4 cu joc complicat, Stupen—Koţ, a 3-a Spartachiadă ucraineană) **8.Db3:b7 c7—c5 9.Cb1—c3!** (La stadiul la care se găsea atunci teoria acestei variante, mutarea lui Portisch a fost catalogată ca o inovaţie foarte promiţătoare pentru alb. Înainte se mai jucase 9.Tg1 g6 10.Cc3 Ne7 11. d:c5 C:c5 12.Dc6+ Rf8 13.f4 Cfe4 14.Na6 (14.C:e4 Tc8 ∓) 14...Tb8 şi ameninţarea Tb8—b4 a dat joc foarte bun negrului, Hodos—Tal, Camp. U.R.S.S., 1962, şi 9.d:c5 N:c5 10.f4 0—0 11.Cc3 Tb8 12.Df3 Dc7 13.Nb3 Nb4 14.Nd2 Cc5 15.Nc2 Na5 16. Tb1 Tfd8 şi negrul a avut atac, Tal—Sianovski, Camp. U.R.S.S., 1962) **9...Nf8—e7?!** (Desigur după 9...c:d4 10.e:d4 Ne7 11. Nf4 0—0 12.Nc7 Dc8 13.Na6! albul ar fi stat excelent, dar era de recomandat 10...Nd6 cu joc complicat şi şanse de ambele părţi. După mutarea din partidă albul are avantaj) **10. d4—d5! Ta8—b8** (Sacrificînd al doilea pion negrul caută contraşanse) **11.Db7:a7 Tb8—a8 12. Da7—b7 Ta8—b8 13.Db7—a6 Tb8—a8 14.Da6—c6?** (Desigur că remiza prin repetarea mutărilor la mutarea 13-a, cu doi pioni în plus, nu-l putea satisface pe alb, dar mutarea 14.Dc6 e riscantă şi dă negrului şanse excelente de atac. Mai bine era 14.Db5! cu continuarea posibilă 14...Tb8 15.Da4 Tb4 16.Da6 Cb8 17.Nb5+ Rf8 18.Db7 Cd5 19. C:d5 e:d5 20.a4 şi nu se vede cum poate continua negrul atacul) **14...0—0! 15.d5:e6 Ce7—e5!** (Sacrificînd al 4-lea pion, negrul a obţinut o minunată poziţie de atac. Vezi diagrama).

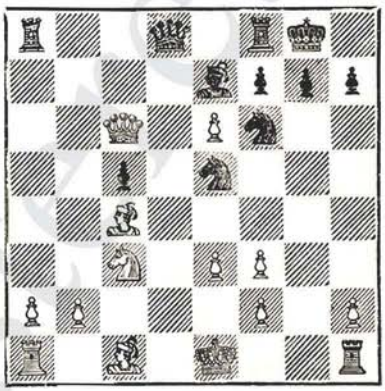

16.e6:f7+ Rg8—h8 17.Dc6—e6 Ce5:f3+ (Primul obiectiv al negrului a fost realizat: albul nu va mai face rocada) **18. Re1—f1 Cf3—g5** (Negrul îşi recîştigă forţat, cu tempo al doilea pion) **19.De6—f5 Cg5:f7 20. Nc4:f7** (Prin schimburi albul încearcă să-şi uşureze poziţia) **20...Tf8:f7 21.Rf1—g2 Dd8—f8!** (Se ameninţă foarte neplăcut deschiderea coloanei f cu piesele grele ale negrului dublate asupra pionului f2) **22.Th1—f1 Ta8—a6!** (O excelentă mutare de atac, care aduce în joc turnul din a8 ameninţînd distrugător sosirea lui la g6) **23.**

Rg2—h1 Cf6—g8 24.Df5—c2! (Singura apărare; pionul f2 nu poate fi abandonat) **24...Tf7—f3!** (Împiedică definitiv orice degajare a albului) **25.e3—e4 Ta6—g6** (În sfîrşit, turnul a fost adus pe cel mai bun loc) **26.Nc1—e3 Cg8—f6** (Calul negru revine şi el în atac) **27. Tf1—g1 Cf6—g4** (Vezi diagrama).

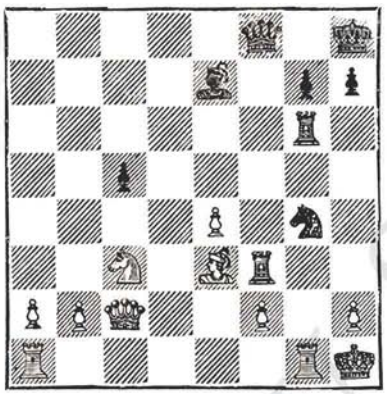

28.Tg1:g4! (Singura şansă a albului constă în acest sacrificiu forţat de calitate) **28... Tg6:g4 29.Dc2—e2 Tg4—h4 30. Ta1—d1 h7—h6?!** (În criză de timp, negrul strică puţin din frumuseţea acestei partide. După 30...Db8! adversarul meu ar fi cedat liniştit, căci nu exista apărare pentru h2. După mutarea din partidă lupta se mai prelungeşte puţin) **31.Td1—d5 Ne7—g5 32.Ne3:g5 h6:g5 33.Td5—d8** (Portisch încearcă ultima posibilitate de salvare) **33...Df8:d8 34.De2:f3 Dd8—b8** (Mai bine mai tîrziu decît niciodată) **35.Df3—g3 Db8:b2 36. Rh1—g2** (36.D:g5 D:f2 şi negrul cîştigă imediat) **36...Db2—d2 37. Cc3—d5 Dd2—c2 38.Cd5—c3 Dc2—d2 39.Cc3—d5 Dd2—d4! 40.Cd5—c3 Th4—f4 41.a2—a4** şi odată terminată criza de timp, albul convins la analiza de acasă de inutilitatea oricărei rezistenţe a cedat. Păcat de scăparea de la mutarea a 30-a!

APĂRAREA SICILIANĂ

Fl. Gheorghiu — L. Portisch

Meci România—Ungaria, Bucureşti, 1963

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 Cb8—c6 3.d2—d4 c5:d4 4.Cf3:d4 Dd8—b6 (O continuare explicabilă, mai ales prin dorinţa lui Portisch de a se revanşa în urma înfrîngerii suferită cu o zi înainte. De obicei negrul are alte continuări considerate mai bune. De exemplu 4...Cf6, 4... e6, 4...e5 sau 4...g6) **5.Cd4—b3 Cg8—f6 6.Cb1—c3 e7—e6 7. Nc1—e3 Db6—c7** (Partida a intrat pe alt făgaş: cel al variantei Paulsen, însă cu mutarea Cb3 în plus pentru alb. Fiecare deosebire de acest gen poate constitui un avantaj sau un dezavantaj în cazul Apărării Siciliene. În partida aceasta prezenţa calului la b3 a constituit un avantaj pentru alb) **8.a2—a3!** (O mutare foarte bună care

împiedică dezvoltarea nebunului negru la b4 şi totodată apără flancul damei albe de ameninţarea b7—b5—b4) **8...a7—a6 9. f2—f4 d7—d6 10.Nf1—d3 b7—b5 11.Dd1—f3 Nf8—e7 12.0—0 Cf6—d7!?** (Începutul unui plan destul de interesant, bazat pe două idei: plasarea nebunului la f6 şi a calului la b6, după ce s-ar fi jucat în prealabil b5, Tb8 şi Nb7. După toate mărturiile de pînă acum, se pare că această idee de joc pentru negru i se datoreşte lui Bronştein) **13.Ta1—d1!** (O mutare foarte puternică, ce reprezintă totodată şi o importantă inovaţie faţă de continuarea teoretică-şablon de pînă acum, 13. Tae1. Principalul merit al mutării 13.Td1 este interzicerea continuării 13...Nf6 la care urma 14.N:b5! care ar da albului atît după 14...a:b5 15.C:b5 Db8 16.C:d6+ Re7 17.e5! cît şi după 14...N:c3 15.N:c6 D:c6 16. b:c6 D:c3 17.T:d6 un joc excelent) **13...Nc8—b7 14.Df2—g3 0—0** (Executarea rocadei mici de către negru reprezintă în fond recunoaşterea cîştigării de către alb a scurtului duel teoretic din deschidere. Din nou însă 14...Nf6 era slab din cauza 15.N:b5 N:c3 16.N:c6 D:c6 17. b:c6 D:e4 (Sau c3) 18.T:d6 cu avantaj clar pentru alb. De'asemenea 14...0—0—0, dînd pionul g7 şi eventual şi pe cel din f7 fără a se vedea altceva decît că negrul păstrează „şanse de atac" nu se potrivea stilului de joc al lui Portisch!) **15.Dg3—h3!** (Din nou se interzice 15...Nf6 la care urma 16.e5 cu cîştig imediat. Se ameninţă printre altele şi 16.f5!, vizînd cucerirea importantului cîmp d5) **15... Cd7—c5** (Prin schimburi, Portisch caută să-şi îmbunătăţească poziţia) **16.Cb3:c5 d6:c5 17. e4—e5 h7—h6** (De ce nu g6? s-au întrebat cei mai mulţi dintre cei prezenţi în sală. La 17... g6 urma 18.Ce4! cu atac cîştigător pentru alb. De exemplu: 17...c4 18.Cf6+! N:f6 19.e:f6 Rh8 — sau 19...Dd8 20.N:g6! — 20.Dh6 Tg8 21.Tf3 cu mat imparabil) **18.f4—f5!** (Un frumos sacrificiu de pion, care constituie începutul unui scurt şi violent atac asupra regelui negru. Vezi diagrama).

18...Dc7:e5 (La 18...C:e5 putea urma de exemplu 19.f6 N:f6 20. N:h6 C:d3 21.T:f6 cu atac puternic sau mai simplu 20.T:f6

g:f6 21.N:h6 cu avantaj pentru alb) **19.f5—f6!** (Albul sacrifică al doilea pion pentru ca atacul să meargă cît mai repede) **19... Nc7:f6 20.Ne3—f4!** (Numai aşa! La 20.N:h6 negrul se putea apăra cu 20...Dh4! după care nu se vede nimic forţat pentru ca atacul alb să reuşească) **20... De5—d4+ 21.Rg1—h1 c5—c4!** (Portisch se apără ingenios. Dacă acum 22.Nh7+ R:h7 23. T:d4 N:d4 şi negrul stă chiar mai bine... Poziţia negrului este însă pierdută şi acest lucru va fi demonstrat extrem de repede) **22.Nd3—e4!** (Forţează dama neagră să se retragă pe flancul damei, departe de regele care tocmai acum are atîta nevoie de ea!) **22...Dd4—b6 23.Nf4:h6** (Acum acest sacrificiu este decisiv: dacă 23... N:c3 atunci 24.N:g7! şi cîştigă imediat) **23...Tf8—d8 24.Nh6—e3** (După ce a înlăturat bastionul din h6 nebunul continuă hărţuirea damei negre...) **24... Cc6—d4** (Tristă necesitate! La 24...Dc7 25.Dh7+ Rf8 26.Nc5+ şi mat la mutarea următoare) **25.Dh3—h7+ Rg8—f8 26. Ne4:b7 Db6:b7 27.Tf1:f6 g7:f6 28.Ne3:d4** şi convingîndu-se că împotriva dublei ameninţări Nc5+ sau Dh8 şi N:f6+ nu există apărare, negrul a cedat.

Una dintre cele mai bune partide ale mele!...

PARTIDA SPANIOLĂ

Fl. Gheorghiu — **P. Lee**

Campionatul mondial de juniori, Vrnjacka Banja, 1963

1.c2—e4 e7—e5 2.Cg1—f3 Cb8—c6 3.Nf1—b5 a7—a6 4. Nb5—a4 Cg8—f6 5.0—0 Nf8—e7 6.Tf1—e1 b7—b5 7.Na4—b3 d7—d6 8.c2—c3 0—0 9.h2—h3 Cc6—a5 10.Nb3—c2 c7—c5 11. d2—d4 Dd8—c7 (Maestrul englez, jucător combinativ, a ales de data aceasta contra mea varianta clasică din Spaniolă, bazat mai mult pe raţiuni psihologice. Partida se desfăşura în semifinala campionatului mondial, în acest moment amîndoi eram calificaţi şi Lee a căutat o variantă solidă, ca să nu piardă...) **12.Cb1—d2 c5:d4** (Se mai joacă şi 12...Cc6) **13.c3:d4 Ca5—c6 14.Cd2—f1!?** (Teoria recomandă 14.Cb3 a5! 15.Ne3 a4, cu joc complicat. Aşa s-a jucat de pildă într-o partidă Kavalek—Gheorghiu, Olimpiada Tel-Aviv, 1964) **14...e5:d4! 15. Nc2—b3 Dc7—b6** (Personal, cred că cea mai bună mutare a negrului era 15...Ca5) **16. Cf1—g3 Ta8—a7!?** (O mutare interesantă, dar numai atît. Negrul nu poate menţine pionul în plus de la d4) **17.Nc1—f4!** (Ameninţă 18.Ce2 şi în unele variante 18.Cf5) **17...Cf6—d7 18. Cg3—f5! Cd7—e5 19.Cf3:d4** (Albul şi-a recîştigat pionul cu

poziție superioară) **19...Cc6:d4 20.Cf5:d4 Ta7—c7** (Ocuparea coloanei c de către negru este fără importanță) **21.Nf4—e3 Db6—b8 22.Nb3—d5!** (O importantă mutare de tempo, care împiedică pentru moment Ce5—c4) **22...Nc8—d7 23.Cd4—e2!** (Albul execută o regrupare necesară a figurilor sale, eliberînd cîmpul d4 pentru nebun) **23... Rg8—h8 24.Ce2—f4 Ne7—g5 25.Cf4—h5!** (La un mic avantaj pentru alb ducea și 25.Cg6+) **25...Ng5:e3 26.Te1:e3 f7—f5** (Negrul caută contrașanse) **27. e4:f5 Nd7:f5 28.Dd1—d4!** (Centralizează dama și amenință, eventual, f2—f4) **28...Nf5—g6 29.Ch5—f4** (Din cauza amenințării brutale Cf4—e6, negrul va trebui să schimbe nebunii, dar aceasta va duce la slăbirea decisivă a cîmpurilor sale albe. Vezi diagrama).

29...Ng6—f7 30.Nd5:f7 Tc7:f7 31.Cf4—e6! (Calul alb va începe un adevărat slalom, care se va solda în cele din urmă cu capturarea pionului slab d6) **31... Tf8—e8 32.Ce6—g5 Tf7—f6 33. Ta1—e1!** (Albul amenință decisiv f2—f4) **33...Te8—f8** (Singura mutare) **34.Cg5—e4 Tf6—g6 35.Ce4:d6!** (Avantajul pozițional al albului se transformă în avantaj material) **35...Ce5—c6 36.Cd6—f7+!!** (Poanta atacului alb. Calul nu poate fi luat din cauza șahului la e8) **36...Rh8—g8 37.Dd4—d5!** (Din cauza amenințării de mat în 3 mutări negrul pierde o piesă. Vezi diagrama).

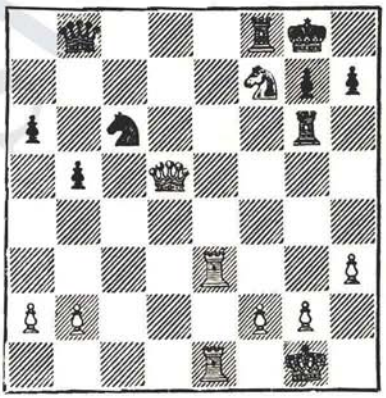

37...Tg6—f6 38.Cf7—e5+ Rg8—h8 39.Ce5:c6 Db8—b7 40. Te3—f3!! (Cîștiga ușor și 40. Cb4, dar mutarea din partidă întregește impresia estetică produsă de jocul albului!) **40... Tf6:f3 41.Dd5:f3!** și negrul a cedat.

Peste cîteva zile, în finală, același maestru englez mi-a

opus o rezistență îndîrjită, partida s-a încheiat remiză și din această cauză, victoria mea în campionatul mondial 1963 a fost pentru un timp îndoielnică! Paradoxurile șahului . . .

APĂRAREA SLAVĂ

Fl. Gheorghiu — S. Bojkovici

Campionatul mondial de juniori, Vrnjacka Banja, 1963

1.d2—d4 d7—d5 2.c2—c4 c7—c6 3.Cg1—f3 Cg8—f6 4. Cb1—c3 e7—e6 (Alternativa este 4...d:c4) **5.e2—e3** (Continuarea cea mai uzitată, dar albul poate juca și 5.Ng5, recomandată de Botvinnik, care duce la un joc foarte tăios) **5...Cb8—d7** (Se joacă, așadar, varianta Meran, care a produs multe controverse printre teoreticieni) **6. Nf1—d3** (Duce la pozițiile de bază ale variantei. Rar se mai joacă 6.Nd2 Nd6 7.Dc2! cu mic avantaj pentru alb) **6...d5:c4 7. Nd3:c4 b7—b5 8.Nc4—d3 a7—a6** (După 8...b4 9.Ce4, albul stă ceva mai bine) **9.0—0!?** (Cel mai corect este 9.e4!) **9...c6—c5!** (Realizînd înaintarea aceasta eliberatoare, negrul a scăpat de greutățile deschiderii) **10.Dd1—e2 Nc8—b7 11.Tf1—d1 Dd8—b8** (Prin intervertire de mutări s-a ajuns la una din pozițiile de bază ale Gambitului damei acceptat, considerată bună pentru negru . . .) **12.d4:c5!?** (O mutare fără pretenții, care-l obligă însă pe negru să joace singur, fără ajutorul recomandațiilor teoretice!) **12...Nf8:c5** (Cred că era perfect jucabil 12...C:c5) **13.a2—a4 b5—b4 14. Cc3—b1** (O regrupare tipică acestor poziții, calul alb se îndreaptă spre c4 sau b5) **14... 0—0 15.Cb1—d2 a6—a5 16. h2—h3** (O mutare profilactică necesară) **16...Cd7—b6** (Supraestimîndu-și șansele, negrul încearcă să preia inițiativa. Mai sigur era 16...Ne7, urmat de 17...Cc5, cu joc egal) **17.Cd2—b3 Nc5—e7 18.e3—e4!** (Invită pe negru la combinația ce urmează) **18...Nb7—c6** (Consecvent; nu se vede cum se poate apăra pionul a4) **19.Cb3—d4! Nc6:a4** (Forțat) **20.Ta1:a4!** (Începutul unei combinații foarte frumoase și departe calculate. Vezi diagrama).

20...Cb6:a4 21.Cd4—c6 Db8—b7 22.Cc6:e7+ Db7:e7 23.e4—e5 Cf6—d5 (Nici 23...Cd7 nu era mai bine) **24.De2—c2!** (Cel mai bine, cu toate că albul pu-

tea juca și 24.N:h7+ R:h7 25. Cg5+ Rg6 26.Dc2+ f5 27. e:f6+ R:f6 28.Ch7+ Rf7 29.C:f8 R:f8 30.D:a4 cu avantaj destul de clar) **24...Ca4—c5** (La 24... b3 putea urma 25.N:h7+ Rh8 26. De4! Cc5 27.Dg4! g6 28.Cg5 f6 29.N:g6! f:g5 30.N:g5 Dg7 31. Dh5+ Rg8 32.Nh6 cu atac distrugător, albul avînd la dispoziție manevra Td4—g4) **25. Nd3:h7+ Rg8—h8 26.Td1—d4!** (Intrarea în atac a turnului alb este decisivă) **26...Tf8—c8** (Singura mutare care nu pierde imediat) **27.Nc1—g5 Cc5—d7?** (O greșeală care pierdea o piesă, însă după 27...f6 28.Ch4!!, negrul pierdea cu premiu de frumusețe) **28.Dc2—e4!** (După 28.N:e7 T:c2 29.N:c2 C:e7 30. T:d7, albul cîștiga o piesă, dar atacul de mat era mult prea frumos...) **28...f7—f6 29.De4—h4!** (Lăsînd nebunul în priză, albul obține atac imparabil, care decide în numai cîteva mutări. Vezi diagrama).

29...Cd7—f8 (Sau 29...f:g5 30. C:g5 etc.) **30.e5:f6 g7:f6 31. Nh7—e4+ Cf8—h7 32.Ne4:h7 De7:h7 33.Ng5:f6+** și în fața marilor pierderi materiale, negrul a cedat.

Una dintre cele mai spectaculoase partide ale campionatului mondial de juniori, ediția 1963.

APĂRAREA BENONI

Fl. Gheorghiu — M. Janata

Campionatul mondial de juniori, Vrnjacka Banja, 1963

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 c7—c5 3.d4—d5 (Cel mai consecvent, dar o altă continuare perfect valabilă este și 3.Cf3) **3...e7—e5 4.Cb1—c3 d7—d6 5. e2—e4 Nf8—e7** (Criticată pe vremuri în favoarea variantei cu 5...g6 și 6...Ng7, mutarea 5... Ne7 se bucură în ultima vreme de multă... simpatie în cercurile șahiste, avînd ca susținători fervenți în rîndurile marilor maeștri străini pe cehoslovacul Hort și vestgermanul Schmidt. La noi în țară Benoni cu 5... Ne7 este jucat destul de des de subsemnatul și de colegul meu V. Ciocâltea) **6.g2—g3** (Probabil cea mai bună metodă de combatere a sistemului ales de negru) **6...0—0 7.Nf1—g2 Cf6—e8 8.Cg1—f3 g7—g6** (Desigur că după 8...f5 9.e:f5! N:f5 10.Cd2!, stăpînirea cîmpului e4 dădea albului joc superior) **9.**

0—0 a7—a6 10.a2—a4 (Împiedică definitiv eventuala spargere b7—b5) **10...Cb8—d7 11. Cf3—e1 Ta8—b8?!** (Negrul nu este consecvent. Trebuia jucat fără întîrziere 11...Cg7 12.Cd3 f5 13.f4 Nf6 cu toate că și astfel albul păstra un ușor avantaj) **12.Ce1—d3 Ce8—g7 13. Ta1—b1!** (Albul a cîștigat acum un tempo foarte important și amenință brutal b2—b4) **13... b7—b6?!** (Prin această ultimă mutare, negrul arată clar că e dispus să se apere. Era greu de recomandat totuși mutarea 13... a5 care, deși ar fi stopat înaintarea b2—b4, ar fi slăbit totuși prea mult cîmpul b5) **14.b2—b4!** (Acum albul are avantaj evident) **14...Tb8—b7?!** (O nouă mică inexactitate și negrul e deodată pierdut! Cu toate că era rău, trebuia totuși încercat 14...Dc7 sau 14...a5) **15.a4—a5!** (Spargerea aceasta neașteptată, care aruncă realmente în aer întregul zid de pioni al negrului cred că a scăpat calculului adversarului meu) **15...b6:a5** (15...c:b4 16.C:b4 dădea albului joc și mai bun decît în partidă. Vezi diagrama).

16.b4:c5! Tb7:b1 17.Cc3:b1 Cd7:c5 18.Cd3:c5 d6:c5 19. Nc1—b2 (Lucrurile s-au clarificat — albul a sacrificat temporar un pion, dar structura pionilor negri a devenit jalnică) **19..Ne7—d6 20.Cb1—d2 Nc8—d7 21.Dd1—a1!** (O manevră nu prea complicată, dar drăguță și

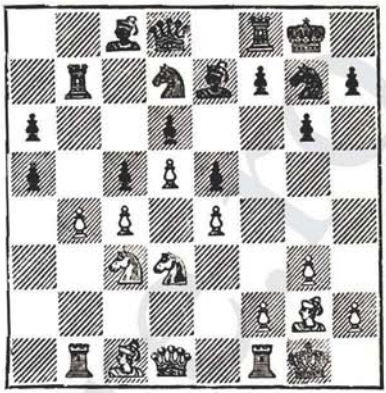

plină de efect. Dama albă a ajuns acum pe cel mai activ cîmp!) **21...Tf8—e8 22.f2—f4 f7—f6** (Forțat, altfel deschiderea bateriei albe spre g7 ar fi fost fatală) **23.f4:e5 Nd6:e5** (Prin schimburi negrul caută să-și ușureze situația) **24.Nb2:c5 f6:e5 25.Da1—a3!** (Paradoxal, schimburile la e5 au înrăutățit și mai mult poziția negrului) **25...Dd8—g5** (Bună sau rea, mutarea aceasta e cvasiforțată, deoarece la mutarea naturală 25... Dc7 urma foarte tare 26.Df3) **26.Cd2—f3 Dg5—e7 27.Da3:a5** (Acum, materialul a devenit egal, dar soarta partidei nu mai poate fi pusă la îndoială) **27... Nd7—g4 28.Da5:a6** (Albul are acum și avantaj material. Planul inițiat cu 15.a5! s-a dovedit deci foarte bun) **28... Te8—f8 29.d5—d6!** (Albul vrea să decidă partida pe cale combinativă) **29...De7—f6 30.Da6—c6 Tf8—d8 31.Dc6—d5+ Df6—e6 32.Cf3:e5!** și observînd acum

că la 32...T:d6 urma 33.C:g4 negrul a celat.

O realizare bună, care m-a ajutat foarte mult să cuceresc la acest campionat titlul de campion mondial la juniori ediția 1963. Dealtfel, ea a constituit și partida derby a întregului campionat mondial, întrucît cehoslovacul Janata a fost tot timpul cel mai apropiat urmăritor (cu care a trebuit pînă la urmă să disput și un meci de baraj pentru titlu).

www.stere.ro

PRIMA NOTĂ DE MARE MAESTRU INTERNAȚIONAL

Devenind campion mondial al juniorilor, toată lumea era a mea! Primirea pe care mi-au făcut-o colegii de la facultatea de filologie din Capitală a fost de neuitat. Dar, în primele luni ale anului 1964 mă așteptau noi concursuri grele, dintre care cel mai dificil era, fără îndoială, turneul zonal al campionatului mondial de seniori. Sincer să fiu, eram aproape sigur că mă voi califica, doar jucasem atît de bine în Iugoslavia! Din păcate, cu toate că nu am evoluat rău la Kecskemét, în cadrul zonalului, nepermisele scăpări în poziții cîștigate, precum și numărul destul de mare de remize a făcut ca, la sfîrșit, să pierd toate șansele pentru primele trei locuri ce dădeau calificarea. Primul meu contact cu campionatul mondial al seniorilor a fost un eșec (m-am clasat pe locurile 7—8, la egalitate cu Hort), din care am tras învățăminte. Am căutat să văd unde am greșit, îmi amintesc că multe săptămîni, după aceea, mi-am analizat partidele zonalului ce se încheiase, dar în următorul turneu internațional la care am participat nu mi-am putut lua revanșa! La openul de la Bordeaux am ieșit al 5-lea din circa 40 de jucători — în șah, spre deosebire de tenis, de exemplu, turnee open înseamnă concursuri cu participare foarte numeroasă, dar cu număr fix de runde — ceea ce nu era rău, avînd în vedere forța concurenților, dar pe mine nu mă mulțumea și cred că era normal. În sport trebuie să vrei să cîștigi! Mai neplăcut, era, însă faptul că aici pierdusem toate șansele la locul I în runda penultimă, cînd m-a învins marele maestru vestgerman Darga. Trebuie să spun că nu mi-a plăcut niciodată să pierd (cui îi place?) și partida aceea nu am putut-o uita multă vreme. Frumusețea „orașului lumină", Parisul, pe care-l vedeam pentru prima oară, monumentele și muzeele sale pe care trebuia să le văd în numai cîteva zile,

m-au făcut să uit însă pentru moment de șah. E greu să vezi Parisul în cîteva zile, dar și mai greu este să redai în cîteva rînduri ce te-a impresionat mai mult! Poate comorile de artă de la Luvru, a cărui curte pătrată este, mi se pare, singurul loc din Paris unde ai sentimentul imensității. Poate secolele de istorie ce sînt închise în Domul Invalizilor, în care domnește pentru eternitate Napoleon, descins de pe coloana sa Vendôme. Poate perfecta arhitectură a orașului, străjuită de Tour Eiffel sau Arcul de Triumf, locuri de întîlnire zilnică a miilor de străini. Poate Cartierul Latin, căminul atîtor generații de studenți și în care regăsești încă Parisul lui Villon și cea mai veche biserică a orașului, Saint Julien le Pauvre. Poate Montmartre, denumită acropola capitalei, dominată de renumita Sacré Coeur, același Montmartre în care comunarzii au dus eroice lupte pentru republica muncitorilor... Poate faptul că rămîi uimit că cele două turnuri ale vestitei Notre Dame sînt inegale, sau poate căldura oamenilor, între care te simți ca acasă, cu limba și obiceiurile lor atît de apropiate de cele ale românilor! Se spune că Londra este un oraș aparent rece, pe care-l îndrăgești treptat după ce-l revezi. E adevărat, dar tot atît de adevărat este că Parisul te cucerește din prima clipă.

La scurt timp după aceea, am plecat, cu reprezentativa țării, la campionatul mondial al studenților, ce se desfășura la Cracovia, cel mai renumit centru universitar al Poloniei. Din păcate, cu toate că echipa noastră era destul de puternică, s-a ratat calificarea în finală, iar cîștigarea grupei B și faptul că eu am obținut cel mai bun rezultat al campionatului n-au constituit decît palide satisfacții. În august, la Sinaia, echipa țării noastre urma să încerce calificarea în finala Cupei Europei într-o semifinală foarte grea, cu Ungaria, Bulgaria și R.D. Germană. Deoarece în acel an eu nu participasem la finala națională, iar campion era Th. Ghițescu, antrenorii au decis să joc la masa a treia! Acum, după atîta timp, cred că e cazul să le aduc mulțumiri, fiindcă am jucat excelent (am realizat 5 puncte din 6, cel mai bun rezultat al echipei), făcînd, astfel, după cum se va vedea, primul meu pas spre titlul de mare maestru internațional!... Toată echipa noastră a jucat cu multă ambiție, reușind o performanță remarcabilă, locul II după Ungaria și calificarea. Intrasem astfel în primele 6 echipe ale Europei! După acest mare succes colectiv, a urmat pentru mine un turneu foarte greu în Uniunea Sovietică, la Soci,

unde am suferit cîteva înfrîngeri severe, dar am cîștigat multă experiență. Faptul acesta a fost demonstrat convingător de evoluția mea la Olimpiada din 1964, desfășurată la Tel Aviv! În primele zile ale Olimpiadei, sub căldura toridă, mai toți componenții echipei noastre aveau puternice reacții ale vaccinurilor antivariolice administrate la plecarea din țară. Febră mare, indispoziție generală, stare accentuată de slăbiciune, într-un cuvînt echipa noastră era „groggy" înainte de începerea turneului! Din fericire, seria în care am nimerit nu era prea grea și am izbutit să ne calificăm în finala olimpică fără prea mari emoții. Între timp eu „promovasem" în echipă la masa a doua. Și în semifinală am realizat $4^1/_2$ puncte. Finala Olimpiadei a debutat cu o mare surpriză: sovieticii au fost învinși de canadieni, nimeni nu a putut profita, pentru că celelalte echipe erau evident mai slabe decît echipa U.R.S.S. De data aceasta din echipa Statelor Unite, ce evolua în elegantul salon al hotelului Sheraton — gazda Olimpiadei —, lipsea Bobby Fischer, care refuzase să joace alături de marele său rival Reshevsky! Sfătuit foarte bine de antrenorul Urseanu, eu am jucat destul de prudent în finala olimpică, remizînd cu marii maeștri și forțînd la ceilalți adversari. Tactica aceasta s-a dovedit a fi foarte bună pînă aproape de încheierea turneului, cînd am pierdut o partidă agitată la L. Szabo și se părea că norma de mare maestru, pentru care luptasem atît, s-a dus pe apa sîmbetei! Trebuia neapărat să cîștig cu negrele la marele maestru vestgerman Unzicker. Îmi amintesc că m-am pregătit circa 4 ore, studiind deschiderea acelei partide de care depindea totul în acele clipe. A fost o partidă dramatică, de mari complicații, în care am atacat aproape de la început. M-am trezit după 5 ore de joc de crîncenă încleștare sub îmbrățișările colegilor și ale antrenorilor: realizasem norma de mare maestru internațional cu un rezultat foarte bun: $12^1/_2$ puncte din 17.

Faptul că jucasem, însă, cu doi mari maeștri mai puțin decît era necesar, m-a privat de obținerea automată a titlului! Trebuia, acum, să mai aștept un an pînă la finala europeană pe echipe ce urma să se dispute în R.F. Germania, la Hamburg. Eram, totuși, cel puțin pe jumătate mare maestru!

APĂRAREA SICILIANĂ

Fl. Gheorghiu — H. Westerinen

Campionatul mondial studențesc pe echipe, Cracovia, 1964

1.c2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 Cb8—c6 3.d2—d4 c5:d4 4. Cf3:d4 Cg8—f6 5.Cb1—c3 d7—

d6 6.Nc1—g5 (Cu toate că în această poziție albul are la dispoziție multe continuări, printre care și 6.f4 sau 6.Ne2, eu consider că mutarea 6.Ng5 constituie alături de 6.Nc4 cel mai potrivit răspuns al albului la sistemul de joc advers) **6... e7—e6** (Mutarea clasică și probabil cea mai bună. După cum se vede însă și din paginile acestei cărți, în ultima vreme se bucură de o mare popularitate 6...Nd7) **7.Dd1—d2 a7—a6** (Sistemul acesta a fost mult jucat prin anii 1954—1958, fiind apoi uitat în favoarea sistemului clasic 7...Ne7, 8...0—0 etc.) **8.0—0—0 Nc8—d7 9.f2—f4 Ta8—c8!?** (Maestrul finlandez joacă una dintre cele mai tăioase variante ale Apărării siciliene. În caz că negrul se decide însă la continuarea 9... h6 10.Nh4 C:e4 albul obține după 11.De1! un joc superior. De exemplu 11...Cf6 12.Cf5! Da5 13.C:d6+ N:d6 14.T:d6 cu avantaj sau 12...Dc7 13.N:f6 g:f6 14.Cd5! cu atac extrem de puternic pentru pionul sacrificat) **10.Cd4—f3** (Albul amenință să realizeze înaintarea e4—e5, după care partida ar fi decisă) **10...Dd8—a5 11.Rc1—b1!** (Ca și în alte variante ale Apărării siciliene, această mutare liniștită este cea mai bună și în această poziție) **11...b7—b5** (Zarurile au fost aruncate! Mai prudent ar fi fost, desigur, 11... Ne7 pentru ca la 12.N:f6 să continue cu 12...N:f6 13.D:d6 Td8! cu joc bun pentru negru. Din păcate însă albul avea la dispoziție puternica continuare 12.e5! care se pare că decide imediat) **12.e4—e5!** (Albul și-a realizat ideea deschiderii și acum vor începe niște complicații extraordinare, rod al analizei minuțioase de acasă) **12... b5—b4!** (Singura posibilitate. Desigur că la 12...d:e5 13.N:f6 și negrul poate să cedeze) **13.e5:f6 b4:c3 14.f6:g7!** (Această continuare asigură albului avantajul. Mai slab era desigur 14.D:c3 D:c3 15.b:c3 d5! și negrul a scăpat de greutăți) **14...Nf8:g7!?** (După partidă, Westerinen a spus că pierderea se datorește în special acestei mutări. Dar ce altceva putea juca negrul? La 14...c:d2 15.g:h8D Cb4 16.a3 C:c2 atacul negru nu compensează materialul pierdut, iar la 14...Cb4 urma tot 15.a3 și nu merge 15...c:b2 din cauza 16. g:f8D+ T:f8 17.D:b4 și albul câștigă . . .) **15.Dd2:d6 Tc8—c7** (Desigur că schimbul damelor nu ar fi ușurat situația negrului aflat în defensivă) **16. Cf3—e5!** (Poanta întregului joc al albului în această partidă. Schimbul acestui cal este forțat, iar restul se va desfășura de la sine. Vezi diagrama).

16...Ng7:e5 (Forțat, deoarece la 16...C:e5 urma matul la e7, iar la 16...Nf8 17.Cc4 câștigă) **17. f4:e5 Th8—g8** (Nu merge 17... D:e5 18.D:e5 C:e5 19.Nf6 cu

cîștig) **18.Ng5—f6!** (Odată cu aceasta toate piesele negre sînt paralizate de amenințarea veșnică de mat la e7) **18...Tg8—g4!** (Negrul joacă foarte inventiv. La mutarea normală 19.Ne2 poate urma acum 19...Tb4! 20. b3 Da3! și albul este pierdut) **19.Td1—d3!** (Principala resursă a negrului e neutralizată: 19... Tb4 20.b3 Da3 21.T:c3 și albul cîștigă. Pentru a vedea însă cîte pericole ascunde această poziție, semnalăm varianta 19...Tb4 20. T:c3 Td4! și albul e pierdut, deoarece la poanta 21.Tg3! urma neplăcut 21...De1 mat . . .) **19...c3:b2** (Sau 19...Te4 20.Ne2! T:e2 21.Tg3 și matul este imparabil) **20.Nf1—e2 Tg4:g2 21. Td3—g3!** (În sfîrșit, ultima piesă activă a negrului este înlăturată) **21...Tg2:g3 22.h2:g3 Tc7—b7** (Ultima încercare: 23.T:h7 D:a2+! și negrul cîștigă. Dar e prea tîrziu) **23.Ne2—f3!** și negrul a cedat deoarece nu se poate evita matul sau pierderea unei piese . . .

O partidă foarte importantă din punct de vedere teoretic.

APĂRAREA SPANIOLĂ

Fl. Gheorghiu — L. Lengyel

Campionatul Europei, Sinaia, 1964

1.e2—e4 e7—e5 2.Cg1—f3 Cb8—c6 3.Nf1—b5 a7—a6 4. Nb5—a4 Cg8—f6 5.0—0 Nf8—e7 6.Tf1—e1 b7—b5 7.Na4—b3 d7—d6 8.c2—c3 0—0 9.h2—h3 Cc6—b8 (După o serie de mutări de deschidere binecunoscute, negrul se hotărăște să joace varianta Breyer, o specialitate a maeștrilor unguri. Acum cîțiva ani întreaga variantă a fost considerată slabă pentru negru, mai ales în urma partidei Keres—Benkö, Turneul candidaților în 1962, în care după 10.d4 Nb7 11.d:e5! albul a obținut joc excelent și a cîștigat convingător. Ulterior s-a observat că negrul poate juca mai bine 10...Cbd7 și apoi Nb7 și varianta a revenit în actualitate . . .) **10.d2—d3** (O surpriză pentru adversarul meu. Varianta aceasta „modestă" constituie una din principalele arme ale șahiștilor români — în special eu și V. Ciocâltea — contra sistemului ales de negru. Continuarea 10.d3 a fost analizată amănunțit și ne-a adus multe succese în turnee internaționale) **10...Cb8—d7 11. Cb1—d2 Nc8—b7** (11...a5 12.

Cf1 a4 13.Nc2 Te8 14.Cg3 g6 15.Nh6 Nf8 16.Dd2 Ng7 17.Tad1 De7 18.d4 și albul are avantaj, Vasiukov—Gufeld, Moscova, 1961) **12.Nb3—c2!** (Albul caută să evite varianta 12.Cf1 Cc5 13.Nc2 Te8 14.Cg3 Nf8 care dă negrului joc destul de bun. Acum la 12...Cc5 ar urma simplu 13.d4 cu avantaj pentru alb) **12...c7—c5 13.Cd2—f1 Tf8—e8 14.Cf1—g3 g7—g6** (Pentru a împiedica instalarea unui cal alb la f5) **15.Nc1—g5!** (Mai tare decît 15.Nh6 Nf8 16.Dd2 De7! cu avantaj minimal pentru alb) **15...Cd7—f8** (Negrul manevrează pentru a schimba nebunul din g5, dar în curînd poziția pieselor sale se va înrăutăți brusc) **16.d3—d4 Cf8—e6 17.Ng5—h6 Dd8—c7 18.d4—d5!** (Închiderea centrului în acest moment dă avantaj clar albului. Retragerea la f8 nu ar fi indicată întrucît s-ar mai pierde un tempo important) **18...Ce6—g7** (Sau 18...Nf8 19.Dd2 N:h6 20.D:h6 cu avantaj pentru alb) **19.Cf3—h2!** (Prin această manevră caracteristică albul pregătește înaintarea f2—f4) **19...Nb7—c8 20.Dd1—d2 c5—c4** (Negrul caută contrașanse pe flancul damei) **21.Rg1—h1 Cf6—h5** (În această poziție negrul părea destul de satisfăcut. Într-adevăr la 22.C:h5 C:h5 23.g4 putea urma 23...Cf4! 24.N:f4 e:f4 25.D:f4 Dd8 și negrul are joc destul de bun pentru pionul sacrificat. Dar...) **22.Cg3—e2! f7—f5 23.g2—g4!** (Urmarea logică a mutării Ce2) **23...f5:g4** (La o retragere a calului la f6 ar fi urmat deschiderea catastrofală pentru negru a coloanei „g") **24.h3:g4 Ch5—f6 25.Tf1—g1 Te8—f8?!** (După partidă Lengyel a criticat această mutare, considerînd-o cauza principală a pierderii partidei. El a recomandat 25...Cd7 dar și așa după 26.Taf1 Tf8 27.f4 e:f4 28.T:f4 T:f4 29.D:f4 Ce5 30.Cf3 albul ar fi rămas în avantaj. Oricum poziția ar fi fost mai greu de apreciat după 25...Cd7) **26.f2—f4!** (Acum deschiderea jocului este net favorabilă albului ale cărui piese atacă pe un front larg) **26...e5:f4** (Vezi diagrama).

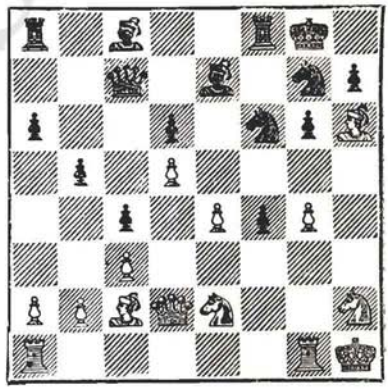

27.Ce2:f4 Tf8—f7 (O măsură profilactică de apărare) **28.Ta1—f1 Ne7—d8** (Deschide loc damei negre din c7, închisă acolo de la mutarea 17-a) **29.Nh6:g7! Tf7:g7 30.g4—g5 Cf6—**

h5 (Calul negru va fi imobilizat aici, fără nici o perspectivă. Nu mergea însă desigur 30...Cd7 31.Ce6 cu cîștig imediat) **31.Cf4—e6! Nc8:e6 32. d5:e6 Nd8—e7** (Negrul încearcă să aducă în joc turnul din a8 dar este prea tîrziu. Poziția este deja compromisă) **33.Ch2—g4!** (Sosirea la atac a acestei „rezerve" decide imediat partida în favoarea albului) **33...Ta8—f8 34.Cg4—h6+ Rg8—h8 35.Ch6—f7+ Rh8—g8 36.Nc2—d1!** (Ultima poantă — cu aceasta singura piesă oarecum activă a negrului e schimbată forțat și partida se încheie) **36...Dc7—c5 37.Nd1:h5 g6:h5 38.Tf1—f5 Dc5—c6 39. Dd2—d4!** (Se amenință distrugător g5—g6 cu amenințarea de mat la h8. În disperare de cauză negrul dă calitatea dar aceasta nu ajută la nimic) **39... Tf8:f7** (Vezi diagrama).

40.e6:f7+ Rg8—f8 41.g5—g6! (totuși) **și negrul a cedat.**

În ciuda unor mici greșeli de concepție ale negrului în deschidere, o partidă foarte bună. Albul a arătat cum trebuie condus atacul la rocadă într-un anumit gen de poziție al Apărării spaniole.

APĂRAREA FRANCEZĂ

Fl. Gheorghiu — H. Liebert

Campionatul Europei, Sinaia, 1964

1.e2—e4 e7—e6 2.d2—d3 (În perioada cînd s-a jucat această partidă, sistemul ales de alb era unul dintre cele mai promițătoare, în ciuda aspectului său liniștit. Se joacă, desigur, deobicei 2.d4) **2...d7—d5 3. Cb1—d2 Cg8—f6 4.Cg1—f3 Nf8—e7** (O altă idee a negrului este aici 4...Cc6 însă după 5.g3 d:e4 6.d:e4 e5 7.Ng2 Ne7 8.0—0 0—0 9.c3 Te8 10.De2 Nf8 11.Cc4 albul a obținut avantaj, Fl. Gheorghiu—Marici, Bordeaux, 1964) **5.g2—g3 c7—c5 6. Nf1—g2 Cb8—c6 7.0—0 0—0 8.Tf1—e1 b7—b5 9.e4—e5 Cf6—d7 10.h2—h4 Dd8—c7 11. Dd1—e2 a7—a5 12.Cd2—f1 Nc8—a6 13.Nc1—f4 b5—b4** (Toată această ordine de mutări este binecunoscută și de aceea nu am insistat asupra unei mutări în parte. Planul albului este atacul pe flancul regelui, realizat eventual prin manevra Cf1—h2—g4 sau Cf1—e3—g4 urmat de h4—h5—h6 și schimbul nebunului de negru

prin Nf4—g5. În acest timp negrul caută contrașanse pe flancul damei prin două manevre: a5—a4—a3 urmat după b2—b3 de Cc6—a7—b5—c3 sau mai direct ca în partida noastră Na6 urmat de c5—c4) **14.Cf1—e3 c5—c4!?** (Aceasta era probabil întărirea pregătită de șahiștii din R.D. Germană, care se antrenează toți în comun, după înfrîngerea marelui maestru Uhlmann în partida cu Vasiukov, disputată cu circa un an înainte. Acolo Uhlmann continuase cu 14...a4 și după 15.b3 Ta7 16.h5 Tfa8? 17.h6 g6 18.C:d5! albul a obținut atac extrem de puternic și a cîștigat frumos) **15.Ce3:d5!** (Din nou albul are la dispoziție acest sacrificiu interesant care-i oferă un joc mai bun. Vezi diagrama).

15...e6:d5 16.e5—e6 Ne7—d6 17.Nf4:d6 Dc7:d6 18.e6:d7 (Se pare că nu s-a întîmplat nimic deosebit și totuși, acum, după continuarea normală 18...D:d7 albul avea la dispoziție mutarea foarte puternică 19.d:c4!, după care obținea un avantaj evident, atît după 19...N:c4 20. Dd2! cît și după 19...d:c4 20. Ce5 sau 20.Tad1. Forțat de împrejurări negrul este obligat să accepte un joc combinativ foarte viu, care-i convine adversarului) **18...c4:d3 19.De2—e8!** (Prima surpriză. Desigur după 20.c:d3 D:d7 negrul nu mai are greutăți) **19...Ta8—d8 20.Ng2—h3!** (Aceasta a fost poziția avută în vedere de alb atunci cînd a jucat 15.C:d5. Sacrificînd temporar un pion, albul obține un pion liber extrem de periculos la d7 care paralizează activitatea figurilor adversarului) **20...Dd6—f6 21. De8—e3!** (O mutare excelentă care forțează pe negru la un joc foarte activ) **21...d3:c2** (Era posibil de asemenea 21...d4 22. De4 Nb7 23.c:d3 Ce5! 24.D:b7! C2f3+ 25.Rg2 C:e1+ 26.T:e1 și șansele albului sînt mai bune) **22.De3—c5!** (După cum a declarat Liebert după partidă, el nu a văzut pur și simplu această mutare, care păstrează avantajul albului) **22...b4—b3!?** (Sau 22...D:f3 23.D:c6 și albul stă mai bine) **23.a2:b3 Cc6—b4** (Pe această mutare s-a bazat negrul. Se amenință foarte neplăcut Cb4—d3 și în același timp calul din f3 este atacat) **24.Cf3—e5!** (Această mutare simplă respinge toate amenin-

țările și negrul va fi nevoit să recunoască eșecul planurilor sale) **24...Cb4—d3!?** (Recunoașterea înfrîngerii, dar nu se vede ceva mai bun. Într-adevăr, calul din b4 era singura piesă neagră care putea să facă o mutare utilă. Vezi diagrama).

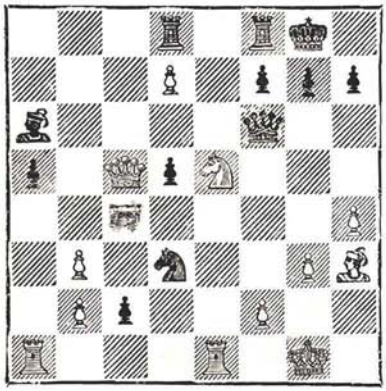

25.Ce5:d3 Na6:d3 26.Dc5:d5 (Cu tempo albul cîștigă un pion) **26...Nd3—a6** (Trist, dar necesar, nebunul nemaiavînd alte cîmpuri) **27.Dd5:a5 Na6—b7 28.Da5—c3!** (Respingînd amenințarea Df3 albul și-a asigurat un avantaj decisiv. Desigur că după schimbul damelor partida nu ar mai fi avut istoric) **28...Df6—d6** (Relativ mai bine era 28...Dc6 29.D:c6 N:c6 30. Ta7 sau 30.Tac1 N:d7 31.N:d7 T:d7 32.T:c2 și albul cîștigă) **29. Dc3:c2** (Partida, practic, s-a încheiat) **29...Td8:d7** (Disperare) **30.Ta1—d1 Dd6—b4 31.Nh3:d7** și negrul a cedat.

Importanța teoretică a acestei partide este considerabilă.

GAMBITUL REGELUI

Fl. Gheorghiu — A. Kolarov

Campionatul Europei, Sinaia, 1964

1.e2—e4 e7—e5 2.f2—f4 (Destul de rar întîlnit în marile turnee contemporane, Gambitul regelui, deschiderea adorată a secolului trecut, poate fi totuși găsit în partidele lui Keres și mai recent Spasski și Bronștein) **2...e5:f4** (Alehin și-a exprimat părerea că singura cale sigură de combatere a Gambitului regelui constă în... acceptarea lui. Totuși negrul mai are la dispoziție multe continuări: 2...Cf6; 2...Nc5; 2...d5 — Contragambitul Falckbeer) **3.Cg1—f3 g7—g5** (Aceasta este vechea continuare clasică, abandonată în general în favoarea mutărilor 3...Cf6 sau 3...Ne7) **4.h2—h4 g5—g4 5.Cf3—e5** (Alegînd această mutare albul joacă așanumitul Gambit Kieseritzky. Mutînd 5.Cg5!? albul sacrifică în general o figură în complicațiile foarte greu de calculat ale Gambitului Allgaer) **5... Cg8—f6** (Această mutare este considerată ca cea mai bună replică la sistemul de joc al albului) **6.d2—d4 d7—d6 7.Ce5—d3 Cf6:e4 8.Nc1:f4** (În cartea sa de deschideri Keres recomandă mai întîi 8.De2 și numai după 8...De7 9.N:f4. Mai slab este după 8.De2 f5 9.Cc3 sau 8...d5 9.N:f4 cu joc mai bun

pentru alb) **8...Nf8—g7** (Kolarov joacă conform unei partide Spasski—Fischer, Mar del Plata, 1960, cîştigată frumos de alb. Varianta de bază este 8...De7 9.De2 Ng7 sau 9...Cc6 cu joc foarte complicat) **9.Cb1—c3** (Cunoscînd partida citată mai sus, m-am decis să joc la fel ca Spasski. O altă posibilitate este desigur 9.c3 0—0 10.Cd2 Te8 11.C:e4 T:e4 12.Rf2 Df6 13.g3 Nh6 14.Ng2 de asemenea cu avantaj pentru alb) **9...f7—f5!?** (Aceasta este, se pare, o contribuţie a maestrului bulgar. În partida sus-amintită s-a jucat 9...C:c3 10.b:c3 c5! 11. Ne2! c:d4 12.0—0 Cc6 13.N:g4 0—0 14.N:c8 T:c8 15.Dg4 cu poziţie foarte complicată) **10. Cc3:e4 f5:e4 11.Cd3—f2!** (Albul îşi cîştigă forţat pionul sacrificat şi păstrează şanse mai bune) **11...Dd8—f6 12.Nf4—e3 Cb8—c6!** (De foarte multe ori, negrul a pierdut în Gambitul regelui din cauza întîrzierii în dezvoltare. De data aceasta maestrul bulgar e precaut) **13. Cf2:g4 Nc8:g4 14.Dd1:g4 Cc6:d4 15.Dg4:e4+ Df6—e5** (Schimbînd damele, negrul speră într-o remiză rapidă) **16.Nf1—d3! De5:e4 17.Nd3:e4 d6—d5! 18. Ne4—d3 0—0 19.0—0—0** (În condiţiile unui joc foarte corect al negrului, albul a rămas cu un avantaj mic dar clar; perechea de nebuni şi o majoritate de pioni pe flancul regelui) **19...Cd4—c6 20.g2—g4! d5—d4** (Obiectiv, din nou cea mai bună mutare) **21.Ne3—d2 Cc6—e5 22.Nd3—f5!** (Prima parte a planului alb a fost realizat: nebunul său ocupă o poziţie inexpugnabilă la **f5**, iar turnul din f8 este lipsit de joc. Vezi diagrama).

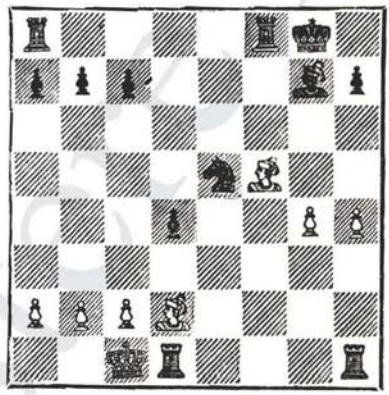

22...c7—c5 (Avanpostul din d4 trebuie consolidat) **23.h4—h5 Ta8—e8 24.h5—h6 Ng7—f6 25. b2—b3** (O mutare bună, care opreşte manevra Ce5—c4, sau înaintarea prea rapidă a pionilor negri de pe flancul damei. Acum negrul izbuteşte să schimbe nebunul de negru al adversarului, dar asta nu-i va folosi prea mult . . .) **25...Ce5—f3 26.Nd3—f4 Nf6—e5 27.Nf4:e5 Cf3:e5 28.Th1—h5!** (Deodată albul ameninţă distrugător Th5—g5+ şi Tg7) **28...Te8—e7 29.Rc1—b1** (O mutare liniştită în mijlocul combinaţiilor, chiar poziţionale, e totdeauna binevenită) **29...Rg8—h8** (Negrul continuă să aştepte) **30.Td1—e1**

Tf8—e8 31.Te1—e4! b7—b6 32. a2—a3 Ce5—f7 33.Te4—f4 (Încet-încet presiunea albului crește) **33...Tc7—e5 34.Th5—h2 Te5—e2 35.Th2:e2 Te8:e2 36. g4—g5!** (O mutare excelentă, după care albul cîștigă forțat și frumos. Acceptarea sacrificiului e forțată) **36...Cf7:g5 37.Nf5—d3 Te2—e1+ 38.Rc1—b2 Te1—e8 39.Tf4—f5!** (Mutarea decisivă. Calul negru e silit să plece și pătrunderea turnului la f7 cîștigă ușor. Nu este bine desigur 39...Tg8 40.Nc4! Vezi diagrama).

39...Cg5—e6 40.Tf5—f7 Ce6—g5 41.Tf7:a7 Te8—f8 42.Ta7—g7! Cg5—f7 43.Tg7:h7+ Rh8—g8 44.Th7—g7+ Rg8—h8 45. Tg7—g6 Cf7—e5 46.Tg6:b6 și negrul a cedat.

Tema acestei partide poate fi următoarea: realizarea unui mic avantaj în condițiile unei apărări exacte a adversarului. Ea poate constitui, de asemenea, un exemplu bun pentru amatorii acestui gambit interesant.

APĂRAREA SICILIANĂ

H. Liebert — Fl. Gheorghiu

Campionatul Europei, Sinaia, 1964

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 d7—d6 3.d2—d4 c5:d4 4.Cf3:d4 Cg8—f6 5.Cb1—c3 a7—a6 6. Nf1—e2 (O continuare aparent liniștită, însă în realitate foarte periculoasă. În ultimii ani ea a fost jucată cu mult succes de fostul campion mondial V. Smîslov) **6...e7—e6** (Varianta principală este 6...e5 7.Cb3 Ne7 8. 0—0 0—0 sau 8...Ne6 etc.) **7. 0—0 Nf8—e7 8.f2—f4 Dd8—c7 9.Ne2—f3 Cb8—c6 10.Rg1—h1** (Probabil că aici a fost singurul moment în care albul putea încerca obținerea avantajului prin 10.e5 sau 10.C:c6 b:c6 11. e5 d:e5 12.f:e5 Cd5 13.Ce4 etc. Negrul putea juca însă 10... D:c6 iar la 11.e5 Dc5+ cu avantaj) **10...Nc8—d7** (Acum poziția poate fi considerată egală) **11.b2—b3 Cc6:d4!** (Ideea aceasta, considerată ca foarte bună pentru negru în alte poziții, îi dă și acum joc liber și comod) **12.Dd1:d4 Nd7—c6 13. Nc1—b2 Ta8—d8** (Împiedică realizarea în bune condiții a înaintării e4—e5) **14.f4—f5 0—0! 15.f5:e6 f7:e6** (Odată cu efectuarea acestui schimb, ideile albului s-au epuizat și negrul va începe să joace cu consecvență la cîștig) **16.Ta1—d1 b7—b5 17.a2—a3 e6—e5** (Blo-

chează definitiv nebunul alb din f3) **18.Dd4—d3 Td8—c8** (Împiedică deocamdată mutarea 19.Cd5 la care ar urma 19... N:d5 20.e:d5 D:c2 cu avantaj clar pentru negru) **19.Dd3—e2 Nc6—d7!** (Profitînd de deplasarea damei albe, negrul schimbă și el poziția nebunului care apără suficient „slăbiciunea" din e6) **20.Td1—d2 Dc7—c5! 21.Tf1—c1 Nd7—e6 22. h2—h3** (Albul a început să mute fără rost. La mutarea precedentă, sau acum, el trebuia să joace 21.Cd5 sau 22.Cd5 care-i asigura un joc oarecum egal) **22...g7—g6 23.Rg1—h2 h7—h5!** (Negrul nu poate rezista invitației adversarului și pornește la atac. Toate piesele negre ocupă, dealtfel, poziții optime) **24.Td2—d3 Rg8—g7 25. Cc3—b1?** (O greșeală după care albul va avea mult de suferit. Probabil că maestrul german a subapreciat șansele negrului de atac pe flancul regelui, supraestimîndu-și totodată majoritatea de pioni de pe flancul damei, care amenința să se pună în mișcare cu 26.c4) **25... Tf8—h8!** (Amenință foarte tare Cg4+) **26.Td3—c3 Dc5—a7!** (Păstrează dama pe diagonala a7—g1 pentru atacul final. Acum se vede importanța mutării 20...Dc5) **27.Tc3:c8 Ne6:c8 28.De2—d2 Cf8—g4+!** (Odată dezlănțuit, atacul negru nu va mai putea fi oprit. De altfel trei piese ale albului nu iau deocamdată parte la joc: calul din b1, nebunul din b2 și turnul din c1. Vezi diagrama).

29.Rg2—h1 Cg4—f2+ 30. Rh1—h2 Th8—f8! (Amenință brusc C:h3) **31.Dd2—e2 Ne7—g5!** (După această nouă lovitură tactică albul este pierdut imparabil, iar rezistența lui onorabilă nu face decît să mărească frumusețea partidei) **32. Tc1—f1 Ng5—f4+** (Slăbește definitiv poziția nebunului alb din f3) **33.g2—g3 Nf4—e3** (Din nou se amenință pionul h3) **34. Nf3—g2 h5—h4!** (Decisiv) **35. Nb2—c1** (O ultimă încercare de salvare) **35...h4:g3+ 36. Rh2:g3 Ne3:c1 37.Tf1:c1 Da7—e7!** (Amenință un șah teribil la g5) **38.De2—e3 Tf8—f4** (Șahul la g5 nu mai poate fi împiedicat) **39.Rg3—h2 De7—h4!** (Aici albul putea ceda liniștit. Atacul final combinat al tuturor figurilor negre este foarte estetic) **40.De3—c3 Nc8:h3** (Cu această combinație simplă, par-

tida se încheie) **41.Ng2:h3 Cf2:h3 42.De3:h3 Dh4—f2+!** (Cel mai bine) **43.Rh2—h1 Tf4—h4 44.Dh3:h4 Df2:h4+** și albul a cedat deoarece se pierde și turnul din c1.

Un exemplu tipic de pedepsire a jocului pasiv al albului în Siciliană.

APĂRAREA FRANCEZĂ

Fl. Gheorghiu H. Bouwmeester

Olimpiada de la Tel Aviv, 1964

1.e2—e4 e7—e6 2.Dd1—e2!? (Mutarea aceasta foarte veche împiedică pe negru să joace imediat 2...d5 la care ar urma foarte bine 3.e:d5 cu avantaj. Partida va intra încet-încet pe făgașul unei indiene veche la alb) **2...c7—c5 3.Cg1—f3 Cb8—c6 4.g2—g3 g7—g6 5.Nf1—g2 Nf8—g7 6.h2—h4!** (O inovație care silește pe negru la măsuri de apărare pe flancul regelui) **6...h7—h5** (Mai bine era eventual 6...h6) **7.Cb1—a3!** (Modul în care albul joacă deschiderea ar face cinste oricărui maestru din epoca romantică a șahului! Ultima mutare 7.Ca3 pregătește înaintarea d2—d4...) **7... d7—d6 8.c2—c3 Cg8—e7 9. Ca3—c2! e6—e5** (Practic forțat deoarece după d2—d4 albul ar fi avut joc superior: de exemplu 9...0—0 10.d4 c:d4 11.c:d4 d5 12.e5 ± sau 11...e5 12.d5 ±) **10.d2—d3 0—0 11.Nc1—g5 Nc8—e6 12.Ng5—e3!** (Ideea aceasta de pendulare a nebunului Nc1—g5—e3 este foarte periculoasă și din păcate pentru el, negrul nu-i acordă atenția cuvenită, subestimînd-o puțin) **12...Dd8—a5 13.0—0** (Se amenință 13...Cd4! cu contrajoc suficient pentru negru) **13... b7—b5** (Contrajocul clasic al negrului pe flancul damei nu mai are acum aceeași valoare din cauza poziției defensive excelente a calului din c2) **14. Cf3—g5!** (Aceasta a fost ideea mutării 12.Ne3. Albul pregătește cu tempo înaintarea f2—f4) **14...Ne6—d7** (Sau 14...Ng4 15.f3 Nd7 16.f4 cu poziție analoagă celei din partidă) **15.f2—f4 Nd7—g4!** (Prin această manevră negrul izbutește să schimbe nebunul său de alb, dar poziția sa va rămîne mai slabă) **16. Ng2—f3 Ng4:f3 17.Tf1:f3 e5:f4 18.g3:f4 b5—b4 19.f4—f5!** (Poziția de bază a partidei; negrul a ajuns la înaintarea tematică b5—b4, însă atacul alb este prea rapid pe celălalt flanc) **19... b4:c3!?** (Singura contrașansă a negrului, cu toate că mutarea a fost criticată după partidă de către adversarul meu. Dacă jucam acum imediat 20.f6 putea urma chiar 20...N:f6 21.T:f6 c:b2 22.Tb1 D:a2 cu șanse destul de bune pentru negru) **20. b2—b4!** (Mutarea aceasta, neobservată de negru este poanta întregii partide și dă albului poziție net cîștigată. Încă o dată se vede acum poziția excepțio-

nală a calului din c2. Vezi diagrama).

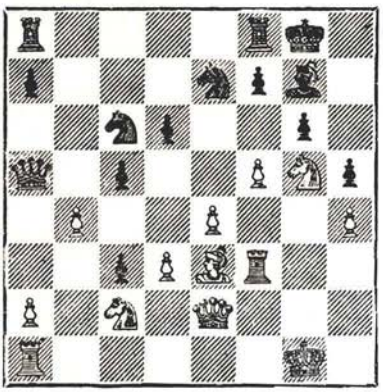

20...c5:b4 21.f5—f6 (În sfîrșit albul își permite să cîștige o piesă) **21...Ng7—h8** (Singura șansă a negrului a mai rămas acest nebun...) **22.f6:e7 Cc6:e7 23.De2—f2!** (Deodată albul amenință distrugător 24.T:f7 cu cîștig imediat) **23.Ce7—c6** (Apără indirect această amenințare, deoarece la 24.T:f7 urma 24...Ce5 25.T:f8+ T:f8 și negrul se mai poate încă apăra cu toate că poziția sa ar fi fost totuși slabă) **24.d3—d4 Cc6—d8** (Forțat) **25.d4—d5** (Calul negru a fost făcut pat!) **25...Ta8—b8 26.Ne3:a7 Tb8—b7 27.Na7—e3 Nh8—g7 28.Ne3—d4 Ng7:d4 29. Df2:d4** (Aici negrul stătea atît de rău, încît eu eram foarte mirat că mai continuă lupta. Totuși, niciodată nu e prea plăcut să cedezi, astfel că strădaniile adversarului meu de a prelungi lupta devin oarecum scuzabile) **29...Tf8—e8 30.Rg1—h1 Te8—e5 31.Tf3—f6 Da5—c5 32.Ta1—b1** (Se amenință cîștigul pionului b4, ultima speranță a negrului) **32...Rg8—g7 33. Tb1—f1 Dc5:d4 34.Cc2:d4 Tb7—a7 35.Tf6:d6** și negrul a cedat.

Impresia produsă de această partidă printre susținătorii acestei variante pentru negru a fost atît de neplăcută, încît pentru o vreme ei au încetat cu totul să o mai practice!...

APĂRAREA SICILIANĂ

W. Unzicker — Fl. Gheorghiu

Olimpiada de la Tel Aviv, 1964

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 d7—d6 3.d2—d4 c5:d4 4.Cf3:d4 Cg8—f6 5.Cb1—c3 Cb8—c6 6. Nc1—g5 (Atacul Richter-Rauzer, una din cele mai eficace arme ale albului contra sistemului ales de negru) **6...Nc8—d7!?** (O idee a marelui maestru sovietic Averbach, bazată pe efectuarea cu întîrziere a mutării e6) **7.Dd1—d2 a7—a6 8. 0—0—0 b5** (Poziția critică a deschiderii. Acum albul are la dispoziție mai multe mutări: 9. f4, după care se poate intra în varianta principală cu 9...e6, 9. N:f6 pe care a jucat-o și adversarul meu, sau 9.De1 cum a jucat Gligorici contra lui Ghițescu și recent, la Havana, Medina contra mea) **9.Ng5:f6 g7:f6 10.Rc1—b1 e7—e6 11.Cd4:c6 Nd7:c6 12.Nf1—d3** (Se pare că ultima noutate a albului a fost

încercată în partida Zuidema—Gheorghiu, Örebrö, 1966: 12. De3! — amenință Cd5 — dar după 12...De7! 13.f4 Da7! negrul a obținut joc foarte bun) **12... Dd8—b6 13.Dd2—e2!?** (Amenință Cd5, dar cred că era mai bine 13.The1) **13...0—0—0 14. a2—a4!?** (Cu această mutare Unzicker începe un plan eronat de joc, care-l va aduce în poziție grea. Mai bine era a3, cu toate că negrul nu avea greutăți) **14...b5—b4! 15.Nd3:a6+ Rc8—b8 16.Cc3—a2** (Forțat) **16...Nc6:a4** (Avînd în vedere că pentru a obține norma de mare maestru îmi era absolut necesară victoria în această partidă, poziția rezultată îmi plăcea foarte mult) **17.Na6—c4 Th8—g8 18.f2—f4 Td8—c8 19. Th1—f1** (Mulți comentatori au criticat această mutare, taxînd-o drept pasivă și recomandînd 19. f5!? Dar după 19...e:f5! 20.e:f5 Dc6! 21.b3 T:g2 22.De1 d5! 23. T:d5 T:c2 cred că negrul avea avantaj clar. Vezi diagrama).

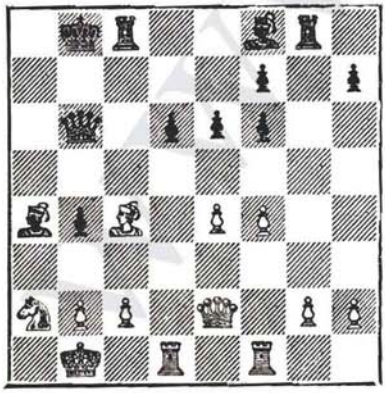

19...Db6—c5 20.b2—b3 Na4—c6 21.g2—g3 (Aici însă cred că era mai bine 21.f5) **21...Tc8—c7 22.De2—d2 Nc6:e4 23.Ca2:b4** (Nici 23.D:b4+ nu ajută fiindcă după 23...Nb7 24.D:c5 negrul stătea bine) **23...Ne4—b7 24. Nc4—a6!?** (După partidă Unzicker a arătat că din cauza atacului pe cîmpuri negre nu a jucat 24.Ca6+ N:a6 25.N:a6 d5 cu joc mai bun pentru negru) **24...d6—d5! 25.Cb4—d3 Dc5—a3 26.Na6:b7 Rb8:b7!** (Foarte bine. Face loc turnului negru la a8) **27.Dd2—c1 Da3—a7!** (Poziția albului devine din ce în ce mai grea. Foarte interesantă poziția de atac cu Da7, Rb7 și Tc7, totul fiind păzit de nebunul din f8 care e încă pe cîmpul inițial) **28.f4—f5 Nf8—a3** (În sfîrșit nebunul bun al negrului iese la lumină, la mutarea a 28-a!) **29.Dc1—d2 Tg8—a8 30.Tf1—f4** (Bineînțeles nu 30.f:e6 Nd6 și matul este imparabil, sau se pierde mult material) **30...d5—d4!** (Iată importanța mutării Da7. E foarte interesantă poziția regelui negru între piesele sale grele — ca un general între forțele sale pe cîmpul de luptă. Vezi diagrama din pag. 64).

31.Dd2—g2+ Rb7—b8 32. c2—c4! (Ultima încercare de salvare, acum dacă 32...d:c4 33. Ta4! Db7 34.T:a8+ D:a8 35. D:a8+ R:a8 36.Rc2 și cîștigul devine o problemă pentru negru) **32...Na3—d6!** (Mutarea

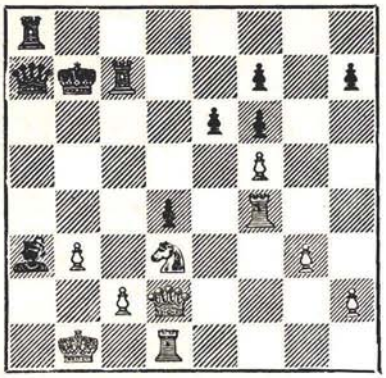

aceasta simplă rezolvă totul. Nu se amenință atît N:f4, cît mai ales Da1—c3+ și Ta1 mat) **33. Rb1—c2 Nd6:f4 34.g3:f4 Da7—a5** (Din nou se amenință Dc3+ și Ta1 mat) **35.Cd3—b2 Da5:f5+** (Cel mai simplu) **36.Td1—d3 Ta8—a2 37.Dg2—f3** (Se amenință T:b2+) **37...e6—e5 38. Df3—d5 Df5—d7** și în această poziție fără speranță albul a cedat.

O partidă importantă pentru teoria acestei variante foarte complicate. Mie victoria aceasta la Unzicker îmi este deosebit de dragă, ea mi-a adus prima normă de mare maestru.

www.steer.ro

CUM AM DEVENIT MARE MAESTRU INTERNAȚIONAL

Campionatul țării (finala) din 1964 a reunit — cu excepția lui Ghițescu, suferind după Olimpiada de la Tel Aviv — pe toți fruntașii șahului nostru din acea vreme. Pentru prima dată după mult timp, la capătul întrecerii, de obicei foarte echilibrată, învingătorul devenea campion al țării cu un punctaj net superior față de următorii clasați — două puncte. Am jucat foarte bine în acel campionat și, după încheierea celor 19 partide, smulsesem 14 puncte și eram **pentru a treia oară campion al României!** Din punct de vedere strict tehnic am realizat cîteva partide remarcabile, între care cele cîștigate la Ciocâltea, Partoș, Mititelu, Stanciu sau Pavlov.

Nu am avut practic, timp să mă bucur de acest succes obținut pe plan național pentru că, la foarte scurt timp după încheierea finalei, am plecat în Anglia, la Hastings, unde urma să particip la tradiționalul turneu de Anul Nou organizat în fiecare iarnă de federația engleză de specialitate. Hastings-ul 1964—1965 a însemnat pentru mine un succes important. Am jucat într-o companie destul de selectă, alături de marii maeștri Keres și Gligorici, de maeștrii internaționali Pfleger și Rocha și de campioana mondială Nona Gaprindașvili. La capătul a două săptămîni de luptă încordată, Keres a cîștigat clar, obținînd un procentaj excelent: 8 puncte din 9 posibile, remizînd numai cu mine și cu Nona Gaprindașvili! Eu am reușit să mă clasez pe locul II, la egalitate cu Gligorici, dar beneficiind de un coeficient Sonneborn net superior. Debutul meu internațional în Anglia a fost bun și, după încheierea turneului, datorită unui scurt turneu de simultane am putut cunoaște destul de mult din Marea Britanie.

În luna martie am trecut pentru prima oară Oceanul, plecînd spre Argentina, unde urma să particip la marele tur-

neu de la Mar del Plata. București—Mar del Plata, cu escale la Zürich, Dakar, Rio de Janeiro, Sao Paolo... Jucam pentru prima dată în America de Sud și acum, după atîta timp, îmi amintesc de clima foarte călduroasă care m-a jenat puțin la început. Ultimele trei runde s-au jucat în La Plata, unde căldura a fost de-a dreptul sufocantă, orașul aflîndu-se în plin pampas. De data aceasta nici măcar aerul condiționat nu ne-a mai putut apăra de caniculă. Participarea a fost valoroasă — 7 mari maeștri și 5 maeștri internaționali din 16 concurenți — dar asta nu a făcut decît să scoată în evidență performanța excelentă a „bătrînului" mare maestru argentinian Miguel Najdorf, care a realizat cu această ocazie cea de-a zecea victorie în turneul de la Mar del Plata! Eu am jucat bine, am realizat un procentaj ridicat avînd în vedere forța turneului (9 puncte din 15), dar nu m-am clasat decît pe locul 7. În orice caz victoriile spectaculoase obținute la Bielicki, fostul campion mondial al juniorilor, Garcia sau Foguelmann au fost apreciate de spectatorii și specialiștii argentinieni. Din păcate, nici aici și nici la Hastings — fiindcă turneele nu întruneau coeficientul valoric necesar sau erau prea mulți concurenți din aceeași țară — nu am putut obține ce-a de-a doua notă de mare maestru.

În sfîrșit, a venit luna iunie și echipa noastră a plecat la Hamburg pentru a lua parte la finala campionatului european ce se desfășura în marele oraș-port al R.F. Germania. Personal, mie Hamburgul mi-a plăcut mult, fiind, pînă astăzi, unul din orașele vestgermane preferate (poate și din cauză că, pînă la urmă, aici am și devenit mare maestru!). La prima masă urma să întîlnesc adversari foarte puternici: Petrosian, campion mondial, Portisch, Unzicker, Ivkov și Donner. Numai mari maeștri — și ce mari maeștri! Zi de zi emoțiile erau mai mari, iar tensiunea nervoasă a turneului mai greu de suportat. Am remizat ambele întîlniri cu Ivkov, dar am pierdut cu $1\frac{1}{2}$—$\frac{1}{2}$ mini-meciul cu Portisch, care și-a luat tocmai cînd nu trebuia o revanșă parțială pentru București. Am cîștigat apoi din nou la Unzicker, realizînd $1\frac{1}{2}$—$\frac{1}{2}$, dar am pierdut surprinzător la olandezul Donner, pe care în următoarele mari turnee aveam să-l învingă de mai multe ori. Rămînea Petrosian! Întîlnirile mele cu campionul mondial au reprezentat două partide remarcabile: cu albele, am avut avantaj destul de clar, dar Petrosian s-a apărat excelent și a remizat. Cealaltă partidă, în care eu jucam cu negrele, s-a dovedit,

pînă la urmă, la fel de complicată. A fost o întîlnire de mare tensiune, cu sacrificii neașteptate din partea mea, care în cele din urmă l-au forțat pe Petrosian să propună remiză.

În urma acestui rezultat, datorită și faptului că jucasem atît de bine și în semifinala europeană de la Sinaia din 1964, am realizat și cea de-a doua normă pentru obținerea titlului atît de rîvnit de orice șahist. Devenisem mare maestru internațional.

INDIANA REGELUI

Fl. Gheorghiu — V. Ciocâltea

Finala campionatului național, 1964

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 3.Cb1—c3 Nf8—g7 4. e2—e4 0—0 5.Nc1—e3! (Mai bine decît 5.f3 c5! cu joc bun pentru negru) **5...d7—d6 6. f2—f3!** (Din nou, deci, Atacul Sämisch. Semnul de exclamare subliniază consecvența albului, care în această partidă principială — în care adversarul meu știa sigur ce voi juca — a ales totuși această schemă ofensivă) **6...b7—b6 7.Nf1—d3 Nc8—b7!?** (În urma aprofundatelor analize teoretice făcute în ultima vreme, s-a ajuns la concluzia că cea mai bună continuare pentru negru este 7...a6, cu toate că albul, la joc corect, menține în toate variantele avantajul. Iată cîteva exemple recente: 7...a6 8.Cge2 c5 9.e5! Ce8 10.Ne4 Ta7 11.d:c5 b:c5 12.N:c5 Td7 13.Ne3! Nb7 14. N:b7 T:b7 15.b3 N:e5 16.Nd4!? Cc6 17.N:e5 C:e5 18.0—0 Cg7 19.Cd4 și albul a stat mai bine, Biyasas—Torre, Interzonal, Manila, 1976; 16.0—0 Cg7!? 17. Cd4! Da5 18.Tc1! e6 19.f4 Nf6 20.Dd2 Td8 21.Tfd1 cu mic avantaj pentru alb, Pachmann—Quinteros, Interzonal, Manila, 1976; 16...Da5!? 17.Tc1 Cc7 18. Ca4! Ce6 19.c5! Tc7! 20.f4 Ng7 21.c:d6 T:c1 22.D:c1 e:d6 23.f5! cu avantaj clar de partea albului, Gheorghiu—Chevaldonnet, Le Havre, 1977, sau 9... Cfd7!? 10.e:d6 e:d6 11.Dd2 Cc6 12.Ne4! Nb7 13.0—0 Cf6 14. Tad1! C:e4 15.C:e4 Ca5!? 16.b3 N:e4 17.f:e4 Cc6 18.Ng5! cu inițiativă foarte periculoasă pentru alb, Gheorghiu—Solmundarsson, Reykjavik, 1972; 15...c:d4 16.C:d4 Ce5 17.b3 d5 18.c:d5 D:d5 19.Nh6!! N:h6 20. D:h6 Cg4 21.Dh3! și în fața pierderilor materiale, negrul a cedat, Gheorghiu—Tratatovici, finala campionatului României, 1977. Atunci cînd s-a disputat însă partida aceasta, mutarea 7...Nb7 era jucată de toată lumea și acest lucru mi-a permis introducerea unui nou plan de joc, care și-a dovedit pe deplin viabilitatea, atît în partida de față, unde a fost întrebuințat pentru prima dată, cît și mai tîrziu, în alte turnee internaționale importante (vezi partidele Gheorghiu—Ștein, Mos-

cova, 1967 și Gheorghiu—Kagan, Winnipeg, 1967). Că maestrul Ciocâltea va fi surprins de planul meu de joc, se va vedea clar din desfășurarea ulterioară a partidei . . .) **8.Cg1—e2 c7—c5 9.d4—d5 e7—e6 10.0—0 e6:d5 11.e4:d5** (Mult mai bine decît 11.c:d5 Na6! 12.Cg3! N:d3 13. D:d3 a6 14.Dd2 Cbd7 15.Nh6 N:h6! 16.D:h6 b5 17.Dd2 Tfe8! 18.Tae1 h5! 19.Te2 c4 20.Ch1 Db6+ cu periculoasă inițiativă pentru negru, Nikolici—Gheorghiu, Vinkovci, 1968) **11... Tf8—e8 12.Ne3—g5! Cb8—d7 13.f3—f4!** (Aceasta a fost poziția avută în vedere de alb, atunci cînd a reluat cu pionul e la d5. Figurile albe sînt excelent plasate, nebunul din g5 stînjenește flancul regelui negru și, ce este mai important, negrul este aproape complet lipsit de contrajoc. Vezi diagrama).

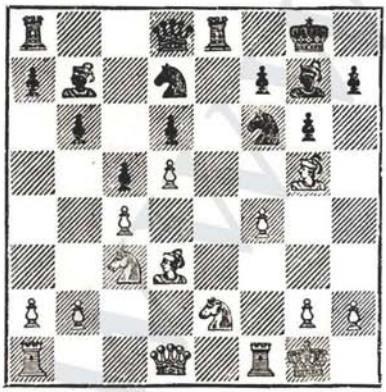

13...a7—a6 14.a2—a4 (Simplu și bine; împiedică definitiv înaintarea b6—b5) **14...Dd8—c7 15.h2—h3!** (Ia negrului posibilitatea manevrei Cf6—g4) **15... Cf6:d5?!** (Fiind un jucător cu stil activ de joc, Ciocâltea nu poate să accepte ideea unei apărări lungi, pasive și plicticoase și caută cu orice preț contrașanse! Sacrificiul acesta de piesă, interesant mai ales în condițiile partidei de concurs, unde factorul timp are o mare importanță, este insuficient și albul va demonstra convingător acest lucru. Instructiv e faptul că aceeași poziție, cu o mică diferență — Tae8 în loc de Tfe8 — a survenit, după cîțiva ani într-o partidă Gheorghiu—Grünberg, finala campionatului României, 1969. Încercînd să amelioreze jocul negrului, Grünberg a continuat cu: 15...Rh8, însă după 16.Dd2 Cg8 17.f5! f6 18.Ne3 g5 19.h4! Ch6 20.h:g5 Cg4! 21.Ce4! C:e3 22.D:e3 f:g5 23.Dh3!, albul a obținut atac foarte puternic și a cîștigat spectaculos) **16.Cc3:d5!** (Cel mai corect, silindu-l pe negru să schimbe nebunul din b7) **16... Nb7:d5 17.c4:d5 c5—c4 18. Nd3—c2 Dc7—c5+ 19.Rg1—h1 Ng7:b2 20.Ta1—b1 Nb2—g7** (Aparent, negrul are oarecare compensație pentru piesa sacrificată — doi pioni — dar albul dezlănțuie un atac extrem de rapid pe flancul regelui) **21.**

f4—f5! Te8—e5 22.Ce2—f4 (O nouă figură albă soseşte în atac. Acum a observat, probabil, adversarul meu că nu e posibil 22...h6 23.Nh4 g5, din cauza 24.Nf2, urmat de 25.Ch5, cu cîştig rapid) **22...Cd7—f8 23. Ng5—h4!** (Manevra enunţată mai sus este la fel de eficientă şi aici) **23...Ta8—b8 24.Nh4—f2 Dc5—c7 25.Nf2—d4!** (Prin această mutare de centralizare, albul schimbă forţat cea mai valoroasă piesă adversă) **25... Te5—e8 26.Nd4:g7 Rg8:g7 27. Dd1—g4!** (Mutarea decisivă, albul ameninţînd 28.f6+, 28. Ch5+ şi 28.Dh4) **27...Rg7—g8 28.Dg4—h4!** şi in faţa ameninţărilor imparabile ale albului, negrul a cedat. Poziţia finală merită o diagramă.

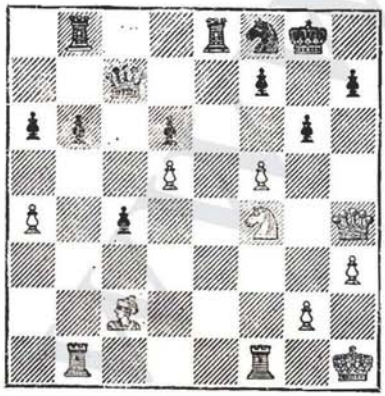

O partidă foarte interesantă din punct de vedere teoretic!

APĂRAREA CARO-KANN

N. Gaprindaşvili Fl. Gheorghiu

Hastings, 1965

1.e2—e4 c7—c6 (Pentru prima oară în marile turnee, am renunţat la deschiderea mea preferată, „Siciliana", care mi-a adus foarte multe succese. Cred că nu mă înşel atunci cînd spun că este tot pentru prima oară cînd am jucat cu negrul Apărarea Caro-Kann! Dealtfel, Nona mi-a mărturisit după partidă că a fost surprinsă şi că în primul moment a crezut că nu am mutat pionul „c" acolo unde trebuia . . .) **2.d2—d4 d7—d5 3.Cb1—c3 d5:e4 4. Cc3:e4 Cb8—d7** (Alături de 4... Nf5, cea mai uzitată continuare. Se mai joacă şi 4...Cf6!?) **5. Nf1—c4 Cg8—f6 6.Ce4—g5** (O altă posibilitate pentru alb este 6.C:f6+ C:f6 7.Cf3) **6...e7—e6 7.Dd1—e2! Cd7—b6** (O greşeală gravă este, desigur, 7... D:d4 8.C1f3 urmat de Ce5 şi albul cîştigă) **8.Nc4—b3** (Analize recente au demonstrat că cel mai bine pentru alb este 8.Nd3, însă la data disputării acestei partide, mutarea la modă era 8. Nb3) **8...h7—h6 9.Cg5—f3 Nf8—e7!** (Cea mai bună continuare, care-l obligă pe alb să găsească o mutare utilă poziţiei . . .) **10. Cg1—h3!** (Semnul de exclamare aparţine tratatelor teoretice!) **10...g7—g5!** (La prima vedere riscantă, această mutare, care

amenință cîștigul imediat al unui pion, reprezintă cea mai corectă reacție a negrului) **11. Ch3—g1** (Ce altceva? După 11. Ce5, albul nu are compensație suficientă pentru pion) **11... a7—a5!** (Începe o interesantă manevră de slăbire a flancului damei albe) **12.c2—c3 a5—a4 13.Nb3—c2 a4—a3 14.b2—b3 Cb6—d5!** (Acum, cînd pionul c3 este slab, calul vine cu tempo la d5) **15.Nc1—d2 c6—c5** (Deschiderea jocului e în favoarea negrului) **16.d4:c5 Ne7:c5 17. Cf3—e5** (În sfîrșit, calul alb s-a centralizat) **17...Dd8—c7 18. Nc2—d3** (După partidă s-a recomandat 18.C1f3, dar albul se temea de mutările Nb4 sau Nd4...) **18...Nc5:f2+!** (Cîștigă forțat un pion. Vezi diagrama).

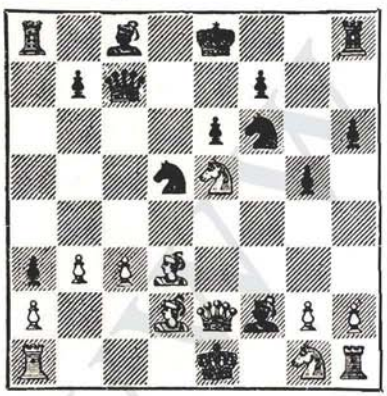

19.De2:f2 (La 19.R:f2 urma 19...D:e5!) **19...Dc7:e5+ 20. Cg1—e2** (Albul și-a terminat dezvoltarea...) **20...Cf6—g4!** (Amenință Ce3 cu poziție de zugzwang) **21.Nd3—b5+ Re8—f8** (Cel mai simplu, negrul nu are nevoie de rocadă) **22.Df2—c5+ Rf8—g7 23.h2—h4** (Albul încearcă să profite de poziția „expusă" a regelui advers) **23... Cd5—c7!** (O mutare excelentă care lichidează toate amenințările albului) **24.Dc5:e5+** (Schimbul damelor era forțat) **24... Cg4:e5 25.h4:g5?** (O încercare disperată de atac, fiindcă după 25.Cd4 sau 25.c4, albul rămîne fără pion și cu poziție mai slabă) **25...Cc7:b5 26.c3—c4!** (Numai așa) **26...Ce5—d3+!** (Un șah intermediar extrem de important, altfel albul poate juca Nc3) **27.Re1—f1 Cb5—a7!** (Calul se îndreaptă spre c6) **28. Ce2—c1** (Ultima șansă a albului...) **28...Th8—d8!** (Simplu și bine) **29.Nd2—c3+ e6—e5 30. Cc1:d3 Td8:d3 31.Nc3:e5+ Rg7—g6!** (Forțează continuarea din partidă) **32.g5:h6** (La 32. T:h6+ urma simplu 32...R:g5!) **32...Rg6—h7!** (Atacul s-a încheiat, iar albul a rămas fără piesă) **33.Rf1—e2 Td3—d8 34. Ta1—f1 Nc8—g4+!** (Corect pînă la capăt) **35.Re2—e3 f7—f5** și albul a cedat. Realizarea avantajului material nu prezenta nici o problemă.

Am inclus această partidă între „alese", datorită faptului că fosta campioană mondială, Nona Gaprindașvili, este o jucătoare puternică, redutabilă, cu victorii la mulți mari maeștri străini și colegi de-ai mei, români!...

BENONI MODERN

H. Pfleger — Fl. Gheorghiu

Hastings, 1965

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 c7—c5 3.d4—d5 e7—e5 4.Cb1—c3 d7—d6 5.e2—e4 Nf8—e7 (În această schemă închisă, cu pionii la c5 și e5, cred că acest mod de dezvoltare a nebunului, cu ideea viitoare de schimb la g5, este mai indicat decît fianchetarea lui la g7) **6.Nf1—d3** (Începutul unui plan de joc recomandat, mai ales, de jucătorii unguri. Mai frecvent se utilizează 6.g3 sau 6.Cf3) **6...0—0 7.Cg1—e2 Cf6—h5!** (Se mai joacă și 7...Ce8, așteptînd desfășurarea evenimentelor, dar părerea mea este că 7...Ch5 este o continuare mai activă și mai bună) **8.Ce2—g3** (Sau 8.Ne3 Ng5 9.Dd2 h6 10.h4 N:e3 11. D:e3 a6 cu poziție satisfăcătoare pentru negru, Soos—Gheorghiu, finala campionatului României, 1965) **8...Ch5—f4!** (Aceasta este ideea negrului; acum după continuarea normală 9.0—0 ar urma 9...Ng5 cu joc excelent pentru negru) **9.Nc1:f4 e5:f4 10.Cg3—h5 Ne7—g5 11.g2—g3!** (Adversarul meu, deși surprins puțin de varianta din deschidere, joacă foarte bine. Slab ar fi fost 11.Df3 Cd7! cu poziție strategic cîștigată pentru negru) **11...f7—f5!?** (După această mutare, se ajunge la complicații uriașe, cu toate că negrul stă totdeauna cel puțin egal. Interesant ar fi fost de asemenea 11...f:g3 12.h:g3 g6 13.f4! Ne7 14.e5 Cd7 15.De2! și albul după părerea mea are poziție mai bună) **12.e4:f5** (Se mai putea de asemenea și 12.g:f4 f:e4 13.C:e4 N:f4 14.C:f4 T:f4 15. Dd2 Df8! 16.0—0—0 Cbd7 cu joc aproximativ egal) **12...Nc8:f5 13.Nd3:f5 Tf8:f5 14.Dd1—g4 g7—g6 15.g3:f4 Ng5—h6 16. Ch5—g3 Tf5:f4 17.Dg4—e6+ Rg8—h8** (Aceasta era una din pozițiile ce rezultau după 11... f5 și eu am considerat-o ca aproximativ egală. În mod curios partenerul meu era convins că albul stă mai bine) **18. 0—0 Cb8—a6** (Acceptarea sacrificiului de pion 18...T:c4 ar fi adus numai greutăți negrului. De exemplu: 19.Cce4 Nf8 20.Tae1 cu avantaj pozițional clar pentru alb) **19.Cc3—e4 Nh6—f8 20.f2—f3** (Albul nu avea de ales decît între această mutare și 20.Tae1. Jucînd 20. Ce2 el ar fi pierdut o piesă după 20...Cc7) **20...Ca6—c7 21. De6—h3 b7—b5!** (Negrul a respins inițiativa de moment a albului și trece la acțiuni pe flancul damei) **22.Cg3—e2 Tf4—f5 23.b2—b3 Nf8—g7!?** (Poate era mai bine 22...Tab8 cu amenințarea Tb2, după schimbul la c4) **24.Ta1—e1** (O mutare estetică, dar nu cea mai bună. Mai exact era, poate, 24.Tab1 cu toate că și atunci negrul păstra un joc bun) **24...b5:c4 25.b3:c4 Ta8—b8 26.Te1—b1** (Recunoașterea mu-

tării Tae1 drept o pierdere inutilă de timp...) **26...Tb8—b4!** (Foarte bine! După cum se va vedea, schimbul la b4 asigură negrului un final avantajos din cauza pionilor depărtați a și b. Vezi diagrama).

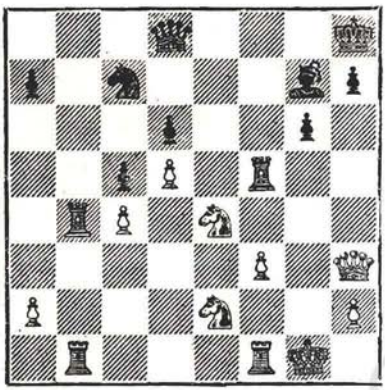

27.Tb1:b4 c5:b4 28.Dh3—g3 Ng7—e5! (Aparent — o pierdere de vreme, în realitate — o continuare bună care provoacă seria de mutări din partidă...) **29.f3—f4 Ne5—g7 30. Dg3—e3!** (Se pare că strategia albului a fost încununată de succes, el izbutind să atace pionul a7 în condiții dezavantajoase pentru negru. De exemplu, 30...a5 31.Db6! cu avantaj clar) **30...Tf5—f7!** (O ripostă simplă dar foarte bună; acum la 31.D:a7 urma 31...Te7 32.De3 — altfel 32...C:d5 — și după 32...Da8! negrul stătea excelent) **31.Ce2—d4 Dd8—d7** (Negrul se apără contraatacînd) **32.Ce4—g5 Tf7—e7 33.Cg5—e6** (Un alt moment cheie al partidei. Albul a izbutit să pună o piesă la e6 și acum amenință f4—f5 cu atac puternic. Negrul are, însă, resurse suficiente pentru a respinge orice amenințare) **33...Cc7:e6! 34. Cd4:c6 Dd7—a4!** (Forțează continuarea din partidă, amenințînd simplu cîștigul pionului a2) **35.f4—f5! g6:f5 36.De3—g5 Da4—e8 37.Tf1:f5 a7—a5!** (În timp ce amenințările albului pe flancul regelui au atins punctul lor culminant, negrul începe marșul victorios al pionului depărtat!) **38.Dg5—f4 a5—a4 39.Ce6:g7 Tf7:g7+ 40.Rg1—f1 De8—g6!** (Apără totul și amenință pătrunderi foarte neplăcute la g1 sau g2) **41.Tf5—f8+ Tg7—g8 42.Df4—d4+ Dg6—g7!** (Abia acum a văzut albul că ambele finaluri ce rezultă atît după 43.D:g7+ R:g7 cît și după 43.T:g8+ R:g8 sînt favorabile negrului din cauza situației de pe flancul damei) **43.Tf8—f6** (O încercare disperată în criză de timp) **43...Tg8—e8!** (Taie accesul regelui alb spre d1 și forțează schimbul damelor deoarece poziția albului este zugzwang!) **44.Tf6—f4 b4—b3!** (Ultima poantă a acestei partide) **45.a2:b3 a4:b3 46.Dd4:g7+ Rh8:g7 47.Tf4—d4** (Sau 47.Tf2 Tf8 și negrul cîștigă) **47...b3—b2 48.Td4—d1 Te8—a8** și din cauza amenințării imparabile Ta8—a1 albul a cedat.

O partidă de mare luptă, rezultată din ciocnirea concepții-

lor celor doi adversari, de-a lungul celor trei faze ale ei.

APĂRAREA SPANIOLĂ

Fl. Gheorghiu N. Littlewood

Hastings, 1965

1.e2—e4 e7—e5 2.Cg1—f3 Cb8—c6 3.Nf1—b5 a7—a6 4. Nb5—a4 Cg8—f6 5.0—0 Nf8—e7 6.Tf1—e1 b7—b5 7.Na4—b3 d7—d6 8.c2—c3 0—0 9.h2—h3 Cc6—b8 (După o serie de mutări binecunoscute, negrul se arată dornic de a juca varianta Breyer, părăsită pînă în ultimii ani, dar reluată de curînd cu destul succes) **10.d2—d3** (Cu toate aparențele ei modeste, mutarea aceasta constituie începutul unui întreg plan de joc foarte periculos pentru negru. O altă linie ar fi fost 10.d4 Cbd7 11.Ch4 cu joc extrem de complicat sau 11.Ng5 Nb7 12. Cbd2 cu șanse de ambele părți) **10...Nc8—b7 11.Cb1—d2 Cb8—d7 12.Cd2—f1 Cd7—c5 13.Nb3—c2 Tf8—e8 14.Cf1—g3 Ne7—f8 15.Cf3—h2** (O idee cunoscută de către adepții Apărării spaniole, dar care în această variantă a constituit una din primele încercări în practica turneelor internaționale. O altă încercare pentru alb ar fi 15.b4. De exemplu: 15...Ccd7 16.d4 g6 17. a4 Ng7 18.d:e5 C:e5 19.C:e5 T:e5 20.Ne3 Te8 21.Nd4 Dc7! cu joc egal, Gheorghiu—Pîdevski, Olimpiada de la Tel Aviv, 1964 sau 16.d4 g6 17.Nb2 Cb6! 18.d:e5 d:e5 19.Nb3 c5 20.a3 D:d1 21.Te:d1 a5 22.b:c5 N:c5 cu avantaj pentru negru, Lee—Gheorghiu, Hastings, 1966) **15... d6—d5** (Reacția logică a negrului în fața amenințărilor albului pe flancul regelui) **16. Dd1—f3 Cc5—e6 17.Cg3—f5 e7—c5 18.Ch2—g4 Cf6:g4 19. h3:g4!?** (Mutarea reflectă foarte bine psihologia unui jucător de șah! Analizînd în dimineața acelei zile linia de joc a albului, contra variantei Breyer, ajunsesem la concluzia că el are un joc mai bun în urma acestei mutări. Altfel, desigur că aș fi continuat normal 19. D:g4 care creează negrului serioase dificultăți. De exemplu: 19...Df6 20.e:d5 N:d5 21.T:e5! și albul a cîștigat un pion; 19... d:e4 20.Ch6+ și negrul pierde dama; 19...g6 20.Ch6+ N:h6 21.N:h6 și albul are, desigur, un joc mai bun. În orice caz, această poziție poate fi considerată, după părerea mea, favorabilă albului) **19...Ta8—c8** (Această mutare șablon reprezintă cauza principală a greutăților negrului. Desigur mai bine era 19...d:e5 20.d:e5 Cg5! cu joc echilibrat) **20.e4:d5!** (O mutare foarte bună care asigură avantajul albului în toate variantele, de exemplu: 20... N:d5 21.Dg3 f6 22.g5!) **20... Ce6—g5** (O mutare caracteristică pentru stilul combinativ al lui Littlewood. El acceptă să dea acest pion, numai pentru a

avea șanse de inițiativă. Oricum, eu aș fi jucat varianta arătată mai sus, 20...N:d5, cu toate că în final după 22...Cg5 23.N:g5 f:g5 24.T:e5 albul avea joc mai bun) **21.Nc1:g5 Dd8:g5 22.c3—c4!** (Consolidează pionul liber d5 și imobilizează pentru moment nebunul din b7) **22... Tc8—d8 23.a2—a4 Nb7—c8 24. a4:b5 h7—h5!** (Singura contrașansă a negrului. Desigur că după 24...a:b5 25.Ce3 pionul în plus s-ar fi realizat cu destulă ușurință) **25.Cf5—g3!** (Forțează trecerea în finalul următor. Mai puțin bine era 25.Ce3 h:g4 26.Dg3 f5 cu joc excelent pentru negru) **25...h5:g4 26. Df3—e3 Dg5:e3 27.f2:e3 a6:b5 28.Ta1—a5!** (Albul a înapoiat pionul pentru a intra în acest final cîștigat din punct de vedere pozițional. Aceasta, din cauza diferenței de valoare între figurile celor doi adversari: piesele albe fiind excelent plasate. Vezi diagrama).

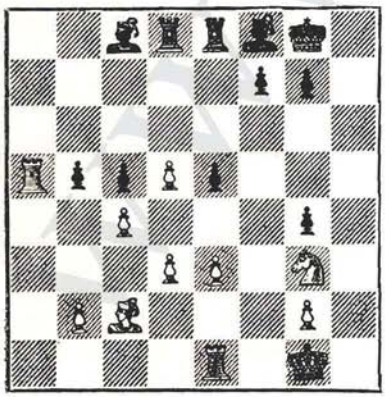

28...Nc8—d7 29.Ta5—a7! (Flancul damei negre este acum imobilizat) **29...f7—f5 30.Nc2—b3** (Se amenință deschiderea neplăcută a diagonalei b3—g8) **30...b5:c4** (Sau 30...b4 31.T:d7! T:d7 32.Na4 Te7 33.N:e8 T:e8 34.C:f5 sau 34.Ta1 cu poziție cîștigată pentru alb) **31.Nb3:c4!** (Deodată nebunul inactiv al albului a devenit foarte puternic) **31...g7—g6 32.Te1—a1** (Albul amenință decisiv 33. T1a6!) **32...Nf8—h6 33.Rg1—f2!** (Această mutare simplă cîștigă imediat, deoarece negrul nu are ce muta în afara nebunului de negru și a pionului „f") **33... f5—f4** (Sau 33...N:e3+ 34.R:e3 f4+ 35.Re4 f:g3 36.d6+ și negrul este pierdut, deoarece după 36...Rg7 37.Nb5 se pierde o figură, iar după 36...Ne6 **37.Te7!** N:c4 38.T:e8+ T:e8 39.d:c4 finalul de pioni este fără speranță) **34.Cg3—e4! f4:e3+ 35. Rf2—e2 Te8—f8 36.d5—d6+ Rg8—h8 37.Ta1—h1** și văzînd că atît la 37...Rg7 cît și la 37... Rh7, după 38.Ne6 se pierde o figură, negrul a cedat.

APĂRAREA SPANIOLĂ

Fl. Gheorghiu — C. Bielicki

Mar del Plata, 1965

1.e2—e4 e7—e5 2.Cg1—f3 Cb8—c6 3.Nf1—b5 f7—f5!? (Gambitul Jänisch, foarte mult discutat în contradictoriu de către specialiști) **4.Cb1—c3!** (Cea mai bună continuare; se mai joacă și 4.e:f5 sau 4.d3)

4...Cc6—d4!? (O nouă surpriză. Această mutare propusă de către analiștii bulgari are mai mult un efect de surpriză, deoarece corectitudinea ei pare șubredă! Negrul evită continuarea clasică: 4...e:f4 5.C:e4 d5 6.C:e5 d:e4 7.C:c6 Dd5 8.c4 Dd6 9.C:a7+ Nd7 10.N:d7+ D:d7 11.Dh5! care în majoritatea partidelor a dat cîștig de cauză albului) **5.e4:f5! c7—c6 6.Cf3:d4!?** (Cînd a jucat această mutare foarte tentantă, albul a calculat cam pînă la mutarea a 18-a diverse continuări, în care trebuiau sacrificate una sau două figuri!... Bineînțeles că foarte bine era și 6.Ne2! De exemplu: 6...C:e2 7.D:e2 d6 8. d4 N:f5 9.d:e5 cu poziție cîștigată, sau 6...d6 7.C:d4 e:d4 8. Nh5+ cu avantaj clar pentru alb) **6...e5:d4 7.Dd1—h5+ Re8—e7** (După 7...g6 8.f:g6 Cf6 9.g7+ C:h5 10.g:h8D, albul ar fi cîștigat destul de ușor) **8. 0—0! d4:c3 9.d2:c3!** (Cel mai bine; dacă 9.Te1+ Rd6 10.d:c3 Rc7 11.Nf4 d6 și negrul probabil că ar fi reușit să se apere) **9...d7—d6** (Acceptarea celui de-al doilea sacrificiu era, desigur, mult prea riscantă: 9... c:b5 10.Te1+ Rd6 11.Nf4+ Rc6 12.a4 sau 12.Df3+ urmat de a4 cu atac extrem de puternic) **10.Nb5—c4 d6—d5** (Forțat) **11.Tf1—e1+ Re7—d7 12. Dh5—f7+ Cg8—e7 13.Nc1—g5!** (Aceasta a fost una din pozițiile avute în vedere de alb cînd a jucat 6.C:d4. Oricum, pentru plăcerea artistică pe care ți-o provoacă o asemenea poziție de adevărat zugzwang merită să sacrifici o figură!) **13...Dd8—e8!** (Singura apărare) **14.Df7—e6+ Rd7—d8 15.De6—d6+ De8—d7 16.Dd6—e5 Dd7—c7!** (În poziție foarte grea, negrul găsește mutări unice de apărare. El caută să schimbe damele, sperînd într-o ameliorare a poziției) **17.Nc4—d3!** Atacul pozițional pe care-l va da albul va fi destul de puternic chiar și fără dame) **17...Dc7:e5 18.Te1:e5 h7—h6 19.Ng5—h4 Rd8—d7 20.Ta1—e1 Ce7—g8** (Poziția la care s-a ajuns este aproape comică: albul are doi pioni pentru figură, dar negrul, în afara regelui, care a „mutat" la d7, are toate celelate piese pe pozițiile lor inițiale! Vezi diagrama).

21.c3—c4 d5:c4 22.Nd3:c4 b7—b5 23.Nc4—f7 (Sprijină o eventuală pătrundere la e8 și

ia, totodată, regelui negru acest refugiu) **23...Cg8—f6 24.Nh4—g3! Nc8—b7** (Desigur, un avantaj clar dădea albului continuarea 24...Nd6 25.Td1 Cd5 26. N:d5! N:e5 27.Ne6+ urmat de N:e5 cu cîştig uşor) **25.a2—a4 a7—a6 26.Nf7—e6+ Rd7—d8** (Sau 26...Re7 sau 26...Re8 27. Nc8+ ori 26...Rc7 27.T:b5+ şi în ambele cazuri albul îşi recîştigă figura cu poziţie net superioară) **27.Te1—d1+ Cf6—d5 28.c2—c3** (Nu 28.b3 b4! şi negrul se apără) **28...Nf8—e7** (Sau 28...Nd6 29.T:d5!) **29.b2—b3 Ne7—f6 30.Te5—e3!** (După această ultimă poantă albul îşi ia înapoi figura iar partida e practic încheiată) **30...b5:a4 31. b3:a4 Nf6:c3 32.Te3:c3 Ta8—c8?** (O greşeală în criză de timp) **33.Ne6:c8** şi negrul a cedat.

Cu toate că încheierea cu succes a tuturor acestor complicaţii tactice mi-a produs o vie satisfacţie, cred că dacă cineva îmi va mai juca această variantă, voi prefera continuarea modestă, dar sigură, 6.Ne2!

INDIANA REGELUI

T. Petrosian — Fl. Gheorghiu

Finala campionatului european, Hamburg, 1965

1.d2—d4 Cg8—f6 2.Cg1—f3 g7—g6 3.c2—c3 (Un început destul de curios al unei încercări de combatere a Indianei regelui. Campionul lumii (N.A. excampionul în momentul apariţiei cărţii) doreşte să joace un sistem recomandat printre alţii de marele maestru Keres, bazat pe dezvoltarea rapidă a nebunului de negru al albului la f4 sau g5 şi asigurarea unui joc viu de figuri în spatele unui „zid de piatră" din pioni: c3, d4, e3) **3...Nf8—g7 4.Nc1—g5** (Jucînd la Varna, contra mea, acelaşi sistem, Keres a continuat cu Nf4, dar partida s-a terminat destul de uşor remiză) **4...0—0 5.e2—e3 c7—c5?** (O neatenţie regretabilă din partea negrului; cel mai bine ar fi fost 5...d6 6.Nd3 b6 7.Cbd2 c5 8.0—0 Na6! 9.N:a6 C:a6 10.De2 cu joc pe deplin satisfăcător pentru negru ca în partida Ojanen—Fl. Gheorghiu, Havana, 1966) **6.Ng5:f6 Ng7:f6 7. d4:c5 Dd8—c7** (Se putea juca şi 7...b6 8.c:b6 D:b6 cu oarecare iniţiativă pentru pion, dar eu vroiam să obţin contraşanse tactice legate de poziţia damei albe la d5) **8.Dd1—d5!** (Continuarea consecventă şi cea mai bună. Bineînţeles că după 8. Cbd2 D:c5 9.Ce4 Db6 negrul nu ar fi avut nici o greutate. Acum, însă, albul ameninţă terminarea dezvoltării după Cbd2 şi Ce4 cu poziţie critică pentru negru. Nu merge nici 8...e6 9. Dd6 şi albul stă excelent dacă nu la cîştig . . .) **8...a7—a5!** (Singura contraşansă a negrului, de loc de neglijat însă . . .) **9. Cb1—d2** (După partidă, la analiză, Petrosian recomanda 9.a4,

însă după 9...Ca6 10.N:a6 T:a6 11.Cbd2 b6! 12.c:b6 T:b6 cred că negrul avea un contrajoc foarte periculos pentru pionul în minus) **9...a5—a4** (O mică surpriză. Negrul nu urmărea 9...Ca6, la care putea urma 10. Ce4! Ng7 11.Cd4 cu joc excelent pentru alb ci, amenințînd a4—a3, cîștiga un tempo pentru atacul pionului c5 cu turnul!) **10.Cf3—d4** (Probabil că aici 10.Ce4 era mai bine. Cu toate acestea în cel mai rău caz continuînd cu 10...Ta5 11.C:f6+ e:f6 12.Dd6 D:c5 13.D:c5 T:c5 14.0—0—0 d5! poziția activă a pieselor negre compensează pionii dubli „f") **10...Ta8—a5** (O poziție neobișnuită pentru o partidă jucată în secolul XX! Albul fără rocadă încearcă să-și apere pionul în plus, iar negrul întreprinde o operație îndrăzneață, mutînd turnul la a5 în primele 10 mutări. Cred că în fața unei asemenea situații dr. Tarrasch s-ar fi îngrozit!...) **11.b2—b4 a4:b3 12.Cd2:b3 b7—b6!!** (Un sacrificiu foarte interesant, a cărui corectitudine a fost pusă la îndoială, dar care oferă excelente șanse practice. De altfel, sacrificiul este și forțat, deoarece o retragere în această poziție ar echivala cu o sinucidere) **13.Cb3:a5 b6:c5!** (O a doua surpriză. În acest moment albul are un turn întreg în plus, dar trebuie să fie foarte atent contra multiplelor amenințări care-l pîndesc. De aceea nu cred că exagerez spunînd că în continuare Petrosian va face **unicele** mutări pentru echilibrarea situației...) **14.Cd4—b5** (După o îndelungă gîndire, Petrosian găsește această continuare foarte bună. Ce se întîmpla însă, în caz că albul juca altceva? Să vedem:

a) 14.C5b3 c:d4 15.c:d4 Dc3+ 16.Rd1 Db2! 17.Df3! Ca6! 18. De2 Da3! și negrul are atac periculos asupra regelui alb rămas în centru;

b) 14.Cc4 Nb7! 15.Cb5 N:c3+ 16.Rd1 N:d5 17.Cc7 N:c4 18. Tc1! (Și nu 18.N:c4 N:a1 și negrul cîștiga ușor) 18...N:f1 19. T:c3 N:g2 20.Tg1 Nf3+ 21.Rc1 d6 și negrul stă mai bine (Vezi diagrama după mutarea 14-a a albului).

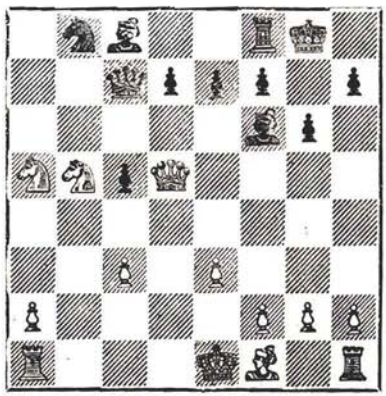

14...Dc7:a5 15.Ta1—c1! (Din nou singura apărare. Riscant era 15.D:c5 Ca6! 16.Dc4 d5 17.

Db3 Cc5! sau 17.Dd3 Nf5 în ambele cazuri cu joc excelent pentru negru) **15...d7—d6 16. Dd5—d2 Cb8—c6 17.c3—c4 Da5:d2+!** (Paradoxal, cu o calitate în minus, negrul acceptă schimbul damelor. Şi totuşi aceasta reprezintă cea mai bună soluţie, el avînd după aceea un joc foarte bun contra pionilor albi slăbiţi de pe flancul damei) **18.Re1:d2 Nc8—d7 19.Nf1—e2 Tf8—a8 20.a2—a3 Ta8—a5!** (Mai bine decît 20...Ca5 21.Tb1 Nf5 22.Nd3 şi nu am văzut nimic concret pentru negru) **21. Tc1—b1 Ta5—a4** (Aceasta a fost ideea negrului: atacul pionului c4, avînd şi turnul situat la a4) **22.Th1—c1 Cc6—a5 23. Ne2—d1** şi la propunerea albului, partida s-a dat **remiză** cu toate că negrul în varianta cea mai bună pentru ambele părţi 23...T:c4 24.T:c4 C:c4 25.Re2! N:b5 26.T:b5 C:a3 27.Tb8+ Rg7 stătea ceva mai bine. De asemenea ar fi de remarcat că nu merge 25.Rd3 din cauza 25... Cb2+ şi negrul cîştigă. Motivul principal al acceptării acestei propuneri a fost însă faptul că mie îmi ajungea **o remiză sigură** pentru obţinerea titlului de mare maestru internaţional.

O partidă agitată, care — în ciuda unor greşeli — reprezintă un exemplu de luptă sportivă!

APĂRAREA NIMZOVICI

Fl. Gheorghiu — W. Unzieker

Finala campionatului european, Hamburg, 1965

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 e7—e6 3.Cb1—c3 Nf8—b4 4. f2—f3 (Atacul Sämisch, una din preferinţele mele în materie de deschidere) **4...d7—d5 5. a2—a3 Nb4:c3+** (În afară de această continuare normală se mai poate încerca recomandaţia lui Simaghin 5...Nd6, care însă după 6.c5 Ne7 7.e3 dă imediat joc superior albului, sau 5...Ne7 6.e4 d:e4 7.f:e4 e5 8.d5 şi acum 8...0—0 9.Nd3 Cg4 10. Cf3 Nc5 11.De2 Nf2+ 12.Rd1 Nd4 13.Rc2 c5 dă negrului joc aproximativ egal, Korcinoi—Pachman, Bucureşti, 1954, pe cînd 8...Nc5 9.Ng5! Nd4 10.Nd3 h6 11.Nh4 c6 12.Cge2! Ng4 13. Dc2 duce la un joc ceva mai bun pentru alb, Gheorghiu—Keres, Hastings, 1965) **6.b2:c3 c7—c5 7.c4:d5 Cf6:d5** (Jucabil este şi 7...e6:d5) **8.d4:c5** (O continuare foarte des jucată, preferată mutării mai vechi 8.Dd3. Aceasta din urmă a fost readusă, totuşi, în practică, cu destul succes de către Taimanov, într-o partidă cu Hamman, Kislovodsk, 1965) **8...f7—f5** (Cu toate că majoritatea teoreticienilor consideră această mutare drept cea mai bună, eu sînt de părere că şi continuarea veche a lui Keres, 8...Da5, dă negrului şanse bune de a egala jocul)

9.Dd1—c2 Dd8—a5 (Controversată a fost și varianta 9...f4 10. e4 f:e3 11.Nd3, părerile fiind împărțite. Jucînd însă contra acestei idei, în campionatul României, 1965, eu am continuat simplu cu 10.N:f4!? și după 10...C:f4 11.Da4+ Cc6 12. D:f4 Da5 13.De3 0—0 14.Ch3 Tf5 15.Cf2 T:c5 16.Ce4 albul a menținut pionul în plus și a cîștigat relativ ușor, Gheorghiu—I. Szabo) **10.e2—e4 f5:e4 11.f3:e4 Da5:c3+ 12.Dc2:c3 Cd5:c3** (Avînd în plus mutările 0—0 la negru și Cf3 la alb, la această poziție s-a ajuns în partida Gheorghiu—Șuta, campionatul României, 1965, unde după 14.Nd3 b6 15.Ne3 Td8 16. Nc2 b:c5 17.N:c5 Nb7 18.Cg5 Ca6 19.Ne3 h6 20.C:e6 Te8 21. Nb3 Rh7 22.0—0 N:e4 23.Tf7! albul a obținut poziție net cîștigată) **13.Nf1—d3 Cb8—d7 14. Nc1—e3 Cd7—e5 15.Nd3—c2 Ce5—c4** (Văzînd ce manevră joacă marele maestru german am fost convins că nu cunoștea sau nu-și amintea partida Portisch—Pachman, Olimpiada de la Tei Aviv, care a arătat ce pericole ascunde pentru negru varianta) **16.Ne3—d2! Cc4:d2 17.Re1:d2 Cc3—b5 18.Cg1—f3 Nc8—d7 19.Nc2—d3 0—0—0 20.a3—a4 Cb5—c7 21.Cf3—e5!** (Efectuînd aceste mutări forțate, pentru alb ele fiind cele mai bune, iar pentru negru unice, cei doi adversari au repetat pînă acum întocmai partida sus-amintită. Vezi diagrama).

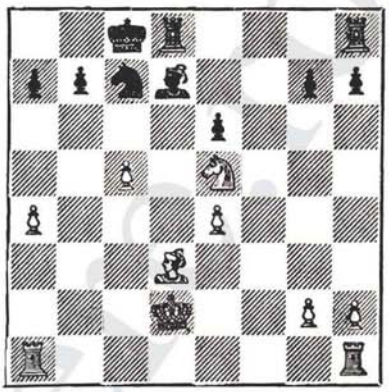

21...Th8—f8 22.Rd2—e3 (Ia negrului și ultima contrașansă) **22...Td8—e8 23.Th1—b1 Te8—e7** (Negrul este redus la o pasivitate totală, dat fiind că trebuie să facă asemenea mutări . . .) **24.Nd3—b5! Nd7—e8** (La pierdere imediată duceau, desigur, 24...C:b5 sau 24...N:b5) **25.c5—c6!** (Inițiativa albului a atins punctul culminant. Vezi diagrama).

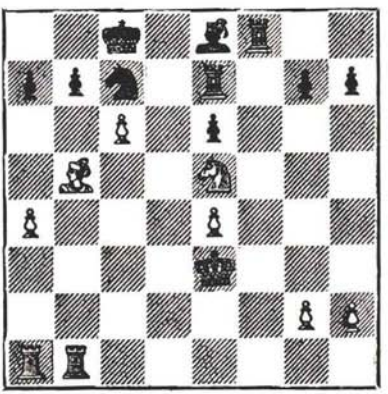

25...b7:c6 (Sau 25...b6 26.a5 și albul cîștigă) **26.Nb5—e2!?** (Dorind să mențină poziția de zugzwang, care s-ar fi stricat puțin după 26.N:c6 Ca6, albul permite adversarului o încercare de salvare disperată, dar frumoasă. În loc de 26.Ne2, cîștiga imediat 26.Nd3, amenințînd dublarea pe coloana b) **26... Tf8—f5! 27.e4:f5 e6:f5 28. Re3—f4** (Mai slab era 28.Rd4 c5+!) **28...Cc7—d5+ 29.Rf4:f5 g7—g6+ 30.Rf5—e4 Cd5—c3+ 31.Re4—d3!** (Odată cu aceasta, focul de paie al negrului se stinge și albul cîștigă în toate variantele. Dacă urma acum 31...C:b1, după 32.Cc4! g5 33. Ng4! Rd8 34.Nf5 cu cîștig ușor) **31...Cc3:e2 32.Rd3:e2 Te7:e5+ 33.Re2—f2 c6—c5 34.Tb1—e1!** (Forțează schimbul turnurilor) **34...Tc5:e1 35.Ta1:e1 Nd7:a4 36.Te1—a1** și convingîndu-se că după 36...N ad libitum 37. T:a7, finalul e fără speranță, negrul a cedat.

Cu toate că partida este puțin stricată de neatenția mea (25.Ne2 în loc de 25.Nd3!), ea va rămîne pentru mine de neuitat, deoarece mi-a adus titlul de mare maestru internațional!

SUCCESE ŞI RATĂRI

În vara anului 1965, Sinaia a fost gazda campionatelor mondiale de şah studenţeşti pe echipe. Spre deosebire de alte ediţii, de data aceasta, echipa ţării noastre era omogenă şi puternică, fiind formată numai din maeştri (în ordinea meselor — Gheorghiu, Pavlov, Stanciu, Partoş, Nacu şi Georgescu). Poate şi din această cauză, majoritatea specialiştilor prezenţi în frumoasa noastră staţiune montană ne dădea multe şanse pentru cîştigarea acestui campionat mondial. Echipa nu a început deloc rău şi, după disputarea semifinalelor, îşi merita din plin calitatea de favorită pe care i-o dădeau publicul şi specialiştii! Partidele jucate de componenţii echipei noastre în întîlnirile directe cu reprezentativele Angliei şi Danemarcei, mai ales, făcuseră o impresie foarte bună şi dădeau mari speranţe. În finală, desigur datorită concurenţei foarte puternice a celorlalte favorite, între care se detaşau U.R.S.S., Israel şi Cehoslovacia, lupta a fost mult mai grea, dar pînă în ultimele runde echipe noastră a izbutit să păstreze şanse la locul întîi. Din păcate, momentul decisiv, mai ales din punct de vedere psihologic, a fost ratat în meciul cu echipa U.R.S.S., în care s-a trecut pe lîngă o victorie categorică din cauza crizei de timp (meciul s-a terminat cu rezultatul de 2—2, iar victoria mea în întîlnirea directă cu Savon nu reprezenta decît o palidă satisfacţie). În cele din urmă, campionatul mondial a fost cîştigat de echipa sovietică, urmată de Israel şi Danemarca. România a ocupat locul 4, la o diferenţă minimă, o jumătate de punct în urma Danemarcei...

Peste puţin timp, în luna octombrie, am participat la Belgrad la un turneu internaţional care s-a dovedit extrem de echilibrat, în ciuda faptului că, prin calculul hîrtiei, favoriţii ar fi trebuit să cîştige clar (au jucat doi mari maeştri de prima

mînă, Kavalek și Matulovici). După o luptă foarte strînsă, turneul a fost cîștigat de către Matulovici și subsemnatul la egalitate, înaintea lui Kavalek, Tringov, Minici, Velimirovici și alții. Concursul a reprezentat pentru mult timp o amintire plăcută pentru mine, deoarece era primul turneu internațional pe care-l jucam în calitate de mare maestru! De-abia întors în țară, peste două săptămîni am început în București un adevărat maraton șahist de 21 de runde: finala campionatului național. Am debutat excelent cu $5^1/_2$ puncte din 6 și apoi, cu $9^1/_2$ din 10. Acest start foarte puternic mi-a permis să cîștig finala destul de ușor, mai ales că la mijlocul întrecerii înregistrasem și o victorie fulger, în 20 de mutări, în partida-derby cu Ciocâltea. Campionatul a fost, astfel, cîștigat cu 17 puncte din 21 (13 victorii și 8 remize). Pe locul II s-a clasat Ciocâltea cu 14 puncte, iar pe locul III Partoș, cu $13^1/_2$ puncte. A fost, fără îndoială, cel mai mare succes intern obținut de mine. Din păcate, maratonul acesta șahist cîștigat cu brio m-a scos, practic, din formă pentru primul turneu internațional la care trebuia să joc, importantul concurs de la Hastings (Anglia). Alături de partide valoroase ca victoriile la Vasiukov, Littlewood sau Hartston, în jocul meu de la Hastings au apărut și scăpări regretabile în partidele cu Spasski sau Gligorici. În final m-am clasat pe locul 6, rezultat nemulțumitor, mai ales că venea după succesul de la București (pe locul I—II, la egalitate, s-au clasat Spasski și Uhlmann). Turneul acesta a avut, totuși, în runda a 4-a o notă dramatică; un jucător englez cunoscut, Percy Collier, a suferit un atac de cord în timpul rundei, în timp ce un alt jucător englez, Russel, întîlnind un adversar francez, s-a îmbolnăvit brusc, trebuind să fie transportat de urgență la spital!

După o pauză de circa o lună și jumătate, în aprilie 1966, Federația Română de Șah a organizat, la București, un puternic turneu internațional, cu o participare valoroasă, ce avea ca stele de primă mărime pe Korcinoi, Kavalek, Matulovici. Turneul s-a redus în cele din urmă, mai ales în primele două treimi, la o cursă de urmărire între Korcinoi și subsemnatul. Pînă la urmă Korcinoi s-a detașat și a cîștigat clar (1. Korcinoi — $12^1/_2$ p.; 2. Gheorghiu — 10; 3. Kavalek — $9^1/_2$). Mai ales datorită calității partidelor, eu cred că am jucat foarte bine în acest turneu, realizînd și un scor foarte bun cu străinii, 6—2, dar faptul că nu am izbutit să cîștig partida decisivă cu Korcinoi, în care la un moment dat am avut un mic avantaj, a

decis practic soarta locului întîi. În luna mai am plecat la Tel Aviv, unde am participat la un turneu internaţional destul de puternic, alături de marii maeştri iugoslavi Gligorici şi Matanovici, care s-au şi impus, pînă la urmă, în clasamentul final. Eu am realizat cîteva partide bune, cum ar fi cele cîştigate la Czerniak sau Kagan, concurînd tot timpul cu şanse la primul loc, dar faptul că aproape de sfîrşitul turneului am pierdut o partidă decisivă la Gligorici nu mi-a permis în final să termin decît pe locul 4. În toamna anului 1966, în Suedia, la Örebrö, a avut loc o nouă ediţie a campionatului mondial studenţesc pe echipe. De data aceasta echipa noastră — probabil ca urmare a „eşecului" de la Sinaia — era complet întinerită, dar rezultatul final n-a fost mai bun. Reprezentativa română s-a clasat pe locul 5 în urma formaţiilor U.R.S.S., Cehoslovaciei, Danemarcei şi Iugoslaviei. (La prima masă eu am avut un rezultat excelent, realizînd 11 puncte din 14 posibile.) În orice caz, componenţii echipei noastre au avut o evoluţie promiţătoare, mai ales ţinînd seama de faptul că, pentru cîţiva dintre ei, acesta era **primul concurs** de amploare la care **luau** parte. În sfîrşit, întors **în** ţară, a trebuit să-mi apăr **titlul** de campion naţional în **finala** din 1966. De data aceasta startul n-a mai fost atît de puternic, iar lupta mult mai strînsă şi mai echilibrată. Am realizat cîteva partide foarte bune, cum ar fi cele în care am învins pe Neamţu, Mititelu, Buză sau Reicher, cîştigînd în cele din urmă turneul cu un avans de două puncte (1. Gheorghiu — $14^1/_2$; 2. Partoş — $12^1/_2$; 3—4. Drimer şi Ghiţescu — $11^1/_2$). Devenisem, astfel, pentru a cincea oară campion al României.

APĂRAREA SICILIANĂ

Fl. Gheorghiu **V. Savon**

Campionatul mondial studenţesc, Sinaia, 1965

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 e7—e6 3.d2—d4 c5:d4 4.Cf3:d4 Cg8—f6 5.Cb1—c3 d7—d6 (Negrul joacă varianta Scheveningen, dar într-o formă destul de periculoasă, deoarece permite atacul lui Keres bazat pe mutarea 6.g4, care dă albului joc excelent. De exemplu: 6.g4 Cc6 7.g5 Cd7 8.Ne3 Ne7 9.Tg1 Cb6 10.Nb5 Nd7 11.Dh5! g6 12.De2 Tc8 13.0—0—0 cu avantaj pentru alb, Fl. Gheorghiu—Najdorf, Olimpiada de la Havana, 1966. Pe vremea aceea, însă, nu analizasem îndeajuns această variantă şi am jucat altceva) **6. Nf1—d3** (Probabil mai bine decît 6.Ne2 Cc6 7.Ne3 Ne7 8.0—0 0—0 9.f4 Nd7 10.De1 C:d4 11. N:d4 Nc6 cu joc egal, Gligorici—Larsen, Zagreb, 1965) **6...**

a7—a6 (Negrul nu e hotărît asupra variantei de deschidere; acum se ajunge în Najdorf-Opocensky) **7.0—0 Cb8—d7** (7... b5 era primejdios pentru negru din cauza 8.a4 b4 9.Ca2 cu joc foarte bun pentru alb) **8.Nc1—e3 b7—b5 9.a2—a3 Nc8—b7 10. f2—f4 Cd7—c5 11.Dd1—f3 Nf8—e7 12.Ta1—e1 0—0 13. Df3—h3!** (Cu aceasta, albul își obligă adversarul să ia o hotărîre. Nu merge acum 13...C5:e4 14.C:e4 N:e4 15.N:e4 C:e4 16.C:e6! și albul cîștigă) **13... Cc5:d3 14.c2:d3** (Schimbul la d3 era oarecum forțat: se amenința e4—e5) **14...Cf6—d7 15. Tf1—f3** (O altă idee ar fi fost, eventual, 15.b4 urmat de Cd4—b3—a5 dar ea nu ar fi pus negrului probleme prea grele, deoarece dispunea de contrajoc suficient pe coloana „c") **15... Ta8—c8 16.Te1—f1 Cd7—c5 17. Ne3—f2 Ne7—f6** (Se pare că negrul a egalat situația, dar lucrurile nu sînt așa de simple, cum par la prima vedere...) **18.Dh3—h5 g7—g6** (Forțat, se amenința Th3) **19.Dh5—h3** (După ce a provocat o slăbiciune, dama revine pe cîmpul dinainte. Din păcate sacrificiul de piesă ce ar fi rezultat după 19.Dg4 Ng7 20.f5 e:f5 21.C:f5 g:f5 22.e:f5 era insuficient din cauza mutării simple Rh8) **19... Nf6—g7 20.Tf3—g3!** (Probabil cea mai grea mutare a partidei. Ideea albului de a ataca cu piesele grele înaintea pionilor este foarte originală) **20...Tc8—c7** (După cum se va vedea, o măsură profilactică de apărare necesară) **21.f4—f5 e6:f5** (21...e5 cred că ducea după 22.Cf3 la joc mai bun pentru alb) **22. e4:f5 Nb7—c8!** (Se pare, după această mutare, că atacul albului a ajuns la un punct mort, și că acum va începe contraatacul negrului, dar...) **23. Cc3—e2** (Cred acum că și mai bine era 23.Cd5!) **23...Tf8—e8 24.Nf2—e3! Te8—e5 25.Ne3—h6 Ng7—f6 26.Ce2—f4** (Albul și-a dispus toate piesele pentru atacul asupra flancului regelui negru și se părea că, ajutat și de criza de timp a negrului, va obține destul de repede victoria) **26...Rg8—h8!** (O mutare excepțională de apărare, pe cît de frumoasă, pe atît de simplă. Acum negrul amenință 27... N:f5 cu cîștig) **27.Cf4—h5!?** (E bun sau nu, oare, acest sacrificiu de figură? Dat fiind că am cîștigat, toții comentatorii l-au elogiat. În orice caz, el duce la un joc foarte interesant, în care albul are tot timpul inițiativa, adică tocmai ce doream eu. De asemenea, este singura posibilitate de a juca la cîștig. La un joc aproximativ egal ducea 27.b4 T:f5! 28.C:f5 N:f5 29.C:g6+ f:g6 30.T:f5 g:f5 31.b:c5. Vezi diagrama).

27...g6:h5 (Acceptarea sacrificiului este forțată) **28.Dh3:h5 Te5—d5!?** (Probabil mai bine era 28...Te8 29.Cf3 sau 28...Te4

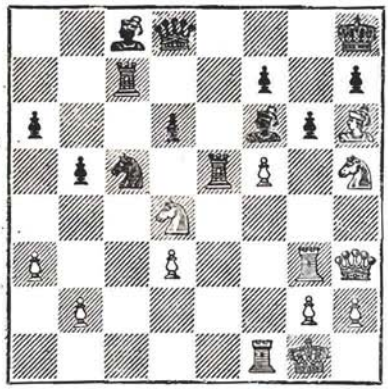

cu şanse bune de a rezista atacului alb, de exemplu 29.d:e4 N:d4+ 30.Rh1 C:e4 31.Tg4 d5! şi nu se vede cum duce albul atacul. Eu nu am întrezărit, însă, clar posibilităţile de salvare ale negrului în varianta 28...Te4! 29.Cf3! cu ameninţările d:e4, Cg5 şi Th3. Cred că la un joc excepţional de corect negrul ar fi putut să se salveze cu remiză) **29.Dh5—g4! Td5:d4** (Pierde spectaculos; era mai bine 29...Nd4 la care albul putea juca la cîştig cu 30.Rh1 sau putea accepta remiza prin 30.D:d4+ T:d4 31.Ng7+) **30. Nh6—g7+ Rh8—g8 31.Ng7:f6+ Td4:g4 32.Tg3:g4+ Rg8—f8 33. Nf6:d8 Tc7—d7 34.Nd8—g5** (Aici negrul putea ceda liniştit. Continuarea partidei nu mai prezintă interes decît pentru a vedea cît de repede a cîştigat albul) **34...Cc5:d3 35.Ng5—h6+ Rf8—e7 36.Tg4—g7 Re7—f6 37. Tg7—g3 Cd3—c5 38.Nh6—g7+ Rf6—e7 39.Tg3—e3+ Re7—d8 40.b2—b4** şi negrul a cedat deoarece la 40...Ca4 sau 40...Cb7 urma Tc1 cu ameninţarea mortală Nf6+.

O partidă în care, după părerea mea, atît atacul cît şi apărarea au fost la înălţime.

DESCHIDEREA ENGLEZĂ

H. Ree — Fl. Gheorghiu

Campionatul mondial studenţesc, Sinaia, 1965

1.c2—c4 g7—g6 2.Cb1—c3 Nf8—g7 3.g2—g3 e7—e5 4. Nf1—g2 Cb8—c6 5.e2—e3 Cg8—e7 6.Cg1—e2 0—0 7.0—0 d7—d6 8.d2—d4 (Aceasta este continuarea de bază a variantei. Se mai poate juca şi 8.d3 sau 8.Tb1) **8...e5:d4 9.e3:d4 Nc8—g4!** (Mai bine decît 9...Nf5 10.d5 Ce5 11.Cd4! C:c4 12.C:f5 g:f5 13.Dd3! şi albul are avantaj clar) **10.h2—h3** (Ceva mai bine ar fi fost 10.f3 cu toate că, aşa cum s-a arătat la comentariile partidei cu Korcinoi, negrul nu are greutăţi nici după această continuare. De asemenea, 10.Ne3 Cf5! nu dă albului nimic bun) **10...Ng4:e2 11.Cc3:e2 Ce7—f5 12.d4—d5 Cc6—e5** (În acest moment poziţia poate fi considerată egală, cu toate că negrul stă ceva mai liber) **13.Dd1—c2 Tf8—e8 14. Nc1—f4 a7—a5** (Pentru a putea juca manevra Ce5—d7—c5 cu control absolut la e4) **15. Ta1—d1 Ce5—d7 16.Ng2—e4!** (Albul joacă inventiv: atacă la

f5 și la mutarea naturală 16... Ce7 urma 17.Cd4 și albul stă bine) **16...Dd8—f6!** (O mutare foarte puternică, care apără la f5, atacă la b2 și amenință Cc5. Luarea la f5 este practic forțată) **17.Ne4:f5 g6:f5 18.Ce2—d4 Te8—e4! 19.Nf4—e3** (În poziție ceva mai slabă, albul greșește; era mai bine 19.Cb5) **19...Cd7—e5!** (Se amenință T:d4 și Cf3+) **20.Rg1—g2 Ta8—e8** (În numai cîteva mutări toate piesele negrului au venit în atac. Partea finală a acestui asalt al regelui alb este foarte instructivă) **21.b2—b3 Ce5—g6** (Se amenință f5—f4) **22.Cd4—b5** (Prea tîrziu, după 22.Ce2 h5, cu amenințarea h4, negrul stătea de asemenea foarte bine) **22...f5—f4!** (Odată realizată această împingere a pionului „slab", albul e pierdut în toate variantele. Vezi diagrama).

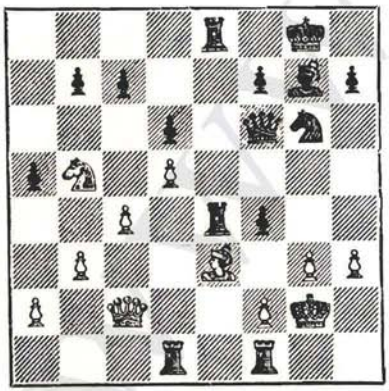

23.Ne3—d4 Df6—g5 24.Dc2—c3 (La 24.N:g7 putea urma o variantă oarecum similară cu cea din partidă 24...Te2 25.Dc3 T8e3! 26.Df6 D:g3+ și K.O.!) **24...Te4—e3!!** (Poanta atacului negru...) **25.f2:e3** (Forțat) **25... Dg5:g3+ 26.Rg2—h1 Dg3:h3+ 27.Rh1—g1 Te8:e3!** (Al doilea pseudo-sacrificiu de turn, care decide imediat) **28.Nd4:e3 Ng7:c3 29.Ne3—d4** (La 29.C:c3 D:e3+ și D:c3) **29...Cg6—h4!** și albul a cedat, fiind mat sau pierzînd mult material.

O partidă care mi-a făcut multă plăcere, datorită combinațiilor pe care am putut să le fac.

APĂRAREA SICILIANĂ

Fl. Gheorghiu — H. Pedersen

Campionatul mondial studențesc, Sinaia, 1965

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 d7—d6 3.d2—d4 c5:d4 4.Cf3:d4 Cg8—f6 5.Cb1—c3 a7—a6 (Una dintre cele mai importante variante ale Apărării siciliene, așa-numita variantă Najdorf-Opocensky) **6.Nc1—g5** (Una dintre cele mai bune continuări pe care le are la dispoziție albul în această poziție. Se mai joacă 6.Nc4; 6.Ne2; 6.f4; 6.g3 sau 6. h3) **6...Cb8—d7** (În ultimii ani această continuare a fost neglijată, considerîndu-se că negrul nu poate egala. De obicei se joacă 6...e6 7.f4 Dc7 8.Df3 Ne7 9.0—0—0 Cbd7 etc.) **7.Nf1—c4 Dd8—a5 8.Dd1—d2** (O gafă instructivă este aici 8.Nd2? Dc5! și albul pierde o figură) **8...**

e7—e6 9.0—0—0 b7—b5 10. Nc4—b3 Nc8—b7 11.Th1—e1 (Poziția cheie a acestei variante. Continuînd cu 11...b4 negrul se expunea după 12.Cd5! unui atac extrem de puternic. Jucătorul danez este însă prudent) **11...Nf8—e7 12.f2—f3** (Acum negrul amenință într-adevăr cu manevra b5—b4) **12...Cd7—c5 13.Rc1—b1!** (Evită, în unele variante combinative ce ar putea interveni, un șah intermediar la b3) **13...Da5—b6** (Construindu-și o poziție suficient de solidă, negrul amenință cu înaintarea a6—a5—a4) **14.h2—h4 0—0 15.g2—g4** (Albul începe primul operațiile active) **15... Tf8—c8** (După aceasta, albul are șanse mai bune. Trebuia încercat direct 15...a5) **16. Ng5—e3!** (Retragerea aceasta strategică are drept scop situarea nebunului pe importanta diagonală b6—e3, pe care el exercită o presiune latentă în direcția damei negre. Totodată el dă drum liber pionului „g") **16...a6—a5 17.g4—g5! a5—a4!?** (Maestrul danez, jucător agresiv, acceptă provocarea și aruncă totul pe o carte . . . Din păcate, însă, pentru negru, nu merge 17...Cfd7 18.C:e6! f:e6 19.N:e6+ urmat de N:d7 cu mare avantaj pentru alb) **18. g5:f6 Ne7:f6 19.Nb3:e6!** (Combinația enunțată mai sus se realizează într-o altă formă) **19... f7:e6 20.Cd4:e6 a4—a3** (Se pare că negrul a reușit, cu prețul unui pion să-și atingă scopul. Pionul „a" a înaintat cu abnegație și se vede că atît după 21.b3 cît și după 21.b:a3 negrul are contrașanse) **21.Cc3—d5!** (Aceasta este poanta atacului alb. Continuarea din partidă e practic forțată, iar avantajul albului se mărește din ce în ce mai mult. Vezi diagrama).

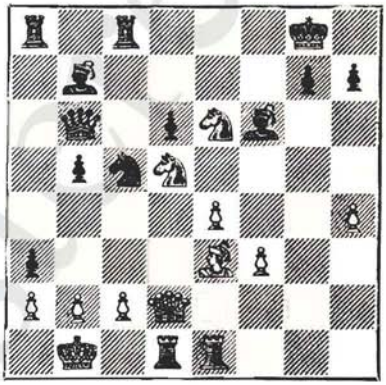

21...Nb7:d5 22.Dd2:d5 Rg8—h8 23.e4—e5! (Amenință decisiv cîștigul unei figuri după 23... N:e5 24.N:c5) **23...Nf6:h4** (Singura contrașansă. Acum se deschide însă decisiv coloana „h") **24.Te1—h1 Ta8—a4 25.e5:d6** (Simplu și eficace. Poate că cititorii vor fi puțin mirați, însă aceasta a fost poziția pe care a avut-o albul în vedere atunci cînd a început combinația bazată pe 17.g5! Negrul este pierdut și continuarea partidei va permite albului să încheie spectaculos) **25...Ta4—b4** (Disperare) **26.Ne3:c5 Tb4:b2+ 27.Rb1—a1**

Nh4—f6 (Ultima încercare de salvare. Albul însă nu ia dama care este acum aparent fără apărare. De altfel capturarea damei ar fi foarte periculoasă: 28.N:b6 Tb:c2+! 29.Rb1 Tb2+ și nu se vede cum scapă albul de șah etern) **28.Th1:h7+!** (Încheierea logică și frumoasă a atacului alb) **28...Rh8:h7 29. Td1—h1+ Rh7—g8** (Sau 29... Rg6 30.Dh5 mat) **30.Ce6—d4+** și negrul a cedat, matul fiind imparabil.

După cum s-a apreciat, una dintre cele mai frumoase partide ale Campionatului mondial studențesc de la Sinaia.

GAMBITUL DAMEI ACCEPTAT

Fl. Gheorghiu — P. Ostojici

Turneul internațional de la Belgrad, 1965

1.d2—d4 d7—d5 2.c2—c4 d5:c4 (După meciul Petrosian—Botvinnik, cu toate că negrul nu prea a avut succes cu această deschidere, Gambitul damei acceptat a revenit la modă) **3.Cg1—f3 Cg8—f6 4. e2—e3 Nc8—g4** (Continuarea cea mai modernă. Se mai joacă 4...e6 5.N:c4 c5 6.0—0 a6 etc.) **5.Nf1:c4 e7—e6 6.h2—h3 Ng4—h5 7.Cb1—c3** (Varianta aceasta este considerată în general mai bună pentru alb, însă negrul nu este lipsit de contrajoc) **7... a7—a6 8.g2—g4!** (Cu această mutare începe o luptă foarte interesantă, cu un rezultat incert. Probabil că prima partidă practică în care albul a utilizat acesată mutare a fost Petrosian—Ivkov, Campionatul Europei, Hamburg, 1965. Ulterior, maeștrii iugoslavi, în frunte cu Matulovici, au găsit întăriri ale jocului negru și de aceea partida aceasta are importanță teoretică) **8...Nh5—g6 9.Cf3—e5 Cb8—d7 10.Ce5:g6 h7:g6 11.g4—g5 Cf6—d5!** (După 11...Ch5 calul negru ar fi ieșit din joc) **12.Cc3:d5 e6:d5 13. Nc4:d5 c7—c6 14.Nd5—b3 Dd8:g5 15.Dd1—f3 Dg5—f5 16. Df3:f5 g6:f5** (Acum sau la mutarea anterioară, negrul trebuia să joace Nb4+. Albul păstrează un avantaj mic, dar clar) **17. Nc1—d2!** (Șahul eliberator la b4 a fost împiedicat) **17... Nf8—d6 18.0—0—0 Cd7—f6 19.f2—f3** (Albul nu poate permite ocuparea cîmpului e4 de către calul adversarului) **19... Th8—h4!?** (O mutare oarecum fără rost, care facilitează realizarea ideii albului) **20.Nd2—e1 Th4—h5 21.Ne1—f2 Re8—e7 22.h3—h4 c6—c5!** (Se pare că în acest moment negrul a izbutit să egaleze. De altfel, aici. Ostojici a și propus remiză. Albul are însă o poziție clar superioară din cauza existenței perechii de nebuni și a poziției precare a regelui negru) **23. Th1—g1 g7—g6 24.Rc1—b1!** (Mutarea aceasta este aproape întotdeauna utilă) **24...c5:d4 25.**

c3:d4 (Acum albul are şi un pion liber, în timp ce majoritatea neagră de pe flancul regelui este, deocamdată, imobilizată) **25...f5—f4!?** (Nu se vede altceva mai bun. Maestrul iugoslav caută să restrîngă astfel activitatea nebunului din f2 şi să capete controlul cîmpului d5. Dar controlul acestui cîmp va fi doar... estetic şi iluzoriu!) **26.Td1—e1+ Re7—f8 27.Tg1—g5 Ta8—e8!?** (După această mutare, care constituie o greşeală, cu toate că aparent ar fi cea mai bună soluţie, negrul va avea foarte multe greutăţi) **28. Tg5:h5! Te8:e1+ 29.Nf2:e1 Cf6:h5** (După 29...g:h5 negrul nu mai are practic majoritate pe flancul regelui) **30.Nb3—d5!** (După efectuarea acestei manevre simple, cred că negrul este pierdut. Continuarea partidei este totuşi interesantă deoarece Ostojici a opus maximum de rezistenţă în poziţie grea. Vezi diagrama).

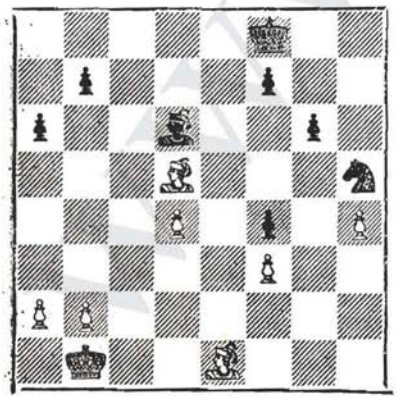

30...b7—b6 31.b2—b4 Nd6—c7 (Se ameninţă Nd5—b7 cu cîştigul unui pion) **32.Nd5—c4 a6—a5** (Slab era 32...b5 33.Nd5 urmat de Nb7 cu cîştigul ambilor pioni) **33.Rb1—c2 Rf8—e7 34.Rc2—b2 Ch5—g7 35.b4:a5 b6:a5 36.Nc4—d3!** (Opreşte manevra eliberatoare Cg7—f5 la care urma simplu N:f5 şi albul ar rămîne cu doi pioni liberi depărtaţi) **36...Cg7—e6 37. Rb3—c4 Re7—d7 38.Nd3—c2! Nc7—b6 39.Ne1—c3 Rd7—d6** (Negrul trebuie să aştepte) **40. Nc3—b2 Ce6—c7 41.Nb2—a3+ Rd6—e6 42.Nc2—a4 Cc7—d5 43.Na4—b3 a5—a4** (Negrul nu poate juca din păcate 43... Cd5—e3+ deoarece după 44. Rb5! se pierde o piesă. Acum, însă, cu un pion în plus şi perechea de nebuni, albul va cîştiga destul de uşor) **44.Nb3:a4 Cd5—e3+ 45.Rc4—d3 Nb6—d8 46.Na4—b3+** (Poanta jocului alb, care cedează pionul h4 pentru „colegul" lui din f7) **46... Re6—f5 47.Nb3:f7 Nd8:h4 48. Nf7—e8 Nh4—d8 49.Na3—c5! g6—g5** (Negrul îşi încearcă ultima şansă) **50.Ne8—d7+ Rf5—f6 51.a2—a4 g5—g4 52.f3:g4 Rf6—g5 53.Nc5—b4 Ce3:g4 54. Nd7—c6 Cg4—h2 55.a4—a5 f4—f3 56.a5—a6 f3—f2 57. Nc6—g2 Nd8—b6 58.Nb4—c5!** (Aici negrul putea să abandoneze. Continuarea jocului dă posibilitate albului să încheie frumos această partidă instructivă) **58...Rg5—g4** (Ultima re-

sursă) **59.Nc5:b6 Rg4—g3 60. d4—d5!** și observînd varianta 60...R:g2 61.N:f2 R:f2 62.a7 negrul a cedat.

O demonstrație practică destul de reușită a forței perechii de nebuni.

GAMBITUL DAMEI

Fl. Gheorghiu **B. Milici**

Turneul internațional de la Belgrad, 1965

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 e7—e6 3.Cb1—c3 d7—d5 4. Cg1—f3 Nf8—e7 5.Nc1—f4! (O mutare bună, ceva mai rar jucată decît obișnuita 5.Ng5. Cu ea albul exercită o presiune neplăcută asupra flancului damei adverse) **5...c7—c6** (O altă idee pentru negru ar fi realizarea înaintării c7—c5. De exemplu 5...0—0 6.e3 c5 7.d:c5 Cc6 8.a3 N:c5 9.Dc2! cu avantaj pentru alb) **6.e2—e3 Cb8—d7 7.Ta1—c1** (Albul are un avantaj mic, dar clar: el este mai bine dezvoltat, iar negrul este redus la pasivitate) **7...0—0 8.a2—a3 Cf6—e4** (Negrul caută contrașanse; o altă idee, destul de greu de realizat pentru că ea era prea lentă, ar fi fost Tf8—e8 urmat de Cd7—f8—g6 cu amenințarea latentă e6—e5) **9.c4:d5!** (O foarte bună linie de joc, după care albul intră într-o variantă favorabilă a atacului minorității) **9...Ce4:c3** (Sau 9...e:d5 10.C:e4 d:e4 11.Cd2 cu avantaj pentru alb) **10.Tc1:c3 e6:d5 11.Nf1—d3 Tf8—e8 12. Dd1—b1!** (Dama albă exercită de aici presiune asupra punctului h7 și ocupă totodată o poziție optimă pentru atacul minorității pe flancul damei) **12...Cd7—f8 13.b2—b4!** (Avantajul albului a devenit destul de consistent) **13...a7—a6 14. 0—0 Ne7—d6** (Nu se vede altceva mai bun) **15.Nf4—g3! Nd6:g3 16.h2:g3 Te8—e6** (Această mutare ofensivă, ce apără punctul c6 și amenință manevra Te6—h6 cu eventual atac pe flancul regelui, nu schimbă cu nimic situația) **17. a3—a4 Nc8—d7** (Destul de slab ar fi fost și 17...b5 18.Ce5 cu amenințări foarte neplăcute) **18.b4—b5 a6:b5** (Sau 18...c:b5 19.a:b5 a5 20.Tfc1 cu joc foarte bun pentru alb) **19.a4:b5 Nd7—e8** (O mutare defensivă destul de bună. Negrul este redus la o pasivitate fără speranțe) **20. Tf1—c1 Te6—h6 21.b5:c6 b7:c6 22.Cf3—e5!** (Una din pozițiile tematice ale Gambitului damei. Prin atacul minorității, b2—b4—b5, albul a schimbat pionii lăsînd adversarului o slăbiciune cronică la c6. Partea finală a partidei, ce constituie faza de realizare a avantajului va fi interesantă) **22...Ta8—b8 23.Db1—c2 Tb8—b6** (Pentru moment punctul c6 e apărat suficient) **24.Dc2—a2!** (Intrarea unei figuri albe pe coloana „a" este decisivă) **24...Dd8—b8 25.Tc3—a3 Db8—d6** (Sau 25... Tb2 26.Ta8! T:a2 27.T:b8 cu

joc excelent pentru alb) **26. Ta3—a8 Tb6—b8 27.Da2—a7!** (Forţează pe negru la schimbul acestui apărător al liniei a 8-a) **27...Tb8:a8 28.Da7:a8** (Strategia albului a triumfat: poziţia a devenit atît de estetică, încît diferenţa de valoare dintre figurile celor doi combatanţi este evidentă. Vezi diagrama).

28...Th6—e6 29.Nd3—f5! Te6:e5 (Sacrificiul acesta de calitate este singura posibilitate de prelungire a luptei. La cîştig imediat pentru alb ducea 29...Te7 30.C:c6) **30.d4:e5 Dd6:e5 31. Nf5—h3!** (O mutare excelentă, care interzice adversarului degajarea Ne8—d7) **31...De5—e4 32.Da8—b8** (Apără cîmpul b1 şi ameninţă decisiv Tc1—a1—a8) **32...g7—g5!?** (Din nou unica încercare de a prelungi lupta) **33.Nh3—f5!** (Albul cîştigă, totuşi, prin manevra enunţată mai sus; de exemplu 33.Ta1 g4 34.Ta8 g:h3 35.g:h3 şi nu se vede cum apără negrul cele două figuri ameninţate. Continuarea din partidă cîştigă însă uşor) **33...De4:f5** (Sau 33...De7 34.Ta1 etc.) **34.Df8:e8 Rg8—g7 35.De8:c6 Cf8—d7** (În sfîrşit calul negru apare în joc, după un exil de peste 20 de mutări) **36.g3—g4!** (Prin aceasta negrului i se dă o ultimă speranţă — pionul din d5) **36... Df5:g4 37.Dc6:d5** (Albul a rămas cu o calitate „curată" în plus şi cîştigul nu prezintă dificultate. Rezistenţa adversarului va duce numai la o încheiere spectaculoasă) **37... Cd7—f6 38.Dd5—d4 Dg4—e2 39.f2—f3** (Ameninţă decisiv Tc6) **39...g5—g4! 40.Tc1—f1** (O greşeală ar fi desigur 40.Tc6! De1+ 41.Rh2 Dh4+ cu şah etern) **40...Rg7—g6 41.Dd4—f4!** (Dublarea aceasta pe coloana „f" este decisivă) **41...h7—h5 42.e3—e4 De2—b5 43.f3:g4 Db5—c5+ 44.Rg1—h1 Cf6:g4 45.Df4:f7+ Rg6—h6 46.Df7—e6+** şi convingîndu-se, în sfîrşit, că este mat sau pierde dama, negrul a cedat.

GAMBITUL DAMEI

Fl. Gheorghiu — G. Möhring

Meci internaţional Ploieşti—Halle, 1965

1.d2—d4 d7—d5 2.c2—c4 c7—e6 3.Cb1—c3 Cg8—f6 4. Cg1—f3 Nf8—e7 5.Nc1—f4! (Introdusă în practica turneelor de către marele maestru maghiar Portisch, această mutare face multe necazuri susţi-

nătorilor la negru ai Gambitului damei) **5...Cf6—h5!?** (Desigur că această continuare, care caută să demonstreze „incorectitudinea" mutării 5.Nf4 nu poate fi lăudată. Trebuie, însă, spus că în momentul desfășurării partidei noastre, varianta trecea printr-o adevărată „criză de încredere", cauzată de numeroasele insuccese ale negrului după 5...c6, 5...c5 sau 5...0—0) **6.Nf4—d2 Ch5—f6!?** (Satisfăcut că „dușmanul" a plecat, calul negru se întoarce cuminte la locul lui) **7.e2—e3** (Desigur, albul putea forța acum remiza cu 7.Nf4 Ch5 8.Nd2 etc.!!) **7...0—0 8.Ta1—c1 Cf6—e4 9.Nf1—d3!** (Probabil că negrul a realizat de-abia acum faptul că în partidă se joacă una din variantele de bază ale Gambitului damei, cu un tempo în plus pentru alb) **9...Ce4:d2** (Fostul campion al R.D. Germane caută pe această cale să obțină o compensație prin eliminarea perechii de nebuni a adversarului) **10.Dd1:d2 d5:c4 11.Nd3:c4 b7—b6 12.0—0 Nc8—b7 13.Tf1—d1! Cb8—d7** (Negrul nu obținea nimic după 13...N:f3 14.g:f3 Cd7 15.f4 sau 15.d5 cu avantaj clar pentru alb) **14.d4—d5!** (Această străpungere simplă schimbă singura figură bine plasată a negrului) **14...e6:d5 15.Nc4:d5 Cd7—c5 16.Nd5:b7 Cc5:b7** (Sau 16...D:d2 17.T:d2 C:b7 18.Cd5 cu cîștigul unui pion) **17. Dd2—c2** (Bineînțeles, albul nu are nici un interes să schimbe damele) **17...Ne7—d6** (Sau 17...Cd6 18.Cd5 și albul cîștigă) **18. Cc3—b5!? c7—c5** (O mutare destul de îndoielnică, după care albul va dezlănțui un atac neașteptat de rapid asupra regelui advers. Nu era bine însă nici 18...Tc8 19.De4! Cc5 20.Dc6! și albul cîștigă repede) **19.Dc2—e4 Dd8—b8** (Cea mai bună apărare) **20.Cf3—g5 g7—g6 21.De4—h4 h7—h5 22.g2—g4! Nd6—e7!** (Negrul se apără bine în poziție foarte grea. Rău ar fi acum 23.g:h5 De5! și negrul se apără) **23.Td1—d5!** (Cu aceasta, mutarea De5 este împiedicată, iar continuarea din partidă este cvasi-forțată) **23... Tf8—d8 24.Tc1—d1 Td8:d5 25. Td1:d5 Ne7:g5 26.Dh4:g5 h5:g4 27.Dg5—e7!** (Mult mai bine decît 27.D:g4 care dădea negrului un tempo prețios în apărare. Acum se poate observa că pentru moment toate piesele negrului sînt pat!) **27...Cb7—a5** (Singura posibilitate de degajare. La 27...Cd8 urma 28.Td7 cu amenințări imparabile) **28. Cb5—c7 Db8—f8!** (Din nou singura apărare, dar este deja prea tîrziu) **29.De7—f6! Ta8—c8** (Negrul nu avea de ales) **30. Cc7—e6!** (Atacul alb a devenit imparabil) **30...Tc8—c6** (Sau 30...f:e6 31.D:g6+ Dg7 32. D:e6+ și cîștigă imediat) **31. Td5—h5!!** și negrul a cedat de-

oarece matul sau pierderea damei nu pot fi evitate.

Poziţia finală merită o diagramă.

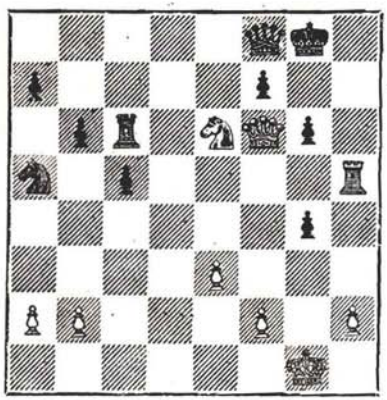

INDIANA DAMEI

Fl. Gheorghiu V. Ciocâltea

Finala campionatului naţional, 1965

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 e7—e6 3.Cg1—f3 (Partida a debutat printr-un surd duel psihologic. Este cunoscută predilecţia lui V. Ciocâltea pentru Indiana regelui, pe care o întrebuinţează frecvent în partide importante. El mai joacă, din cînd în cînd, şi Benoni sau Olandeza, dar este pentru prima oară cînd l-am văzut dispus să intre în Apărarea Nimzovici. Acest lucru se putea explica într-un singur fel: în rundele anterioare ale finalei, eu jucasem mereu contra Apărării Nimzovici schema de atac bazată pe mutarea 4.f3, cîştigînd contra lui Şuta, Szabo şi Drozd (cititorii îşi amintesc, probabil, că în 1964 şi 1966 eu am întrebuinţat această variantă în două întîlniri internaţionale foarte importante, pe care am reuşit să le cîştig — vezi partidele cu Unzicker şi Fischer). Cunoscîndu-mi repertoriul de deschideri, Ciocâltea pregătise, probabil, o întărire a jocului negru şi din această cauză am renunţat la continuarea 3.Cc3, mai ales că partida avea un caracter decisiv în lupta pentru titlu) **3...Nf8—b4+** (Cea mai activă continuare a negrului, care mai poate juca 3...d5, intrînd în Gambitul damei sau 3...b6, care este mutarea cea mai des întrebuinţată) **4.Cb1—d2** (După 4.Nd2 De7!, negrul are mai multe şanse de egalare) **4...0—0** (Într-o partidă Gheorghiu—Kinnmark, Campionatul mondial de juniori, 1961, negrul a continuat 4...d5 şi după 5.e3 0—0 6.Dc2! c6 7.Nd3 Cbd7 8.0—0 Nd6!? 9.e4! albul a obţinut avantaj şi a cîştigat spectaculos) **5.c2—e3 c7—c5 6.a2—a3!** (O mutare foarte bună, care-l obligă pe negru să renunţe la perechea de nebuni) **6...Nb4:d2+ 7.Dd1:d2!** (Cea mai bună continuare, la 7.N:d2, negrul egalează uşor prin 7...c:d4 8.e:d4 d5!) **7...c5:d4 8.Dd2:d4** (Şi acum la 8.e:d4 d5! negrul egalează) **8...Cb8—c6 9.Dd4—c3 d7—d5 10.b2—b4!** (O poziţie interesantă, în care aparent negrul a egalat. Desfăşurarea par-

tidei va arăta, însă, că negrul întîmpină încă multe dificultăți...) **10...d5:c4** (Într-o partidă Gheorghiu—Christiansen, Cleveland, 1975, negrul a jucat interesant 10...e5!?, sacrificînd un pion pentru inițiativă. După 11.C:e5 C:e5 12.D:e5 Te8 13. Dd4! albul s-a apărat calm, cîștigînd pînă la urmă) **11.Nf1:c4 b7—b6** (Pentru a termina dezvoltarea) **12.0—0 Nc8—b7 13. Nc1—b2 Ta8—c8 14.Tf1—d1! Dd8—e7 15.Ta1—c1** (Deschiderea s-a terminat, albul are perechea de nebuni, avantaj de spațiu și în general stă mai bine. Aceste considerente m-au făcut să refuz în acest moment propunerea de remiză a adversarului meu) **15...Tf8—d8 16. Td1:d8! Tc8:d8?** (O greșeală după care negrul are mari greutăți. Mutarea corectă era 16... C:d8, cu toate că albul păstra un mic avantaj, după 17.De1) **17.Nc4—b5!!** (Întinde negrului o cursă simplă, dar frumoasă, pe care acesta nu o va sesiza. Vezi diagrama).

17...Td8—c8? (Duce forțat la pierdere. Era mai bine 17...Td6 cu toate că după 18.Cg5! cu amenințarea Ce4, albul păstra avantaj consistent) **18.Cf3—e5! Cc6—d8** (Se vede ușor că la 18...C:e5 urma 19.D:c8+! N:c8 20.T:c8+ Ce8 21.T:e8+ și albul rămînea cu o piesă în plus) **19.Dc3:c8!** (Un sacrificiu pozițional de damă care decide imediat, legătura pe ultima linie dovedindu-se fatală pentru negru) **19...Nb7:c8 20.Tc1:c8** și pentru că nu se poate împiedica amenințarea Ce5—c6, de exemplu: 20...Dd6 21.Cc6 Dd1+ 22.Nf1 — negrul a cedat.

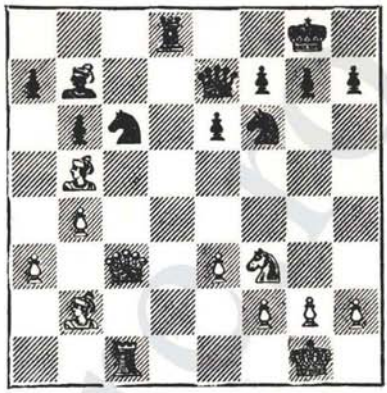

Cea mai rapidă dintre victoriile mele în fața lui V. Ciocâltea!

INDIANA REGELUI

C. Botez **Fl. Gheorghiu**

Finala campionatului național, 1965

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 3.Cb1—c3 Nf8—g7 4. e2—e4 d7—d6 5.Cg1—f3 0—0 6.Nf1—e2 e7—e5 7.0—0 (Contra Indienei regelui, albul a ales unul dintre cele mai moderne sisteme de combatere, foarte mult analizat în ultimii ani. În locul mutării 7.0—0, s-a încercat deseori 7.d5, recomandată de Petrosian și chiar 7.d:e5, care în mod normal nu poate duce decît la joc egal) **7... e5:d4!?** (O continuare mai pu-

ţin analizată; mai des s-a jucat 7...Cc6 sau 7...Cbd7) **8.Cf3:d4 Tf8—e8 9.f2—f3 c7—c6** (Negrul pregăteşte înaintarea d6—d5, care odată realizată, i-ar da joc bun) **10.Cd4—c2** (Aparent albul împiedică înaintarea d6—d5 şi pregăteşte manevra Cc2—e3, cu avantaj poziţional) **10...d6—d5!** (Totuşi! Sacrificînd temporar un pion, negrul obţine iniţiativa şi un joc promiţător de figuri. Vezi diagrama).

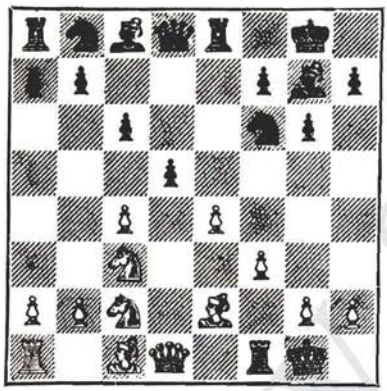

11.c4:d5 c6:d5 12.e4:d5 Nc8—f5! (Ameninţă reciştigarea imediată a pionului sacrificat, provocînd mutarea Ce3, care ar da avantaj negrului după Db6!) **13.Ne2—c4 Dd8—b6+ 14.Rg1—h1 Cb8—a6!** (Negrul şi-a terminat dezvoltarea şi ameninţă deja Tac8 şi Cc5 cu joc foarte bun. Reacţia violentă a albului va duce la mari complicaţii şi la o foarte instructivă luptă de idei) **15.g2—g4!? Ta8—c8!** (O importantă mutare intermediară, care ducea la avantaj pentru negru în varianta 16. N:a6 N:c2! 17.D:c2 D:a6) **16. Nc4—b3 Nf5—d7 17.Nc1—f4 Ca6—c5!** (Negrul are compensaţie mai mult decît suficientă pentru pion. Toate figurile sale ocupă cîmpuri dominante, se ameninţă deja C:b3, iar la mutarea Nc4 sînt posibile continuări de genul Ca4 sau Cce4 . . .) **18.Cc2—a3 Db6—b4 19.Nf4—d2 Cc5—d3!** (Aparent riscantă, mutarea aceasta duce la avantaj pentru negru în toate variantele. Vezi diagrama).

20.Cc3—a4! Db4—d4! (Negrul îşi centralizează dama, ameninţînd pionul b2 şi un şah neplăcut la f2) **21.Ca3—c2** (Singura apărare, după care jocul ia un caracter forţat) **21...Cd3—f2+! 22.Rh1—g2 Cf2:d1 23. Cc2:d4 Cd1—e3+!** (Efectuînd un adevărat slalom în poziţia adversă, calul acesta năzdrăvan reuşeşte să provoace slăbirea cîmpurilor negre inamice) **24. Nd2:e3 Te8:e3 25.Ca4—c3** (Pro-

voacă pe negru să efectueze combinația următoare, care este însă corectă și îi va da acestuia cîștig de cauză!) **25...Cf6:g4! 26.Cd4—c2!** (Poanta albului, care aparent duce la cîștig material) **26...Ng7:c3!!** (Simplifică poziția în favoarea negrului, care cîștigă cel puțin un pion, rămînînd cu perechea de nebuni. Vezi diagrama).

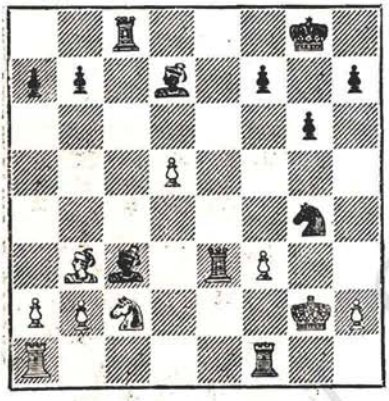

27.f3:g4 Sau 27.b:c3 Te2+) **27... Te3—e2+ 28.Rg2—f3 Te2:c2!!** (Ultima poantă a negrului care încheie elegant combinația începută la mutarea 21) **29.Nb3:c2 Nc3:b2** (Recîștigă forțat calitatea, rămînînd cu un pion în plus) **30.Nc2—b3 Nb2:a1 31. Tf1:a1 a7—a5!** (Pune în mișcare majoritatea de pioni de pe flancul damei) **32.d5—d6** (Singura contrașansă) **32...Tc8—c6 33.Ta1—d1 Rg8—f8** (Evită șansa tactică Nd5) **34.Td1—d4 b7—b5!** (După această mutare, totul devine o chestiune de tehnică, întrucît pionii negri nu pot fi opriți) **35.Rf3—f4 a5—a4 36.Nb3—d1 h7—h6!** (Exact pînă la capăt) **37.h2—h4 Tc6—c5!** (Amenință decisiv g6—g5+) **38.Nd1—f3 g6—g5+ 39.h4:g5 h6:g5+ 40.Rf4—g3 Tc5—c3!** (Amenință cîștigul imparabil al pionului a2. Din această cauză, albul se decide să piardă spectaculos alegînd continuarea din partidă...) **41.Td4—d2 Nd7—c6! 42.d6—d7 Tc3:f3+ 43.Rg3—h2 Nc6:d7 44.Td2:d7 Tf3—f2+ 45.Rh2—g3 Tf2:a2** și albul a cedat.

O partidă instructivă, importantă teoretic, constituind una dintre cele mai bune realizări ale mele în finala-record 1965!

INDIANA REGELUI

Fl. Gheorghiu — E. Vasiukov

Hastings, 1965

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 3.Cb1—c3 Nf8—g7 4. e2—e4 0—0 5.Nc1—e3 (Albul joacă cel mai bine. Intrînd în sistemul Sämisch normal, cu 5. f3, el dă negrului posibilitatea unui joc periculos, după 5...c5! 6.d:c5 b6!) **5...d7—d6 6.f2—f3 Cb8—c6** (O continuare foarte la „modă" pe vremuri, adică acum cîțiva ani. La această ediție a turneului de la Hastings s-a mai încercat și 6...a6 și 7... c6) **7.Cg1—e2 a7—a6 8.Dd1—d2 Ta8—b8 9.Ce2—c1** (Se mai joacă și 9.Dd2 b5 10.Nh6 e5 11. d5 Ca5 12.Cg3 C:c4 13.N:c4 b:c4 14.b4 cu atac periculos, sau 9.a3 b5 10.c:b5 a:b5 11.b4!

Nd7 12.d5 Ce5 13.Cd4 şi după 13...c6 14.d:c6 complicaţiile ivite se pare că sînt favorabile albului) **9...e7—e5 10.d4—d5 Cc6—d4 11.Cc1—b3** (Bineînţeles greşit este 11.N:d4 e:d4 12. D:d4 C:e4! şi negrul cîştigă) **11...Cd4:b3** (Sau 11...c5, ceea ce implică însă un sacrificiu de pion, după 12.d:c6 b:c6 13.C:d4 e:d4 14.N:d4 Da5 şi negrul capătă contrajoc, Spasski—Gheorghiu, Marianske Lazne, 1962. Negrul trebuie să sacrifice pionul deoarece după 12...C:b3 13. c7! D:c7 14.a:b3 albul stă clar mai bine, din cauza slăbiciunilor la b6 şi mai ales la d6) **12. a2:b3 c7—c5 13.b3—b4** (Posibilă este şi continuarea 13.g4) **13...c5:b4** (După 13...b6 14.b5! a:b5 15.C:b5 sau 14...a5 15.g4 albul se poate declara mulţumit cu poziţia sa) **14.Cc3—a4 b7—b5 15.c4:b5 a6:b5 16.Dd2:b4** (S-a ajuns la poziţia critică a acestei variante, în care negrul trebuie să întreprindă ceva grabnic pentru a contrabalansa iniţiativa albului pe flancul damei. Într-o partidă Boboţov—Ivkov negrul a continuat cu 16...Ce8 17.Cc3 Nh6! 18.Nf2 şi a obţinut joc satisfăcător. Părerea mea este însă că jocul albului poate fi îmbunătăţit) **16...Cf6:e4!?** (O mutare surprinzătoare, bazată, probabil, pe elementul surpriză şi pe credinţa că la tablă e greu să răstorni o analiză de acasă. Vezi diagrama).

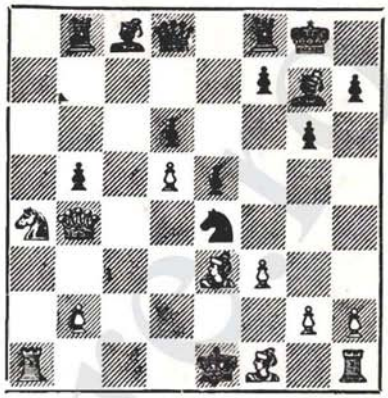

17.f3:e4 Dd8—h4+ 18.Re1—d2! (Singura continuare corectă, deoarece după 18.g3 sau 18.Nf2 negrul continuă cu 18... b:a4! şi obţine joc excelent) **18...Ng7—h6 19.Ne3:h6 Dh4:h6+ 20.Rd2—c2 b5:a4** (Cine a spus „a" trebuie să spună şi „b". Dacă albul putea juca Cc3 totul devenea extrem de simplu) **21.Db4:b8 Nc8—g4** (Poate era, totuşi, mai bine 21... Nf5, provocîndu-l pe alb să continue cu 22.D:f8+ R:f8 23 e:f5 g:f5 cu o poziţie în care teoretic negrul mai păstrează şanse minime de salvare) **22. Db8—b4! Tf8—c8+ 23.Rc2—b1 Ng4—d1** (Sau 23...Tc1+ 24.Ra2 T:a1+ 25.R:a1 Dc1+ 26.Ra2 Nd1 27.Dc3 Nb3+ 28.Ra3 şi ieşind prin b4 albul cîştigă uşor) **24.Nf1—c4 Dh6—h5 25. Db4—d2 Nd1—b3 26.Nc4:b3 a4:b3 27.Th1—c1 Tc8:c1+ 28. Dd2:c1 Dh5—e2 29.Ta1—a4 De2:g2 30.Dc1—d1 Dg2:h2 31.**

Dd1:b3 și după cîteva mutări negrul a cedat.

O „miniatură" reușită care demonstrează că nu totdeauna sacrificiile spectaculoase sînt și corecte!

DESCHIDEREA ENGLEZĂ

V. Korcinoi — Fl. Gheorghiu

Turneul internațional al României, 1966

1.c2—c4 e7—e5 2.Cb1—c3 Cb8—c6 3.g2—g3 (Cel mai obișnuit. Se mai joacă și 3.Cf3 la care negrul poate răspunde 3... Cf6 sau chiar 3...f5. De exemplu 3...f5 4.d4 e4 5.Ng5 Ne7 6. N:e7 Cg:e7 7.Cd2 C:d4 8.Cd:e4 Ce6! cu avantaj pentru negru, Kavalek—Gheorghiu, Belgrad, 1965) **3...g7—g6 4.Nf1—g2 Nf8—g7 5.e2—e3 Cg8—e7 6. Cg1—e2 d7—d6 7.Ta1—b1!** (Korcinoi, un mare maestru al pozițiilor neclare, alege această continuare mai puțin obișnuită. De obicei aici se joacă 7.0—0 0—0 8.d4, dar după 8...e:d4 9.e:d4 Ng4 albul nu obține nimic. De exemplu:

a) 10.f3 Nf5 11.g4 Nc8! 12. Nf4 d5! 13.c5 b6 14.Cb5 Na6 15.C:c7 N:e2 16.D:e2 C:d4 17. Dd3 Tc8 cu joc bun pentru negru, Larsen—Spasski, Belgrad, 1964;

b) 10.h3 N:e2 11.C:e2 Cf5! 12.d5 Ce5! cu joc excelent pentru negru, Ree—Gheorghiu, Sinaia, 1965;

c) 10.f3 Nf5 11.d5 Ce5 12.b3 c6! 13.Ne3 c:d5 14.c:d5 Da5 15. Nd4 Tac8 16.g4 Nd3 și negrul stă excelent, M. Rădulescu—Fl. Gheorghiu, București, 1965.

După 7.Tb1 toate aceste variante combinative sînt evitate și continuările cele mai bune trebuie găsite la tablă).

7...0—0 8.d2—d3 (Cred că ceva mai bine era 8.b4) **8...a7—a5! 9.a2—a3 Nc8—d7 10.b2—b4 a5:b4 11.a3:b4 Dd8—c8** (Negrul a apărat indirect cîmpul b7 și amenință Nh3 cu joc superior) **12.h2—h4!? h7—h5!?** (Era mai bine h6!) **13.Nc1—d2 Cc6—d8 14.Dd1—c2 c7—c6 15.e4—e5** (Începutul unui plan foarte ingenios. Acum, nu mergea 15... d5 din cauza 16.Ca4! și albul stă foarte bine) **15...Dc8—c7 16. c5:d6 Dc7:d6 17.Cc3—e4 Dd6—c7 18.b4—b5! Ce7—d5! 19. b5—b6!** (Un sacrificiu de pion foarte periculos. Neacceptîndu-l, negrul intră imediat în poziție grea. De exemplu: 19... Db8 20.Cc5 cu avantaj clar) **19...Cd5:b6 20.Nd2—b4!** (Aparent poziția negrului este foarte grea — 20...Te8 nu este posibil din cauza 21.Nd6 și se pierde o piesă, iar a-i permite lui Korcinoi să-ți ia o calitate...) **20... c6—c5!** (O mutare foarte puternică de apărare și contraatac bazată pe faptul că la 21. N:c5 Ca4 dă negrului șanse mai bune. Vezi diagrama).

21.Dc2:c5 Cd8—c6! (Negrul a egalat complet poziția) **22.0—0** (Foarte atractiva continuare 22. Dd6 nu dădea albului nimic în

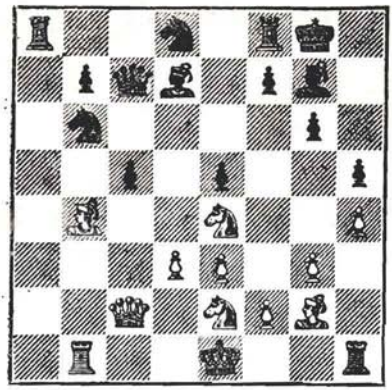

varianta 22...Dd8 23.Nc5 Cc8! 24.Dd5 Ne6 25.D:d8 T:d8 26. T:b7 T:d3 şi negrul stă cel puţin egal) **22...Tf8—c8!** (Din nou o mutare foarte bună care paretează toate ameninţările. Acum la 23.Cd6 negrul cîştigă cu 23... Nf8) **23.Nb4—d2** (Korcinoi bate semnalul retragerii...) **23... Cb6—a4 24.Dc5—c4 Cc6—d8!** (Poate că 24...Ne6 era mai estetică dar Cd8 e bună şi foarte sigură, adică este tocmai mutarea ce trebuia jucată contra lui Korcinoi) **25.Dc4—b4 Ng7—f8 26.Db4—b3 Ca4—c5! 27. Ce4:c5 Dc7:c5 28.Tf1—c1 Dc5—a3!** (Planul negrului a fost realizat în întregime. Acum, după schimbul damelor care nu poate fi evitat, el va păstra un mic avantaj) **29.Tc1:c8 Da3:b3 30. Tb1:b3 Nd7:c8 31.Ce2—c3 Ta8—a1+ 32.Rg1—h2 Nc8—f5** (Asupra acestei poziţii fiecare jucător avea părerea că îi este favorabilă, ceea ce constituie un lucru foarte interesant) **33. Tb3—b5** (Apără indirect pionul d3, din cauza ameninţării Td5. Nu era aşa bine 33.Ce4 din cauza 33...Ta2) **33...Nf8—g7 34. Ng2—e4 Nf5:e4 35.Cc3:e4 Ta1—a2!** (Albul trebuie să se apere dar va face aceasta cu mult calm...) **36.Nd2—e1 Ta2—e2 37.Tb5—b1 f7—f5 38.Ce4—d2 f5—f4!** (O mutare ofensivă bună şi unică, care apără turnul e2 contra ameninţării Rg2—f3) **39. e3—e4 f4:g3+ 40.Rh2:g3 Ng7—h6! 41.Cd2—c4 Nh6—f4+ 42. Rg3—f3 Te2—c2 43.Ne1—a5 Cd8—c6 44.Na5—b6 Tc2—c3 45.Rf3—e2 Tc3—c2+ 46.Re2—e1 Tc2—c3** remiză.

Încercarea 46...g5 nu ar fi dus la rezultate bune: de exemplu 47.Ce3! N:e3 48.N:e3 g:h4 49.T:b7 şi albul stă ceva mai bine.

Egalitate într-o partidă foarte viu disputată şi în care cei doi jucători au făcut totul pentru a cîştiga...

APĂRAREA SICILIANĂ

M. Czerniak Fl. Gheorghiu

Turneul internaţional al României, 1966

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 e7—e6 3.d2—d4 c5:d4 4.Cf3:d4 a7—a6 (Am ales acest sistem Paulsen, pe care-l joc destul de rar, în special, ştiind că reputatul maestru internaţional Czerniak preferă schemele bazate pe g3 care îmi convin) **5. g2—g3!?** (Pare o scăpare din vedere — de obicei se joacă 5.

Cc3 — sau este poate o încercare de a surprinde. Oricum, după aceasta, negrul egalează foarte uşor) **5...d7—d5! 6.Cd4—f3** (Oricum cel mai bine, deoarece după 6.Cc3 d:e4 7.C:e4 e5! cît şi după 6.Ng2 d:e4 7.N:e4 e5! negrul stă clar mai bine) **6...Cg8—f6** (Nu 6...d:e5 7.Dd8+ R:d8 8.Cg5 cu avantaj pentru alb) **7.e4:d5** (După 7.e5 Cd7 se ajunge la o variantă favorabilă negrului din Apărarea franceză) **7...e6:d5!** (De asemenea, s-a ajuns la o poziţie din „Franceză" cu unul sau doi timpi în plus pentru negru!) **8.Nf1—g2 Cb8—c6 9.0—0 Nf8—e7 10. Cb1—c3 0—0 11.Nc1—g5** (Se poate spune că albul, după greşeala din deschidere, a jucat foarte bine, dar . . .) **11...d5—d4!** (Desigur că 11...Ne6 12.Cd4 dădea albului avantaj) **12.Cc3—e2 h7—h6** (Apără indirect pionul d4) **13.Ng5—f4 Ne7—c5 14. Cf3—e5** (Se pare că albul a realizat ideea de atac a pionului d4. La 14...C:e5 15.N:e5 cu avantaj) **14...Cf6—d5!** (După partidă maestrul Czerniak mi-a declarat că pur şi simplu nu a văzut această mutare. Vezi diagrama).

15.Ce5:c6 b7:c6 16.c2—c4!? (Poate nu e cea mai bună continuare, dar tentanta 16.Ne5 ducea după 16...Ng4! 17.h3 N:e2 18.De2 Te8! la poziţie superioară pentru negru) **16...d4:c3 17.b2:c3** (Sau 17...C:c3 C:f4 cu joc excelent) **17...Nc8—g4!**

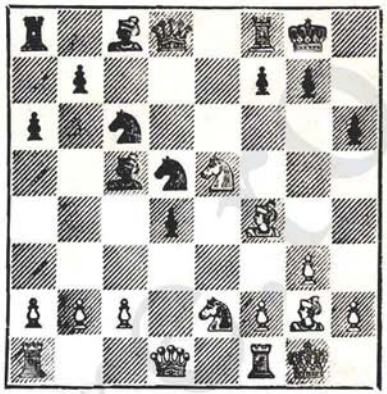

(După aceasta urmează o serie de mutări oarecum forţate) **18. Ng2:d5 c6:d5** (După 18...D:d5 19.D:d5 c:d5 20.Cd4 albul se putea salva) **19.Dd1—d3 Tf8—e8 20.Tf1—e1?** (Poate aceasta constituie ultima greşeală, dar şi după 20.Cd4 mutarea simplă 20...N:d4 urmat de 21...Te4 duce la avantaj pentru negru) **20...Dd8—e7!** („Sacrificînd" dama pentru două turnuri, negrul obţine un atac extrem de puternic!) **21.Ce2—d4 De7:e1+ 22.Ta1:e1 Tc8:e1+ 23.Rg1—g2 Te1—d1! 24.Dd3—c2** (Din fericire dama albă a avut acest cîmp de retragere . . .) **24... Nc5:d4** (Cel mai simplu . . .) **25. h2—h3** (Albul îşi încearcă ultima şansă în existenţa nebunilor de culori diferite) **25... Ng4—h5 26.g3—g4 Td1—e1 27. c3:d4** (Nici 27.g:h5 cum se recomanda după partidă nu salva. După 27...Nf6 sau 27...Tc8 28. Dd2 N:c3 29.D:d5 albul stătea slab. Aşa însă, după 27.c:d5 po-

ziţia albului e complet pierdută) **27...Nh5—g6 28.Dc2—c6 Ta8—e8 29.Nf4—g3** (Desigur nu 29.D:d5 Ne4+ sau 29.Ne3 tot Ne4+) **29...Te8—e2** (Pătrunderea turnului negru **este decisivă,** se ameninţă Ne4+ şi mat la h1) **30.Ng3—h2 Te2:a2 31.Rg2—g3 Te1—f1 32.f2—f4 Ng6—c4** (Este interesantă poziţia de... pion a nebunului din h2) **33. Dc6—e8+ Rg8—h7 34.De8:f7 Tf1—f3+** şi albul a cedat.

O partidă frumoasă, mai ales prin unitatea care există în jocul negrului în cele trei faze ale ei: deschiderea, jocul de mijloc, finalul.

INDIANA REGELUI

A. Kolarov — Fl. Gheorghiu

Turneul internaţional al României, 1966

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 3.Cg1—f3 Nf8—g7 4. g2—g3 (Ca întotdeauna moda este atotputernică. Este foarte adevărat însă că această deschidere închisă, oarecum, se potriveşte perfect stilului lui Kolarov, care este un remizist de mare forţă) **4...0—0 5.Nf1—g2 d7—d6 6.0—0 Cb8—c6 7. Cb1—c3 a7—a6** (S-a ajuns la o binecunoscută poziţie a acestei variante. Acum după 8.d5 Ca5 9.Cd2 c5 10.Tb1 Tb8 11.Dc2 Cg4! 12.b3 b5 13.Nb2 e5 14. d:e5 f:e5 albul nu are nimic mai mult decît egalitate, Kolarov—Ciocâltea. De aceea jucătorul bulgar încearcă altă continuare, sperînd într-o surpriză) **8.b2—b3 Ta8—b8 9.Nc1—b2 Nc8—d7 10.Ta1—c1 b7—b5!** (Negrul a ajuns la mutarea de bază a acestui sistem şi poziţia se poate considera deja egală) **11.c4:b5 a6:b5 12.d4—d5 Cc6—a5! 13.Cf3—d4 e7—e5!** (Prin această mutare negrul îl forţează pe alb să închidă coloana „c", făcîndu-i totodată şi un pion slab la c6. Aceasta deoarece după 13.d:e6 f:e6 urmat de c5 negrul ar fi avut avantaj clar) **14.Cd4—c6 Ca5:c6 15.d5:c6 Nd7—e6** (Negrul ameninţă d5) **16.Cc3—d5** (La timp...) **16...Cf6:d5 17.Ng2:d5 Dd8—c8 18.Tc1—c2!?** (Pînă aici albul a jucat corect dar Tc2 este o mică greşeală. Corect era 18.a3! împiedicînd planul următor al negrului) **18... b5—b4!** (Începutul unei idei foarte instructive de atac a pionului din c6) **19.Dd1—d3 Tb8—a8** (Neputînd veni prin b5, negrul sosește cu turnul prin a5!) **20.Nb2—c1 Ta8—a5** (Negrul a preluat încet, încet iniţiativa) **21.Nd5:e6 Dc8:e6 22. e2—e4 f7—f5** (Toată lupta se va da acum în jurul pivotului de la e4. Dacă-l pierde, partida e strategic pierdută pentru alb) **23.Nc1—d2 Tf8—b8 24.f2—f3** (Bineînţeles nu 24.a4? f:e4 şi negrul cîştigă) **24...d6—d5 25. Tf1—e1 Ta5—b5** (Acum ideea albului bazată pe a4 nu mai este realizabilă) **26.Nd2—e3** (Din lipsă de mutări, albul este

obligat s-o facă pe aceasta, dînd astfel negrului un tempo foarte important) **26...f5:e4 27. f3:e4 d5—d4!** (Bastionul din e4 a fost păstrat, dar negrul are acum un periculos pion liber...) **28.Ne3—d2 Tb5—b6** (După multe manevre negrul atacă, însfîrşit, pionul c6) **29. Te1—c1 Ng7—f8!** (O mutare foarte bună care opreşte accesul turnului alb la c5 şi în acelaşi timp apără pionul b4) **30. Tc2—c4 Tb8—a8 31.Tc1—c2 Nf8—e7** (Odată cu aceasta începe faza de realizare a avantajului acumulat de negru. Nu merge acum 32.Nh6 g5 şi negrul cîştigă o piesă. Vezi diagrama).

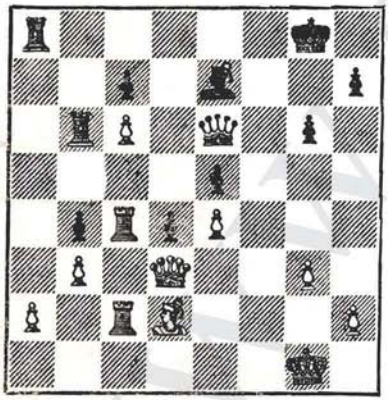

32.Rg1—g2 h7—h6 (Bazat pe aceeaşi mică poantă) **33.h2—h3 Rg8—g7 34.Dd3—e2 Ta8—f8 35.Nd2—e1 h6—h5** (Încet-încet, negrul cîştigă teren. Bineînţeles, acum era foarte periculos 36.h4 din cauza 36...Dg4 cu ameninţări puternice) **36.De2—d3 g6—g5 37.Tc2—f2** (Restrîns la defensivă şi în criză de timp, albul nu găseşte altceva mai bun decît această soluţie, după care se pierde un pion. De altfel, însă, nu prea se vede ce ar putea juca contra ameninţărilor g4 urmat de Tf3) **37... Tf8:f2+ 38.Ne1:f2** (Forţat, la 38.R:f2 D:h3) **38...Tb6:c6** (În sfîrşit planul negrului a fost încununat de succes) **39.Nf2—e1** (O ultimă mică greşeală, după care cîştigul devine doar o problemă de tehnică. Cîştigă însă de asemenea şi 39.T:c6 D:c6 40.Ne1 Dc1 41.Nd2 Dd1! şi albul nu are mutări) **39...Tc6:c4 40.b3:c4 g5—g4 41.h2—h4 Dd6—a6 42.Dd3—b3 Da6—a8!** (Atacînd pionul e4 negrul mai cîştigă un tempo) **43.Db3—c2 Da8—a3 44.Dc2—e2 b4—b3** (Cel mai simplu) **45.a2:b3 Da3:b3 46.Ne1—d2 Db3—b1 47.Nd2—a5 d4—d3 48.De2—f2 Db1—c2 49.Na5—d2 Rg7—g8!** şi în această poziţie în care este zugzwang albul a cedat.

O partidă instructivă care arată riscurile mari ale jocului la remiză cu orice preţ.

APĂRAREA SICILIANĂ

I. Bednarsky — Fl. Gheorghiu

Turneul internaţional al României, 1966

1.e2—e4 c5—c5 2.Cg1—f3 e7—e6 3.d2—d4 c5:d4 4.Cf3:d4 Cb8—c6 5.Cb1—c3 d7—d6 (Din nou problema „modei". În ultimii ani, în aproximativ 30—

40%, din partidele jucate de negru contra 1.e4 a apărut această schemă a Apărării Scheveningen) **6.Nc1—e3 Cg8—f6 7.Nf1—c4 Nf8—e7 8.Dd1—e2 0—0 9.0—0—0** (Albul joacă unul dintre cele mai puternice sisteme de combatere a apărării alese de negru. Ideea este de a ataca în cazul continuării normale 9...Nd7 fie cu 10.Tg1 urmat de g4—g5 fie cu 10.Nb3 urmat de g4—g5. În majoritatea cazurilor s-a văzut că atacul alb vine mai repede decît contrajocul negrului pe flancul damei) **9...Cc6:d4 10. Ne3:d4 Dd8—a5 11.Rc1—b1** (O mică pierdere de timp, după care negrul egalează uşor. Mult mai bine era 11.e5! d:e5 12. N:e5 b6 13.Nb5 Nb7 14.Td4! şi albul stă foarte bine. Cu toate acestea trebuie bine analizată poziţia ce rezultă după 14... Nb4) **11...Nc8—d7!** (Putem considera că acum negrul nu mai are nici o greutate) **12.f2—f4 e6—e5! 13.f4:e5!** (Foarte bine! Acum la 13...Ng4 urma surprinzător dar foarte tare 14. Cd5!! şi după 14...N:e2 15. C:e7+ Rh8 16.e:f6 albul avea poziţie net cîştigată. De asemenea 14...C:d5 15.D:g4 dădea albului joc superior. Din fericire cînd am jucat 12...e5 prevăzusem şi această posibilitate de a fi miniaturizat şi-am evitat-o) **13...d6:e5! 14.Cc3—d5!** (Totuşi. Albul după mutarea oarecum pasivă 11.Rb1 joacă foarte bine şi nivelul luptei sportive este foarte înalt) **14... Cf6:d5 15.e4:d5 Ne7—d6** (Jucînd 15...e5 eu am apreciat poziţia aceasta egală, după 16. Nc3 Dc7 17.Nb3 sau în cel mai rău caz pentru Bednarski, puţin mai bună pentru negru) **16. Nd4:e5!?** (Surprinzător, albul sacrifică dama pentru turn şi nebun, sperînd să poată propulsa pionul liber „d") **16... Tf8—e8 17.Ne5:d6** (Nu era prea bine 17.Nc3 T:e2 18.N:a5 T:g2 cu avantaj pentru negru) **17... Te8:e2 18.Nd3:e2 Ta8—e8!** (După aceasta negrul stă foarte bine. Acum nu mergea nici 19. Tae1 din cauza legăturii foarte neplăcute pe coloana „e" şi nici 19.Nd3 din cauza 19...Ng4 şi se pierdea pionul d5) **19.Ne2—f3 Nd7—f5 20.Nd6—g3 Te8—c8 21.Td1—c1 g7—g5!** (O mutare excelentă, pe care probabil albul nu a prevăzut-o atunci cînd a jucat 17.N:d6. Negrul cîştigă cu tempo foarte important din cauza ameninţării g5—g4. Vezi diagrama din pag. 104).

22.h2—h3 Da5—d2 23. Rb1—a1 (Nu mergea, 23.Thd1 din cauza 28...N:c2+ 24.Ra1 N:d1 25.T:c8+ Rg7 şi negrul stă la cîştig) **23...Tc8:c2 24. Tc1:c2 Dd2:c2 25.Ng3—e5** (Cred că era mai bine 25.d6) **25... Nf5—e4 26.Th1—e1 Ne4:f3 27. g2:f3 f7—f6!** (După această mutare foarte bună, care parează totul, negrul trebuia să cîştige foarte uşor . . .) **28.Ne5:f6 Dc2—**

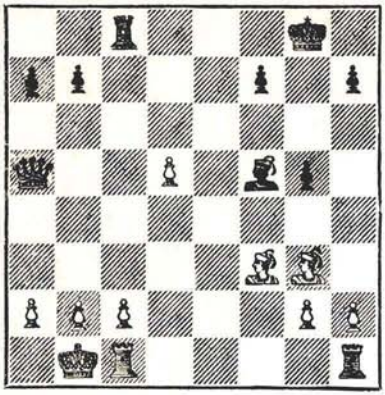

d2 29.Te1—g1 Rg8—f7 (Desigur nu 29...D:d5 30.T:g5+ și cîștigă) **30.Nf6:g5 Dd2:d5 31. f3—f4 Dd5—d6!** (Se amenință h6) **32.f4—f5! Dd6—h2 33. Tg1—c1?** (În criză de timp albul nu vede unica șansă 33.Td1, pentru ca la 33...D:h3? să răspundă 34.Td7+ cu șah etern. Neluînd pionul h3 cîștigul ar fi devenit mai dificil pentru negru) **33...Dh2:h3! 34.Tc3—c7+ Rf7—e8! 35.f5—f6 Dh3—f1+ 36.Ng5—c1** (Pierdea de asemenea 36.Tc1 Df5 și la 37.Nh4, Df4) **36...Re8—d8 37.Tc7—c5 b7—b6!** (Negrul a cîștigat două tempouri importante) **38.Tc5—d5+ Rd8—c8 39.Ra1—b1 Df1:f6** — și după mutările — dealtfel inutile — **40.b2—b3 h7—h5 41.Nc1—e3 Df6—e6 42. Td5—d3 De6—e4 43.Rb1—c2 h5—h4 44.Rc2—d2 h4—h3** albul a cedat.

O partidă de tensiune, care putea fi și mai frumoasă, fără cîteva mici inexactități comise de campionul polonez.

INDIANA REGELUI

Fl. Gheorghiu — D. Minici

Turneul internațional al României, 1966

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 3.Cb1—c3 Nf8—g7 4. e2—e4 d7—d6 5.f2—f3 0—0 6. Nc1—e3 e7—e5 7.d4—d5 Cf6—h5 (Din nou sistemul acesta împotriva armei mele favorite — Atacul Sämisch — vezi și partida cu Gligorici. S-ar zice că Indiana regelui — varianta cu Ch5 este o adevărată specialitate iugoslavă...) **8.Dd1—d2 f7—f5 9.0—0—0 Cb8—d7 10.Nf1—d3 Cd7—f6** (Nici aici negrul nu joacă continuarea 10...f:e4 ca în partida amintită Korcinoi—Ștein. E greu însă de presupus că această continuare ar fi atît de periculoasă pentru alb...) **11.e4:f5 g6:f5** (Normal și mai bine desigur decît continuarea lui Gligorici 11...N:f5) **12.Cg1—e2 Rg8—h8 13.h2—h3** (Desigur acum, după Rh8, slab este 13.Cg3 din cauza 13...f4 și negrul cîștigă) **13...f5—f4!** (Împiedică mutarea g4 după care negrul ar fi întîmpinat mari greutăți) **14.Ne3—f2 Nc8—d7 15.Rc1—b1** (Analizînd partida **Ivkov—Uhlmann**, amintită și în comentariile partidei cu Gligorici, mi s-a părut că albul cu toate că și acolo a stat foarte bine putea obține mai mult:

Rb1 este începutul unui plan de atac pe flancul... regelui!) **15...Dd8—e8 16.Th1—e1** (Se amenință prozaic 16.Cd4!) **16... De8—f7 17.Nd3—c2 Tf8—g8** (După partidă, Minici a calificat această mutare drept greșită, recomandînd Tae8. Cred însă că și așa, după 18.c5 albul avea avantaj) **18.Te1—g1! Ng7—f8** (Era greu de recomandat o altă mutare contra amenințării g2—g4. Poate totuși Taf8 era mai bine...) **19. g2—g4** (Vezi diagrama).

19...f4:g3 20.Cc2:g3 Ch5:g3 (Interesante complicații rezultau după 20...Cf4, de exemplu: 21.Cge4 C:e4 22.C:e4 cu toate că după mine albul rămîne cu un mic avantaj. Totuși poziția merită o analiză atentă) **21. Nf2:g3 Nf8—e7** (O greșeală după care poziția negrului se va prăbuși surprinzător de repede. Toți maeștrii prezenți au recomandat mutarea 21...Ch5. Salva ea oare poziția negrului? După 21...Ch5 22.Nh4! albul stă excelent. De exemplu 22... Ne7 23.N:e7 D:e7 24.Dh6! Cf4 25.Ce4 cu avantaj, sau 22... Cf4 23.T:g8+ R:g8 — 23...D:g8 24.Nf6+ Ng7 25.Tg1 și cîștigă — 24.Tg1+ Rh8 25.Ce4 cu avantaj destul de clar pentru alb. Trebuie recunoscut că albul rămînea cu șanse superioare orice ar fi răspuns negrul) **22. f3—f4!** (Pionii slabi ai albului devin amenințători) **22...e5:f4** (22...Ch5 era slab de asemenea din cauza 23.f:e5 C:g3 24.e6! N:e6 25.d:e6 D:e6 26.Tde1 Df5 27.Cd5 cu joc excelent pentru alb) **23.Dd2:f4!** (Mult mai tare decît 23.N:f4 la care negrul se degaja cu Ch5) **23...Tg8—g7!** (Amenință Ch5) **24.Ng3—f2!** (Mutarea cîștigătoare: se amenință decisiv Nd4) **24...Cf6—h5 25.Df4—h6!** (Desigur acum nu merge 25...D:f2 26.T:g7 și mat la h7) **25...Nd7—f5!** (Minici se apără inventiv, dar poziția negrului este pierdută. Din partea albului se cere doar multă atenție) **26.Cc3—e4** (Bazat pe același mat, albul apără nebunul f2 și mai aduce o piesă în atac) **26...Nf5:e4** (Se amenința 27.Nd4) **27.Nc2:e4 Ta8—f8 28. Nf2—d4 Ch5—f6** (Tristă necesitate. 28...Nf6 pierdea imediat din cauza 29.T:g7 D:g7 30.D:h5 N:d4 31.T:d4!) **29.Ne4—f5!** (Aici negrul putea ceda) **29... Tf8—g8 30.Tg1—e1!** (Negrul este pat cu toate piesele) **30... Tg7—g6 31.Nf5:g6 Tg8:g6 32.**

Dh6—e3 Ne7—f8 și în același timp negrul a cedat. Atît 33. De6 cît și 33.De8 cîștigau ușor.

Cred că este una dintre partidele mele bune, mai ales datorită faptului că din analizele personale ulterioare am ajuns la concluzia că planul adoptat de mine a fost corect!

DESCHIDEREA ENGLEZĂ

S. Kagan — Fl. Gheorghiu

Turneul internațional de la Tel Aviv, 1966

1.c2—c4 e7—e5 2.Cb1—c3 Cb8—c6 3.g2—g3 g7—g6 4. Nf1—g2 Nf8—g7 5.e2—e3 (E posibil și 5.d3 sau 5.Tb1 urmat de b2—b4) **5...d7—d6 6.d2—d3** (Albul nu vrea să joace varianta principală cu Cge2, 0—0 și d4, temîndu-se probabil de vreo întărire) **6...Cg8—e7 7. Cg1—e2 0—0 8.0—0 Nc8—d7** (Mai bine decît 8...Ne6 9.Cd5! cu joc mai bun pentru alb) **9. h2—h3 a7—a6 10.Ta1—b1 Ta8—b8** (Negrul a reacționat ideilor albului în deschidere printr-o așezare a figurilor similară cu cea din Indiana regelui, iar ideea cu a6 și Tb8 este probabil cea mai bună în această poziție) **11.b2—b3!?** (Probabil că albul dorea să joace la remiză, dar mutarea aceasta este prea pasivă. Mai bine era 11.b4 b5 12.c:b6 a:b6 13.a4 b:a4 14.b5 Ca7! 15.Da4 Cc8 și jucînd Cb6 negrul stă totuși foarte bine) **11...b7—b5 12.Nc1—b2 b5—b4 13.Cc3—d5 Ce7:d5 14.c4:d5 Cc6—e7 15. e3—e4** (Oarecum mai bine decît 15.d4 e4! și negrul stă excelent) **15...c7—c6 16.d5:c6 Nd7:c6** (După aceste cîteva schimburi s-a ajuns la o poziție simetrică în care negrul are un tempo în plus) **17.Dd1—d2 d6—d5! 18.Tf1—d1 f7—f5** (Odată obținut avantajul, negrul joacă foarte energic) **19. e4:f5 Tf8:f5 20.Td1—e1 Tf5—f7!** (O mutare intermediară foarte importantă. La direct 20...Db6 urma 21.Cd4! și albul avea avantaj) **21.Tb1—c1 Dd8—b6 22.d3—d4 e5—e4** (Acum albul a obținut cîmpul c5, dar nebunul din g2 este închis) **23. Tc1—c5 Tb8—f8 24.Te1—f1** (După o plimbare puțin utilă, turnul alb a ajuns din nou pe poziția inițială) **24...Nc6—b5!** (Începutul unei combinații frumoase și oarecum forțate. Vezi diagrama).

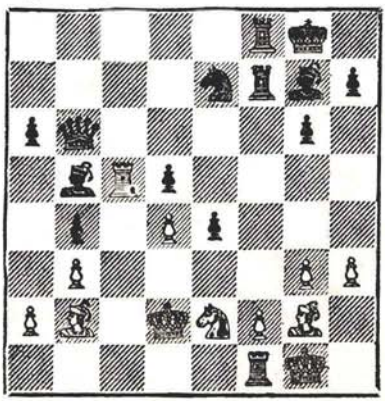

25.Dd2:b4 (Singura posibilitate, altfel după a5 negrul are o poziţie cîştigată strategic) **25...Ce7—c6 26.Db4—c3?** (O greşeală dar şi după 26.Dd2 N:e2 27.D:e2 C:d4 negrul are avantaj din cauza slăbiciunii cîmpului f2) **26...Cc6:d4! 27. Ce2:d4 Nb5:f1** 28.Tc5—c6 (Desigur că după 28.N:f1 T:f2 29. Ng2 T:b2! negrul cîştigă imediat) **28...Db6:d4!?** (În criză de timp negrul nu observă continuarea 28...Da7 care cîştiga imediat) **29.Dd2:d4 Ng7:d4 30. Nb2:d4 Nf1:g2 31.Rg1:g2 Tf7—d7 32.Tc6:a6 Tf8—f3! 33.Ta6—a4 Tf3—d3 34.Nd4—e3!?** (Mai bine era 34.h4 dar după 34...h5 încet-încet negrul tot ar fi cîştigat deoarece poziţia nebunului alb la d4 nu putea fi menţinută) **34...d5—d4** (Acum totul e clar) **35.Ne3—h6 Td3—c3 36. Ta4—a6 Rg8—f7 37.Nh6—g5 Tc3—c2 38.Rg2—f1 e4—e3!** (Ultima poantă) **39.f2:e3 d4—d3** şi albul a cedat. Încă o dată se demonstrează pericolele jocului „la remiză".

APĂRAREA SICILIANĂ

Fl. Gheorghiu — H. Westerinen

Campionatul mondial studenţesc, Örebrö, 1966

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 Cb8—c6 3.d2—d4 c5:d4 4. Cf3:d4 Cg8—f6 5.Cb1—c3 g7—g6 6.Nc1—e3 Nf8—g7 7.Nf1—c4 0—0 8.Nc4—b3 d7—d6 9.f2—f3 Nc8—d7 10.h2—h4! (Cu această ultimă mutare albul se arată dispus să intre într-un duel teoretic, într-una din cele mai importante şi totodată mai discutate variante ale „Dragonului") **10...Dd8—a5** (O mutare a jucătorilor englezi. De obicei se continuă cu 10...Tc8) **11.Dd1—d2 Tf8—c8 12.h4—h5!** (Un sacrificiu de pion poziţional, necesar deschiderii liniilor pentru atac) **12...Cf6:h5 13.0—0—0 Cc6—e5 14.Ne3—h6!** (O idee nouă de atac asupra rocadei negre, atac la care nu participă pionul „g") **14...Ce5—d3+!** (O mutare excelentă de contraatac, care dovedeşte talentul tînărului campion finlandez. Eu calculasem 14...N:h6 15.D:h6 T:c3 16.T:h5! cu joc extrem de complicat, în care albul are totuşi şanse ceva mai bune. Vezi diagrama).

15.Dd2:d3 (Din păcate nu am văzut nimic mai bun deoarece la 15.c:d3 N:d4 16.Rb1 N:c3 17.b:c3 negrul cu doi pioni în plus are joc foarte bun) **15... Ng7:h6+ 16.Rc1—b1 Ch5—f4 17.Dd3—d2 Nh6—g5 18.g2—g3 Cf4—h5!?** (După ce a jucat excelent pînă aici negrul face o mică greşeală. Mai bine era 18...Cd5! 19.Dh2! C:c3+ 20. b:c3 h5 21.g4! cu joc extrem de complicat şi şanse de ambele părţi) **19.Dd2—h2!** (Cu această mutare frumoasă, avantajul trece de partea albului cu toate că Westerinen va continua să joace foarte bine) **19...Tc8:c3** (Se ameninţa g3—g4 cu cîştigul unei piese) **20.b2:c3 Da5:c3 21.g3—g4!** (Varianta care urmează este practic forţată, iar avantajul albului este evident) **21...Ng5—f4 22.Dh2—h4 Ch5—f6 23.Cd4—e2! Dc3—e3** (Singura posibilitate. La 23...D:f3 urma 24.Tdf1 D:e2 25.T:f4! cu cîştig rapid) **24.Ce2:f4 De3:f4 25.e4—e5!** (Ultima poantă a atacului alb: cu acest pseudosacrificiu de pion albul intră pe linia a 7-a cu ameninţări foarte puternice) **25...Df4:e5** (Forţat, deoarece după 25...d:e5 26.g5 se pierdea o figură) **26.Td1—e1 De5—d4 27.Te1:e7 Nd7—e8 28.g4—g5!** (Schimbînd damele albul, cu o calitate în plus, va cîştiga foarte uşor) **28...Dd4:h4 29. Th1:h4 Cf6—h5 30.Te7:b7 a7—a5 31.a2—a4!** (Cu aceasta orice speranţă a negrului într-un contrajoc este spulberată) **31... Ch5—g3 32.Th4—c4 Cg3—f1 33.Rb1—c1 d6—d5 34.Tc4—c7 Ta8—d8 35.Tc7—c5 Cf1—e3 36.Tc5:a5** şi negrul a cedat.

O partidă foarte interesantă mai ales în faza deschiderii, care prezintă un larg teren de analiză, cu posibilităţi de îmbunătăţire atît pentru alb cît şi pentru negru.

INDIANA REGELUI

Fl. Gheorghiu — V. Savon

Campionatul mondial studenţesc, Örebrö, 1966

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 3.Cb1—c3 Nf8—g7 4. e2—e4 d7—d6 5.f2—f3 0—0 6. Nc1—e3 (Deci din nou Atacul Sämisch, una din armele preferate ale albului. În afară de Ne3 se mai joacă şi 6.Ng5 care se pare că dă de asemenea joc bun albului) **6...c7—c6 7.Nf1—d3 a7—a6** (Cu 7...e5 negrul putea încă intra în varianta principală, după 8.d5 c:d5 9.c:d5 Ca6! 10.Cge2 Nd7 11.0—0 Cc5 12.Nc2 a5 dar după 13.a3! albul capătă joc superior, Fl. Gheorghiu—Sokolov, Belgrad, 1965) **8.a2—a4** (Jucînd 7.Nd3, cea mai bună continuare pentru alb este aceasta. Dacă vroia să joace altceva, atunci la mutarea a 7-a albul putea continua cu 7.Dd2 urmat de 7... a6 8.0—0—0 b5 9.Nh6 N:h6 10. D:h6 Da5 11.Rb1 cu uşor avantaj pentru alb) **8...a6—a5 9.**

Cg1—e2 Cb8—a6 10.Ta1—c1 (Această mutare nu este necesară decît pentru a arăta intenţia albului de a ţine perechea de nebuni. Probabil mai bine e direct 10.0—0 pentru că la 10...Cb4 11.Dd2! C:d3 12. D:d3 dă albului avantaj clar) **10...e7—e5 11.0—0 Tf8—e8 12. Dd1—d2 Cf6—d7 13.Tc1—d1!** (O mutare foarte bună, care are ca scop atragerea forţelor negrului pe flancul damei pentru ca la momentul oportun să poată ataca pe flancul regelui. Savon va sesiza acest lucru cu puţină întîrziere) **13...e5:d4 14. Ce2:d4 Cd7—c5 15.Nd3—b1 Dd8—b6 16.f3—f4 Db6—b4 17. f4—f5!** (Adversarii şi-au realizat amîndoi planurile: negrul a atacat cu tempo pionul **a4**, iar albul ameninţă cu atac de mat pe flancul regelui. Negrul e redus la apărare) **17...Cc5—d7** (Singura apărare) **18.Ne3—h6 Ng7—h8 19.Cd4—f3!** (Foarte estetica continuare 19.f:g6 h:g6 20.Cf5 dă negrului joc foarte bun după 20...Ce5!) **19...Ta8—a7!** (O mutare paradoxală la prima vedere, dar de fapt foarte bună. Negrul îşi dă seama de primejdiile pe care le ascunde poziţia şi ia măsuri pentru apărarea cîmpului f7) **20.c4—c5!!** (Prin sacrificiul acesta temporar de pion, nebunul slab din b1 devine foarte de temut pentru poziţia negrului. Vezi diagrama).

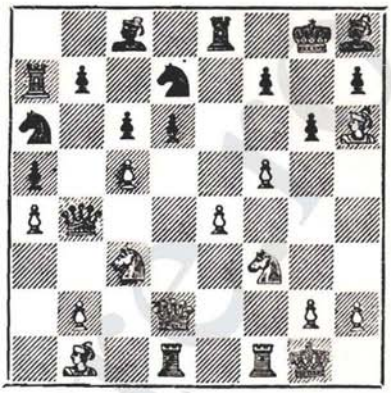

20...Ca6:c5 21.Nb1—a2 Cd7—f6 (Bineînţeles că după 21...Cb3 22.D:d6 D:d6 23.T:d6, cu ameninţarea f:g6 albul cîştigă uşor) **22.Dd2:d6 b7—b6 23.Cf3—g5** (Atacul alb a ajuns la punctul culminant şi ceea ce este mai interesant, mutarea următoare riscantă a regelui este unica pe toată tabla) **23...g6:f5** (Bineînţeles la 23...Td7 24.D:d7 şi mat la f7, calul din c5 ca şi cel din f6 nu se pot muta iar nebunul din h8 de asemenea. Fără această mutare, negrul era pat) **24.Dd6:c6** (Iniţial am vrut să joc 24.C:f7 T:f7 25.Dg3+ Cg4 26.D:g4+! urmat de mat la f7. În criză de timp însă n-am observat că la parada negrului 24...Ne6 cîştigă simplu 25.Ch8!, dar şi continuarea din partidă cîştigă uşor) **24...Ta7—e7!** (Din nou singura apărare) **25.c4—e5!** (Bazat totul pe matul la f7) **25...Nc8—b7 26.Dc6—d6 Db4—**

g4 (Mai frumos era poate 26... D:b2 27.Tf2 Dc3 28.D:e7+!! şi K.O.) **27.Td1—d2 Te7—d7 28. Dd6:d7!** şi în faţa matului imparabil negrul a cedat.

Deci, cîteodată este bine să ţii cu orice preţ perechea de nebuni! Altfel, cum ar fi condus albul atacul fără nebunul său alb?

APĂRAREA SICILIANĂ

V. Vaisman **Fl. Gheorghiu**

Finala campionatului naţional, 1966

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 Cb8—c6 3.d2—d4 c5:d4 4. Cf3:d4 Cg8—f6 5.Cb1—c3 d7—d6 6.Nc1—g5 (Contra variantei clasice din Siciliană, **albul** alege Atacul Rauzer, care după un scurt declin, cauzat de succesele lui Bobby Fischer în Atacul Sozin, este din nou „en vogue") **6...Nc8—d7!?** (Personal, eu am analizat mult această continuare şi am jucat-o de multe ori, cu bune rezultate, în partide importante de turneu. Ideea ei este destul de simplă: negrul ignoră pentru moment ameninţarea caracteristică Atacului Rauzer, N:f6, şi caută să dezvolte cît mai rapid flancul damei. Exemple caracteristice pentru jocul negrului se găsesc şi în această carte — vezi partidele cu Unzicker (pag. 62) şi Kaplan (pag. 144). Mutarea cea mai normală şi probabil cea mai bună este 6...e6, după care negrul poate alege variante bazate pe dezvoltarea nebunului la e7, sau la d7, intercalînd mutarea a6...) **7.Dd1—d2 a7—a6!?** (O mutare nouă, normal se joacă 7...Tc8 sau 7...Da5) **8.f2—f4 b7—b5 9.a2—a3!?** (Surprins, albul efectuează această mutare profilactică, după care negrul rezolvă uşor problemele deschiderii. Trebuia jucat, probabil, 9.N:f6 g:f6 10. 0—0—0 reintrînd în varianta normală) **9...e7—e6 10.Cd4—f3** (Pregăteşte înaintarea e4—e5, care odată realizată în bune condiţii, ar da albului un joc excelent) **10...Dd8—b6!** (Prin această manevră de degajare, negrul obţine joc comod) **11. e4—e5 Cf6—g4!** (Mult mai bine decît 11...d:e5? 12.f:e5 Cg4 13.0—0—0! Cg:e5 14.C:e5 C:e5 15.Nf4! şi albul cîştigă uşor) **12.e5:d6 Db6—e3+!** (Poanta negrului. Nu e bine acum 13. Ne2 h6! cu avantaj pentru negru, sau 13.D:e3 C:e3 14. Rd2 C:f1+ urmat de 15...N:d6 şi negrul rămîne cu perechea de nebuni) **13.Dd2—e2!** (Singura mutare bună) **13...h7—h6 14.Ng5—h4 Nf8:d6 15.h2—h3 De3:e2+ 16.Re1:e2!** (La 16. N:e2 urma 16...Ce3! cu avantaj. Oricum, trebuie recunoscut că s-a ajuns într-o poziţie curioasă, foarte rară în siciliană, mai ales din punctul

de vedere al albului... Interesant este însă faptul că negrul, în ciuda faptului că a reuşit să obţină avantaj destul de clar din deschidere, nu dispune de continuări forţate, care să concretizeze rapid acest avantaj! Vezi diagrama).

16...Cg4—f6 17.Nh4:f6 g7:f6 18.Cc3—e4! Nd6—e7 (După 18... N:f4? 19.C:f6+ negrul nu mai avea nimic) **19.Ta1—d1 Cc6—a5!** (O resursă tactică, ce împiedică simplificarea dorită de alb: 20.Cd6+ N:d6 21.T:d6 Cc4! şi negrul cîştigă) **20.Re2—e3 Nd7—c6** (Pentru moment, negrul a reuşit să păstreze perechea de nebuni) **21.Cf3—d4 Nc6—d5 22.b2—b4!** (Albul se apără cu multă inventivitate. Aparent, poziţia centralizată a cailor săi îi asigură contraşanse destul de bune) **22...Ca5—c4+ 23.Nf1:c4 Nd5:c4 24.Cd4—c6! Nc4—d5!** (Decizîndu-mă să renunţ la perechea de nebuni, am considerat că poziţia excelentă a nebunului din d5, ca şi existenţa slăbiciunilor de la c2 şi g2 asigură negrului o iniţiativă de durată) **25.Cc6:e7 Re8:e7 26.Td1—d2 Ta8—c8!** (Invitînd pe adversar să instaleze un cal „puternic" la c5, negrul deschide diagonala nebunului) **27. Ce4—c5 Th8—g8!** (Începutul unei manevre simple, care cîştigă forţat un pion) **28.Th1—g1 Tg8—g3+** (Atacă cu tempo la g2) **29.Re3—f2 Tc8—g8 30. Td2—d3** (Sau 30.Rf1 T:a3 etc.) **30...Tg3:g2+** (Strategia negrului a triumfat: după căderea pionului g, poziţia albului este în ruine. Vezi diagrama).

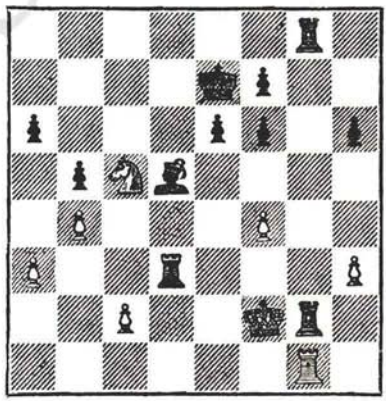

31.Tg1:g2 Tg8:g2+ 32.Rf2—e1 Tg2:c2 33.Cc5:a6 f6—f5! (Fixînd slăbiciunea de la f4) **34.Ca6—c5 Tc2—c4 35.Cc5—b3 Tc4—e4+!** (După acest şah intermediar, se schimbă ultimele piese uşoare şi negrul rămîne

cu doi pioni în plus în final de turnuri) **36.Re1—d2 Nd5:b3 37. Td3:b3 Te4:f4 38.Tb3—c3 Tf4—f2+ 39.Rd2—c1 Re7—d6 40.Tc3—c5 Tf2—a2!** (Decisiv. Albul continuă să joace numai în virtutea inerției) **41.Tc5:b5 Ta2:a3 42.Tb5—b7 Ta3:h3 43. Tb7:f7 Th3—b3 44.Tf7—b7 f5—f4** (Cu trei pioni liberi, dintre care doi legați, negrul trebuie să aleagă numai maniera de cîștig) **45.Rc1—c2 Tb3—e3 46.b4—b5 e6—e5 47.b5—b6 Rd6—c6 48.Tb7—b8 h6—h5 49. Rc2—d2 h5—h4** și albul a cedat.

Pînă la proba contrarie, o variantă perfect jucabilă contra Atacului Rauzer!

www.stere

VICTORIE LA BOBBY FISCHER

O călătorie lungă, cu escale la Shannon, în Irlanda și Gander, în Canada, plină de peripeții datorită aprinderii în aer a două dintre cele patru motoare ale avionului și mari emoții deasupra întinderii negre a Oceanului în cele cîteva ore cît a durat această situație, a adus lotul de șah al României în capitala Cubei prietene, Havana, în toamna anului 1966. Primirea emoționantă care s-a făcut tuturor echipelor participante la Olimpiada găzduită în acel an de prima țară socialistă a Americii ne-a făcut să uităm însă prin ce trecusem în urmă cu numai cîteva ore... După tradiționala cupă de *daiquiri*, de bun venit, oferită la aeroport de către gazde, în drum spre elegantul hotel „Habana Libre", gazda întrecerilor și a tuturor participanților, am avut timp să vedem din goana mașinii cîteva din frumusețile Havanei, înainte locul de întîlnire preferat al milionarilor, acum capitală mîndră a unui popor liber și stăpîn pe destinele sale. Am străbătut, astfel, cartierul Vedado și cîteva din străduțele vechii Havane, care amintesc de perioada dominației spaniole, admirînd apoi frumoasa Quinta Avenida, replica cubaneză a faimoasei Fifth Avenue, ajungînd în cele din urmă la hotelul care avea să fie timp de o lună casa celor mai renumiți șahiști ai lumii. Cu mare interes și simpatie a fost înconjurată echipa Statelor Unite, condusă de Robert Fischer, pentru prima oară oaspete al Havanei, cu toate că mai jucase aici într-un turneu! (cu un an înainte, campionul american susținuse toate partidele sale din Memorialul Capablanca prin telefon, stabilind astfel o premieră mondială în materie). Din multe puncte de vedere jocul lui Fischer se aseamănă, mai ales în final, cu al celui care a fost mîndria Cubei, José Raul Capablanca, unul dintre cei mai mari campioni de șah ai tuturor timpurilor, astfel că spectatorii erau foarte nerăbdători să vadă mai

ales partida Petrosian—Fischer, ce urma să stabilească pentru moment problema primului jucător al lumii. Noi ne-am bucurat din partea gazdelor de o atenție deosebită, probabil și în calitatea noastră de reprezentanți ai unui popor latin, ceea ce ne-a făcut să ne simțim ca acasă. Dar, trebuie subliniat, toate echipele au fost tratate în mod excepțional, astfel că pe drept cuvînt Olimpiada de la Havana a rămas pînă acum ca un eveniment șahist unic, ca o adevărată sărbătoare a șahului. Sala de joc a fost perfectă din toate punctele de vedere: dimensiuni, aer condiționat, lumină, spectatori entuziaști, iar afară, pe străzi, enorme panouri electronice arătau miilor de pasionați ai șahului cele mai interesante partide ale fiecărei zile. Deschiderea Olimpiadei s-a făcut în prezența primului ministru al Guvernului Revoluționar al Republicii Cuba, Fidel Castro, care nu a lipsit de la nici o rundă a acestui campionat, dovedindu-se un entuziast șahist și subliniind încă odată importanța acordată acestei Olimpiade de către Cuba. Excursii la Varadero și Santiago, seri în care am avut ocazia să cunoaștem bogatul folclor cubanez, au fost organizate de gazde în zilele libere. În semifinale, echipa țării noastre a avut o evoluție constant bună, reușind o calificare fără emoții, ocupînd primul loc, înaintea Bulgariei și la o mare diferență de Finlanda și Columbia, clasate pe locul 3 la egalitate (1. România $22^1/_2$; 2. Bulgaria $21^1/_2$; 3—4. Finlanda, Columbia 17). Rezultatele semifinalelor, scontate în general, au adus o mare bucurie tuturor cubanezilor, întrucît echipa lor s-a calificat, pentru prima oară în istoria Olimpiadelor, în finală, Prima mea Olimpiadă în care jucam ca mare maestru mi-a oferit, astfel, o finală în care la masa nr. 1 jucau cel puțin... două careuri de ași! Fischer, Petrosian, Olafsson, Uhlmann, Portisch, Larsen, Gligorici, Najdorf! Rezultatele echipei noastre în finala olimpică au fost contradictorii, rezultatele bune sau surprinzătoare alternînd cu... poticniri în fața echipelor mai slabe. Astfel, după ce am învins cu $3^1/_2$—$^1/_2$ Cuba sau cu $2^1/_2$—$1^1/_2$ Bulgaria și R.D. Germană, am realizat rezultate mai slabe contra Norvegiei și Spaniei, la care nu am obținut decît meciuri nule. Evoluția mea din primele runde a fost dominată de emoția întîlnirilor cu acești mari jucători și a fost destul de greu să-mi regăsesc cadența. Am pierdut astfel o poziție de remiză cu Larsen — ulterior, un adversar întotdeauna incomod — și am gafat, lăsînd dama în poziție net cîștigată, cu Najdorf. În runda următoare, însă, am realizat o vic-

torie valoroasă, după o partidă foarte bună, la liderul echipei iugoslave, Gligorici. Am cîştigat la maeştrii internaţionali pe care-i aveam adversari — Johanessen, Minev, Ortega — remizînd după mare luptă cu Spasski, Olafsson, Uhlmann. Spre sfîrşitul turneului l-am întîlnit în cadrul meciului România—S.U.A. pe campionul american Fischer, încă de pe atunci singurul adversar de temut al şcolii de şah sovietice, care jucase pînă la partida cu mine de-a dreptul fantastic, lăsînd numai două remize (de-altfel numai faptul că Petrosian, atunci campion mondial, s-a menajat evident nejucînd în meciurile grele, inclusiv contra lui Fischer, în derbiul U.R.S.S.—S.U.A., după care echipa sovietică a obţinut un nou titlu olimpic, i-au permis lui Petrosian să iasă primul la masa 1 cu $11\frac{1}{2}$ din 13, faţă de 15 din 17 realizate de Bobby, cu un avans de numai cîteva sutimi. Ştiu că eram puţin apăsat de greutatea mizei partidei, că am stat mai bine tot timpul, că la un moment dat, probabil din respect, am propus remiză şi că, în cele din urmă, partida s-a încheiat, după numai trei ore şi jumătate de joc, prin victoria mea! Cîştigasem la Fischer, care jucase ceva mai slab de data aceasta, dar care sub blitz-urile reporterilor uluiţi a cedat şi s-a comportat în mod ireproşabil. Cu toate că antrenorul nostru V. Urseanu declara apoi ziariştilor că nu consideră rezultatul ca o mare surpriză, toţi, inclusiv eu, l-am considerat, dar am fost fericit! Această partidă, conform părerii ziaristului cubanez Salamanca (în ziarul Granma din 18 noiembrie 1966) „l-a transformat pe tînărul mare maestru român de 22 de ani în cea mai importantă persoană a acestei runde a Olimpiadei“ ...

APĂRAREA SLAVĂ

Fl. Gheorghiu — N. Minev

Olimpiada de la Havana, 1966

1.d2—d4 d7—d5 2.c2—c4 c7—c6 3.Cg1—f3 Cg8—f6 4. Cb1—c3 d5:c4 5.a2—a4 Nc8—f5 6.e2—e3 (Albul joacă vechea variantă principală, neriscînd noua continuare, se pare la fel de bună 6.Ce5, de exemplu 6... Cbd7 7.C:c4 Dc7 8.g3 e5 9.d:e5 C:e5 10.Nf4 Cfd7 11.Ng2 cu joc ceva mai bun pentru alb, Gipslis—Saharov, sau 6...e6?! 7.f3! c5 8.d:c5 D:d1+ 9.R:d1 N:c5 10.e4 cu avantaj pentru alb, Barczay—Kostro) **6...Cb8—a6!?** (O idee interesantă dar nu chiar atît de bună, negrul amestecă sistemul Smîslov cu ideea principală a deschiderii: **Nf5**, crezînd că va obţine joc bun. După cum se va vedea însă, lucrurile nu stau chiar aşa) **7.Nf1:c4 Ca6—b4 8.0—0 e7—e6 9.Dd1—e2 Cb4—d5** (De-

sigur nu 9...Cc2 10.e4! și albul cîștigă ușor) **10.Cf3—e5!** (Iată ideea despre care vorbeam mai sus realizată acum într-o formă mai sigură și mai bună!) **10... Nf8—e7 11.f2—f3 Nf5—g6 12. Tf1—d1 Dd8—c7** (Și după 12... 0—0 13.e4 C:c3 14.b:c3 albul are poziție covîrșitoare) **13. e3—e4 Cd5—b6 14.a4—a5!** (Oarecum „neprincipială" — dă perechea de nebuni — această mutare cîștigă un tempo foarte prețios pentru atacul alb contra regelui rămas în centru. Dealtfel nebunul alb al negrului este pe post de... pion la g6) **14...Cb6:c4** (La 14...Cbd7 putea urma chiar și prozaica 15.Cd7 iar după 15...D:d7 16.a6 b6 17. d5! cu cîștig) **15.De2:c4 Ta8—c8** (Se amenință a6) **16.Nc1—f4!** (Invită la mutarea 16...Nd6 la care cîștiga 17.C:g6 N:f4 18. C:f4 — sau C:h8 — 18...D:f4 19.d5 Cd5 20.C:d5 e:d5 21.Db4!) **16...Dc7—d8 17.Dc4—b3** (Forțează mutările următoare) **17... Cf6—h5** (Altfel se pierde pionul b7) **18.Nf4—e3 Dd8—c7 19. a5—a6 b7—b5** (Pierdea ușor și 19...b6 20.Tac1 Db8 21.Cb5!) **20. Ta1—c1 Dc7—b6 21.Cc3—a2!** (Mult mai sigur decît 21.C:b5 0—0 22.Cd7 D:b5 23.D:b5 c:b5 24.C:f8 T:f8 25.Tc7 cu toate că și asta era deajuns pentru cîștig. Vezi diagrama).

21...Db6:a6 (21...0—0 22.Cd7) **22.Ca2—b4 Da6—b7** (Nici după 22...Da4 23.D:a4! b:a4 24.Cb:c6 negrul nu putea salva partida)

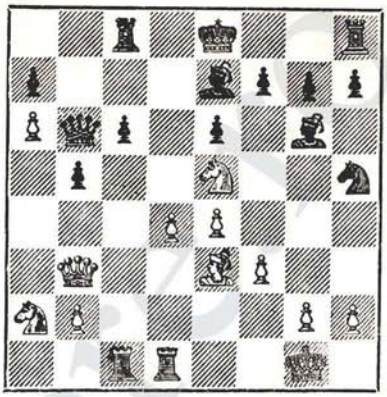

23.Cb4:c6 0—0 (În sfîrșit negrul a putut face rocada, dar cu ce preț...) **24.d4—d5!** (Pionul, în plus de fapt, al albului se pune în mișcare) **24... Nc7—d8** (O mutare datorată probabil enervării produsă de desfășurarea de pînă acum a partidei, dar nici alte mutări nu salvau. De exemplu: 24... e:d5 25.e:d5 Nd6 26.Nc5! și albul cîștigă) **25.d5:e6 Ch5—f6 26.e6:f7+ Ng6:f7 27.Ce5:f7 Db7:f7** (Sau 27...T:f7 28.C:d8) **28.Db3:f7+** și negrul a cedat (La 28...R:f7 29.Ce5+).

Din această partidă se poate vedea unde poate duce uneori jocul inexact în deschidere.

INDIANA REGELUI

Fl. Gheorghiu — S. Gligorici

Olimpiada de la Havana, 1966

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 3.Cb1—c3 Nf8—g7 4. e2—e4 d7—d6 5.f2—f3 0—0 6. Nc1—e3 e7—e5 7.d4—d5 (Eram

foarte curios să știu ce noutate a pregătit Gligorici, unul din cei mai mari cunoscători ai deschiderii Indiana regelui, pentru această partidă. Cu atît mai mult cu cît amîndoi jucam cu „cărțile pe față": el juca deschiderea lui preferată, conform previziunilor mele, iar eu am răspuns cu sistemul meu favorit, Sämisch, așa după cum se aștepta atît Gligorici cît și colegii mei de echipă și ceilalți șahiști prezenți la această partidă) **7...Cf6—h5.** Cît de schimbătoare e moda!? Acum cîțiva ani nici un mare maestru de renume nu ar fi jucat această mutare, care în fond este mutarea de bază a sistemului ales de negru, precum și prima în ordinea „apariției" în turnee. Cu toții ar fi optat pentru continuările 7...c6, 7...b6 sau 7...Cc6. Iată însă că în campionatul U.R.S.S. din 1965 de la Tallin, Ștein jucînd cu negrele contra lui Korcinoi încearcă reabilitarea acestei variante și... reușește. 7...Ch5 8.Dd2 f5 9.0—0—0 Cd7 10.Nd3 f:e4 11.C:e4 Cf4 12.Nc2 Cf6 13.Cc3 b5!? 14.C:b5 Na6 15.Ca3 Tb8 16.g3 Ch5 cu joc extrem de complicat (Korcinoi—Ștein). La turneul de la Tel Aviv, 1966, însuși Gligorici a încercat această manevră și a avut din nou succes: 10.Nd3 f:e4 11.C:e4 Cf4 12.Nc2 Cf6 13.Cc3 a6 14.g3 Ch5 15.Cge2 b5 cu contrajoc suficient pentru negru (Yanofsky—Gligorici). Temîndu-se probabil de vreo întărire a jocului alb (eu asistasem la Tel Aviv la partida cu Yanofsky), Gligorici alege o continuare veche, bună de asemenea, dar contra căreia eu am obținut numeroase succese. Astfel această atît de importantă parte a partidei (invizibilă dealtfel pentru toată lumea), duelul psihologic a luat sfîrșit cu victoria albului! Un început plin de speranțe!...) **8.Dd1—d2 f7—f5 9.0—0—0 Cb8—d7 10.Nf1—d3 Cd7—f6 11.e4:f5** (Profitînd de mutarea C7f6 albul schimbă el la f5, imprimînd o altă desfășurare partidei. Acum după mutarea naturală 11...g:f5 putea urma 12.Cge2 Rh8 13.h3! f4 14.Nf2 Nd7 15.Rb1 De8 16.The1 Df7 a) 17.Ce4 C:e4 18.N:e4 Nf6 19. c5! cu avantaj pentru alb (Ivkov—Uhlmann, Zagreb, 1965) sau b) 17.Nc2 Tg8 18.Tg1 Nf6 19.g4! f:g3 20.C:g3 C:g3 21.N:g3 Ne7 22.f4! cu avantaj clar pentru alb (Fl. Gheorghiu—Minici, București, 1966) **11...Nc8:f5?** (Aceasta după cum se va vedea reprezintă o greșeală destul de gravă, motivată mai ales prin cedarea cîmpurilor e4 și g4) **12. Cg1—e2 Dd8—d7** (A doua mică greșeală după care jocul negrului este compromis. Singura mutare bună era 12...Te8! cu amenințarea e5—e4) **13.g2—g4!** (O mutare simplă dar care asi-

gură albului un avantaj hotărîtor...) **13...Nf5:d3 14.Dd2:d3 e5—e4!?** (Silit să aleagă între un scurt duel combinativ în urma căruia va pierde doi pioni dar va mai păstra şanse teoretice şi „sugrumarea" poziţională care ar fi urmat după 14... Cf4 15.N:f4 e:f4 16.Cd4, Gligorici alege cel mai mic dintre rele...) **15.Cc3:e4 Cf6:e4 16. g4:h5 Ce4—c5 17.Ne3:c5 d6:c5 18.h5:g6 Ta8—e8 19.g6:h7+ Rg8—h8 20.Ce2—c3** (Privind rezultatul acestor complicaţii tactice se poate observa că albul nici în visele sale cele mai îndrăzneţe nu-şi putea dori mai mult: trei pioni în plus şi poziţie net cîştigată! Cu atît mai mult va apare de neînţeles pentru cititori prelungirea sfîrşitului acestei partide pînă la mutarea 41-a. Aceasta se explică prin două motive: primul este ambiţia neobişnuită cu care joacă Gligorici, iar al doilea un adevărat complex de care se pare că am suferit eu în faţa marelui maestru iugoslav, asemănător cu complexul pe care-l avea Keres în faţa lui Botvinnik!, bineînţeles păstrînd proporţiile...) **20...Ng7—h6+** (Vezi diagrama).

21.Rc1—b1 Te8—e3 22.Dd3—g6 Dd7—g7 23.Th1—g1 Tf8:f3 24.d5—d6 c7:d6 25.Td1:d6 Tf3—f8 26.Cc3—d1!? (După ce a jucat pînă acum fără greşeală albul comite o mică inexactitate care mai dă încă şanse adversarului. În loc de 26.Cd1,

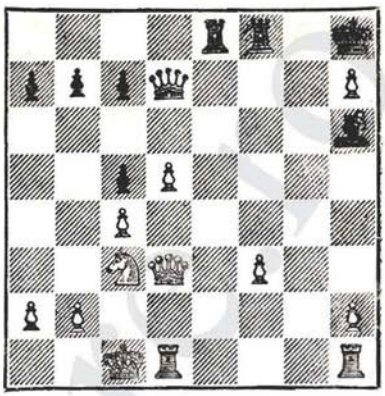

cîştiga foarte uşor 26...Ca4 şi negrul este fără apărare) **26... Te3—f3!** (Paradoxal, dar eu nu am prevăzut această mutare, calculînd numai Tee8 la care cîştiga bineînţeles simplu 27. Dg7+ N:g7 28.Td7 Nd4 29. Tg8+ T:g8 30.h:g8D+ R:g8 31.T:b7) **27.Dg6:g7+ Nh6:g7 28.Tg1—g5! b7—b6 29.a2—a4 Rh8:h7 30.a4—a5 Ng7—d4! 31. a5:b6 a7:b6 32.Td6:b6 Tf8—e8** (În urma greşelii albului de la mutarea 26-a negrul a căpătat unele şanse de remiză...) **33. Tg5—g2!** (Interzice accesul turnului pe orizontala a 2-a) **33... Te8—e4 34.Tb6—c6! Te3—h3!** (După greşelile anterioare ambii adversari joacă acum foarte bine) **35.Tg2—d2!** (Cîştigă un tempo important: acum la 35... Teh4 urma 36.Cc3 T:h2 37.T:h2 T:h2 38.Ca4 cu şanse mari de cîştig sau 36.Te2 cu atac de mat) **35...Rh7—g7 36.Cd1—c3!** (Totuşi! La 36...N:c3 albul ar fi cîştigat în cele din urmă fi-

nalul de turnuri cu doi pioni în plus) **36...Te4—e1+ 37.Rb1—c2 Rg7—f7 38.Cc3—b5 Nd4—e3 39.Td2—d7+ Rf7—e8 40.Td7—a7 Te1—e2+ 41.Rc2—b1** și în fața matului imparabil negrul a cedat. Vezi diagrama.

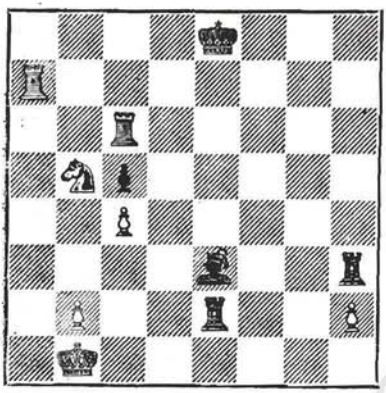

O partidă cu destule greșeli (ilustrînd mai ales încordarea cu care s-a jucat) și pe care am inclus-o între cele mai bune partide ale mele, mai ales datorită faptului că mi-a adus prima victorie la Gligorici.

APĂRAREA CARO-KANN

Fl. Gheorghiu — S. Johanessen

Olimpiada de la Havana, 1966

1.e2—e4 c7—c6 2.d2—d4 d7—d5 3.e4:d5 (În ultimii ani Atacul Panov a redevenit una din armele de bază ale albului contra Apărării Caro-Kann) **3... c6:d5 4.c2—c4 Cg8—f6 5.Cb1—c3 g7—g6** (Sistemul acesta, care duce la o luptă foarte interesantă, reprezintă a doua posibilitate a negrului, alături de 5...e6) **6.Dd1—b3 Nf8—g7** (Un sacrificiu de pion pentru inițiativă, foarte cunoscut. Mai slab este 6...d:c4 7.N:c4 e6 8. Cf3 cu avantaj pentru alb) **7.c4:d5 0—0 8.g2—g3** (Ideea aceasta a albului, care reprezintă cea mai bună continuare contra variantei alese de negru, trebuie probabil realizată după 8.Cge2) **8...e7—e6!** (O idee foarte frumoasă: sacrificînd încă doi pioni, campionul norvegian va obține un atac foarte periculos contra regelui advers rămas în centru) **9.d5:e6 Cb8—c6 10.e6:f7+ Rg8—h8** (Poziția rezultată este foarte interesantă: albul are trei pioni în plus, dar negrul păstrează un avans substanțial de dezvoltare) **11.Cg1—e2 Dd8—e7 12.Nc1—e3 Cf6—g4 13.Re1—d2!** (Cea mai bună continuare. Mai slab era după părerea mea 13.0—0—0 C:e3 14. f:e3 D:e3+ 15.Rb1 C:d4 sau și mai tare 13...Nf5! cu amenințări foarte neplăcute) **13... Nc8—e6 14.d4—d5 Ne6:f7** (Negrul și-a recîștigat un pion și păstrează șanse de atac apreciabile. Timp de cîteva mutări a trebuit să găsesc unicele soluții pentru a menține echilibrul partidei) **15.Nf1—h3!** (Silește pe negru să ia o hotărîre) **15...Cg4—e5** (Sau 15...C:e3 16. f:e3 Tae8 17.e4, sau 16...Nh6 17.Cf4 g5 18.Ce6! și în ambele cazuri albul respinge atacul) **16.Ta1—d1!** (Pregătind astfel rocada mare artificială, se pare

că am scăpat de toate greutățile, dar lucrurile nu stau chiar așa...) **16...b7—b5!** (O excelentă mutare ofensivă care deschide toate liniile pentru atac. Se amenință neplăcut atît 17... Cc4+ cît și 17...b4. Vezi diagrama).

17.Db3:b5 (Albul acceptă provocarea adversarului. De acum înainte, vor surveni cîteva faze extraordinare) **17... Ta8—b8 18.Db5—c5!** (O mutare foarte bună care parează pentru moment amenințarea 18...T:b2+ la care ar putea urma atît 19.Rc1 și negrul trebuie să schimbe dama, cît mai ales 19.Re1! Cf3+ 20.Rf1 și albul nu mai are greutăți) **18... Ce5—f3+!** (Obligă regele alb să rămînă în zona periculoasă, atacat de toate figurile negrului) **19.Rd2—c1 De7—b7** (Se amenință deodată mat la b2) **20.b2—b3** (Această nouă slăbire a flancului damei nu mi-a făcut nici o plăcere, dar din păcate era singura soluție) **20... Cc6—b4!** (Amenințările negrului devin tot mai reale: Tfc8 și C:a2+) **21.Dc5:a7** (Din nou unica apărare; albul are acum patru pioni în plus!) **21... Cb4:a2+!?** (În această mutare tactică și-a pus toate speranțele negrul. Nu este bine desigur 22.C:a2 D:b3 și albul poate să cedeze) **22.Da7:a2 Tb8—a8 23.Da2—c2 Db7—b4!** (Negrul joacă foarte inventiv. Acum se amenință mat în două mutări: Ta1+ și Da3 mat) **24.Cc3—a2!** (O excelentă mutare de apărare, după care albul se poate consolida. Vezi diagrama).

24...Db4—a3+ 25.Rc1—b1 Da3—e7!? (Sau 25...Tfb8 26. Cec1 și albul se apără. Ideea mutării 25...De7 este amenințarea combinată a unui eventual șah la e4 și a sacrificiului la a2) **26.Ce2—c1** (Preventiv) **26...Tf8—b8** (Negrul trebuie să recurgă la această idee) **27. Td1—d3!** (Odată cu asta, se

pare că atacul negru este respins. Şi totuşi Johanessen găseşte mereu o nouă posibilitate de a complica jocul. Partida este foarte neclară din cauza crizei de timp în care se găseau amîndoi adversarii) **27...g6—g5! 28.Nh3—f5!** (Opreşte manevra Nf7—g6) **28...De7—f6** (Din nou negrul ameninţă mat într-o mutare) **29.Td3—c3!** (Piesele albe îşi apără cu abnegaţie regele ameninţat. Acum se vede importanţa mutării 26.Cec1. Altfel negrul avea posibilitatea de a juca T:a2) **29...Nf7:d5** (Nu se vede altceva mai bun) **30. Th1—d1!** (În sfîrşit ultima piesă inactivă a albului apare în joc. În acest moment m-am simţit stăpîn pe situaţie, în ciuda feţelor chinuite de nelinişte ale antrenorului şi colegilor mei de echipă) **30...Nd5—g8** (Nu merge, din păcate, — sau din fericire!? — 30... N:b3 31.C:b3 T:b3+ 32.D:b3 şi negrul nu are nimic) **31. Nf5—e4 Ta8:a2!?** (O mutare foarte periculoasă în criza de timp a adversarului! Nu merge acum 32.D:a2 D:c3 sau 32.C:a2 T:b3!! şi negrul are şanse foarte bune de cîştig) **32. Rb1:a2!** (Singura mutare bună, dar ea este suficientă; nu este bine acum 32...D:c3 33.D:c3 N:c3 34.N:f3 şi albul cîştigă uşor) **32... Df6—a6+ 33.Ra2—b1 Da6—a5** (Ultima încercare) **34.Td1—d3** (Piesele albe au făcut un adevărat zid peste care nu se poate trece. Din cauza crizei mari de timp nu am observat însă cîştigul imediat 34.N:f3 N:c3 35.D:c3+ D:c3 36.Nd4+ D:d4 37.T:d4 şi negrul poate să cedeze) **34...Cf3—e1! 35. Dc2—a2!** (O mutare excelentă care respinge definitiv atacul negru: nu merge acum 35... N:c3 36.D:a5 N:a5 37.Nd4 mat) **35...Da5—e5 36.Td3—d4! De5—e6 37.Da2—d2** (Aici negrul putea să cedeze, însă amîndoi mai aveam cîteva secunde) **37... De6—b6 38.Td4—d7!** (Odată cu aceasta lupta se încheie) **38... Db6—f6 39.Td7:g7! Df6—e6** (Sau 39...D:g7, sau 39...R:g7 40. Nd4 şi negrul pierde dama) **40. Tg7:g8+** şi negrul a cedat deoarece pierde dama în orice variantă.

O partidă excepţională în care cred că apărarea a fost la înălţime . . .

APĂRAREA NIMZOVICI

Fl. Gheorghiu **R. Fischer**

Olimpiada de la Havana, 1966

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 e7—e6 3.Cb1—c3 Nf8—b4 (Din nou, ca şi în partida cu Gligorici, are loc un scurt duel psihologic. Fischer, care este un adept cunoscut al apărărilor Grünfeld şi Indiana veche, joacă de data aceasta Nimzovici cu intenţia certă de a surprinde. Să joc varianta normală ce începe cu 4.e3 contra lui Fischer nu-mi surîdea, fiind

cunoscute analizele aprofundate pe care le-a efectuat în varianta ce începe cu 4...b6 și în care a cîștigat de altfel convingător în fața lui Portisch la marele turneu de la Santa Monica: 4...b6 5.Cge2 Nh6 6. Cg3 N:c3+ 7.b:c3 d5 8.Df3 0—0 9.e4 d:e4 10.C:e4 C:e4 11. D:e4 Dd7! 12.Na3 Te8 13.Nd3 f5 14.D:a8 Cc6 și negrul a cîștigat pînă la urmă. De aceea m-am decis să joc o variantă în care aveam eu multe analize și care cu toate că implică foarte multe riscuri îmi este foarte dragă, ea aducîndu-mi în urma partidei cîștigată la marele maestru german Unzicker la Campionatul Europei — Hamburg, 1965, titlul de mare maestru (vezi partida de la pag. 78). Această variantă, căreia îi datoresc și succesul din această partidă este Atacul Sämisch) **4.f2—f3 d7—d5 5. a2—a3 Nb4:c3+ 6.b2:c3 0—0** (O mutare mai puțin întîlnită; de obicei se joacă aici 6...c5 și după 7.c:d5 C:d5 sau e:d5 se ajunge la complicații greu de apreciat) **7.c4:d5 e6:d5 8.e2—e3 Cf6—h5!?** (Fischer, care este un foarte priceput căutător și analist al variantelor mai vechi sau abandonate de foștii lor susținători, încearcă această mutare a marelui maestru sovietic Averbach, în locul obișnuitului 8...c5) **9.Dd1—c2!** (Indiscutabil cea mai bună continuare a albului, cu toate că el are la dispoziție și mutarea g3 care mie personal mi-a adus destule succese: de exemplu: a) 9.g3 b6 10.Nd3 f5 11. Ce2 Na6 12.N:a6 C:a6 13.Dd3 Dc8 14.0—0 Cf6 15.c4! cu joc excelent pentru alb, Gheorghiu—Averbach, Mar del Plata, 1963, sau b) 9.g3 c5! 10.Nd3 f5 11.Ce2 c4!? 12.Nc2 Cc6 13.h3! cu avantaj pentru alb, Fl. Gheorghiu—Mititelu, 1966. Temîndu-mă însă de vreo întărire a jocului negrului față de aceste partide ale mele, pe care probabil că Fischer le cunoștea și fiind curios să știu ce pregătise contra vechii și sigurei mutări Dc2, am ales-o pe aceasta) **9...Tf8—e8 10.g2—g4 Ch5—f4** (Bineînțeles, după 10... Dh4+ 11.Df2 D:f2+ 12.R:f2 albul are avantaj clar) **11. h2—h4 c7—c5 12.Re1—f2 Cf4—g6** (Este foarte interesant că pînă la această mutare ambii adversari au jucat „a tempo", fiecare din ei fiind convins că poziția ce rezultă îi va fi favorabilă. Fischer se baza pe partida Gligorici—Averbach, Stockholm, 1952, care a continuat astfel: 13.h5!? Cf8 14.Ce2 Cc6 15.Cf4 Ce6 16.C:e6 N:e6 17.Nd3 h6 18.Nd7 Tac8 19.Db2 Ca5 20.Tag1 f6! și negrul s-a apărat cu succes, cîștigînd în cele din urmă. Eu vroiam să verific o analiză a mea pe baza acestei partide, analiză care în cele din urmă a dat rezultate pe deplin satisfăcătoare!)

13.Nf1—d3! (Această mutare de dezvoltare reprezintă prima parte a micului meu plan găsit la analiza partidei mai sus citată. Albul își termină complet așezarea favorabilă a forțelor și abia apoi începe acțiuni de atac) **13...Cb8—c6 14.Cg1—e2 Nc3—e6 15.g4—g5!** (Numai așa) **15...Ta8—c8 16.h4—h5 Cg6—f8 17.g5—g6! f7:g6** (Probabil că Fischer a fost surprins de planul albului, altfel ar fi jucat cred mutarea Df6 care era cea mai indicată. Vezi diagrama).

18.h5:g6 h7—h6! 19.Dc2—b1! (Cea mai grea mutare a întregii partide. După ce a obținut bastionul la g6, albul se apără contra amenințării la d4 și amenință acțiuni pe flancul damei) **19...Cc6—a5 20.Ce2—f4** (Calul alb a devenit inexpugnabil!) **20...c5—c4** (Mulți comentatori au criticat această mutare, recomandînd 20...c:d4. Totuși, după 21.c:d4 Cc4 22. Ta2 albul are avantaj clar) **21. Nd3—c2!** (Cea mai bună continuare. Inițial, am calculat 21. Nf5, la care după 21...Cb3, — continuare forțată —, albul prin 22.C:e6 C:e6 23.Ta2 ar fi avut doar un avantaj minimal. Nu mergea, din păcate, 22. N:e6+ C:e6 23.Df5 din cauza 23...Cg5! și negrul respinge toate amenințările) **21...Tc8—c6 22.Ta1—a2!** (Din nou o mutare excelentă care aduce în joc piesa „inactivă" a albului — turnul din a1) **22...Cf8—d7 23. a3—a4 Cd7—f6 24.Nc1—a3!** (Mutărilor bune și naturale ale negrului, albul le răspunde prin această manevră cunoscută în Apărarea Nimzovici, manevră care acum datorită lipsei pionului f7 devine și mai jenantă pentru negru) **24... Dd8—d7 25.Ta2—b2 b7—b6** (Oricum sacrificiul de pion prin 25...Cb3 26.N:b3 c:b3 27.T:b3 era cred mai indicat. Acum negrul ajunge în poziție pierdută) **26.Tb2—b5** (Turnul a devenit un „voluntar" animat de cele mai bune intenții) **26...Ca5—b7 27.e3—e4!** (Punctul culminant al întregii partide. După ce a desfășurat mici acțiuni „subversive" pe ambele flancuri, albul atacă decisiv în centru. Micile poante tactice cu care campionul american va încerca să se salveze vor fi respinse ușor. Vezi diagrama din pag. 124).

27...d5:e4 28.Nc2:e4! (Desigur mai puțin riscant decît 28.

f:e4) **28...Tc6—c8** (Pierdea de asemenea 28...C:e4+ 29.D:e4 N ad libitum 30.Te5 și albul cîștigă) **29.Tb5—c5** (Odată cu ajungerea turnului la e5 partida poate fi considerată încheiată) **29...Ne6—g4! 30.Cf4—d5!** (La abila cursă a negrului albul răspunde foarte prompt. Acum se vede clar că mutările 30...C:d5 sau 30...C:e4+ pierdeau destul de ușor, astfel că continuarea din partidă era practic forțată) **30...Te8:e5 31. Cd5:f6+ g7:f6 32.d4:e5 Cb7—c5!?** (Începutul unui plan de șah etern!) **33.Na3:c5 Dd7—d2+ 34.Rf2—g3 Ng4:f3 35. Ne4:f3 Tc8:c5 36.Db1—c1!** (Pentru a evita orice surpriză eventuală din partea lui Fischer, albul renunță la jocul combinativ, intrînd într-un final net cîștigat. Restul nu mai prezintă interes decît pentru a vedea cît de corect a știut să-și valorifice albul avantajul!) **36... Dd2:c1** (Forțat din cauza Dh6 și mat) **37.Th1:c1 Tc5:e5 38. Rg3—f4** (Păstrează pionul g6) **38...Rg8—g7 39.Nf3—e4 h6—h5 40.Tc1—d1 Te5—e7 41.Td1—d5! Rg7—h6 42.Td5—d6 Rh6—g7 43.Td6—c6 h5—h4 44.Tc6:c4 h4—h3 45.Rf4—g3 Rg7—h6 46. Ne4—b1 Te7—e3+ 47.Rg3—h2 Te3—e1 48.Nb1—d3 Te1—e3 49.Tc4—h4+ Rh6—g5 50.g6—g7** și în sfîrșit negrul a cedat.

De remarcat, pe marginea acestei foarte interesante partide, nivelul înalt la care s-a jucat atît în deschidere cît și în jocul de mijloc (ceva mai puțin în final din cauză că negrul era deja pierdut) cît și „tempoul" extrem de rapid în care s-a desfășurat, ea încheindu-se în mai puțin de $3\frac{1}{2}$ ore de joc!!

ÎNTÎLNIRI CU ELITA ŞAHULUI MONDIAL

În decembrie 1966, la puţin timp după întoarcerea echipei naţionale de şah a României de la Olimpiada de la Havana, reprezentativa ţării noastre a susţinut, la Bucureşti, un meci amical cu puternica formaţie a R.S.S. Letone. La prima masă eu l-am întîlnit pe marele maestru Gipslis, care l-a înlocuit în ultimul moment pe Mihail Tal. Fostul campion mondial, bolnav, nu a putut face deplasarea. Micromeciul nostru s-a terminat la egalitate (1—1), în ciuda faptului că, mai ales în prima partidă, Gipslis a fost foarte aproape de înfrîngere.

Aceasta a fost ultima verificare oficială pe care am putut s-o fac înaintea începerii, în ianuarie 1967, a turneului zonal de la Vrnjacka Banja din Iugoslavia, turneu în care încercam pentru a doua oară performanţa calificării la interzonal, rezultat neobţinut pînă atunci de nici un şahist român. Concursul a fost puternic, omogen, cu circa 7—8 concurenţi ce aveau şanse de calificare. Am început foarte bine, cîştigînd cîteva partide la adversari mai slabi şi remizînd cu Ivkov şi Matanovici, mari maeştri ce reprezentau atu-urile gazdelor în acest turneu. Am cîştigat apoi la ungurul Barczay o partidă ce părea că va fi decisivă pentru calificare, dar, în mod neaşteptat, am pierdut, apoi, la danezul Hamann, vrînd cu tot dinadinsul să cîştig o poziţie egală. În continuare, s-a mers umăr la umăr spre calificare pînă la penultima rundă, cînd, în mod brusc, rezultatul final a devenit clar. Forţînd peste măsură, din nou, o poziţie egală, eu am pierdut la cehoslovacul Jansa, în timp ce ungurul Barczay, beneficiar pînă atunci al unei şanse extraordinare de turneu, întrerupsese în poziţie pierdută partida cu austriacul Watzka. O remiză în întîlnirea lor îmi asigura mie practic calificarea, dar Watzka a dat în plic o mutare imposibilă şi a fost declarat învins!!

În acest fel am ratat calificarea la interzonal!... A fost o seară foarte tristă în aceeaşi localitate iugoslavă în care trăisem triumful campionatului mondial de juniori în urmă cu patru ani. În sport însă, prilejul revanşei apare repede. În luna aprilie, Bucureştiul a găzduit tradiţionalul turneu internaţional, organizat de federaţia noastră de specialitate. Spre deosebire de alţi ani, de data aceasta turneul avea doi mari favoriţi, pe sovieticul Vasiukov şi pe mine. Datorită unui start foarte puternic — victorii la Drimer şi în întîlnirea directă cu Vasiukov, m-am instalat în fruntea clasamentului şi am continuat apoi să joc bine, îmbucurătoare fiind mai ales calitatea partidelor — de exemplu cu Heninngs, Czerniak, Ungureanu. Astfel, la încheierea turneului am înregistrat o victorie destul de clară (1. Gheorghiu $9^1/_2$, 2—3. Pfleger, Vasiukov $8^1/_2$). Era prima victorie românească în tradiţionalul turneu de la Bucureşti. De-abia încheiată această întrecere a trebuit să iau startul din nou într-un turneu internaţional de forţă excepţională, organizat la Moscova. Însuşi faptul de a fi invitat la un asemenea turneu reprezenta o deosebită onoare datorită „amănuntului" că toţi cei 18 participanţi erau mari maeştri.

Era cel mai puternic turneu la care participasem vreodată! Iată, dealtfel, şi lista completă a participanţilor: Petrosian, Spasski, Smîslov, Tal, Keres, Gheller, Ştein, Bronştein, Gipslis (toţi U.R.S.S.), Gligorici, Portisch, Bilek, Uhlmann, Gheorghiu, Pachman, Filip, Najdorf, Boboţov. Turneul a început sub semnul marilor surprize, deoarece încă din prima rundă eu l-am învins pe Gheller! Apoi, în runda a cincea, l-am învins pe campionul de atunci al U.R.S.S., Ştein. Aceste două rezultate-surpriză, venite la foarte scurt timp după victoria obţinută în faţa lui Fischer la Havana, l-au făcut pe cunoscutul comentator englez H. Golombek să mă numească „doborîtorul de giganţi"! Rezultate foarte bune, cum ar fi victoriile menţionate mai sus sau cea asupra lui Portisch, remize cu Spasski, Tal (într-o întîlnire pe care o aşteptasem cu deosebită emoţie, Tal fiind unul din idolii mei), Bronştein, Gligorici sau Keres, trebuiau în mod normal să-mi asigure un mare succes. Din păcate, înfrîngeri neaşteptate în partidele cu Gipslis şi Boboţov, în care am avut avantaj clar la un moment dat, precum şi plusul de experienţă al „vulpoilor" Petrosian şi Smîslov, au făcut ca la sfîrşit să mă clasez numai pe locul 13, cu 8 puncte din 17 posibile. A fost, în orice

caz, un adevărat turneu-şcoală, în care de la fiecare adversar întîlnit am avut cîte ceva de învăţat. „Ciocnirile" mele cu elita şahului mondial au continuat în luna octombrie, cînd am participat la un scurt dar foarte puternic turneu internaţional la Winnipeg, în Canada. Cunoscut îndeosebi în lumea hocheiului, oraşul Winnipeg s-a transformat pentru două săptămîni în gazda primului mare turneu internaţional organizat în Canada, turneu ai cărui primi favoriţi erau, desigur, şahiştii sovietici Spasski şi Keres. Lupta sportivă a fost foarte strînsă, circa şase jucători (din totalul de 10) avînd pînă la sfîrşit şanse la primul loc. Datorită unui joc al rezultatelor nenorocos pentru mine, pierzînd în ultima rundă la Larsen, după ce pînă atunci fusesem neînvins, m-am clasat în final pe locul şase, la egalitate cu marele maestru ungur Szabo (turneul a fost cîştigat de Larsen şi Darga, în timp ce Keres şi Spasski au ocupat locurile 3—4). După aceste două turnee mari, dure, dar foarte folositoare, în ultima confruntare şahistă a anului mi-am apărat din nou titlul de campion naţional, în finala disputată la Bucureşti. Lupta a fost mai strînsă ca de obicei, în prima parte a concursului o formă bună manifestînd Ungureanu, în timp ce în finalul întrecerii destule emoţii mi-a produs clujeanul Buză. În cele din urmă, datorită în special unei serii remarcabile de $9\frac{1}{2}$ puncte din 11, obţinute la mijlocul turneului, am reuşit din nou să cîştig finala (1. Gheorghiu 14, 2—3. Ciocâltea, Buză 13, 4. Ghiţescu $12\frac{1}{2}$, 5. Radovici 12 etc.). În acest fel, după un concurs în care am terminat neînvins, am reuşit să obţin cel de-al şaselea titlu de campion al României (al patrulea consecutiv!).

APĂRAREA SICILIANĂ

Fl. Gheorghiu — L. Barczay

Turneul zonal de la Vrnjacka Banja, 1967

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 d7—d6 3.d2—d4 c5:d4 4.Cf3:d4 Cg8—f6 5.Cb1—c3 Cb8—c6 6. Nf1—c4 e7—e6 7.Nc1—e3 a7—a6 8.Nc4—b3 (Cel mai interesant sistem de combatere la ora actuală a variantei Scheveningen. Planul ales de negru este oarecum diferit de recomandaţiile teoretice, bazate pe Ne7 şi 0—0. În partidă negrul va încerca să acţioneze repede pe flancul damei şi să rămînă, atît cît va fi posibil, cu regele în centru) **8...Dd8—c7 9.Dd1—e2 Cc6—a5 10.g2—g4!** (Albul aplică ideea de bază a acestei variante, atacul rapid de flanc) **10...h7—h6!** (O mutare foarte bună, care împiedică momentan g4—g5) **11.0—0—0 b7—b5**

12.f2—f3 (Oarecum forțat contra amenințării b5—b4, deoarece 12.a3 era puțin cam inestetic) **12...Nc8—d7** (Probabil cea mai bună continuare: 12... Nb7 duce la variante analoage cu cele din partidă, cu deosebirea că albul păstra posibilitatea sacrificiului la b5, iar 12... b4 13.Ca4 d5 14.e:d5 C:b3+ 15.C:b3! duce la poziție cîștigată pentru alb) **13.h2—h4 Ca5—c4 14.g4—g5 Cf6—h5 15. Th1—g1!** (O mutare simplă dar foarte puternică, care imobilizează pentru moment calul din h5 și amenință g5—g6) **15... g7—g6 16.f3—f4 Ta8—c8 17. f4—f5!** (Aceasta este poziția prevăzută de alb cînd a jucat 11.0—0—0. Interesantă pentru analiză este și varianta 16...h:g5 — în loc de 16...Tc8 — 17.f5! C:e3 — nu este bine 17...g:h4 din cauza 18.f:e6 f:e6 19.T:g6 și albul cîștigă — 18.f:e6 C:d1 19. Cd5! și părerea mea este că atacul albului este cîștigător. De exemplu: a) 19...Dc5 20.e:d7+ R:d7 21.Dg4+ Rd8 22.T:d1 ±; b) 19...Db7 20.e:d7+ D:d7 21.e5! sau T:d1 cu atac foarte puternic) **17...b5—b4** (Sau 17...C:b2 18.Cc:b5 a:b5 19.R:b2 cu avantaj pentru alb) **18.f5:e6 f7:e6** (Forțat, deoarece la 18...b:c3 urma 19.e:d7+ și la 19...R:d7 cîștiga simplu 20.Na4+ Rd8 21. Cc6+. La 19...D:d7 negrul pierde o figură cu 20.N:c4) **19.Cc3—d5!** (Un sacrificiu de figură corect, care dă albului un atac foarte puternic. Vezi diagrama).

19...e6:d5 20.e4:d5 Cc4—e5! (Probabil cea mai bună apărare: la 20...Ng7 sau 20...Ne7 albul cîștigă cu mutarea simplă g:h6) **21.Cd4—e6! Nd7:e6 22. d5:e6 Nf8—g7** (După 22.d:e6 a survenit poziția cheie a sacrificiului de figură al albului. Ulterior Barczay a considerat mutarea 22...Ng7 o greșeală, neputînd însă să găsească concret altceva mai bun. Dealtfel acest lucru este foarte dificil. De exemplu: a) 22...h:g5 23. Na4+! Rd8 (Sau 23...Re7 24. N:g5+ R:e6 25.Nb3+ Rd7 26. D:e5 ±) 24.D:a6! Tb8 25.N:g5+ Ne7 26.T:d6! cu cîștig; b) 22... Ne7 23.g:h6 și la 0—0 24.D:h5 iar la 23...N:h4 24.T:g6! C:g6 25.D:h5 duce la un atac foarte puternic pentru alb) **23.De2:a6!** (După această mutare simplă, care cîștigă al doilea pion pentru figura sacrificată, negrul este pierdut în toate variantele)

23...h6:g5 (Relativ ceva mai bine era 23...Re7 la care albul ar fi continuat 24.Nb6! Db8 25. T:d6!! D:d6 — 25...R:d6 26. Na7+! — 26.Da7+ Rf8 27.e7! D:e7 28.Tf1+ Re8 29.Na4+ Cc6 30.N:c6+ T:c6 31.Da8+ Rd7 32.Db7+ Rd6 33.Td1+ cu cîştig) **24.Td1:d6 0—0** (Disperare, dar negrul nu are de ales: la 24...Re7 cîştigă simplu 25. Tgd1 Thd8 26.T:d8! T:d8 27. T:d8! D:d8 28.Nc5+ Rf6 29. e7+ cu cîştigul damei) **25. e6—e7+ Rg8—h7** (Sau 25...Tf7 26.D:c8+! D:c8 27.Td8+ Rh7 28.T:c8 cu cîştig uşor) **26.e7:f8D Ng7:f8 27.Td6—b6** (Aici negrul putea ceda liniştit, dar Barczay mai încearcă cîteva curse tactice, care au drept rezultat numai o încheiere spectaculoasă a partidei) **27...Nf8—c5** (Cu speranţa 28.Tb7 N:e3+ 29.Rb1 N:g1 30.T:c7+ T:c7 şi negrul stă chiar mai bine) **28.Ne3:c5 Dc7:c5 29.Tb6—b7+ Rh7—h8** (Sau 29...Rh6? 30.h:g5 mat) **30.Tg1—d1 g5—g4 31.Da6—e6!** (Forţează următoarea încheiere . . .) **31...Tc8—f8 32. Tb7—c7 Ce5—f3** (Se ameninţa cîştigul unei figuri) **33.De6:g6! Dc5:e7 34.Dg6—h6+!** şi negrul a cedat. Se pierde dama sau este mat.

APĂRAREA SPANIOLĂ

Fl. Gheorghiu — I. Gunnarsson

Turneul zonal de la Vrnjacka Banja, 1967

1.e2—e4 e7—e5 2.Cg1—f3 Cb8—c6 3.Nf1—b5 a7—a6 4. Nb5—a4 Cg8—f6 5.0—0 Nf8—e7 6.Tf1—e1 b7—b5 7.Na4—b3 d7—d6 8.c2—c3 0—0 9.d2—d4 (Una din preferinţele mele în materie de deschidere. De obicei se joacă 9.h3) **9...Nc8—g4 10.d4—d5** (Se mai joacă şi 10. Ne3) **10...Cc6—a5 11.Nb3—c2 c7—c6 12.d5:c6 Dd8—c7 13. Cb1—d2 Dc7:c6** (S-a ajuns la poziţia critică a acestei variante. Timp îndelungat s-a considerat că negrul jucînd 13... C:c6 14.h3 Nh5 15.Cf1 Tfc8 16. Cg3 Ng6 17.Ch4 b4 are joc satisfăcător, Boleslavski—Keres, al 17-lea campionat al U.R.S.S. Eu cred însă că după 13...C:c6 albul păstrează joc superior. Un exemplu destul de bun este partida Fl. Gheorghiu—S. Garcia, Campionatul mondial studenţesc de la Harrachov, 1967, în care jocul a continuat astfel: 13...C:c6 14.h3 Nh5 15.Cf1 b4!? 16.Cg3! Ng6 17.c4! cu avantaj evident pentru alb. De asemenea, mutarea 13...Tad8, recomandată încă de Alehin, a dus după 14.h3! Nh5 15.Cf1 C:c6 16. Ce3! Ng6 17.Ch4! la joc excelent pentru alb, Fl. Gheorghiu—Polgar, Campionatul mondial studenţesc, Örebrö, 1966. Se poate spune, deci, că în gene-

ral această variantă complicată, abandonată de un timp în favoarea variantei principale — cu 9.h3 — oferă albului bune şanse de joc la cîştig) **14. Cd2—f1** (Într-o partidă Fl. Gheorghiu—T. Stanciu, Campionatul României, 1966, albul a continuat cu 14.h3 şi după 14... Nh5 15.Cf1 Ng6 16.Cg3 Tfe8 17. Ch4 Tad8 18.a4 Cc4 19.Df3! a stat excelent) **14...Ca5—c4** (Parează mutarea Cf1—e3) **15. h2—h3 Ng4—e6** (O mică schimbare faţă de exemplele de mai sus, în care negrul a retras nebunul la h5) **16.Cf1—g3 Tf8—e8 17.a2—a4! Ta8—d8!?** (Cine ar putea oare să condamne această mutare aparent foarte bună? Şi totuşi, ea constituie o mică inexactitate, după care negrul va avea greutăţi. Corect era 17...Tab8, cu toate că albul avea şi atunci avantaj) **18.Dd1—e2 h7—h6** (Negrul se apără contra ameninţării Cf3—g5 şi se pare că a izbutit să egaleze. Situaţia nu e însă chiar atît de roză . . .) **19.a4:b5 a6:b5** (Vezi diagrama).

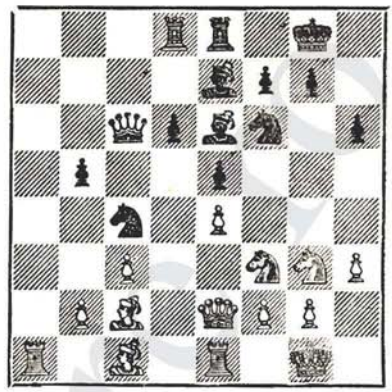

20.b2—b3! Cc4—b6 21.Nc2—d3 (Dintr-odată albul ameninţă simplu şi decisiv să cîştige o calitate) **21...Dc6:c3 22.Nc1—d2 Dc3—c7** (Desigur, e greşit 22... D:b3 23.Teb1 şi negrul pierde dama) **23.Te1—c1 Dc7—b7 24. Nd3:b5** (Recîştigîndu-şi pionul, albul are un avantaj evident) **24...Ne6—d7 25.Nb5—a6!** (Poanta combinaţiei poziţionale începute cu 20.b3. Negrul este obligat să ocupe cu dama o poziţie foarte incomodă la b8) **25... Dc7—b8 26.Nd2—a5! Nd7—c8** (Acum negrul pierde forţat o calitate, însă nu se vede nimic mai bun, decît continuarea din partidă. Aceasta dovedeşte cît de dificilă era în acest moment poziţia maestrului islandez) **27. Tc1—c6!** (Dacă aş fi jucat cu negrul, în această poziţie aş fi abandonat lupta) **27...Nc8:a6 28. De2:a6 Cb6—d7 29.Na5:d8 Tf8:d8 30.Da6—c4** (Refuzînd schimbul damelor, albul îşi arată intenţia de a juca spectaculos, combinativ. Şi acest lucru se va întîmpla într-adevăr) **30...Cd7—c5 31.b3—b4 Db8—b7 32.b4—b5 Cf6—d7 33.Cg3—f5!** (Odată cu această mutare, partida intră în faza realizării pe cale tactică a avantajului obţinut) **33...Cd7—b8** (Negrul ameninţă cu recîştigarea calităţii pe care albul nici măcar nu încearcă s-o apere) **34.Ta1—d1!** (O mutare excelentă de atac.

Stăpînirea absolută a cîmpurilor albe, calul foarte bine plasat la f5, ca şi poziţia dominantă a damei şi turnului, asigură albului avantaj decisiv) **34...Cb8:c6 35.d5:c6 Db7—c7** (Desigur, nu 35...D:c6 36.C:e7+ şi negrul pierde dama) **36. Cf3:e5!** (Justificarea tactică a mutării 34.Td1. Desigur, acum, după 36...d:e5 37.C:e7+ D:e7 38.T:d8+ D:d8 39.Dc5 albul cîştigă cu uşurinţă) **36...Ne7—f8** (Negrul s-a apărat şi se pare că la plecarea calului din e5, pionul c6 va fi în priză) **37. Ce5—g6!** (Mutarea aceasta apără indirect pionul c6. Vezi diagrama).

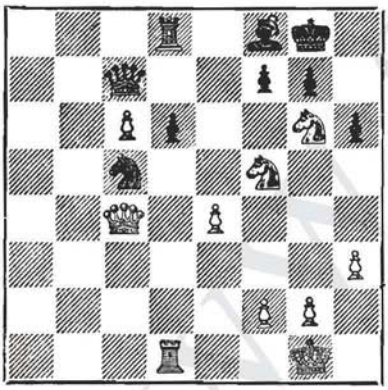

37...Cc5—e6 (Sau 37...Rh7 38. C:f8+ T:f8 39.T:d6 cu cîştig uşor) **38.Cf5—e3 Td8—c8 39. Ce3—d5! Dc7—a7** (Din nou, luînd la c6 negrul pierde dama, după Ce7+) **40.c6—c7!** (Ultima finețe, care încheie foarte frumos partida. Nu merge acum 40...f:g6 41.Ce7+! N:e7 42. D:e6+ şi D:c8) **40...Rg8—h7 41.Cg6:f8+ Ce6:f8 42.Dc4—c6! Cf8—e6 43.Dc6—d7** şi negrul a cedat.

O partidă frumoasă şi foarte importantă pentru teoria acestei variante din Apărarea spaniolă.

APĂRAREA SICILIANĂ

Fl. Gheorghiu D. Mohrlock

Turneul zonal de la Vrnjacka Banja, 1967

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 d7—d6 3.d2—d4 c5:d4 4. Cf3:d4 Cg8—f6 5.Cb1—c3 g7—g6 6.Nc1—e3 Nf8—g7 7.h2—h3 (Pentru a evita vreo surpriză teoretică albul alege această continuare mai veche şi mai puţin analizată. De obicei se joacă 7.f3 0—0 8.Nc4 Cc6 9. Nb3 etc. cu joc interesant) **7... Cb8—c6 8.Nf1—c4 0—0 9. Nc4—b3 Nc8—d7 10.0—0** (Aceasta este diferenţa fundamentală între cele două sisteme de joc ale albului; conform planului bazat pe f3 şi Nc4—b3 el urma să rocheze pe flancul damei) **10...Cc6:d4** (Cel mai bine; mai slab ar fi 10...Tc8 11. Cf3 Ca5 12.e5! şi albul avea avantaj destul de clar) **11. Ne3:d4 Nd7—c6 12.f2—f4 Cf6—d7** (Bineînţeles că nu merge 12...C:e4 13.C:e4 N:e4 14.N:g7 şi albul cîştigă o piesă, dar cred că cea mai bună continuare a negrului rămîne 12... Da5, deoarece în caz că albul

joacă 13.De1 urmează 13...Db4! 14.Tad1 C:e4 15.N:g7 R:g7 16. Cd5 Dc5+ 17.Rh1 Cf6! şi negrul stă excelent. Astfel, continuarea cea mai bună pentru alb, cel puţin conform analizelor actuale, ar fi 13.Dd3, însă după 13...Cd7 negrul a cîştigat un tempo foarte important) **13. Nd4:g7 Rg8:g7 14.Rg1—h1** (Pentru a evita în diferite momente şahul la b6 sau c5) **14... Dd8—a5 15.Dd1—e1!** (După cum se va vedea dama albă va fi de pe acest cîmp mult mai periculoasă decît pe d3) **15... Ta8—d8 16.De1—h4 Cd7—f6 17.Ta1—e1 Da5—h5** (Forţat, pentru că albul ameninţa e4—e5) **18.Dh4—f2 Dh5—c5 19. e4—e5!** (Albul efectuează totuşi această străpungere care-i asigură un joc mai bun) **19... Cf6—h5 20.Df2—h4** (Este foarte instructiv acest adevărat „balet" al damei albe şi al calului negru!) **20...d6:e5 21.Te1:e5 Dc5—d6 22.Nb3—d5!** (Bineînţeles că atît 22.D:e7 cît şi 22. T:e7 pierdeau imediat din cauza 22...Cg3+. Vezi diagrama).

22...Ch5—f6 (Mult prea riscant ar fi fost 22...N:d5 23.C:d5 e6 24.T:h5! şi albul cîştigă spectaculos) **23.Nd5:c6 b7:c6** (23...D:c6 24.T:e7 Td2 25.Tf2 cred că nu dădea negrului compensaţie suficientă pentru pion) **24.Dh4—e1!** (După ce a obţinut slăbirea pionilor negri pe flancul damei, albul forţează trecerea într-un final superior)

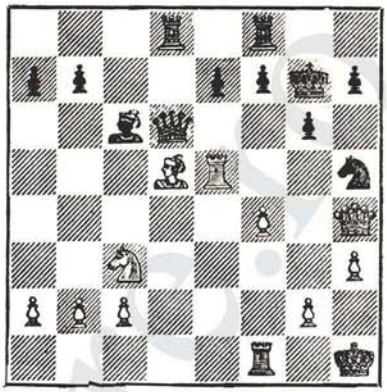

24...e7—e6 25.Cc3—e4! Cf6:e4 26.De1:e4 Td8—b8 (Sau 26... Dd4 27.D:d4 T:d4 28.Tc5 Tc8 29.Tf3 şi albul are avantaj clar) **27.b2—b3 Tf8—d8 28.Te5—a5 Tb8—b7 29.Ta5—a6** (Aceasta era poziţia prevăzută de alb cînd a jucat 25.Ce4. Nu este complet clar dacă ea este cîştigată în absolut toate variantele. În orice caz negrul are de luptat cu dificultăţi foarte mari) **29...Dd6—d5! 30.Tf1—e1!** (Simplu şi bine: apără dama, menţine tensiunea şi atacă de două ori punctul e6) **30... Td8—d6!?** (După ce s-a apărat foarte bine negrul face mutarea „naturală" şi... greşeşte. Mai bine era modesta 30...Tc7) **31.De4—e5+! f7—f6** (Sau 31... D:e5 32.f:e5 şi negrul pierde pionul c6, sau 31...Rg8 32.D:d5! e:d5 33.Te8+ Rg7 34.Tc8 şi negrul pierde pionul c6 sau a7. Bineînţeles 31...Rf8 nu merge din cauza şahului 32.Dh8+ Re7 33.Da8! şi albul cîştigă) **32.**

De5—e3! (Atacă cu tempo la a7) **32...c6—c5 33.c2—c4** (În sfîrşit eforturile albului sînt răsplătite: el cîştigă un pion) **33...Dd5—d4 34.De3:d4 Td6:d4 35.Ta6:e6 Rg7—f7 36.Te1—e4** (Spre regret, nu am văzut nimic mai bun în această poziţie) **36...a7—a5** (În criză de timp negrul sesizează singura contraşansă: slăbirea pionilor pe flancul damei) **37.Te4:d4 Rf7:e6!** (Cel mai bine) **38.Td4—d3 a5—a4 39.b3:a4 Tb7—b4 40. Td3—a3! Tb4:c4 41.a4—a5 Tc4—d4 42.a5—a6 Td4—d8 43. a6—a7 Td8—a8 44.Rh1—g1 Re6—d5** (Aici partida s-a întrerupt şi conform analizei de acasă, albul cîştiga în toate variantele, datorită mai ales situaţiei pasive a turnului din a8. Vezi diagrama).

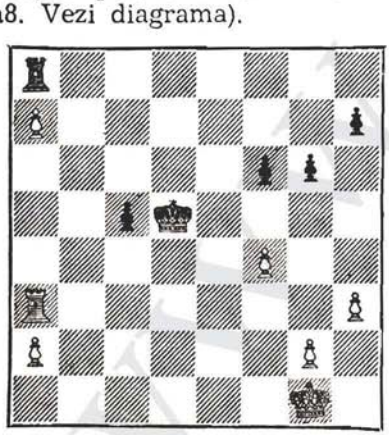

45.Rg1—f2 c5—c4 46.Ta3—a6! (Împiedică manevra Rd4—c5—b4 care asigura negrului remiză) **46...Rd5—d4** (O altă posibilitate era 46...Rc5 47.a4 Rd4 48.Re2 Rc3 49.Rd1 Td8+ 50.Rc1 Te8 51.Td6 Ta8 52.Td7 şi albul cîştiga de asemenea) **47.Rf2—e2 Rd4—c3 48.Ta6—a4!** (Forţează trecerea în finalul următor) **48...Rc3—b2** (Altceva mai bun nu se vede) **49.Ta4:c4 Ta8:a7 50.a2—a4 Rb2—b3 51. Re2—d3** (Din cauza diferenţei de valoare dintre regi: cel alb este „bun" iar cel negru „rău" şi a pionului în plus, finalul este uşor cîştigat de alb) **51... f6—f5 52.g2—g4 Ta7—a5 53. Tc4—d4 f5:g4 54.h3:g4 h7—h5 55.g4—g5! Ta5—a6** (Acum şi pionul g6 este slab) **56.Rd3—e3 Rb3—c3 57.Td4—d8! Rc3—c4** (Sau 57...T:a4 58.Td6 şi albul cîştigă uşor) **58.f4—f5** (Cel mai simplu) **58...g6:f5 59.Re3—f4 h5—h4 60.Rf4:f5 h4—h3 61. Td8—h8 Ta6—a5+ 62.Rf5—f4 Rc4—d5 63.g5—g6** şi negrul a cedat.

O frumoasă luptă strategică, presărată cu mici poante tactice . . .

INDIANA REGELUI

E. Ungureanu Fl. Gheorghiu

Turneul internaţional al României, 1967

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 3.Cb1—c3 Nf8—g7 4. e2—e4 d7—d6 5.Cg1—f3 0—0 6.Nf1—e2 e7—e5 7.d4—d5 (Duce doar la egalitate 7.d4:e5 d6:e5, urmat de schimbul damelor) **7...Cb8—d7 8.Nc1—e3** (Albul joacă un amestec de două sisteme: cel bazat pe mu-

tarea 7.d5 şi cel bazat pe mutarea 7.Ne3. În paranteză fie spus, sistemul cu 7.Ne3 nu este chiar atît de periculos pentru negru pe cît se părea, de exemplu: 7.Ne3 Cc6 8.0—0 Te8! 9. d:e5 d:e5 10.D:d8 C:d8 11.Cb5 Ce6 12.Cg5 Te7 13.C:e6 N:e6 14.f3 c6 şi negrul a obţinut o poziţie foarte bună, Reshevsky—Fischer, Santa Monica, 1966) **8...Cf6—g4 9.Ne3—g5 f7—f6 10.Ng5—d2** (Aceasta este însă o mică inexactitate. Mai bine era 10.Nh4, cu joc aproximativ egal) **10...f6—f5 11. e4:f5!?** (Deschiderea jocului se va dovedi favorabilă negrului) **11...g6:f5 12.Cf3—g5 Cd7—c5!** (Provoacă pe alb la mutarea următoare, care se va dovedi o greşeală) **13.b2—b4?!** (Mai bine ar fi fost 13.h3! cu continuarea eventuală 13...Cf6 14.b4 Cce4 15.Cc:e4 C:c4 16.C:e4 f:e4 cu joc aproximativ egal) **13... e5—e4!!** (Un spectaculos sacrificiu de figură cînd partida este aproape încă în faza deschiderii. Vezi diagrama).

14.b4:c5 e4—e3! (Urmarea logică a mutării precedente) **15. f2:e3** (După partidă s-a recomandat 15.N:g4, dar şi aceasta ducea la pierdere din cauza 15...D:g5 cu dubla ameninţare la d2 şi g4) **15...Dd8:g5 16. Dd1—c1** (Sau 16.N:g4 f:g4 17. c:d6 g3! cu atac cîştigător pentru negru) **16...Cg4:h2!** (O mică poantă tactică, după care poziţia albului devine fără speranţă) **17.Th1:h2 Dg5—g3+ 18. Re1—d1 Dg3:h2 19.c5:d6 f5—f4!** (Cea mai rapidă cale spre victorie: negrul îşi mobilizează toate forţele pentru atacul asupra regelui alb rămas în centru) **20.e3:f4 Nc8—f5!** (Interzice regelui alb accesul la c2) **21.d6:c7 Ta8—e8 22.d5—d6 Dg3:g2 23.c4—c5 Te8:e2!!** (Negrul decide rapid şi elegant soarta partidei) **24.Cc3:e2 Nf5—d3!** şi albul a cedat din cauza matului imparabil! Poziţia finală merită încă o diagramă:

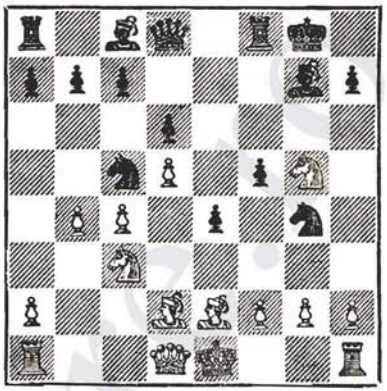

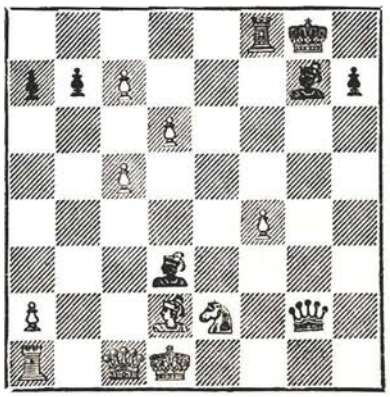

APĂRAREA SICILIANĂ

Fl. Gheorghiu **D. Drimer**

Turneul internaţional al României, 1967

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 d7—d6 3.d2—d4 c5:d4 4.Cf3:d4 Cg8—f6 5.Cb1—c3 g7—g6 6. Nc1—e3 Nf8—g7 7.f2—f3 Cb8—c6 8.Nf1—c4 Nc8—d7 9. Nc4—b3 Dd8—a5 (După cum se vede, negrul a ales varianta Dragonului, reactualizată în ultima vreme mai ales datorită analizelor maeştrilor englezi, iar albul o combate cu sistemul cel mai la modă. Mutarea 9...Da5 este una din cele trei posibilităţi pe care le are la dispoziţie negrul în această poziţie; celelalte două sînt 9...0—0 şi 9...Tc8. Probabil că cea mai bună continuare rămîne 9...Tc8) **10.Dd1—d2 Ta8—c8 11.0—0—0 Cc6—e5 12.Rc1—b1** (Curios, dar în urma numeroaselor partide jucate în ultima vreme s-a constatat că mutarea aceasta liniştită şi modestă constituie cel mai bun răspuns al albului în această poziţie, mai eficace decît 12.g4 sau 12.h4) **12... Ce5—c4 13.Nb3:c4 Tc8:c4 14. h2—h4!** (O mutare foarte puternică, încercată pentru prima oară într-o partidă O'Kelly—Toran, cîştigată convingător de alb) **14...h7—h5** (Sau 14...0—0 15.h5! C:h5 16.g4 Cf6 17.Nh6 cu atac puternic pentru alb) **15.Cd4—b3!** (După toate probabilităţile, negrul are deja o poziţie compromisă. Acum, la 15... Da6 a urmat 16.Ng5 Ne6 17.e5! Cd7 18.e:d6 N:c3 19.b:c3 Ta4 20.The1 T:a2 21.T:e6 f:e6 22. d:e7 şi negrul a cedat în partida mai sus amintită) **15... Da5—c7** (Dacă negrul a ştiut de partida O'Kelly—Toran, atunci mutarea din text reprezintă o încercare de ameliorare a jocului) **16.Ne3—g5!** (Se ameninţa simplu N:f6 şi Cd5...) **16...Nd7—e6 17.Cc3—b5 Dc7—b6** (Nu merge 17...Dd8 18.e5!) **18. Cb5—d4 Cf6—d7!?** (Ce altceva putea juca negrul? La 18...Nd7 urma 19.Ce2 cu ameninţarea e4—e5, iar la 19...Ne6, 20.Cf4 0—0 21.g4! cu atac cîştigător. Dealtfel, se pare că negrul nu stă chiar atît de rău, mai ales dacă poate efectua şi manevra Cd7—c5) **19.Cd4:e6 f7:e6 20. e4—e5!** (O lovitură neaşteptată pentru negru, a cărui poziţie se prăbuşeşte acum rapid. Desigur, pionul nu poate fi luat decît cu calul, fiindcă la 20... N:e5 urma 21.Dd3... Cel mai mic dintre rele ar fi fost totuşi 20...d6—d5! şi albul stătea mai bine, dar nu se vedea încă nimic concret. Vezi diagrama din pag. 136).

20...Cd7:e5 21.f3—f4! Ce5—g4 22.Dd2—d3 Db6—c7 23. Dd3:g6+ Re8—f8 24.Th1—e1! (După aceasta, negrul putea ceda liniştit. S-a mai jucat totuşi pînă la mutarea 30, albul avînd astfel ocazia să încheie partida în mod spectaculos) **24...Ng7—f6 25.Te1:e6 Th8—g8**

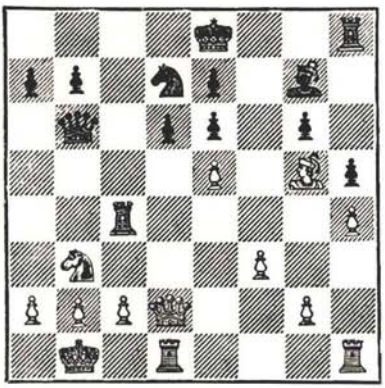

26.Dg6:h5 Nf6:g5 (La încercarea 26...T:c2, albul putea juca „simplu" 27.N:f6 C:f6 28.Cd4, sau „complicat" 27.T:f6+!, în ambele cazuri cu cîştig rapid) **27.f4:g5 Tc4—f4 28.g2—g3 Dc7—c4 29.g3:f4 Dc4:e6 30. Cb3—d4!** şi observînd că la 30...Dd7 urma simplu 31.f5 cu ameninţarea imparabilă Ce6+, negrul a cedat.

APĂRAREA ALEHIN

Fl. Gheorghiu V. Jansa

Campionatul mondial studenţesc, Harrachov, 1967

1.e2—e4 Cg8—f6 2.e4—e5 Cf6—d5 3.d2—d4 d7—d6 4. c2—c4 (Aceasta este a doua posibilitate a albului în deschidere, alături de 4.Cf3) **4...Cd5—b6 5.e5:d6 c7:d6 6.Nc1—e3!** (Începutul unui plan de joc foarte interesant, introdus în practică de Bobby Fischer. Albul îşi dezvoltă calul din g1 la e2, în loc de f3, evitînd astfel legătura neplăcută Ng4) **6...g7—g6 7.Nf1—d3 Nf8—g7 8.Cg1—e2 0—0 9.0—0 Cb8—c6 10.Cb1—c3 e7—e5 11.d4—d5 Cc6—b4!?** (Toate aceste mutări sînt binecunoscute dintr-o partidă Fischer—Berliner în care negrul a continuat cu 11...Ce7 şi pînă la urmă a pierdut. Mutarea lui Jansa este, se pare, o inovaţie) **12.b2—b3 a7—a5** (Caută să blocheze flancul damei) **13.Ta1—c1! Cb6—d7** (Calul se îndreaptă spre cîmpul c5. Preferabil era însă, după părerea mea, 13... C:d3 şi acum 14...Cd7 cu un uşor avantaj pentru alb) **14. Nd3—b1!** (Acum albul nu mai permite schimbul acestui puternic nebun şi poziţia devine destul de grea pentru adversarul meu) **14...Cb4—a6 15.a2—a3** (Ideea albului e simplă, asemănătoare cu ideile de joc din Indiana regelui: realizarea înaintării b3—b4 şi apoi, dacă va fi posibil, a străpungerii c4—c5) **15...f7—f5 16.f2—f3!** (În partida sus-amintită, Fischer a continuat cu f4. Cred că mutarea f3 este mai exactă, întrucît negrul nu va putea juca niciodată în bune condiţiuni e5—e4 sau f5—f4) **16...Dd8—e7 17.Nb1—c2 Cd7—f6 18.Dd1—d2 Nc8—d7 19.Ne3—b6!** (Cu mutări foarte simple, albul a obţinut o poziţie foarte promiţătoare. Pentru a apăra pionul, negrul trebuia să joace 19...Cc5, însă după 20.b4 a:b4 21.a:b4 avantajul albului este incontestabil) **19...Ta8—e8 20.Tc1—e1!** (Previne orice înaintare-surpriză a pionului

„e") **20...Cf6—h5 21.Nb6:a5** (Din punct de vedere strategic, negrul este pierdut: el are un pion în minus, fără vreo compensaţie evidentă. Vezi diagrama).

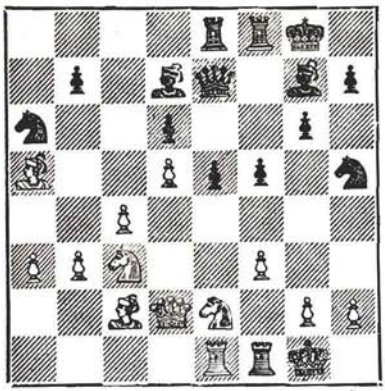

21...g6—g5 22.Na5—b6 Ch5—f4 23.b2—b4 (Şi mai exact era 23.C:f4! g:f4 24.b4 şi negrul nu mai dispunea de posibilităţile tactice din partidă) **23...De7—f6 24.Nc2—b3 Rg8—h8** (Se apără contra unei eventuale deschideri a jocului după c4—c5) **25. Cc3—b5 Nd7:b5 26.c4:b5 Ca6—b8 27.a3—a4!** (Pionii albi şi-au început cursa lor victorioasă) **27...Cb8—d7 28.Nb6—f2 e5—e4!** (O soluţie tactică ingenioasă, care reprezintă singura şansă practică a negrului) **29.f3:e4 Cf4:e2+ 30.Te1:e2 f5—f4!** (Sacrificînd încă un pion, Jansa a obţinut cîmpul e5 pentru figurile uşoare şi o majoritate de pioni mobilă pe flancul regelui) **31.Te2—e1** (Se ameninţă neplăcut f4—f3) **31...Cd7—e5 32. a4—a5 g5—g4 33.a5—a6 b7:a6 34.b5:a6 h7—h5 35.Rg1—h1 h5—h4 36.Nf2—d4!** (Acum manevra g4—g3 nu mai are efect) **36...h4—h3 37.g2:h3 De7—h4!** (Negrul joacă totul pe o carte: în marea criză de timp în care se aflau amîndoi adversarii, numai cu astfel de mijloace se putea încerca ceva...) **38.Nd4:e5 Ng7:e5 39.h3:g4 f4—f3! 40. De2—f2! Dh4:g4 41.Nb3—d1!** (Aici partida s-a întrerupt. Mutarea din plic 41.Nd1 este o paradă excelentă la atacul disperat al negrului. Poziţia este net cîştigată din cauza pionilor liberi „a" şi „b". Ei sînt atît de periculoşi, încît albul poate oricînd sacrifica o figură la f3, iar în unele variante poate sacrifica chiar dama...) **41...Te8—e7 42.Nd1:f3 Dg4—f4 43.b4—b5 Te7—h7** (Atacul negru a ajuns la punctul maxim) **44.Te1—e2 Th8—h3 45.Nf3—g4!!** (Mutarea aceasta excepţională dă cîştig imediat întrucît forţează schimbul majorităţii pieselor. Vezi diagrama).

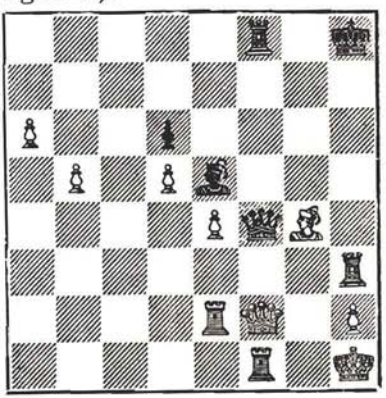

45...Df4:h2+!? (Resemnat, maestrul ceh caută cel puțin să... piardă spectaculos) **46. Df2:h2 Tf8:f1+ 47.Rh1—g2 Th3:h2+ 48.Rg2:f1 Th2:e2 49. Rf1:e2 Ne5—d4** (Singura apărare) **50.e4—e5!** (O mutare simplă, însă de efect) **50...Rh8—g7** (Sau 50...d:e5 51.d6 și cîștigă imediat) **51.e5:d6** și negrul a cedat.

APĂRAREA SICILIANĂ

Fl. Gheorghiu — S. Hamman

Campionatul mondial studențesc, Harrachov, 1967

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 e7—e6 3.d2—d4 c5:d4 4.Cf3:d4 a7—a6 5.Cb1—c3 Dd8—c7 6. Nf1—d3 (Alături de această mutare, mult jucată este și continuarea 6.Ne2, care duce de asemenea la un joc interesant) **6...Cb8—c6 7.Nc1—e3 Cg8—f6** (Continuarea cea mai normală și probabil și cea mai bună. Se mai joacă în ultimul timp 7... b5 și chiar 7...Cge7 cu ideea schimbului la d4 și revenirii celuilalt cal pe cîmpul c6) **8. Cd4—b3!** (O mutare inofensivă la prima vedere, dar care în realitate dă foarte mult de furcă negrului. Principalul ei merit este că evită varianta egalizatoare 8.0—0 C:d4 9.N:d4 Nc5! Se mai poate juca și 8. De2, dar negrul răspunde simplu 8...d6 și ajunge într-o variantă foarte bună din Scheveningen) **8...b7—b5 9.f2—f4 d7—d6** (Negrul nu poate permite străpungerea e4—e5) **10. Dd1—f3 Nc8—b7 11.0—0 Nf8—e7 12.Ta1—e1 0—0 13. Df3—h3 b5—b4!?** (O mică greșeală care va avea urmări grave. Corect este 13...Cb4 14. a3 C:d3 15.c:d3 cu o poziție doar ceva mai bună pentru alb) **14.Cc3—a4!** (Amenință ocuparea cîmpului slab b6) **14... Cf6—d7 15.e4—e5 g7—g6 16. e5:d6 Ne7:d6 17.Ca4—c5** (Albul și-a realizat prima parte a planului, care constă în centralizarea unui cal pe c5 și aducerea lui, dacă acest lucru va fi posibil, în atac, pe flancul regelui) **17...Cd7:c5 18.Cb3:c5 Nb7—c8** (Hamman a fost criticat după partidă pentru această mutare, dar e foarte greu să te decizi să renunți la nebunul de cîmpuri albe cînd toți pionii sînt pe alb!) **19. Cc5—e4! Nd6—e7 20.Ce4—g5!** (Făcînd un adevărat slalom, calul alb a ajuns în poziție ideală, de unde amenință mat într-o mutare. E ușor de văzut că după 20...N:g5 21.f:g5 e5 22. Dh6 sau 22.Dh4 poziția negrului este fără speranțe...) **20... h7—h5 21.Dh3—h4** (Din păcate nu merge direct 21.g4 din cauza 21...N:g5 22.f:g5 e5 și negrul stă bine) **21...Ne7—f6** (Sau 21...Rg7 22.g4 Th8 23.f5 h:g4

24.f6+ N:f6 25.C:e6+ şi albul trebuie să cîştige) **22.g2—g4 Rg8—g7 23.f4—f5!** (După aceasta poziţia negrului se prăbuşeşte în cîteva mutări. Interesant ar fi de subliniat faptul că înainte de a efectua mutarea 23.f5, mi s-a propus remiză! Vezi diagrama).

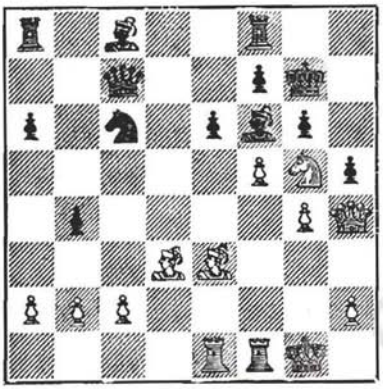

23...e6:f5 24.g4:f5 Ta8—b8 (Într-o poziţie complet pierdută, negrul face mutări de aşteptare!... Oricum, însă, salvare nu mai există) **25.f5:g6 f7:g6 26.Nd3:g6!** (Un sacrificiu simplu care nu poate fi acceptat: 26...R:g6 27.De4+ cu mat sau pierderea damei) **26...Cc6—e5 27.Dh4:h5! Tf8—h8 28.Cg5—h7 Ce5—g4 29.Tf1:f6!** şi după acest ultim sacrificiu negrul a cedat.

O partidă destul de frumoasă, care reprezintă o severă revanşă pentru aceea pierdută la zonalul de la Vrnjacka Banja la acelaşi adversar!

APĂRAREA SICILIANĂ

Fl. Gheorghiu — E. Gheller

Turneul internaţional de la Moscova, 1967

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 d7—d6 3.d2—d4 c5:d4 4.Cf3:d4 Cg8—f6 5.Cb1—c3 g7—g6 6. Nc1—e3 Nf8—g7 7.f2—f3 0—0 8.Nf1—c4 Cb8—c6 (După ce a cunoscut o perioadă de mare strălucire, varianta Dragonului a fost dată uitării pentru mult timp, pînă acum vreo 2—3 ani, cînd a reînceput să fie jucată cu succes mai ales datorită analizelor jucătorilor englezi) **9. Nc4—b3 Dd8—a5 10.Dd1—d2 Nc8—d7 11.0—0—0 Tf8—c8** („Le dernier cri" al teoriei! Jucînd acest turn în continuare la c8 şi nu cu cel din a8, negrul evită surprize neplăcute bazate pe manevra Cc3—d5) **12.Rc1—b1 Cc6—e5 13.h2—h4** (Într-o partidă Simaghin—Dubinin, prin corespondenţă, şi apoi în turneul zonal de la Vrnjacka Banja, 1967, în partida Kostro—Hindle, albul a încercat mutarea De2 pentru a preîntîmpina mutarea Ce5—c4. După 13...a6 14.f4 Ng4 15.Cf3 C:f3 16.g:f3 Ne6 17.Thg1, albul a obţinut perspective frumoase. Sacrificiul de pion 13...b5, încercat de Dubinin, în partida mai sus amintită, a fost făcut şi în turneul de la Moscova în partida Gipslis—Ştein şi a dus la o luptă foarte complicată) **13...**

Ce5—c4 14.Nb3:c4 Tc8:c4 15. Cd4—b3 Da5—c7 16.Ne3—d4! Nd7—e6 (Forțat, se amenință luarea la f6 și Cd5) **17.h4—h5!?** (După ce a jucat pînă aici excelent, albul face o mică inexactitate, care permite negrului să obțină contrajoc. Cu 17.g4! și apoi g4—g5 el ar fi obținut o poziție excelentă, deoarece se ajungea forțat la schimbul „stîlpului" apărării regelui — nebunul din g7) **17...a7—a5** (Gheller sesizează imediat șansa ce i se oferă) **18.a2—a4 Tc4—b4! 19.h5:g6 h7:g6** (În urma mutării 17.h5, negrul a obținut o poziție activă și amenință atît 20...N:b3 cît și 21...C:e4. Gîndindu-mă mult în acest moment, am vrut să joc 20.Th4, ceea ce pare excelent, deoarece parează amenințarea negrului 21...C:e4, dar după 20...N:b3 21. c:b3 T:b3 urmează 22.Cd5! cu atac extrem de puternic. Uitîndu-mă, însă, mai atent am observat că negrul poate continua liniștit cu 20...Tac8! Acum albul nu are mutări bune — de exemplu 21.Tdh1 N:b3 22.c:b3 e5!) **20.Cc3—b5!** (Continuarea aceasta care complică la maximum poziția este cea mai indicată) **20...Dc7—c4** (Mult mai bine decît 20...Dd7 21.e5 d:e5 22.Cc5 cu avantaj clar pentru alb. Vezi diagrama).

21.e4—e5 d6:e5 22.Nd4:e5 Tb4:b3!? (În această poziție neclară, Gheller se decide la un sacrificiu, după părerea mea,

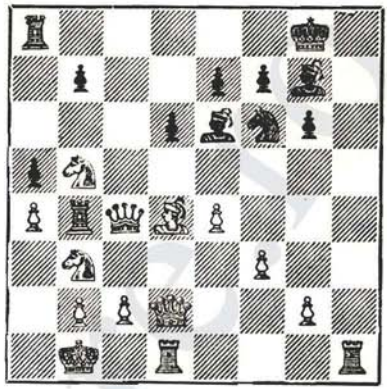

incorect, de calitate. Alte continuări posibile erau 22...T:b5 23.a:b5 a4 24.Cc1 D:b5 sau 22... T:a4 23.Cc7 Tc8 24.g4! cu joc foarte complicat în ambele cazuri) **23.c2:b3 Dc4:b3 24.Cb5—c3 Ta8—c8?** (După partidă, marele maestru sovietic a recomandat 24...b5 dar după 25. a:b5 a4 26.g4 a3 27.Th2! albul stă excelent) **25.g2—g4!** (Cu această mutare care ia nebunului negru șahul la f5, orice inițiativă a negrului pentru calitatea sacrificată este lichidată) **25...b7—b5** (Desigur nu mergea 25...Ce4 26.Dd8+ și cîștigă) **26. a4:b5 Cf6—d5?** (În mare criză de timp, negrul greșește, iar încheierea partidei devine o formalitate) **27.Nd4:g7 Cd5:c3+ 28.Ng7:c3 f7—f6 29.Dd2—c2 Db3—a2+ 30.Rb1—c1 Rg8—g7 31.Td1—e1** (Amenință sacrificiul la e6) **31...Ne6—b3 32. Dc2—b1! Db3—a4 33.Te1:e7+ Rg7—f8 34.Te7—e4 Da4:b5 35. Th1—h8+ Rf8—f7 36.Th8:c8**

Db5—f1+ 37.Te4—e1 Df1:f3 şi în acelaşi timp negrul a cedat. Într-adevăr, materialul în plus al albului — două turnuri — este mai mult decît suficient pentru victorie!...

La momentul respectiv, partida aceasta a constituit punctul de plecare — şi de referinţă — a numeroase analize, care ulterior au reuşit să relanseze „Dragonul" în marile concursuri internaţionale.

INDIANA REGELUI

Fl. Gheorghiu — L. Ştein

Turneul internaţional de la Moscova, 1967

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 3.Cb1—c3 Nf8—g7 4. e2—e4 d7—d6 5.f2—f3 0—0 6. Nc1—e3 b7—b6 (Deschiderea acestei partide, jucată într-un tempo foarte rapid, constituie un scurt şi interesant duel psihologic între cei doi adversari. Eu eram sigur că la 1.d4 Ştein va juca Indiana regelui, şi contra „Sämisch"-ului meu, varianta cu 6...b6, iar marele maestru sovietic ştia că eu joc aproape invariabil Atacul Sämisch) **7.Nf1—d3 Nc8—b7 8. Cg1—e2 c7—c5 9.d4—d5 e7—e6 10.0—0 Cb8—d7 11.Ne3—g5!** (Aceasta este o idee nouă încercată pentru prima oară de mine într-o partidă cu V. Ciocâltea în campionatul României, 1964. Înainte se juca 11.Tb1 e:d5 12.c:d5 Ce5 13.b4 cu un mic avantaj pentru alb) **11... Nb7—a6!?** (Normal ar fi fost, totuşi, 11...e:d5. Mutarea 11... Na6 este, după părerea mea, destul de slabă) **12.Dd1—a4!** (O ripostă foarte bună, care înlătură principala ameninţare a negrului, 12...Ce5, la care ar urma 13.D:a6 C:d3 14.Tad1 cu poziţie cîştigată pentru alb) **12... Dd8—c8** (Rea sau nu, negrul este forţat la această continuare) **13.Ce2—g3** (Face loc la e2 nebunului din d3) **13...Dc8—b7 14. f3—f4 Ta8—e8** (La mutarea pretenţioasă 14...Cg4, albul poate obţine avantaj atît după 15.Ne7 Nd4+ 16.Rh1 Cf2+ 17. T:f2 N:f2 18.N:d6, cît şi după 15.e5 d:e5 16.Cge4 sau 16.d:e6 cu ameninţarea 17.Ne4) **15. e4—e5!** (Avînd o dezvoltare superioară şi o aşezare excelentă a tuturor figurilor, albul realizează această străpungere decisivă. Vezi diagrama).

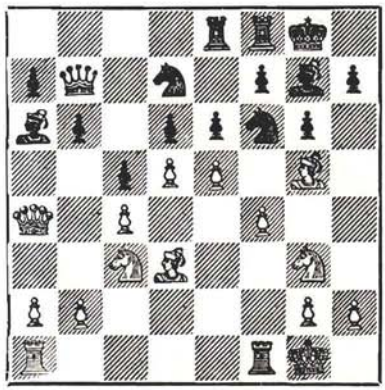

15...d6:e5 16.Cg3—e4 Cf6:e4 17.Nd3:e4! (Toţi comentatorii care au analizat apoi partida

aceasta în numeroase reviste străine nu au putut înțelege de ce nu am jucat aici 17.C:e4 cu cîștig rapid? Adevărul este însă că după 17...b5! 18.c:b5 c4! 19. b:a6 Db6+ urmat de 20...c:d3 sau 19.N:c4 Db6+ 20.Rh1 e:d5 poziția rezultată era foarte neclară și, după părerea mea, șansele negrului nu erau de loc rele) **17...Db7—c8 18.d5:e6 f7:e6** (Sau 18...T:e6 19.f5! cu atac foarte puternic) **19.Ne4—c6 b6—b5!** (Ștein se apără inventiv. După 19...Tf7 20.Ce4 albul cîștiga ușor) **20.c4:b5 Na6—b7** (Se pare că negrul a izbutit să „scape" din toată combinația doar cu o structură de pioni slăbită, deoarece la 21.N:b7 D:b7 nu se vede nimic clar, iar la 21.N:d7 D:d7 22.D:a7 urma 22...e4! cu joc foarte bun pentru negru) **21.Cc3—e4!** (Toate figurile albe sosesc cu tempo în atac. Vezi diagrama).

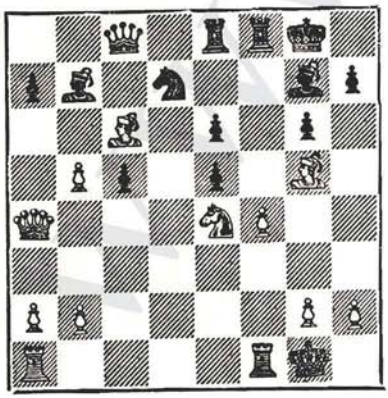

21...Cd7—b6 22.Da4:a7 Nb7:c6 23.Ce4—d6! Dc8—a8! (Apărarea este la înălțime! Continuarea lui Ștein este unica, deoarece la 23...Dd7 24.D:b6 D:d6 25.Tad1 urmat de 26.b:c6 și albul cîștigă repede) **24.Da7:b6 Nc6:g2 25.Cd6:e8 Ng2:f1 26. Db6:e6+** (Acest șah intermediar este hotărîtor, în primul rînd pentru că albul cîștigă un pion, iar în al doilea fiindcă aduce regele negru într-o poziție incomodă) **26...Rg8—h8 27. Ta1:f1 Tf8:e8 28.De6—c6! e5:f4?!** (O mutare pripită, care pierde destul de repede. Relativ mai bine ar fi fost 28...e4, cu toate că și atunci albul ar fi avut mari șanse de cîștig) **29. Ng5:f4 c5—c4 30.Tf1—d1!** (Mutarea cîștigătoare) **30...Da8—a7+** (Negrul nu mai are... mutări) **31.b5—b6 Da7—e7 32. b6—b7 Ng7—d4+ 33.Rg1—h1 Nd4—a7 34.Nf4—g5!** și în această poziție fără speranțe, negrul a cedat.

Într-adevăr, la 34...Df7 urma 35.D:e8+! D:e8 36.Td8 D:d8 37. N:d8 Nb8 38.Nh4 și nu există apărare contra Nh4—g3...

O victorie care m-a bucurat mult, deoarece am cîștigat la Ștein, atunci cînd el se afla în cea mai bună formă sportivă!

APĂRAREA SPANIOLĂ

Fl. Gheorghiu — L. Portisch

Turneul internaţional de la Moscova, 1967

1.e2—e4 e7—e5 2.Cg1—f3 Cb8—c6 3.Nf1—b5 a7—a6 4. Nb5—a4 Cg8—f6 5.0—0 Nf8—e7 6.Na4:c6 (Mutarea aceasta a fost foarte populară acum 20—30 de ani, cînd albul a şi obţinut cu ajutorul ei numeroase succese. Ulterior s-a dovedit, însă, că la un joc corect, negrul poate egala) **6...d7:c6 7. d2—d3** (Mutarea normală. Se mai poate şi 7.De1?! la care negrul poate încerca 7...c5! cu joc bun) **7...Cf6—d7 8.Cb1—d2 0—0 9.Cd2—c4 f7—f6** (Varianta de bază a întregului sistem. După 9...Nf6 10.b4! albul are avantaj mic, dar clar) **10.Cf3—h4 Cd7—c5 11.Ch4—f5 Nc8:f5 12.e4:f5 Dd8—d7!** (Continuarea lui Portisch este mai bună decît 12...Te8 13.b3 Nf8 14.Nb2 cu iniţiativă pentru alb, Bronştein—Gligorici, Moscova, 1967, sau 12...Te8 13.Ne3 e4 14.d4 Ca4 15.c3 b5 16.Db3! Rh8 17. Cd2 Dd7 18.Dc2 cu avantaj pentru alb, Fl. Gheorghiu—Lengyel, Vrnjacka Banja, 1967) **13.Dd1—g4!?** (După aceasta negrul are joc egal. Ceva mai bine ar fi fost, probabil, 13.Df3 Dd5 14.Dg4 ±) **13...b7—b5!** (Acum nu este posibil 14.Nh6 Tf7 15. Ce3 Rh8! cu cîştigul unei piese şi nici 14.Cd2 g6! cu joc bun pentru negru) **14.Cc4—e3 Tf8—e8 15.b2—b3 Dd7—d4! 16.Nc1—d2!** (Desigur nu este bine 16. D:d4 e:d4 17.Cd1 cu poziţie pasivă) **16...Dd4:g4 17.Ce3:g4 Cc5—b7 18.f2—f3!** (Împiedică înaintarea tematică e5—e4 şi asigură cîmpul e4 pentru manevră calului alb) **18...Ne7—c5+ 19.Cg4—f2 Nc5—d4 20.Ta1—e1 a6—a5 21. Nd2—e3** (Părelnica iniţiativă a negrului a fost complet neutralizată) **21...Nd4:e3 22.Te1:e3 Cb7—d6 23.g2—g4 b5—b4** (Dîndu-şi seama că poziţia pionilor săi de pe flancul damei nu este prea bună, Portisch încearcă un contrajoc bazat pe manevra Cd6—b5—d4 sau Cd6—b5—c3. Dar el nu va ajunge niciodată să realizeze vreuna din aceste manevre) **24. Cf2—e4 a5—a4 25.Ce4—c5!** (După 25.C:d6 c:d6 26.f4, poziţia este aproape sigur remiză. Dar, aici, eu doream să cîştig) **25...a4:b3 26.a2:b3 Ta8—a2 27. Tf1—f2 Rg8—f7!?** (O mică greşeală. Trebuia încercat 27... Ta1+) **28.Te3—e1!** (Acum manevra arătată mai sus a devenit imposibil de realizat) **28... Te8—a8 29.Cc5—a4!** (Pentru o vreme turnul negru din a2 este izolat) **29...h7—h5** (Sau 29...Cb5 30.f4 cu avantaj pentru alb) **30. h2—h3 h5:g4 31.h3:g4** (Mai slab este 31.f:g4 Th8 32.Rg2 Cb5 cu joc bun pentru negru) **31... g7—g6 32.f5:g6+ Rf7:g6 33. Rg1—g2 Ta8—h8 34.Ca4—c5! Th8—a8** (Campionul ungur este firește de acord cu remiza prin

repetarea mutărilor, dar o lovitură tactică neașteptată pune capăt partidei) **35.f3—f4!** (După aceasta negrul este deodată complet pierdut. Vezi diagrama).

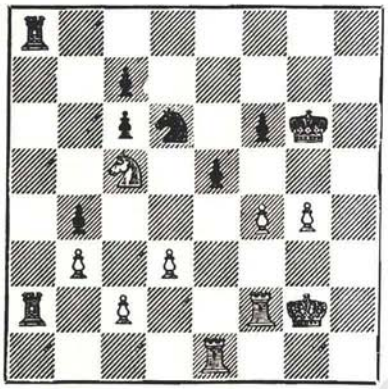

35...e5:f4 36.Cc5—e6! Ta2—a1 (Ultima încercare) **37.Ce6:f4+ Rg6—g5 38.Te1—e7** (Pătrunderea aceasta a turnului este decisivă) **38...Ta8—g8** (Se amenință distrugător 39.Tg7+) **39. Rg2—f3 Ta1—h1 40.Cf4—e6+ Rg5—g6 41.Te7:c7** și negrul a cedat.

O partidă din a cărei simplitate se pot trage multe învățăminte... Tehnica albului în realizarea micului său avantaj poziţional a fost foarte bună.

INDIANA REGELUI

Fl. Gheorghiu — S. Kagan

Winnipeg, 1967

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 3.Cb1—c3 Nf8—g7 4. e2—e4 d7—d6 5.f2—f3 0—0 6. Nc1—e3 b7—b6 (Contra Atacului Sämisch, adoptat de alb, negrul alege o schemă de apărare la modă, încercată în numeroase alte partide) **7.Nf1—d3 Nc8—b7** (Se mai poate juca și 7...a6. Greșit ar fi însă 7...c5? 8.e5! și negrul este pierdut) **8. Cg1—e2 c7—c5 9.d4—d5** (Cea mai bună continuare. Mutarea 9.0—0, recomandată de unii teoreticieni, duce după 9...Cc6! la joc bun pentru negru — vezi partida Rodriguez—Gheorghiu, Manila, 1969) **9...e7—e6 10. Ne3—g5!** (O mutare foarte puternică! Negrul este pus în fața unor probleme greu de rezolvat. Continuarea teoretică 10. 0—0 nu a dat albului după 10... e:d5 11.c:d5 Na6 12.N:a6 C:a6 13.Da4 Cc7 decît un mic avantaj, Gheorghiu—Kagan, Örebrö, 1966) **10...h7—h6** (Surprins, negrul adoptă un plan îndoielnic, dar și după 10...e:d5 11.e:d5! Cbd7 12.f4, albul ar fi avut un joc excelent, Gheorghiu—Ciocâltea, 1964) **11.Ng5—h4 g6—g5 12.Nh4—f2!** (Negrul a scăpat de legătura neplăcută, dar acum se va deschide coloana h) **12... Cb8—d7 13.h2—h4! Cd7—e5 14. h4:g5 h6:g5 15.Dd1—d2** (Albul stă clar mai bine. Nu este posibil, de exemplu, 15...C:d3+ 16.D:d3 Cd7 din cauza lui 17. e5!) **15...Nb7—a6 16.b2—b3** (Simplu și eficace) **16...Tf8—e8 17.Nd3—c2** (Acum este posibil să se păstreze acest nebun) **17... e6:d5 18.e4:d5 g5—g4 19.0—0—0**

(Poziţia rezultată este foarte interesantă. Albul stă mult mai bine: pionul din g4 este o slăbiciune cronică, regele negru este apărat doar de nebunul din g7 şi de calul din f6. Pentru a încerca să capete contrajoc, negrul trebuie să sacrifice ceva. Dar ce anume? Vezi diagrama).

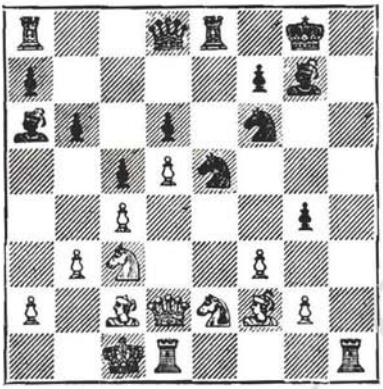

19...b6—b5!? (O soluţie neaşteptată de alb, care prevăzuse doar 19...C:c4 sau 19...N:c4. Dacă 19...C:c4, după 20.b:c4 N:c4 21.Ne3! b5 22.Nh6 negrul era complet pierdut. La 19... N:c4 survin variante mai complicate: 20.b:c4 C:c4 21.Dd3 b5 22.C:b5 Ce5 23.Df5 Da5 24.a4! a6 25.C:d6 Tfb8 26.Ne1!! Db6 27.Nc3! şi albul cîştigă) **20. c4:b5 Dd8—a5** (Bună sau nu, această continuare era singura posibilă. După 20...Nb7 21.Cg3, albul cîştiga în cîteva mutări...) **21.b5:a6** (Asigurîndu-şi un avantaj material confortabil, albul aşteaptă desfăşurarea evenimentelor) **21...Da5—a3+ 22.Rc1—b1 Ta8—b8 23.Dd2—c1 Da3—a5 24.Nf2—e3!** (Pentru schimbarea nebunului din g7) **24...Ce5—c4 25.Ne3—h6 Cc4—a3+ 26.Rb1—b2 Ca3—c4+ 27. Rb2—a1** (Aici negrul putea ceda fără regrete) **27...Cc4—e3 28.Nh6:g7** (Cel mai simplu) **28...Rg8:g7 29.Cc3—e4 Cf6:d5 30.Td1:d5!** (Ultima poantă; la 30...C:d5 urmează mat în două mutări) **30...Te8:e4 31.f3:e4** şi negrul a cedat.

După publicarea acestei partide, toţi teoreticienii au recomandat pentru negru numai mutarea 7...a7—a6...

APĂRAREA NIMZOVICI

B. Spasski — Fl. Gheorghiu

Winnipeg, 1967

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 e7—e6 3.Cb1—c3 Nf8—b4 4. e2—e3 c7—c5 5.Nf1—d3 0—0 6.Cg1—f3 d7—d5 7.0—0 Cb8—d7!? (O mutare mai veche, jucată contra mea la Moscova cu cîteva luni înainte de Tal şi care nu mi-a produs o impresie prea bună. De altfel, în partidă, Tal a avut de luptat cu greutăţi destul de mari. Ulterior, însă, analizînd acasă, am găsit o serie de întăriri pentru jocul negrului şi am inclus varianta în repertoriul meu de deschideri!) **8.a2—a3 Nb4—a5 9.Dd1—e2 a7—a6** (Pînă aici totul ca în partidele Gheorghiu—Tal şi Bilek—Smîslov, Moscova, 1967) **10.Nc1—d2!?** (În partida

cu Tal, eu am continuat cu 10. Td1 și după 10...De7 11.Nd2 Nc7?! 12.c:d5 e:d5 13.e4! albul a obținut avantaj. Se pare însă că mutării 10.Td1 i-a fost găsit antidotul chiar de către... Tal, care într-o partidă cu Korcinoi, Budva, 1967, a continuat cu 10...d:c4! 11.N:c4 b5 12.Na2 Nb7 13.d:c5 N:c3! 14. b:c3 Dc7 15.c4 Cg4!, obținînd joc excelent. Într-o altă partidă, Spasski—Korcinoi, jucată tot în 1967, negrul a continuat 12...c:d4 13.e:d4 N:c3 14.b:c3 Nb7 15.a4 Dc7 16.Cg5 Tfe8 și a obținut de asemenea un joc egal, partida încheindu-se remiză. Mutarea 10.Nd2 este o încercare a lui Spasski de a întări jocul albului) **10...Na5—c7!** (O mutare foarte bună, care păstrează echilibrul partidei. Greșit ar fi fost desigur, 10... De7, din cauza 11.C:d5!. De asemenea, era periculos 10... d:c4 11.N:c4 b5 12.Na2 Nb7, din cauza 13.d:c5! cu avantaj pentru alb) **11.Tal—c1** (Continuarea aceasta nu poate fi condamnată, pentru că albul încearcă să obțină presiune pe coloana c. Se pare, însă, că era mai bine 11.c:d5 e:d5 12.b4, cu joc foarte complicat) **11...d5:c4 12.Nd3:c4 b7—b5 13.Nc4—a2 c5:d4** (Foarte bine părea, de asemenea, 13...Nb7, deoarece la 14.d:c5 C:c5 15.C:b5? N:f3! 16. g:f3 a:b5 17.T:c5 Dd6 ! doar negrul putea să cîștige) **14.e3:d4 Nc8—b7 15.Nd2—g5 h7—h6! 16.Ng5—h4 Nc7—f4!** (Negrul a obținut o poziție excelentă, lipsită de orice probleme) **17. Tc1—d1 Dd8—c7 18.Nh4—g3** (Se amenință deja 18...N:f3) **18...Ta8—d8 19.Tf1—e1** (În această poziție, jucînd 19...N:f3 20.D:f3 N:g3 21.h:g3 Cb6, negrul putea să încerce să profite de slăbiciunea pionului d4. Am considerat, însă, că nebunul meu de cîmpuri albe era prea prețios) **19...Nf4:g3 20. h2:g3 Cd7—b6 21.Cf3—e5 Td8—d6!** (Negrul începe asediul pionului slab) **22.f2—f4!** (O mutare excelentă, prin care albul menține egalitatea) **22... Tf8—d8 23.f4—f5!** și în această interesantă poziție (vezi diagrama), la propunerea albului,

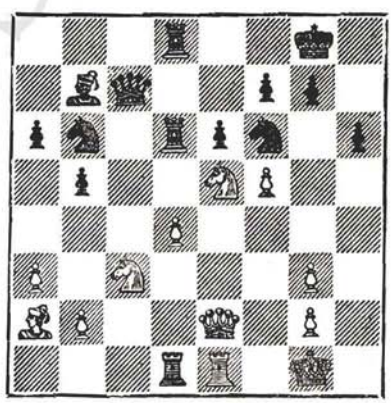

partida s-a încheiat **remiză.** Negrul ar fi avut încă destule resurse jucînd 23...Cb6—d5!, cu care putea începe o luptă poziționlă interesantă. Dar, timpul meu de gîndire era aproape epuizat și am considerat că

riscurile nu mai puteau fi acceptate. O partidă foarte importantă din punct de vedere teoretic!

INDIANA REGELUI

Fl. Gheorghiu — M. Pavlov

Finala campionatului național, 1967

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 3.Cb1—c3 Nf8—g7 4. e2—e4 0—0 5.Nc1—e3 d7—d6 6.f2—f3 (Din nou Atacul Sämisch, sistem care mi-a adus, pînă în prezent, numeroase succese) **6...Cb8—c6** (Alături de sistemele bazate pe 6...e5, 6...c6, 6...a6 și 6...b6, aceasta rămîne una din armele de bază ale negrului contra Atacului Sämisch în Indiana regelui) **7.Cg1—e2 Ta8—b8 8.a2—a3!** (O idee interesantă, justificată practic de varianta 8...a6 9.b4 b5 10.c:b5 a:b5 11.d5 Ce5 12.Cd4 și albul cîștigă un pion) **8...a7—a6 9. b2—b4 e7—e5** (Avînd în vedere varianta arătată mai sus, obligatoriu) **10.d4—d5 Cc6—e7 11.Dd1—d2 Cf6—e8** (Pregătește înaintarea tematică f7—f5) **12. Ce2—c1!** (Foarte interesantă era aici continuarea 12.g4, fiindcă după 12...f5 13.g5 se pare că figurile negrului de pe flancul regelui sînt făcute... pat. Totuși, după 13...b5 14.c5 c6! negrul dispune de un contrajoc foarte periculos, din cauza poziției expuse a regelui alb în centrul tablei) **12...f7—f5 13.Cc1—b3 b7—b6** (Pentru a întîrzia pe cît posibil străpungerea c4—c5) **14.0—0—0** (Regele alb este acum în siguranță) **14...Ce8—f6 15.Nf1—e2** (Invită pe negru să ia perechea de nebuni, deoarece după 15... f:e4 16.f:e4 Cg4 17.N:g4 N:g4 18.Tdf1 Nd7 19.Nh6, albul ar fi stat excelent) **15...Nc8—d7 16.Rc1—b2 Dd8—e8 17.Rb2—** a2 (Pregătește spargerea c4—c5) **17...f5—f4 18.Ne3—f2 g6—g5** (S-a ajuns la una din pozițiile caracteristice Indienei regelui, poziție absolut de neconceput în alte deschideri. Ambii adversari atacă îndrăzneț cu pionii, pe flancurile unde se află regele fiecăruia!) **19.c4—c5 b6—b5** (Bineînțeles, schimbul la c5 ar fi dus la un mare avantaj pentru alb) **20.c5—c6 Nd7—c8 21.Cb3—a5 g5—g4 22.a3—a4 b5:a4 23.b4—b5!** (Atacul trebuie condus cît mai rapid) **23... a6:b5 24.Cc3:b5 De8—d8 25. Nf2—a7!** (Punctul culminant al strategiei albului, care a condus pînă aici impecabil partida, prin care se cîștigă o calitate, pentru că după 24...Ta8 25.Cb7! N:b7 26.c:b7 T:a7 27.C:a7 Db8 28.Cc6! C:c6 29.d:c6 poziția negrului ar fi devenit deznădăjduită) **25...Tb8:b5!** (Singura mutare) **26.Ne2:b5 Ce7—g6 27. Td1—b1** (După aproape 30 de minute de gîndire am ajuns la concluzia că mutarea aceasta activă era și cea mai bună) **27... Cg6—h4!** (O soluție ingenioasă, albul fiind silit să renunțe la

calitatea de-abia cîştigată) **28. Th1—f1 g4:f3 29.g2:f3 Ch4:f3!** (Cu 29...Nh3, negrul şi-ar fi recîştigat calitatea, rămînînd însă fără perechea de nebuni. Mutarea 29...C:f3, foarte frumoasă dealtfel, duce la complicaţii extrem de mari, în care şansele negrului nu sînt de dispreţuit. Aceasta, mai ales, pentru că pentru restul de mutări albului îi mai rămăseseră doar 10 minute de gîndire!) **30.Tf1:f3 Cf6:e4 31.Dd2—e1!** (Se pare că aceasta ar fi cea mai tare continuare pentru alb, care are avantaj material consistent, însă realizarea acestui avantaj, în condiţiile unei acute crize de timp şi ale unei iniţiative periculoase a adversarului, chiar dacă este numai de moment, nu este deloc uşoară. Astfel, la 31. Dc2 urma 31...Cg5 32.T oriunde Nf5 33.Nd3 e4! şi negrul stătea excelent. După 31.Dg2 urma 31...Nf5 32.Tg1 Ng6 şi negrul rezista. Vezi diagrama).

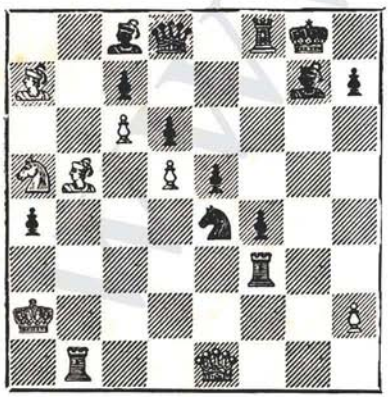

31...Ce4—g5 (Forţat, fiindcă la 31...Nf5, cîştiga 32.Nd3!) **32. Tf3—f2 Nc8—f5 33.Tb1—b2 Dd8—a8!** (Negrul şi-a realizat toate ideile după sacrificiul de cal la f3) **34.Tf2—g2! Cg5—f3?** (Jucată „à tempo" pentru criza mea de timp, mutarea aceasta constituie o greşeală. Ar fi fost mai bine 34...D:a7 35.T:g5 Ng6 şi negrul păstra destule contraşanse) **35.De1—f2 e5—e4 36. Tg2:g7+!** (După acest sacrificiu de calitate, figurile albe vor ocupa poziţii foarte active) **36... Rg8:g7 37.Na7—d4+ Rg7—f7** (Schimbul la d4 uşura sarcina albului) **38.Nd4—c3 Da8—d8 39.Nb5—e2 Nf5—g4 40.Tb2—b7 Rf7—g6 41.Ca5—c4** (Albul s-a regrupat perfect şi ameninţă pătrunderea decisivă pe linia a 7-a) **41...Tf8—f7 42.Df2—a7!** (Sacrificînd pionul h2, albul obţine atac de mat) **42...Cf3:h2 43. Tb7—b8 Dd8—h4!?** (După partidă, adversarul meu a criticat această mutare, pierzătoare după părerea sa, recomandînd continuarea 43...De7. Părerea mea este însă că după 44.Tg8+ Rh5 45.Dg1!! Dh4 46.Ne1 Dh3 47.Cd2! poziţia negrului devenea extrem de vulnerabilă. Amatorii de analize se pot convinge singuri de acest lucru) **44.Tb8—g8+ Rg6—h6 45. Ne2:g4 Ch2:g4 46.Cc4:d6! Dh4—h5!** (O resursă incredibilă a poziţiei, altfel negrul putea să cedeze imediat) **47.Da7—g1!!** (Mai slab era 47.C:f7+ D:f7 48.

T:g4? D:d5+ cu mari şanse de remiză. Găsită, însă, la analiza de acasă, mutarea excepţională din partidă cîştigă forţat. Vezi diagrama).

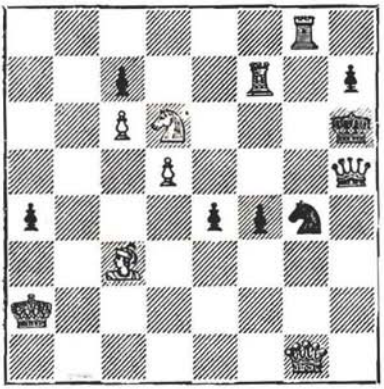

47...c7:d6 48.Tg8:g4 e4—e3 (Desigur, nu 48...f3 49.Nd2+ cu mat imediat) **49.Tg4—g2** (Negrul este forţat să sacrifice dama, pentru a evita matul) **49...Dh5:d5+ 50.Ra2—a1 Dd5:g2 51.Dg1:g2 f4—f3 52.Dg2—h3+ Rh6—g5 53.Nc3—d4!** (Cel mai simplu) **53...e3—e2 54.Nd4—e3+** şi negrul a cedat.

O partidă de mare luptă, jucată într-adevăr pe toată tabla!

APĂRAREA FRANCEZĂ

Fl. Gheorghiu O. Troianescu

Finala campionatului naţional, 1967

1.e2—e4 e7—e6 2.d2—d4 d7—d5 3.Cb1—d2 (Aparent paşnică, această mutare este preferată de mulţi mari maeştri. Printre ei: Karpov, Tal, Gheller, Hort) **3...Cg8—f6 4. e4—e5 Cf6—g8?!** (Continuarea aceasta, încercată de Korcinoi, a fost o veritabilă surpriză pentru mine, deoarece folosirea ei implică multe riscuri. Obişnuit se joacă 4...Cd7) **5.Cg1—f3 c7—c5** (Aceasta este o mică greşeală; corect era 5...b6 cu ideea de a juca apoi Na6) **6. d4:c5!** (Cel mai bine) **6...Nf8:c5 7.Cd2—b3 Nc5—b6 8.Nf1—d3 Cb8—c6 9.0—0** (Albul a obţinut una din poziţiile optime ale Apărării franceze) **9...Dd8—c7 10.Tf1—e1 Cg8—e7 11.c2—c3** (Ia sub control definitiv importantul cîmp d4) **11...h7—h6** (Pentru a preîntîmpina un eventual sacrificiu la h7) **12. Nc1—e3! Nb6:e3 13.Te1:e3 Nc8—d7 14.Dd1—e2 a7—a6 15. Cf3—d4!** (Albul a instalat un puternic pivot pe cîmpul d4. Schimbul 15...C:d4 ar duce după 16.c:d4! la o poziţie în care negrul ar sta foarte slab, atît pe flancul regelui, cît şi pe flancul damei) **15...Cc6—a5 16. Cb3:a5 Dc7:a5 17.De2—g4!** (Albul stă atît de estetic, încît mutările vin parcă de la sine. Acum negrul rămîne fără rocadă, deoarece după 17...0—0 18.Tg3 pierde imediat) **17... g7—g6 18.Dg4—f4 Th8—h7 19. Te3—h3 Ce7—g8** (Cu mari eforturi, flancul regelui negru a fost apărat, dar . . .) **20.c3—c4!** (Străpungerea centrului deschide brusc diagonala nebunului din d3) **20...d5:c4** (Forţat,

deoarece la 20...Tc8 urma 21.b4! D:b4 22.c:d5 și albul stă la cîștig) **21.Nd3:c4 Ta8—c8 22.Nc4—b3** (Invită pe negru la mutarea următoare) **22...Tc8—c5** (În lipsă de mutări bune, negrul atacă pionul „slab" e5) **23.Nb3:e6!!** (Sacrificiul acesta surprinzător a fost pregătit de alb atunci cînd a jucat 20.c4! Vezi diagrama).

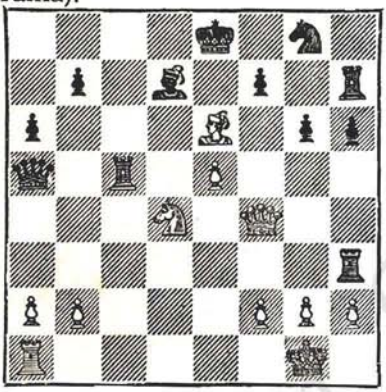

23...Tc5:e5 (Acceptarea sacrificiului ar fi dus la catastrofă, atît după 23...f:e6 24.Tf3, cît și după 23...N:e6 24.C:e6 f:e6 25. b4 Da4 26.Tf3. Din păcate însă pentru negru, aici încercarea disperată 23...T:e5 nu poate salva partida) **24.b2—b4! Da5—c7 25.Th3—e3!** (Cîștigă forțat o calitate. Aici negrul putea ceda liniștit) **25...f7:e6 26.Te3:e5 Dc7—c3 27.Ta1—c1 Dc3:b4 28. Cd4:e6 Db4:f4 29.Ce6:f4+ Re8—f7 30.Tc1—c7** (Cea mai rapidă cale spre victorie) **30... Rf7—f6 31.Te5—e1!** (Mult mai bine decît 31.Td5 Te7 și negrul mai rezistă cîteva mutări) **31... Th7—f7 32.Tc7:b7 Rf6—g7 33. Te1—d1 Cg8—f6 34.f2—f3** și în această poziție de veritabil zugzwang, negrul a cedat.

VICTORIE LA HASTINGS, ÎNTR-UN AN DE MARI CONFRUNTĂRI

Sfîrşitul anului 1967 a produs tuturor iubitorilor şahului din România o mare decepţie: în semifinala Campionatului european de la Sofia echipa noastră termina la egalitate, pe locul doi, cu reprezentativa R.D. Germane, dar din cauza unui coeficient Sonneborn mai bun, formaţia R.D. Germane avea să se califice în finală. Faptul era cu atît mai surprinzător, cu cît rezultatul s-a hotărît abia în ultima rundă! Victoria maximă, obţinută de noi în faţa echipei Greciei, nu ne-a mai folosit la nimic, întrucît adversarii noştri reuşeau să învingă echipa Bulgariei, clasată de acum pe locul I, exact cu scorul necesar calificării. O... coincidenţă, probabil, dar care la vremea aceea a provocat multe discuţii. O oarecare compensaţie, platonică altminteri, a constituit-o victoria mea, obţinută în faţa marelui maestru Uhlmann, în meciul direct cu formaţia R.D. Germane. Partida aceasta, abundînd în sacrificii spectaculoase, a fost considerată de specialiştii aflaţi la Sofia drept cea mai bună realizare a campionatului, primind calificative, poate, nemeritate, dar fiind inclusă, totuşi, între cele mai bune zece partide ale anului!

1968 a debutat cu tradiţionalul turneu de la Hastings, scurt, ca de obicei, dar foarte puternic. Din totalul de 10 concurenţi, patru erau mari maeştri (Hort, Suetin, Ştein şi subsemnatul), iar doi, maeştri internaţionali: Kaplan, campionul mondial de juniori din acel an, şi Ostojici. Datorită unei trageri la sorţi defavorabile (am avut negrul cu cei mai periculoşi adversari direcţi, inclusiv cu Suetin, în ultima rundă) a trebuit să-mi alcătuiesc un „plan de bătaie" care includea victorii în întîlnirile cu adversarii mai slabi şi cel puţin remize în celelate partide. Ideea aceasta nu s-a dovedit rea şi, în ciuda unor ratări în poziţii superioare cu Whitley şi Hartston, acumulasem la sfîrşitul turneului şase puncte din nouă

(trei victorii și șase remize, neînvins) și mă număram printre cîștigătorii Hastings-ului, alături de Hort, Suetin și Ștein. Oarecari emoții dintre învingători a avut doar Hort, care a trebuit neapărat să cîștige în ultima rundă partida cu Ostojici, cu care se afla la egalitate.

Era pentru prima oară (și ultima pînă în prezent) cînd un jucător român obținea un asemenea rezultat la Hastings! Nici n-am apucat, însă, să mă bucur și peste cîteva zile eram în Olanda, la startul altui mare turneu internațional, Festivalul de șah de la Beverwijk. Turneul, extrem de puternic (12 mari maeștri și 3 maeștri internaționali din 16) a fost dominat categoric de Korcinoi, învingător pe deplin meritat, cu un procentaj excelent: 12 puncte din 15. Pe locurile 2—4 s-au clasat la egalitate Hort, Portisch și Tal cu 9 puncte, în timp ce eu m-am clasat pe locul 5 cu $8^1/_2$. Am jucat, în general, destul de bine, aflîndu-mă permanent în grupul primilor 3—4 dar, probabil, emoția în fața unui nou rezultat excepțional m-a făcut să greșesc în poziție net superioară la Portisch, Boboțov și Karaklaici. În ciuda faptului că am terminat turneul neînvins, a trebuit să mă mulțumesc doar cu locul 5. Aveam, însă, satisfacția că, alături de Portisch, am fost singurul jucător care i-a dat emoții în întîlnirea directă lui Korcinoi. Acest debut promițător în două dintre cele mai importante turnee ale anului mi-a crescut simțitor cota pe scara valorilor internaționale, astfel că m-am simțit intrat în cercul destul de închis al „marilor" șahului mondial. La următorul turneu la care participam, acela de la Monte Carlo, în aprilie, am săvîrșit, din cauza temperamentului, cîteva greșeli de tactică ce m-au costat mult în clasamentul final. Într-o companie selectă, alături de Botvinnik, Larsen, Smîslov, Portisch, Hort, Uhlmann și alții, am început turneul foarte bine, am condus timp de cîteva runde, apoi, însă, pierderea la Smîslov, în criză de timp, într-o poziție complet egală, a însemnat un moment psihologic crucial, peste care nu am putut trece. În ciuda unei evoluții bune în continuare, nu am mai avut șanse practice la primele locuri, clasîndu-mă, în final, pe la mijloc. Marcat de acest semieșec, nu mi-am putut apăra în bune condiții titlul de campion internațional al României, cucerit în urmă cu un an. Într-unul dintre cele mai valoroase turnee organizate de federația noastră (destul de slab, totuși, raportat la scara internațională), n-am fost în măsură să ameninț primul loc decît la început, cînd am avut

un start puternic. Apoi, însă, datorită poate și revanșei nereușite din partida cu Parma, cel ce-mi răpise titlul mondial al juniorilor în 1961, primele locuri în clasament au fost ocupate de jucătorii oaspeți (învingător a fost Parma, urmat la egalitate de Gipslis și Bilek). După o perioadă de pauză am participat, în Iugoslavia, la un puternic turneu internațional organizat „în premieră" de orășelul Vinkovci. Senzația concursului a constituit-o, desigur, reapariția în circuitul internațional a lui Bobby Fischer, după retragerea sa din interzonalul de la Soussa, într-un moment cînd conducea detașat. Infirmînd pronosticurile specialiștilor, care prevedeau că supercampionul american se va reacomoda greu cu condițiile de concurs, Fischer a jucat sigur și ușor, cîștigînd turneul într-un mod autoritar, cu un avans de două puncte. Lupta propriu-zisă s-a dat pentru locul doi între marii maeștri Hort, Matulovici, Ivkov și subsemnatul. În cele din urmă, realizînd o victorie mai mult decît mine și Ivkov, Hort și Matulovici s-au clasat pe locurile 2—3. Clasamentul final a fost următorul: 1. Fischer 11 puncte; 2—3. Hort, Matulovici 9; 4—5. Gheorghiu, Ivkov $8^1/_2$ etc. Turneul de la Vinkovci mi-a permis, însă, o serie de încercări teoretice încununate de succes, mi-am putut evalua, din nou, forța de joc și pot spune că am fost mulțumit. Era al treilea mare turneu, după Hastings și Beverwijk, în care terminam neînvins. Iar rezultatul direct cu Fischer îmi rămînea, în continuare, favorabil! După o partidă maraton, cu două întreruperi și un final extrem de rar întîlnit în manualele șahiste, Fischer a fost nevoit să se mulțumească cu remiză.

APĂRAREA FRANCEZĂ

Fl. Gheorghiu — W. Uhlmann

Semifinala Campionatului european pe echipe, Sofia, 1967

1.e2—e4 e7—e6 2.d2—d3 (Albul alege Indiana veche la alb, o variantă aparent calmă, care pune însă o serie de probleme dificile adversarului) **2...d7—d5 3.Cb1—d2 Cg8—f6 4.Cg1—f3 c7—c5 5.g2—g3 Cb8—c6 6. Nf1—g2 Nf8—e7 7.0—0 0—0 8. Tf1—e1 b7—b5** (Acesta este principalul sistem de apărare pe care-l poate adopta negrul. Ideea de bază este contraatacul rapid pe flancul damei) **9. e4—e5 Cf6—d7 10.Cd2—f1 a7—a5 11.h2—h4 b5—b4 12.Nc1—f4 a5—a4 13.a2—a3!** (Pînă la turneul interzonal de la Soussa, 1967, sistemul de joc al albului îl constituia atacul direct pe flancul regelui prin manevra Cf1—h2—g4 sau Cf1—e3—g4, urmat de h4—h5—h6. Partida

Fischer—Miagmarsuren a dat o nouă idee de joc pentru alb, prin această mutare care stopează acțiunea negrului de pe flancul damei) **13...b4:a3 14. b2:a3 Nc8—a6 15.Cf1—e3!** (Pînă aici, exact ca în partida citată mai sus. Miagmarsuren a continuat cu 15...Ca5 însă după 16.Nh3! d4 17.Cf1! Cb6 18.Cg5 Cd5 19.Nd2 N:g5 20. N:g5 Dd7 21.Dh5! Tfc8 22.Cd2 Cc3 23.Nf6! albul a căpătat un atac distrugător. Se pare că în această partidă marele maestru din R.D.G. a încercat o întărire a jocului negru) **15...Cc6—d4!** (La prima vedere inovația aceasta pare foarte reușită, întrucît după 16.C:d4 c:d4 17.Cf1 albul nu mai are nimic) **16. c2—c4!** (O mutare extrem de puternică, care cred că nu a fost observată de Uhlmann la analiza de acasă. Pentru a nu intra în mare dezavantaj negrul trebuie să joace ca în partidă, însă...) **16...Cd4—b3** (La avantaj pentru alb ducea atît 16...C:f3+ 17.D:f3 cît și 16... Cb6 17.c:d5 C:d5 18.C:d4! e:d4 19.C:d5) **17.c4:d5!** (Urmarea logică a mutării 16.c4. Albul sacrifică corect calitatea și obține în schimb contrașanse practice excelente. Interesant este însă faptul că sacrificiul de calitate nu oferea nimic concret imediat) **17...Cb3:a1 18.Dd1:a1!** (Aceasta este cea mai bună continuare, însă albul putea încerca și cu 18.d6 Cb3 19.d:e7 D:e7 20.Cg5 cu șanse de atac) **18...e6:d5** (Mutarea aceasta este cvasiforțată, fiindcă se amenință foarte neplăcut d5—d6 cu capturarea nebunului din e7) **19.Ce3:d5 Na6:d3!?** (La analiza comună făcută după partidă eu am exprimat părerea că singura contrașansă pentru negru era 19...Cb6 20.C:e7+ D:e7 21.Cg5 cu atac. După 19...N:d3 atacul albului devine imparabil. Uhlmann mi-a răspuns că era foarte nemulțumit de poziția sa și că nu este convins că 19...Cb6 ar fi putut salva partida!) **20. e5—e6!** (O mutare simplă, frumoasă și decisivă. Varianta principală trebuia să fie acum 20...f:e6 21.Nc7! Nf6! 22.Dd1! Dc8 23.T:e6 Nf5 sau 23...c4. În ambele cazuri albul cîștiga imediat cu poanta tactică 24.T:f6! Oricum, și în varianta 20...f:e6 21.Nc7 De8 22.T:e6 Tf7 23.Cg5 poziția albului este copleșitoare) **20...Cd7—f6** (Vezi diagrama).

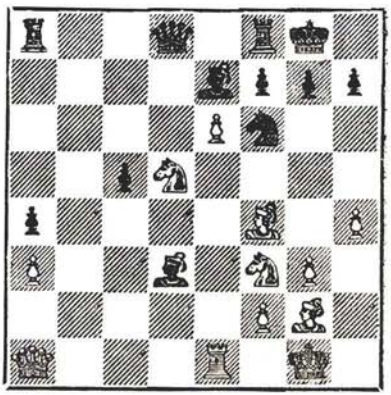

21.Cd5:e7+ Dd8:e7 22.Cf3—e5! (Atacul se desfăşoară parcă de la sine. Se ameninţă acum la d3 şi f7) **22...Nd3—g6** (Singura apărare) **23.Ce5—c6! De7—h7 24.Nf4—d6!** (Se ameninţă distrugător şahul la e7) **24...Ng6—e4** (Sau 24...Ce4 25. Ce7+ Rh8 26.C:g6+ urmat de N:e4. După replica negrului din partidă, aceasta devine prin încheierea ei demnă de un premiu de frumuseţe!) **25. Te1:e4!** (Al doilea sacrificiu de calitate este decisiv) **25...Db7:c6 26.Nd6:f8!** şi negrul a cedat.

Păcat că nu s-a mai jucat puţin, deoarece variantele 26... T:f8 27.D:f6!! g:f6 28.Tg4+ sau 27...D:e4 28.D:f7+! T:f7 29.e:f7+ R:f7 30.N:e4, ambele cu cîştig de figură, erau într-adevăr frumoase.

O partidă foarte importantă din punct de vedere teoretic.

DESCHIDEREA ENGLEZĂ

Fl. Gheorghiu — R. Keene

Hastings, 1968

1.c2—c4 (Într-un fel, această partidă, jucată contra unuia din cei mai talentaţi jucători ai tinerei generaţii engleze, a avut o mare importanţă pentru mine. Era pentru prima oară cînd experimentam într-un turneu mutarea 1.c4, care duce deobicei la o luptă poziţională prin excelenţă) **1..e7—c5** (Considerată cea mai bună continuare a negrului. Este posibil, însă, şi 1...Cf6, 1...g6, 1...c5 sau 1...e6) **2.Cb1—c3 Cb8—c6 3.Cg1—f3** (Ceva mai activ decît obişnuitul 3.g3) **3...Cg8—f6** (Într-o partidă Kavalek—Gheorghiu, Belgrad, 1965, negrul a continuat cu 3...f5 4.d4 e4 5.Ng5 Ne7 6. N:e7 Cg:e7 7.Cd2 C:d4 8.Cd:e4 Ce6! şi a obţinut un joc foarte bun. După partidă, adversarul mi-a declarat că nu cunoştea linia de joc de mai sus) **4. g2—g3 g7—g6** (Majoritatea autorilor de tratate teoretice — printre care şi R. Keene (!) — care au scris o carte asupra Deschiderii engleze — apreciază această poziţie drept egală, considerînd, dealtfel, necesar să nici nu intre în amănunte... Lucrurile nu par însă atît de simple) **5.d2—d4!** (Deschiderea jocului este favorabilă albului) **5...e5:d4 6.Cf3:d4 Nf8—g7 7.Cd4:c6!** (Prin acest schimb se dublează pionii şi se întîrzie dezvoltarea flancului damei negre) **7...b7:c6 8.Nf1—g2 Cf6—g4?!** (Bună sau rea, mutarea aceasta nu poate fi criticată, deoarece prin ea se încearcă centralizarea calului negru. După 8...0—0 9.h3 calul negru nu ar fi avut cîmpuri bune) **9.Dd1—c2 0—0 10.0—0 Cg4—e5 11.b2—b3 Nc8—b7 12. Nc1—b2 d7—d6 13.h2—h3 Ta8—b8** (Ambele părţi şi-au terminat dezvoltarea. Albul stă evident mai bine, dar ameninţarea de a schimba nebunii de alb prin c6—c5 nu e prea plă-

cută) **14.f2—f4 Ce5—d7** (Din fericire, cîmpul acesta era liber) **15.e2—e4** (Avantajul de spațiu al albului s-a mărit și mai mult) **15...Cd7—c5 16. Ta1—d1 Dd8—e7 17.e4—e5!** (Pentru acest gen de poziții, o străpungere clasică. Desigur că acceptarea sacrificiului de pion prin 17...d:e5 18.Na3 l-ar face pe negru să piardă repede după Ce4) **17...a7—a5** (Vezi diagrama).

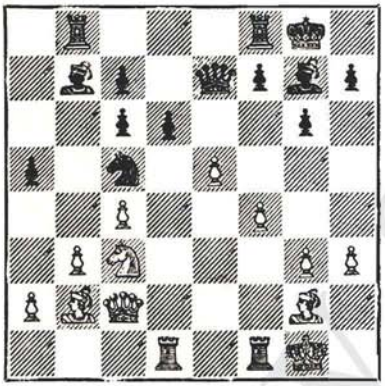

18.Nb2—a3! (Totuși) **18...f7—f6** (O încercare disperată de a se degaja. Poziția negrului a devenit, însă, fără speranță) **19. e5:d6 c7:d6 20.Tfe1 De7—c7 21. Cc3—a4!** (Ultima verigă a combinației începute cu 17.e5. Albul cîștigă forțat un pion, deoarece după 21...C:a4 22.N:d6 Db6+ 23.c5 negrul pierde repede) **21...Tf8—d8** (Dînd un pion, negrul mai încearcă să **reziste...**) **22.Ca4:c5 d6:c5 23. Na3:c5 f6—f5 24.Dc2—e2!** (Decisiv. Odată cu intrarea în joc a damei, partida e definitiv decisă în favoarea albului) **24... Td8:d1 25.Te1:d1 Tb8—d8 26. De2—e6+ Rg8—h8 27.Td1—e1** și negrul a cedat. Poziția finală este instructivă prin lipsa cvasitotală de mutări a negrului.

Debutul meu cu 1.c4 mi-a produs o mare mulțumire, cu atît mai mult cu cît el se făcea într-un turneu important, contra unui specialist în materie (cu albul, Keene joacă aproape numai 1.c4).

APĂRAREA SICILIANĂ

J. Kaplan — Fl. Gheorghiu

Hastings, 1968

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 Cb8—c6 3.d2—d4 c5:d4 4.Cf3:d4 Cg8—f6 5.Cb1—c3 d7—d6 6. Nc1—g5 (Tînărul portorican — pe atunci campion mondial de juniori (n.a. în 1968) — alege contra sistemului ales de negru Atacul Richter-Rauzer, considerat odinioară arma principală a albului contra acestei variante) **6...Nc8—d7** (Continuarea principală este 6...e6, dar mutarea 6...Nd7, introdusă în practică de marele maestru sovietic Averbach, s-a întîlnit destul de des în marile turnee datorită mie și danezului Larsen) **7.Dd1—d2 Ta8—c8** (O idee mai nouă. De multe ori se joacă 7...a6 8.0—0—0 b5 cu joc foarte complicat; vezi partida Unzicker—Gheorghiu, Tel Aviv, 1964) **8.0—0—0 Cc6:d4 9.Dd2:d4**

Dd8—a5 (Poziția critică a întregii variante) **10.Ng5:f6** (Ce altceva putea juca albul? La 10.f4, urma foarte tare 10... T:c3 11.b:c3 e5! și negrul are compensație pentru calitate, sau chiar 10...e6 deoarece după 11.N:f6 g:f6 12.D:f6 Tg8 albul ar avea multe greutăți; se mai putea juca de asemenea 10.Ne3 **a6 11.f3 e6** 12.Db6 D:b6 13. N:b6 Nc6 14.Nc4 N:e4 15.N:e6 f:e6 16.C:e4 C:e4 17.f:e4 Ne7 și negrul nu are nici o problemă, Suetin—Gheorghiu, Hastings, 1968. S-ar putea încerca de asemenea 10.h4, dar poziția negrului are numeroase resurse) **10...g7:f6 11.Rc1—b1 Da5—c5!** (Schimbul damelor ar aduce negrului un final plăcut și lejer, care s-ar putea juca la cîștig, fără nici un risc) **12. Dd4—d2 f6—f5!** (Negrul scapă de pionul dublu „f") **13.e4:f5 Nd7:f5** (Din păcate nu este bine 13...D:f5 din cauza 14.Dd4! și albul cîștigă. De asemenea, nu este posibil 13...Ng7 14.f6! N:f6 15.Ce4 sau Cd5 cu avantaj pentru alb) **14.Nf1—b5+** (Interesant de arătat că pînă aici partida a urmat fidel exemplul întîlnirii derby a campionatului României, 1968, Buză—Gheorghiu, în care a urmat, însă, 14.Nd3 Ne6 15.Ce4 Db6?! 16.Dg5! d5! 17.Cg3 h6! cu avantaj pentru negru. După partidă, toți specialiștii au recomandat continuarea 14.Nb5+ care împiedică rocada regelui) **14... Re8—d8 15.Nb5—d3 Nf5—e6 16.Cc3—e4 Dc5—b6!?** (La data cînd s-a jucat această partidă, analizele mele nu erau complet terminate. Altfel aș fi jucat 16... Dd5 17.c4 — forțat, la 17.Cc3 urmează 17...Da5! cu joc superior — 17...T:c4! 18.N:c4 D:c4 19.Cc3 Ng7 și negrul stă excelent, cu perechea de nebuni și pion pentru calitatea sacrificată) **17.Ce4—g5 Nf8—g7** (Negrul stă totuși ceva mai bine) **18. Cg5:e6+ f7:e6 19.c2—c4!** (O mutare simplă și bună care amenință să anihileze micul meu avantaj. După 19.b3 sau 19.Dc1 se observă ușor că albul ar fi fost pierdut imediat) **19... Ng7—d4!** (Negrul își centralizează nebunul atacînd cu tempo pionul f2. Cu toate simplificările, poziția mea a rămas ceva mai bună) **20.f2—f4!?** (O mică inexactitate, după părerea mea. Era mai bine 20.f3, pentru a nu deschide coloana „f") **20... e6—e5** (Din nou, negrul scapă de pionul dublu) **21.f4:e5 Nd4:e5 22.Th1—e1** (Aceasta a fost mutarea pe care s-a bazat albul. Se pare că negrul nu are nimic, iar după retragerea nebunului din e5, el va fi cel care va trebui să caute remiza) **22...Tc8—c5!** (O ripostă frumoasă, neobservată de adversarul meu, judecînd, cel puțin, după declarațiile făcute după partidă. Acum negrul obține o foarte frumoasă inițiativă pe cîmpurile negre. Vezi diagrama din pag. 158).

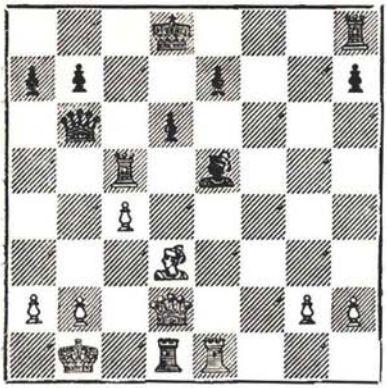

23.g2—g3 (Apără pionul h2) **23...a7—a5 24.Nd3—f1** (O idee ingenioasă. Albul caută să realizeze manevra Te1—e3—b3 urmată de Nf1—g2 cu inițiativă puternică pe... cîmpurile albe) **24...Rd8—c7 25.Te1—e3 a5—a4 26.Td1—c1 Ne5—f6!** (Din senin, se amenință foarte neplăcut prozaicul cîștig al unei calități prin Nf6—g5) **27.h2—h4 Th8—g8** (Prin mutări simple negrul a căpătat avantaj foarte mare. Nebunul lui este mult mai puternic decît „colegul" său alb, iar dominația pe cîmpuri negre în centru și pe flancul regelui este absolută) **28.Te3—a3** (Albul caută contrașanse) **28... Tc5—f5!** (O resursă tactică neașteptată în poziția aceasta, aparent, simplă) **29.Ta3:a4 Tf5—f2** și albul a cedat.

Într-adevăr după 30.Ne2 D:b2+ 31.D:b2 N:b2 32.R:b2 T:e2+, urmat de T:g3, albul pierde toți pionii, fără nici o compensație.

O partidă interesantă, originală și destul de importantă pentru teoria acestei variante atît de controversate.

APĂRAREA PIRC-ROBATSCH

Fl. Gheorghiu — J. H. Donner

Beverwijk, 1968

1.e2—e4 d7—d6 (În șah, elementul psihologic a jucat totdeauna un rol foarte important. În funcție de adversar, fiecare caută să joace ceva nou sau, în orice caz, ceva care să nu-i convină partenerului. În această partidă marele maestru olandez Donner, adept cunoscut al Apărărilor Franceză și Caro-Kann, alege psihologic apărarea Pirc-Robatsch. Spre... ghinionul său însă, mie îmi place foarte mult să joc contra acestei deschideri) **2.d2—d4 Cg8—f6 3. Cb1—c3 g7—g6 4.f2—f4** (Continuarea considerată cea mai agresivă) **4...Nf8—g7 5.Cg1—f3 0—0 6.Nf1—d3** (Mai slab este 6.Ne2 c5! 7.d:c5 Da5 8.0—0 C:d5+ 9.Rh1 Cc6 cu joc bun pentru negru) **6...Cb8—c6 7. e4—e5** (Din nou o continuare foarte ascuțită. După 7.0—0 Ng4 negrul nu are greutăți) **7... d6:e5 8.f4:e5** (Mult timp s-a continuat cu 8.d:e5 Cd5 9.C:d5 D:d5 10.De2 dar după 10...Nf5! negrul egalează) **8...Cf6—d5!?** (Continuarea aceasta normală nu este și cea mai bună. După 8...Cg4 9.Ne4 rezultă un joc complicat cu șanse de ambele

părți) **9.Cc3:d5 Dd8:d5 10.c2—c3 Nc8—g4 11.h2—h3!** (Analizele detaliate au ajuns în cele din urmă la concluzia că după mutarea lui Fischer 11.De2 poziția este favorabilă albului. Mutarea 11.h3, mult mai simplă, are meritul că dă albului un joc clar superior, absolut fără nici un risc. Ea a apărut în practica turneelor pentru prima oară în partida Florin Gheorghiu—Gipslis, meciul România—R.S.S. Letonă, București, 1966) **11...Ng4:f3 12.Dd4:f3 Dd5:f3 13.g2:f3 e7—e6!?** (Mai bine decît 13...Tad8 14.Re2 f6 15.e6! și negrul intră deodată în poziție pierdută; vezi partida de mai sus) **14.Nd3—e4!** (Aici nebunul stă excelent) **14...Ta8—b8** (Pentru a putea muta calul din c6) **15.h3—h4 h7—h5 16.Nc1—g5!** (Albul a obținut poziții optime pentru toate figurile sale) **16...Tf8—e8 17.Nc4:c6!?** (O mutare interesantă, dar nu cea mai bună. Ideea albului de a juca la blocada pionilor dubli „c" este ușor de înțeles, dar 17.0—0—0, sau chiar 17.b2—b4 urmat de b4—b5, ar fi fost de recomandat) **17...b7:c6 18.b2—b4 a7—a5 19. a2—a3 Tb8—b6** (Dacă aș fi jucat cu negrul, continuam, cred, cu mutarea 19...c5!? După 20. b:c5 Tb2 negrul avea un contrajoc periculos. După 19...Tb6, însă, poziția negrului devine destul de grea) **20.Re1—d2 Te8—a8 21.Th1—b1** (Poziția s-a clarificat: pe flancul damei albul are — de fapt — un pion în plus, pionul dublu „c" neintrînd în considerație) **21...f7—f6!?** (O încercare disperată de contrajoc. După partidă, Donner a recomandat 21...Nf8, care, oricum însă, ar fi fost foarte pasivă) **22.e5:f6 Ng7—h8** (Negrul amenință Rg8—f7 cu recîștigarea pionului și egalitate) **23.Ng5—f4** (Atacă cu tempo pionul c7) **23...Tb6—b7 24. b4:a5!** (Deschiderea jocului se face la momentul potrivit) **24... Tb7—a7** (Singura posibilitate de a prelungi lupta. Schimbînd o pereche de turnuri, negrul ar fi pierdut ușor) **25.a5—a6!** (Cu această mică finețe, albul forțează trecerea într-un final care trebuie să fie cîștigat) **25... Ta7:a6** (Forțat, deoarece la 25... N:f6 26.Tb7 N:h4 27.N:c7 și negrul stă foarte rău. Vezi diagrama).

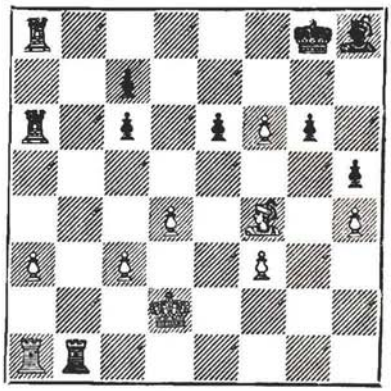

26.Tb1—b7 Ta6—a7 (26... T8a7? 27.Tb8+ cu cîștig ime-

diat) **27.Tb7:c7 Ta7:c7 28.Nf4:c7 Nh8:f6 29.Nc7—g3** (Lucrurile s-au simplificat: albul are un pion în plus şi mari şanse de victorie) **29...Rg8—f7 30.a3—a4 g6—g5 31.h4:g5 Nf6:g5+ 32. Rd2—d3 h5—h4 33.Ng3—h2!** (O mutare foarte fină, după cum se va vedea mai tîrziu) **33...Ng5—d8** (Negrul caută să împiedice marşul pionului a) **34.c3—c4 Rf7—e8 35.Rd3—e4 Re8—d7 36.Nh2—e5!** (Albul a cîştigat acum, datorită mutării 33.Nh2, un tempo foarte important) **36...Nd8—c7 37.Ta1—g1!** (Mutarea aceasta foarte puternică cred că a scăpat calculului adversarului meu. Finalul de turnuri este uşor cîştigat. Trebuie însă multă atenţie!) **37...Nc7:e5 38.Re4:e5 c6—c5!** (O ultimă încercare de salvare) **39. d4—d5! e6:d5 40.Tg1—g7+ Rd7—c6** (Forţat, altfel negrul pierde imediat) **41.c4:d5+ Rc6—b6 42.Tg7—g6+!** (Un şah intermediar foarte important, care îndepărtează regele negru) **42...Rc6—b7 43.Tg6—h6 Ta8:a4 44.f3—f4** (Finalul este cîştigat matematic de către alb) **44... c5—c4 45.Th6:h4 c4—c3 46. Th4—h2 Ta4—c4 47.Th2—c2 Rb7—c7 48.f4—f5 Rc7—d7 49. f5—f6** (Marşul celor doi pioni albi nu mai poate fi oprit) **49... Tc4—c8 50.f6—f7 Rd7—e7 51. d5—d6+ Re7:f7 52.d6—d7** şi negrul a cedat.

O partidă unitară, care mi-a făcut o deosebită plăcere, mai ales datorită modului sigur în care am reuşit să realizez avantajul în final (analiza de acasă a fost impecabilă . . .).

APĂRAREA CARO-KANN

Fl. Gheorghiu — V. Geet

Beverwijk, 1968

1.c2—c4 (Pînă în anul 1968 nu am jucat niciodată la prima mutare 1.c2—c4, care presupune un deosebit simţ poziţional. Încercată cu succes la Hastings, am reluat mutarea 1.c4 contra lui V. Geet, îndeosebi pe motive psihologice. Jucător periculos de atac, maestrul internaţional olandez, care are printre învinşii săi pe Cirici, Pomar şi alţi mari maeştri valoroşi, are o predilecţie pentru deschideri curioase, gen 1.e4 Cc6. La 1.c4, însă, mutări de genul 1...Cc6 ar fi foarte periculoase pentru negru) **1... Cg8—f6 2.Cb1—c3 c7—c6 3. e2—e4** (Albul a obţinut ceea ce a dorit. Negrul este silit acum, fie să joace o variantă ceva mai slabă din Indiana regelui după 3...e5 4.Cf3 d6 5.d4, fie să intre în complicaţiile Atacului Panov din Apărarea Caro-Kann) **3... d7—d5 4.e4:d5 c6:d5 5.d2—d4** (Aşadar Atacul Panov, nejucat de olandez niciodată, după cum chiar el a declarat după partidă!) **5...e7—e6 6.Cg1—f3 Cb8—c6!?** (O mutare îndoielnică. Mai bine este 6...Ne7) **7.c4—c5!** (Albul speculează imediat oca-

zia ivită) **7...Nf8—e7 8.Nf1—b5 0—0 9.0—0 Nc8—d7?** (După această a doua inexactitate, negrul este pierdut strategic. Trebuia jucat 9...Ce4) **10.Tf1—e1!** (Orice contrajoc al negrului este acum oprit) **10...Ta8—c8 11.Nc1—f4** (Teoria acestei variante dă poziția actuală a albului drept maximă!) **11...b7—b6** (În căutarea cu orice preț a unui contrajoc, negrul sacrifică o calitate) **12.Nb5—a6** (Albul acceptă provocarea. După consecventa continuare 12.N:c6 N:c6 13.b4 albul stă bine, dar negrul are mereu resursa Ce4) **12...b6:c5 13.Na6:c8 Nd7:c8 14. Ta1—c1!** (Centralizarea figurilor este totdeauna recomandabilă) **14...Dd8—a5 15.d4:c5 Ne7:c5 16.Nf4—g3!** (Din nou o mutare foarte puternică, care ia negrului orice speranță de atac. După 15...N:c5 se părea că negrul pierde imediat după 16. Ca4 sau 16.a3. Părerea aceasta era, însă, inexactă, deoarece la 16.Ca4 urma 16...Nb4! 17.T:c6 N:e1 urmat de Nd7 cu joc bun pentru negru, iar la 16.a3 putea urma o surpriză foarte neplăcută: 16...N:f2+ 17.R:f2 Db6 cu joc neclar...) **16...Nc8—b7 17.a2—a3 Cf6—e4!?** (Van Geet caută complicațiile cu orice preț) **18.b2—b4!** (Din nou albul acceptă provocarea la joc combinativ, cu toate că și după 18. C:e4 d:e4 19.T:e4 Td8 20.De1 lucrurile erau destul de clare) **18...Da5:a3** (Vezi diagrama).

19.b4:c5 Ce4:c3 20.Dd1—d3 d5—d4 21.Cf3:d4 Cc3—e2+ (Mai interesant ar fi fost, desigur, 21...C:d4 întinzînd albului o cursă. Desigur, nu mergea 22.D:d4 D:c1! nici 22.T:c3 din cauza 22...Ce2+! cu mat, sau recîștigarea calității. Din păcate, însă, pentru negru, după 21...C:d4 22.D:c3! albul cîștigă ușor) **22.Dd3:e2 Cc6:d4 23. De2—e3 Da3—a4 24.Te1—d1 Cd4—f5 25.De3—d2!?** (Vorbind sincer, în această poziție eu așteptam, din clipă în clipă, ca negrul să cedeze. De aceea și această mică inexactitate. Corect era, desigur, 25.Df4) **25... h7—h5 26.Dd2—f4!** (Mai bine mai tîrziu decît niciodată) **26... Da4—c6 27.f2—f3** (Se amenință prozaic mat la g2) **27...f7—f6 28.Df4—c7!** (Cea mai simplă cale spre victorie) **28...h5—h4 29.Td1—d7!** (Mult mai bine decît 29.D:c6 N:c6 și negrul mai poate spera) **29...Dc6:c7** (Pierde imediat. În criză de timp reci-

procă, singura şansă a negrului ar fi fost, totuşi, 29...h:g3 30. D:b7 g:h2+ 31.R:h2 Da4 şi albul mai are de făcut faţă cîtorva dificultăţi) **30.Td7:c7 Nb7:f3 31.Ng3—d6!** (O ultimă poantă, probabil neobservată de negru) **31...Cf5:d6** (Forţat, altfel se pierde nebunul din f3) **32.c5:d6 Nf3—g4 33.Tc7:a7** (Pionul „d" este mult prea puternic şi albul mai are în plus şi o calitate) **33...Nc4—f5 34. Tc1—c7 e6—e5 35.Tc7:g7+ Rg8—h8 36.Tg7—f7 Tf8—d8 37. Tf7:f6** şi negrul a cedat.

O partidă care arată clar pericolele necunoaşterii deschiderii!...

DESCHIDEREA ENGLEZĂ

M. Botvinnik Fl. Gheorghiu

Monte Carlo, 1968

1.c2—c4 Cg8—f6 2.Cg1—f3 (Prin această mutare Botvinnik îşi manifestă dorinţa de a intra într-un joc lung, de uzură. Spre un joc mai deschis duce 2.Cc3 sau 2.d4) **2...g7—g6 3. g2—g3 Nf8—g7 4.Nf1—g2 0—0 5.0—0 d7—d6** (Din precauţie am preferat să intru în Indiana regelui, deschidere pe care o cunosc foarte bine, atît cu albul cît şi cu negrul) **6. Cb1—c3 Cb8—c6 7.d2—d3** (Botvinnik preferă jocul poziţional, de durată. Normal este 7.d4 a6 etc.) **7...e7—e5** (Dar planul negrului este destul de simplu) **8.Ta1—b1 Cc6—d4!** (Contra manevrei b2—b4, mutarea aceasta, datorată fostului campion mondial Smîslov, reprezintă cel mai bun răspuns) **9.Cf3:d4** (Se poate încerca şi 9. Ce1) **9...e5:d4 10.Cc3—b5 Cf6—e8!?** (Era mai bine 10...Cg4 11. h3 c6! şi negrul are joc egal. Acum albul are un uşor avantaj) **11.e2—e3! d4:e3 12.Nc1:e3 a7—a6 13.Cb5—c3** (Interesantă ar fi fost continuarea 13.Ca7, ameninţînd nebunul din a7. Complicaţii neclare s-ar fi ivit, însă, după 13...T:a7 14.N:a7 b6 şi negrul are, cred, compensaţie suficientă pentru calitate) **13...Ce8—f6 14.h2—h3 c7—c6 15.Cc3—e2 Nc8—e6!?** (O mică greşeală. Jucînd direct 15...d5! negrul egala imediat...) **16. Dd1—d2 d3—d5 17.Ce2—d4! Ne6—c8!?** (Iniţial am vrut să joc 17...Dd7 18.C:e6 D:e6 cu joc aproximativ egal sau 17... d:c4 18.C:e6 f:e6 19.d:c4 D:d2 20.N:d2 cu un avantaj foarte mic pentru alb. Nu am vrut, însă, să las avantajul perechii de nebuni în mîna unui virtuos al finalului ca Botvinnik) **18. b2—b4 Tf8—e8!** (Negrul ameninţă acum 19...d:c4 şi Ce4 cu contrajoc suficient) **19.c4—c5!** (După aceasta, avantajul albului este destul de clar. Cel mai mai neplăcut este faptul că negrului îi lipseşte manevra egalizatoare Cf6—e8—c7—e6) **19... Cf6—d7** (Încearcă realizarea manevrei susmenţionate în altă formă) **20.Tf1—e1 Cd7—f8**

(Foarte interesantă ar fi fost continuarea 20.f4!? Cf8 21.f5 De7! 22.Tfe1 D:e3+!! 23.T:e3 N:d4 24.Tae1 N:f5 cu joc extrem de complicat și contrașanse pentru negru) **21.Cd4—f3** (Cel mai bine era probabil 21. Ng5 T:e1+ 22.T:e1 Nf6 23. N:f6 D:f6 24.Cf3 cu avantaj minimal pentru alb) **21...Cf8—e6** (Amenință d5—d4 cu joc bun) **22.d3—d4** (Acesta este un prim succes pentru negru. Efectuînd înaintarea d3—d4 albul a renunțat la un important cîmp de manevră pentru figuri) **22... b7—b5!** (Negrul trece la acțiune pe flancul damei) **23. c5:b6 Dd8:b6 24.Te1—c1 Nc8—d7 25.Cf3—e5** (Caracteristic pentru stilul de joc al lui Botvinnik, care caută să profite acum de slăbiciunea pionilor negri de pe flancul damei. Vezi diagrama).

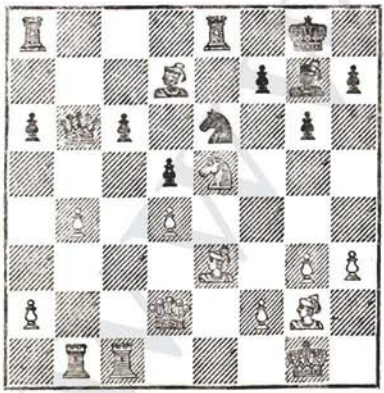

25...Ng7:e5! (Probabil că fostul campion mondial a subapreciat forța acestei mutări) **26. d4:e5 d5—d4! 27.Ne3—h6 a6—a5!** (O mutare foarte puternică. Slab este acum 28.b:a5 D:a5 29.D:a5 T:a5 30.N:c6 N:c6 31.T:c6 T:a2 cu un ușor avantaj pentru negru, sau 28.b5 c:b5! 29.N:a8 T:a8 și albul ar fi avut mari neplăceri pe diagonala a8—h1) **28.a2—a3 a5:b4 29. a3:b4 Db6—b5 30.Tc1—c1** (Botvinnik joacă foarte prudent. Riscant era 30.f4 Ta3 31. Rh2 Tec8 cu șanse bune pentru negru) **30...Ta8—a3 31.Ng2—f1 Db5—d5 32.Nf1—g2 Dd5—b5** (O propunere tacită de remiză...) **33.Dd2—b2 Ta3—a4! 34.Ng2—f1** (După aceasta negrul stă mai bine și albul va trebui să joace foarte corect pentru a obține egalitatea) **34... Db5—d5 35.Db2—b3 Dd5:b3 36.Tb1:b3 Te8—b8 37.Te1—b1 Ce6—c7!** (Cedează importantul cîmp d5 nebunului) **38.Nh6—d2 Nd7—e6 39.Tb3—b2 Ne6—d5 40.Nf1—g2 Nd5:g2 41.Rg1:g2 Cc7—e6!** Aici partida s-a întrerupt dar la analiza de acasă amîndoi adversarii au observat varianta 42.g4! g5 43.h4! h6 44.h:g5 h:g5 45.Rf3 f6! 46.Re4 cu joc complet egal. De aceea: **remiză.**

Astfel, prima mea întîlnire (spre regret, și singura) cu unul dintre cei mai mari jucători ai tuturor timpurilor s-a încheiat la egalitate, după o luptă grea, în care nu au lipsit greșelile, dar nici momentele frumoase de adevărată artă șahistă.

APĂRAREA SICILIANĂ

Fl. Gheorghiu — G. Forintos

Monte Carlo, 1968

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 Cb8—c6 3.d2—d4 c5:d4 4.Cf3:d4 Dd8—b6!? (Mutarea aceasta agresivă, preferată, se pare, de maeştrii unguri — vezi partida Gheorghiu—Portisch, Bucureşti, 1963 — se întîlneşte destul de rar în practica marilor turnee) **5.Cd4—b3 Cg8—f6 6.Cb1—c3 e7—e6 7.Nc1—e3 Db6—c7** (Desigur, nu e bine 7...Db4 8.a3 şi negrul stă foarte rău) **8.Nf1—d3** (Albul a intrat cu cîştig de tempo într-o variantă bună a sistemului Scheveningen) **8... Nf8—b4!?** (Mutarea aceasta atrăgătoare nu este şi cea mai bună; mai prudent era 8...Ne7) **9.0—0 0—0?** (Este incredibil, dar după această mutare normală, cred că negrul era deja pierdut. Trebuia jucat 9...N:c3 10.b:c3 0—0 11.f4, cu joc ceva mai bun pentru alb) **10.Cc3—b5!** (Foarte bună această manevră a calului alb. Deodată, pe neaşteptate, nebunul din b4 nu mai are nici un rost) **10... Dc7—b8** (Forintos joacă în spiritul sistemului Paulsen, dar pînă la sfîrşitul partidei, dama neagră nu-şi va mai părăsi poziţia dezagreabilă din b8) **11. f2—f4 a7—a6 12.Cb5—d4!** (Aceasta este poanta mutării 10.Cb5) **12...Cc6:d4 13.Ne3:d4 Nb4—e7** (În sfîrşit, negrul şi-a reamintit — de nevoie — planul just de joc. Este însă, prea tîrziu: atacul albului se va dovedi irezistibil) **14.e4—e5! Cf6—e8** (Singura posibilitate) **15. Dd1—h5!** (Ameninţarea aceasta brutală de mat răstoarnă toate planurile negrului) **15...g7—g6** (Desigur, nu era bine 15...h6 16.f5! şi poziţia negrului devenea de neapărat) **16.Dh5—h6!** (Deodată se ameninţă în mod decisiv manevra Tf1—f3—h3 cu mat imparabil) **16...f7—f5** (Bună sau rea, continuarea asta este forţată şi unică) **17.e5:f6 Ne7:f6 18.f4—f5!** (După partidă, Forintos, care la data disputării turneului era campionul Ungariei, a declarat că nu a văzut această mutare! Efectul ei, în condiţiile imobilităţii complete a flancului damei negre este distrugător. Vezi diagrama).

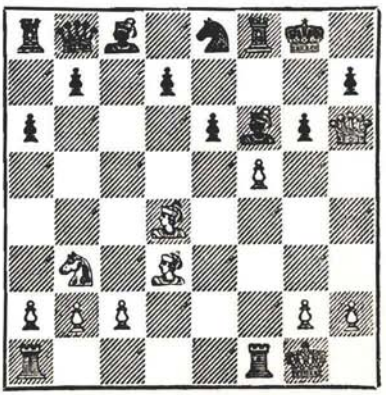

18...g6:f5 19.Tf1:f5! (S-a spus, după partidă, că negrul ar fi putut juca mai bine, adică: 18... N:d4+ 19.C:d4 De5, cu contra-

joc. Dar după 20.f:g6, negrul putea ceda liniştit, întrucît continuarea 20...D:d4+ 21.Rh1 T:f1+ 22.T:f1 Dg7 23.g:h7+ ducea numai la premiu de frumuseţe!) **19...Nf6:d4+ 20.Cb3:d4 e6:f5** (Din păcate, pentru el, negrul nu are de ales) **21. Nd3—c4+! d7—d5!** (Relativ cel mai bine, deoarece degajează nebunul din c8) **22. Nc4:d5+ Tf8—f7 23.Ta1—e1!** (Ultima resursă a albului este aruncată în atac) **23...Ce8—g7 24.Te1—e7 Nc8—e6** (O încercare disperată de salvare) **25. Nd5:e6 Cg7:e6 26.Dh6:e6 Db8—f8 27.Cd4:f5!** (O încheiere frumoasă şi simplă a atacului alb) **27...Ta8—d8** (Negrul îşi încearcă ultima şansă: la 28. T:f7!? Td1+! 29.Rf2 D:f7 după care ar mai avea încă speranţe de salvare) **28.De6:f7+** şi din cauza pierderii unei figuri, după 28...D:f7 29.Ch6+ şi 30. C:f7, negrul a cedat.

Un model clasic de atac asupra flancului regelui advers, slăbit, şi — totodată — cea mai bună partidă a mea din turneul de la Monte Carlo.

APĂRAREA SICILIANĂ

R. Wade — Fl. Gheorghiu

Vinkovci, 1968

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 d7—d6 3.d2—d4 c5:d4 4.Cf3:d4 Cg8—f6 5.Cb1—c3 a7—a6 6. Nc1—g5 Cb8—c6!? (O mică surpriză pentru reputatul meu adversar, coautor, la ora actuală, în Anglia a unei lucrări teoretice asupra variantei Najdorf-Opocensky. Prin ultima sa mutare negrul evită orice inovaţie a albului în superanalizatul sistem 6...e6 7.f4 Ne7 8. Df3 Dc7 9.0—0—0 Cbd7 10.g4 b5 etc. şi aduce partida pe făgaşul mai puţin bătătorit al acestei variante din Atacul Richter-Rauzer) **7.Dd1—d2 Nc8—d7 8.f2—f3** (Albul joacă şi el original. De obicei se continuă cu 8.0—0—0, 8.N:f6 sau 8.f4) **8...e7—e6 9.Ng5—e3** (Acum, ideea adversarului meu a devenit clară: el urmăreşte atacul de flanc g2—g4—g5 etc.) **9...Nf8—e7 10.g2—g4 Cc6:d4! 11.Ne3:d4 Nd7—c6!** (Poziţia negrului este excelentă; nu merge acum 12.g5 Cd7 13.N:g7 Tg8 cu joc superior pentru negru) **12.0—0—0 0—0 13.Nf1—d3 b7—b5 14.g4—g5 Cf6—d7** (O poziţie tipică pentru Apărarea Siciliană: adversarii atacă, fiecare, pe alt flanc. În astfel de situaţii cîştigă deobicei cel ce sosește primul!) **15.Th1—g1 Cd7—c5 16.Rc1—b1 b5—b4!** (Odată cu aceasta, iniţiativa negrului ia forme concrete) **17. Cc3—e2 Cc5:d3 18.c2:d3 e6—e5 19.Nd4—e3 d6—d5!** (Negrul a obţinut, dacă se poate spune aşa, o Siciliană perfectă. El are perechea de nebuni, atac poziţional periculos realizînd şi înaintarea tematică d6—d5) **20. Td1—c1?** (O mică greşeală,

după care albul va avea multe greutăţi. Relativ mai bine era 20.h4) **20...Nc6—b5!** (Deodată negrul ameninţă decisiv **21...** d:e4) **21.Tg1—d1** (Sacrificînd pentru moment un pion, albul încearcă să obţină contraşanse complicînd la maximum jocul) **21...d5—d4 22.Ne3—f2 Ne7:g5 23.f3—f4 e5:f4** (Din păcate, după 23...Nh6 24.D:b4 sau 23... Ne7 24.f:e5 Ng5 25.Cf4 situaţia nu este prea clară) **24.Ce2:d4 f4—f3! 25.Nf2—e3 Dd8:d4!** (Poanta întregului joc negru. Nu este bine acum 26.N:d4 N:d2 27.T:d2 Tfd8 şi albul pierde cel puţin şi pionul d3) **26. Ne3:g5 Ta8—d8!** (Puteam juca, desigur, 26...Tac8 27.Ne3 T:c1+ 28.R:c1 Tc8+ 29.Rb1 etc., însă nu m-am putut abţine de la acest sacrificiu de calitate corect şi foarte interesant. El este, desigur, justificat prin poziţia excelentă a damei negre la d4, a pionului f3 şi a nebunului din b5 ca şi de poziţia incomodă a pieselor adverse. Vezi diagrama).

27.Ng5:d8 Tf8:d8 28.Rb1—a1! (Regele alb se grăbeşte să iasă din zona primejdioasă) **28... f7—f5!** (Nu mergea, spre regretul meu, imediat 28...N:d3 29.D:d3! D:d3 30.T:d3 T:d3 31. Tc8 mat!) **29.Dd2—g5!?** (În locul maestrului englez eu aş fi ales continuarea 29.e5! care ducea la un joc foarte neclar, cu şanse de ambele părţi; Wade are, însă, o idee interesantă bazată pe atacul combinat al damei din g5 şi a turnului pe linia a 7-a) **29...f5:e4 30.Tc1—c7 Td8—f8** (Se ameninţa deja neplăcut 31.T:g7+ şi 32.D:d8) **31. Td1—g1 g7—g6 32.Tg1—c1 f3—f2! 33.Dg5—e7** (Brusc albul ameninţă mat într-o mutare) **33...Nb5—d7!!** (Singura apărare a negrului este, totuşi, suficientă pentru cîştig) **34.Tc7:d7 Dd4:d7 35.De7:d7 f2—f1D** (Prin pseudosacrificiul său de damă, negrul a scăpat de mat şi a trecut el la atac) **36.Dd7—e6+ Rg8—g7 37.De6—e7+ Tf8—f7 38.Tc1:f1** (Observînd că nu sînt şanse de şah etern, albul se resemnează să intre într-un final de turnuri cu şanse minime de salvare) **38... Tf7:e7 39.Tf1—e1 Rg7—f6!** (Cîştiga, desigur, şi 39...e3 40. Rb1 Rf6, însă această continuare este mai estetică) **40. d3:e4 Rf6—e5 41.Ra1—b1 Te7—c7!** (Cu aceasta, partida este decisă: albul joacă în reali-

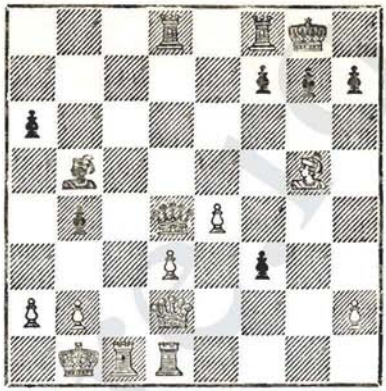

tate cu o piesă în minus) **42. Te1—e3 Re5—f4! 43.Te3—e1 Tc7—c5 44.Te1—e2 a7—a5 45. Te2—e1 g6—g5** şi convingîndu-se că împotriva înaintării pionilor „g" şi „h" nu există apărare, albul a cedat.

Frumuseţea partidei constă în primul rînd în legătura ce există între poziţia tulbure de joc de mijloc cu ameninţările reciproce de mat şi acest final simplu, tematic.

PARTIDA SPANIOLĂ

R. Fischer — Fl. Gheorghiu

Vinkovci, 1968

1.e2—e4 e7—e5 (Avînd în vedere că în multe din partidele sale, Fischer a făurit teoria, atît cu albul, cît şi cu negrul, în Apărarea Siciliană, m-am gîndit că era mai prudent să nu folosesc deschiderea mea preferată...) **2.Cg1—f3 Cb8—c6 3.Nf1—b5 a7—a6 4. Nb5—a4** (Convins probabil, că eu pregătisem vreo întărire a jocului pentru negru, marele maestru american renunţă de data aceasta la mutarea 4.N:c6, care i-a adus cîteva victorii strălucite, la Portisch, Unzicker, Jimenez şi alţii) **4...Cg8—f6 5. 0—0 Nf8—e7 6.Tf1—e1 b7—b5 7.Na4—b3 d7—d6 8.c2—c3 0—0 9.h2—h3 h7—h6 10.d2—d4 Tf8—e8** (Aşadar, negrul a ales varianta Smîslov din Spaniolă, un sistem solid, care şi-a dovedit viabilitatea în numeroase întîlniri grele) **11.Cb1—d2 Ne7—f8 12.Cd2—f1 Nc8—d7** (O altă idee este 12...Nb7, practicată cu destul succes de Gligorici şi Reshevsky) **13.Cf1—g3 Cc6—a5 14.Nb3—c2 c7—c5 15. b2—b3!** (Continuarea aceasta, considerată cea mai bună contra sistemului adoptat de negru, a fost introdusă în practică chiar de Fischer şi a fost încercată de el în numeroase partide, printre care şi cea cu Spasski, Havana, 1966) **15... Ca5—c6 16.Nc1—e3!?** (Se pare că această mutare, recomandată de teorie nu este cea mai bună. Dar şi după 16.d5 Ce7 17.Dd2 Cg6, avantajul albului, dacă există, este foarte mic) **16... c5:d4 17.c3:d4 e5:d4!** (Poanta jocului negru; după 17...Cb4!? 18.Nb1 a5 19.a3 albul a obţinut avantaj şi a cîştigat în partida Fischer—Reshevsky, Soussa, 1967) **18.Ne3—c1!?** (Ce altceva putea juca albul? La 18.C:d4 urma 18...d5! şi negrul stă excelent, iar 18.N:d4 este puţin recomandabil, fiindcă cedează perechea de nebuni) **18... Cc6—b4!?** (Furat de idei combinative, negrul nu joacă cea mai tare continuare, 18...Dc7! la care putea urma 19.Nb2 d5 20.Tc1! Nd6! cu joc foarte interesant) **19.Nc1—b2 d6—d5 20. e4—e5 Cb4:c2 21.Dd1:c2 Cf6—e4 22.Cg3:e4 Nd7—f5!** (Aceasta a fost poziţia avută în vedere de negru atunci cînd a jucat 18...Cb4. Se schimbă în mod

forțat aproape toate figurile, inclusiv damele, deci, aparent, posibilitățile de atac ale albului vor fi nule. Vezi diagrama).

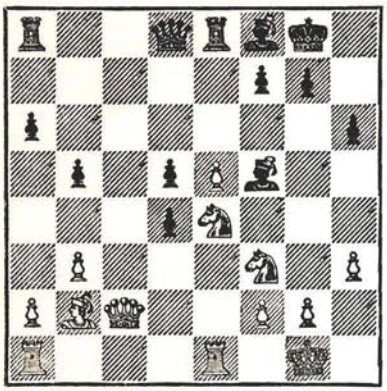

23.Ce4—f6+! Dd8:f6 (Un pseudosacrificiu forțat de damă) **24.e5:f6 Nf5:c2 25.f6:g7 Nf8:g7 26.Nb2:d4** (Se pare că albul are, totuși, avantaj, dar lucrurile nu stau chiar așa) **26... Te8:e1+ 27.Ta1:e1 Nc2—e4!** (Restrînge posibilitățile de acțiune ale turnului alb) **28. Nd4:g7 Rg8:g7 29.Cf3—d4 Ta8—c8!** (Odată cu ocuparea acestei coloane turnul negru va avea un rol activ în desfășurarea evenimentelor, iar poziția poate fi considerată egală) **30. f2—f3 Ne4—g6 31.Te1—e5!** (Singura posibilitate de-a juca la cîștig. La mutarea normală 31.Rf2 urma 31...Rf6 și negrul stă foarte bine) **31...Tc8—c1+ 32.Rg1—h2 Tc1—a1 33.Te5:d5 Ta1:a2 34.Rh2—g3! Rg7—f6!** (Cu tot materialul restrîns ce mai este încă în joc, orice inexactitate ar putea avea urmări grave. La mutarea tentantă 34...Tb2, urma 35.Td6 a5 36.Ta6 cu avantaj pentru alb, iar la 34...b4, albul putea juca, de asemenea, la cîștig după 35. Cc6!) **35.Rg3—f4!** (O idee interesantă: sacrificînd pionul g2 pentru cel din a6, albul încearcă să folosească poziția mai activă a pieselor sale) **35... Ta2:g2 36.Td5—d6+ Rf6—g7 37.Td6:a6 Tg2—h2 38.Rf4—g3 Th2—b2 39.Ta6—b6 Ng6—d3 40.Tb6—c6 Rg7—h7 41.h3—h4!** (În ciuda apărării foarte exacte a negrului, Fischer a rămas cu un mic avantaj și acum încearcă să dovedească superioritatea în final a unui cal bine postat față de nebun) **41... Nd3—f1 42.Rg3—f4 Nf1—d3 43.Tc6—c3 Nd3—f1 44.Tc3—c1 Nf1—d3** (Mutarea din plic) **45.Tc1—c3 Nd3—f1 46.Rf4—e3!** (Se pare că aici Fischer era destul de sigur de victorie, fiindcă nu se vede cum poate fi apărat pionul b) **46...Tb2—h2! 47.Tc3—c1 Nf1—h3 48.Cd4:b5 Nh3—e6!** (Prin această mutare simplă, negrul își recîștigă pionul și echilibrul material se restabilește) **49.Cb5—d4 Th2:h4 50.b3—b4 Th4—h2 51.b4—b5** (Abia acum albul observă că la mutarea normală 51.Tb1 negrul avea continuarea foarte bună 51...Na2!) **51...Th2—b2 52.Re3—f4 Tb2—b4! 53.Rf4—e5 h6—h5!** (A devenit clar că marele maestru american și-a su-

praestimat şansele în această poziţie, care la joc corect trebuie să fie remiză. Mai slab era, desigur, 53...Nc4 54.Rd6! N:b5 55.Rc5 şi albul cîştiga o calitate) **54.Tc3—c7 Rh7—g6 55.f3—f4 h5—h4** (Avînd cale liberă, pionul h înaintează cu abnegaţie şi curaj...) **56.Tc7—c1 h4—h3!** (Atunci cînd am efectuat această mutare, nu mi-am putut închipui că Bobby va încerca să joace la cîştig finalul teoretic de remiză care rezulta forţat: turn+cal contra turn! Altfel aş fi jucat desigur 56...Rh5, care menţinea intact echilibrul de forţe: turn+nebun+doi pioni contra turn+cal+doi pioni. Vezi diagrama).

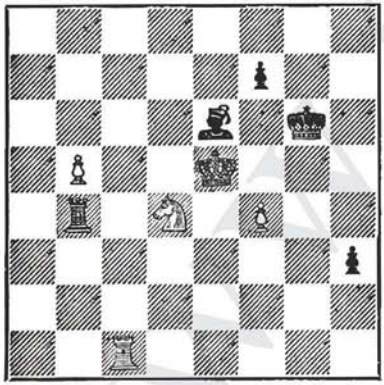

57.f4—f5+ Ne6:f5 58.Tc1—g1+ Rg6—h5 59.Cd4:f5 Tb4:b5+ 60.Re5—f4 Tb5—b4+ 61.Rf4—f3 h3—h2 62.Tg1—h1 Rh5—g5 63.Cf5—e3 Tb4—h4 64.Ce3—f1 Th4—f4+ 65.Rf3—e3 Tf4—h4 (Ar fi fost interesant de observat în acest moment reacţia marilor maeştri iugoslavi şi străini care asistau uluiţi la încercările albului de a lua pionii pe care negrul nici nu încerca să-i apere, finalul ducînd inevitabil la remiză!) **66.Cf1:h2 Rg5—f5 67.Th1—f1+ Rf5—e6 68.Ch2—f3 Th4—g4 69.Cf3—d4+ Re6—e7 70.Cd4—c6+ Re7—e6 71.Cc6—d8+ Re6—e7 72.Cd8:f7** (În sfîrşit, ultimul „bastion" inamic a dispărut) **72...Re7—e6 73.Cf7—d8+ Re6—e7 74.Cd8—c6+ Re7—e6 75. Cc6—d4+ Re6—e7 76.Re3—d3 Re7—d6 77.Tf1—f6+ Rd6—e5 78.Tf6—f5+ Re5—d6 79.Tf5—h5 Tg4—g1 80.Cd4—b5+ Rd6—e6 81.Cb5—c3 Tg1—g4 82. Cc3—e4 Tg4—g1 83.Ce4—c5+ Re6—f6.** Aici partida s-a întrerupt a doua oară, dar la reluare adversarii au căzut de acord asupra **remizei.** Raţiunea a învins dorinţa acerbă de revanşă care a animat tot jocul marelui maestru Fischer în această partidă! (Era prima noastră întîlnire după Olimpiada de la Havana, 1966).

APĂRAREA BENONI

Fl. Gheorghiu M. Matulovici

Skoplje, 1968

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 c7—c5 (Dintre marii maeştri contemporani, Matulovici este unul care a rămas credincios Apărării Benoni, pe care o joacă, dealtfel, foarte bine) **3. Cg1—f3** (Evită orice surprize

teoretice în varianta clasică 3. d5 e6 4.Cc3 e:d5 5.c:d5 d6 6.e4 g6 etc.) **3...c5:d4 4.Cf3:d4 Cb8—c6 5.Cb1—c3 Cc6:d4!?** (Cel mai bun sistem pentru negru este considerat acela care începe cu 5...e6. Totuși, după 6.g3! Nc5 7. Cb3 Ne7 8.Ng2 0—0 9.0—0 albul are un ușor avantaj. Ideea lui Matulovici este de a intra prin intervertire de mutări într-o variantă comodă a „Dragonului": 6.D:d4 g6 7.e4 d6 8. Ne2 Ng7 9.Ne3 0—0 10.Dd2 etc. . . .) **6.Dd1:d4 g7—g6 7. Nc1—g5! Nf8—g7 8.Cc3—d5!** (În numai cîteva mutări albul a dat jocului o turnură cu totul originală, lucru foarte rar în turneele moderne!) **8...0—0 9.Ng5:f6 e7:f6 10.Dd4—d2!** (Foarte exact. După 10.g3 Da5+ 11.b4 Da3! negrul are contrajoc periculos. Acum avantajul albului este destul de clar: calul său din d5 domină toată tabla și, în plus, structura pionilor negri este slăbită) **10...d7—d6 11.g2—g3 Nc8—e6 12.Nf1—g2 Ta8—c8 13.Dd2—b4!** (Din nou o mutare foarte bună: la 13.b3 putea urma 13...f5 14.Td1 b5! cu contrajoc puternic) **13... f6—f5 14.0—0 a7—a5! 15.Db4—b3** (Desigur, mai slab este 15. D:b7 Tb8 cu joc foarte bun pentru negru) **15...Tc8—c5!?** (Începutul unui plan interesant, dar îndoielnic) **16.Tf1—d1** (Albul își pune piesele în cele mai bune poziții) **16...Rg8—h8** (Pentru a evita un șah supărător la e7 în cazul unei manevre ca Dd8—c8. . .) **17.Ta1—c1 Tc5—c6** (După partidă s-a recomandat 17...Nd5, însă nici cu această continuare negrul nu izbutea să egaleze) **18.Db3:b7! Ne6:d5 19.Td1:d5! Tc6—b6 20.Db7—a7 Ng7:b2 21.c4—c5!** (După această lovitură tactică negrul este pierdut. Nu este bine 21... N:c1 22.c:b6 și albul cîștigă imediat. Vezi diagrama).

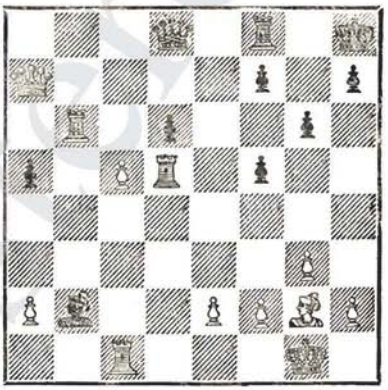

21...Tb6—c6 (Singura posibilitate) **22.Tc1—d1 Dd8—c7** (Schimbînd damele, negrul speră încă în prezența pe toată tabla a nebunilor de culori diferite) **23.Da7:c7 Tc6:c7 24. c5:d6 Tc7—d7 25.Td5—d2** (Sau 25.T:a5 Tfd8 26.T5d5 Na3, sau 26.Ta6 Ne5 și pionul d6 se pierde) **25...Nb2—f6 26.Ng2—c6 Td7—a7 27.a2—a4 Tf8—d8 28. Td2—d5 Rg8—g7** (Pînă aici albul a jucat excelent și poziția sa este ușor cîștigată. Din acest moment, însă, din cauza crizei

de timp reciproce, în jocul său vor apare greşelile) **29.g3—g4?** (După această „combinaţie" a trebuit să cîştig partida pentru... a doua oară. Mutarea 29.g4 este complet inexplicabilă şi reprezintă un caz tipic de „orbire şahistă"!) **29...f5:g4 30.e2—e4 Nf6—c3 31.e4—e5 h7—h5 32.Rg1—g2 Td8—c8 33. Nc6—b5 Nc3—b4 34.h2—h3 g4:h3+ 35.Rg2:h3 Ta7—a8 36. f2—f4 Tc8—c3+** (În mod normal, acum, partida ar trebui să se încheie la egalitate, cu toate că albul păstrează încă un avantaj sensibil) **37.Td1—d3 Tc3—c2 38.Td3—g3 Nb1—e1 39.Tg3—g2 Tc1—c3+ 40.Td5—d3 Ta8—c8 41.d6—d7!** (Mutarea din plic. La analiza de acasă a reieşit faptul că remiza sperată de negru este încă destul de departe) **41...Tc3:d3+ 42. Nb5:d3 Tc8—d8 43.Nd3—b5!** (Mutarea tentantă 43.e6!? nu duce, din păcate, la cîştig după 43...f:e6 44.T:g6+ Rf7 45.Th6! Re7! şi negrul se apără. La 43. e6 f:e6 44.N:e6 Rf6! avantajul albului este, de asemenea, prea mic pentru cîştig) **43...Rg7—f8!** (Se pare că aceasta este cea mai bună mutare. Se ameninţa foarte neplăcut 44.f5) **44.e5—e6! f7:e6 45.Tg2—e2!** (Mutarea aceasta a fost, se pare, subestimată de către adversarul meu) **45...Ne1—b4 46.Te2:e6 Rf8—f7 47.Te6—e4!** (Mai bine decît 47. Te8 Ne7! şi negrul are cîmpul de manevră e6) **47...Nb4—e7 48.Rh3—g3!** (Începutul manevrei cîştigătoare) **48...Ne7—f6 49.Rg3—f3 Nf6—e7 50.Te4—e2 Ne7—f6!?** (Negrul continuă să aştepte fără nici o grijă. Acum trebuia încercată mutarea 50... h4) **51.Rf3—e4 h5—h4 52. Re4—d5 h4—h3 53.Rd5—d6!** (Regele alb a ajuns pe cel mai bun cîmp după un marş forţat instructiv şi poziţia este din nou cîştigată pentru alb. Vezi diagrama).

53...Td8—h8 (Prea tîrziu) **54. Te2—e8!** (Mutarea decisivă) **54... Th8—h4** (În aceasta şi-a pus speranţele marele maestru iugoslav) **55.Nb5—c4+ Rf7—g7 56. Te8—e7+!** (Strategia albului a triumfat: se cîştigă acum o figură şi o dată cu ea şi partida) **56...Nf6:e7+ 57.Rd6:e7 Th4—h8 58.d7—d8D Th8:d8 59.Re7:d8 Rg7—f6 60.Nc4—d3** (Interzice regelui negru accesul la cîmpul f5) **60...h3—h2 61.Nd3—e4** şi negrul a cedat.

După 61...g5 62.f:g5+ R:g5 63.Rc7 poziția sa este fără speranțe.

O partidă de mare luptă, foarte interesantă prin deschiderea ei originală și prin finalul neașteptat de bogat în posibilități și tocmai de aceea foarte instructiv.

APĂRAREA ALEHIN

D. Janosevici Fl. Gheorghiu

Skoplje, 1968

1.e2—e4 Cg8—f6 2.e4—e5 Cf6—d5 3.d2—d4 d7—d6 4. Cg1—f3 (Mult timp s-a considerat că varianta celor 4 pioni este cea mai indicată armă contra Apărării Alehin, dar în ultimii ani moda s-a schimbat...) **4...g7—g6 5.Nf1—e2** (O continuare destul de modestă care nu poate da vreun avantaj albului. Continuarea tăioasă Cg5?! duce, însă, după 5...d:e5 6.d:e5 Ng7 7.Nc4 c6 8.Cc3 h6! 9.C:f7 R:f7 10.C:d5 c:d5 11. N:d5+ Re8 la un joc foarte complicat în care negrul stă bine, Stern—Berliner, Campionatul mondial prin corespondență, 1966—1968. S-a crezut un timp că jucînd 5.Nc4! albul obține avantaj, însă după 5... Cb6 6.Nb3 Ng7 7.Cg5 d5 8.0—0 0—0 9.Te1 Cc6! 10.c3 f6! 11. e:f6 e:f6 12.Ce6 N:e6 13.T:e6 Dd7 negrul a demonstrat convingător justețea punctului său de vedere, Parma—Fl. Gheorghiu, Skoplje, 1968) **5...Nf8—g7 6.c2—c4 Cd5—b6 7.e5:d6 c7:d6 8.0—0 0—0 9.Cb1—c3 Nc8—g4!** (Cea mai corectă ordine de mutări. În partida Ianosevici—Hort, jucată cîteva runde mai tîrziu, negrul a continuat cu 9...Cc6, însă după 10.h3! albul a împiedicat această manevră) **10.Nc1—e3 Cb8—c6 11.b2—b3 d6—d5!** (Pînă acum toate aceste mutări sînt binecunoscute și s-a demonstrat că negrul nu are probleme grele de rezolvat) **12. c4—c5 Cb6—c8 13.b3—b4 a7—a6!** (Ideea negrului este de a deschide coloana „a" în favoarea lui, după manevra adversă a2—a4 și b4—b5) **14.Ta1—b1 Ng4:f3 15.Ne2:f3 e7—e6 16. a2—a4 Cc8—e7** (Negrul dispune de manevra Ce7—f5, cu presiune dezagreabilă asupra punctului d4) **17.b4—b5 a6:b5 18.a4:b5 Cc6—a5** (Ideea negrului s-a realizat: coloana „a" a fost deschisă) **19.Ne3—g5!?** (Mutarea aceasta previne manevra Ce7—f5, dar albul va rămîne cu nebunul „rău") **19... h7—h6!** (Cel mai simplu) **20. Ng5:e7 Dd8:e7 21.Dd1—d3 De7—g5!** (Spre regretul adversarului, nu am căzut în cursa 21...Cc4? 22.N:d5! e:d5 23.C:d5 și albul cîștigă) **22.Tb1—b4** (Sau 22.g3 Cc4 23.h4 Dd2! cu joc superior pentru negru) **22...Ca5—c4** (Îl invită pe adversar la sacrificiul de calitate ce urmează și care, în fond, reprezintă singura contrașansă practică a albului. Vezi diagrama).

23.Tb4:c4 d5:c4 24.Dd3:c4 Ta8—d8! (Prin atacul asupra pionului d4 negrul cîştigă un tempo foarte important) **25. Tf1—d1** (Nu merge, desigur, 25.N:b7 T:d4 urmat de D:c5 cu cîştig uşor pentru negru) **25... Dg5—f4!** (Pionul b7 este intangibil: 26.N:b7 N:d4 cu ameninţări imparabile) **26.Cc3—e2! Df4—b8!** (Partea aceasta a partidei este foarte instructivă. Prin mici ameninţări tactice, negrul s-a regrupat, apărîndu-şi, totodată, singura slăbiciune) **27.b5—b6** (Nu se vede altceva mai bun) **27...Td8—d7** (A început asaltul pionului d4) **28.g2—g3 Tf8—d8 29.Rg1—g2?** (Albul nu-şi dă seama de primejdie şi-şi permite mutări „normale". Cu orice risc trebuia continuat 29.Da4, cu toate că după 29...Dc8, ameninţarea 30...e5, negrul păstra bune şanse de cîştig) **29...Db8—a8!** (Manevra Db8—a8—a5 care centralizează dama neagră, decide destul de repede partida) **30.h2—h4 Da8—a5 31.d4—d5!?** (Pe această mutare s-a bazat marele maestru iugoslav. Se pare că albul nu stă chiar atît de rău, dar...) **31...Ng7—f8!** (Manevra aceasta ascunsă de apărare a scăpat albului) **32. d5—d6** (Ce altceva putea juca albul?) **32...Td8—c8** (Pionii albi au devenit brusc foarte slabi) **33.c5—c6** (Ultima încercare, care va fi repede neutralizată de negru) **33...Da5:b6!** (Aici albul putea ceda fără regrete...) **34.Ce2—f4!** (Marele maestru iugoslav speră încă într-un sacrificiu la e6?!) **34...Tc8:c6!** (Negrul propune varianta 35. N:c6 D:c6 36.D:c6 b:c6 în care albul ar rămîne imediat cu doi pioni în minus şi un final deznădăjduit) **35.Dc4—e4 Tc6:d6** (Ultima parte a partidei a fost comică: pionii albi s-au volatilizat în numai trei mutări) **36. Td1—b1 Db6—d4 37.De4—e2 Td6—b6** şi albul a cedat.

MARI TURNEE PENTRU CULORILE ŢĂRII

Ultimele luni ale anului 1968 au reprezentat pentru mine o perioadă prelungită de înfruntări la masa cu 64 de pătrate şi în afara ei. Octombrie a însemnat Olimpiada de la Lugano, cea de-a 4-a competiţie supremă a şahului mondial, la care eu luam parte cu echipa României. Organizată într-un cadru natural încîntător, avînd privilegiul unor zile extrem de frumoase pentru octombrie, chiar în Elveţia, zile în care şahişti din toate colţurile globului au admirat albastrul lacului şi piscurile înzăpezite ale munţilor Bre şi S. Salvatore ce străjuiesc Lugano, această Olimpiadă reprezintă pentru mine campionatul mondial pe echipe pe care l-am terminat neînvins (alături de Nisa, 1974 şi Buenos Aires, 1978). Este adevărat că la Lugano am făcut cam multe remize, am jucat parcă mai precaut ca de obicei, am obţinut numai 3 victorii (una foarte preţioasă în finală cu Gligorici), dar, fără falsă modestie, faptul de a nu fi fost învins de nimeni la masa I, într-o întrecere cu cei mai puternici şahişti ai lumii (cu excepţia lui Fischer) reprezintă o performanţă! Din păcate, reuşita deplină a Olimpiadei a fost puţin umbrită de plecarea de la Lugano înaintea primei runde a lui Fischer, care a declarat presei că nu poate accepta condiţiile de joc (sală mică, cu mult fum, lumină insuficientă) oferite de organizatorii turneului. După cum se vede pretenţiile justificate ale lui Fischer de la Reykjavik au avut precedente serioase!

Echipa ţării noastre a avut o comportare bună, în general, dar două înfrîngeri grele în meciurile cu Ungaria şi Bulgaria ne-au fixat în final la mijlocul clasamentului.

Palma de Mallorca a găzduit în luna decembrie cel mai puternic turneu internaţional al anului 1968, concursul reunind zece mari maeştri şi şase maeş-

tri internaționali. Pentru mine acesta a fost primul dintre concursurile mari la care am luat parte ca invitat al Federației spaniole, într-o companie foarte selectă, ce număra printre alții pe Spasski, Petrosian, Korcinoi, Larsen, Gligorici, Benko, Ivkov... Încurajat de succesul personal de la Lugano, am căutat să aplic și aici aceeași tactică de concurs, dar nu am reușit. Ceea ce este însă sigur e faptul că am trecut pe lîngă o performanță foarte înaltă, ratînd multe situații favorabile. Momentul crucial al concursului l-a reprezentat partida cu Korcinoi, pe care am pierdut-o în criză de timp, avînd poziție absolut cîștigată. După aceasta Korcinoi a cîștigat concursul înaintea lui Larsen și Spasski, iar eu am terminat turneul la mijlocul clasamentului, neputînd uita pînă la sfîrșit marea ocazie ratată. (Sînt sigur că, citind aceste rînduri, Ilie Năstase m-ar înțelege perfect.) Rezultatul în sine era criticabil, dar calitatea partidelor în nici un caz. Am jucat la Palma un șah de valoare, cu idei tactice interesante și cu unele inovații instructive. Pentru că șahul în general nu se bucură încă la noi de popularitatea altor sporturi, pot spune că Palma reprezenta pentru mine un fel de prim... Roland Garros la care luam parte! Din păcate acest lucru nu a fost înțeles atunci de toată lumea și faptul că am preferat Palma (avînd deplinul acord al federației) campionatului României, după ce ieșisem campion al țării de patru ori consecutiv, a fost criticat cu asprime de unii comentatori sportivi.

Primul concurs al anului 1969 a reprezentat pentru mine unul din cele mai reușite turnee din activitate. Fiind invitat să joc în open-ul Filipinelor, devenit tradițional după ce în primele două ediții participaseră Fischer și Gligorici, am reușit un rezultat absolut: 11 victorii din tot atîtea posibile, întrecîndu-l pe cel de al doilea clasat cu 3,5 puncte... Desigur, despre acest turneu s-ar putea povesti multe lucruri frumoase, dar evenimentele șahiste s-ar putea rezuma, cred, în două titluri apărute în marile cotidiene „Times" și „Manila Guardian": „Fantasticul marș spre victorie" și „Recordul lui Bobby spulberat" (în ediția precedentă Fischer realizase 10,5 din 11 puncte). În mod normal, pentru orice european Filipinele au un farmec deosebit datorită exotismului acestei țări îndepărtate. Avînd ocazia să vorbesc cu un bătrîn poet filipinez, acesta mi-a povestit modul în care a luat naștere arhipelagul, poveste ce vine din negura timpurilor. Vechile legende spun că o frumoasă zeiță, jucîndu-se într-o zi, a aruncat

o mînă de diamante în apele albastre şi acolo unde au căzut diamantele au crescut din ape insulele verzi înşirate în Pacific şi cunoscute azi sub numele de Filipine. O ţară a contrastelor, aflată multă vreme sub dominaţie spaniolă, cu o istorie zbuciumată, Filipinele de azi sînt o ţară în plină dezvoltare, dornică să aibă relaţii bune cu toate ţările lumii. Pentru mine, ca sportiv, concluzia importantă cu care m-am întors din ţara celor 7000 de insule era că şahul, puternic sprijinit, este pe cale să devină în Filipine un sport naţional, alături de baschet (nu de fotbal). Dealtfel, organizarea în 1973 a primului mare turneu internaţional la Manila, cu 9 mari maeştri (cel mai puternic disputat vreodată în Asia), a arătat că pentru şah se pot face lucruri care pot părea de domeniul fantasticului: organizarea turneului într-un uriaş Coliseum de 25 000 de locuri şi televizarea integrală a fiecărei runde!

Monte Carlo a reunit în aprilie opt mari maeştri şi trei maeştri internaţionali. Mă întîlneam din nou în turneul principal cu Smîslov, Portisch, Bronştein, Hort, Benkö şi alte stele ale şahului mondial şi eram decis să repet pe cît posibil isprava de la Manila! Am început foarte tare şi după patru runde eram pe primul loc. În acest moment însă l-am întîlnit pe Portisch, am obţinut avantaj clar şi, în mare criză de timp, am refuzat propunerea lui de remiză. Am făcut imediat o greşeală gravă (efectul psihologic) şi am intrat în dezavantaj. În ciuda unei rezistenţe înverşunate — partida a durat 18 ore — a trebuit să mă recunosc, în cele din urmă, învins. Pînă la sfîrşit, cu toate eforturile mele, nu am ocupat decît locul 5, înaintea lui Bronştein şi Benkö (obiectiv vorbind, un rezultat foarte bun în asemenea turneu, dar care mi-a provocat o vie dezamăgire).

Anul 1969 era însă şi anul zonalelor pentru campionatul mondial. Căutînd să asigure o reprezentare cît mai onorabilă în aceste turnee oficiale de prestigiu, federaţia a decis ca cei trei absenţi ai finalei '68 (subsemnatul, Ciocâltea şi Ghiţescu) să ia parte la un turneu de baraj alături de primii doi clasaţi ai acestei finale (O. Troianescu şi E. Ungureanu) şi de D. Drimer. „Barajul ilegal", cum a fost denumit în acele zile miniturneul nostru, a dat cîştig de cauză lui Drimer şi mie, în timp ce laureaţii finalei, Troianescu şi Ungureanu ocupau ultimele două locuri!

În capitala Greciei s-a desfăşurat în octombrie cel mai puternic zonal european şi, probabil, unul dintre cele mai echilibrate din ultimele ediţii. Alături de mari maeştri repu-

tați ca Hort, Matulovici, Olafsson și subsemnatul, se aflau la Atena o serie de outsideri foarte periculoși ca Hübner, Csom, Jansa, Spiridonov, Forintos și alții. Doream victoria în acest zonal mai mult decît orice în acele zile! Și pot spune că am jucat excelent, aproape fără greșeală. Aproape, fiindcă într-o partidă decisivă cu Hort i-am permis să se salveze incredibil prin mutări unice. În orice mare turneu 12 puncte din 17 (7 victorii, 10 remize, neînvins) sînt absolut suficiente pentru primul loc. La Atena, însă, printr-un joc stupid al rezultatelor, ce a provocat apoi destule discuții, rezultatul meu a fost suficient doar pentru... locul IV, și se calificau numai primii trei. Acum, totul trebuie luat de la capăt, peste alți trei ani!

INDIANA REGELUI

Fl. Gheorghiu S. Gligorici

Olimpiada de la Lugano, 1968

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 3.Cb1—c3 Nf8—g7 4. e2—e4 d7—d6 5.f2—f3 0—0 6. Nc1—e3 e7—e5 7.d4—d5 Cf6—h5 (Interesant de arătat este faptul că Gligorici a întrebuințat această variantă contra mea la Olimpiada de la Havana, 1966. Acolo deschiderea s-a încheiat printr-un dezastru și albul a cîștigat ușor. Acum, probabil, marele maestru iugoslav a încercat reabilitarea variantei compromise) **8.Dd1—d2 f7—f5 9.0—0—0 Cb8—d7 10. Nf1—d3 Cd7—f6 11.Cg1—e2** (Aceasta este o mică diferență față de partida citată mai sus. Acolo am continuat cu 11.e:f5 și după 11...e:f5? 12.Cge2 Dd7 13. g4! albul a avut avantaj decisiv. Corect ar fi fost 11...g:f5 12. Cge2 Rh8 13.h3! f4 14.Nf2 Nd7 15.Rb1 cu avantaj pentru alb, Fl. Gheorghiu—Minici, București, 1966. Am vrut să verific, însă, în această partidă, varianta principală a întregului sistem, cea în care negrului îi este permisă mutarea f:e4) **11... f5:e4 12.Cc3:e4! Cf6:e4 13. Nd3:e4 Ch5—f6 14.Ne4—c2!** (Prin această mutare simplă și logică albul păstrează un avantaj clar: stăpînirea definitivă a cîmpului e4) **14...Nc8—f5 15. Ce2—g3!** (Din nou foarte bine jucat. Negrul trebuie să renunțe la perechea de nebuni sau să accepte dezavantajul nebunului închis la g7) **15... Nf5:c2 16.Dd2:c2 c7—c5!?** (Pînă aici, la o masă alăturată, în partida Reshevsky—Najdorf, cei doi adversari copiaseră întocmai mutările noastre!! În acest moment marele maestru argentinian, care începuse să fie neliniștit de viteza cu care atît eu cît și Reshevsky făceam mutările, a schimbat cursul partidei jucînd 16...De8. După 17.Ng5 însă albul a stat excelent și a cîștigat destul de ușor.

Mutarea lui Gligorici este ceva mai bună fiindcă încearcă un contrajoc pe flancul damei) **17. d5:c6! b7:c6 18.h2—h4!** (Mutarea cea mai bună, dar nu singura în această poziție. Se putea juca și 18.Nc5!? fiindcă la 18...Da5 urma 19.N:d6 D:a2 20. N:f8 N:f8 21.Rd2! și albul cîștigă. La 18...Ce8 putea urma 19.Ce4 Da5 20.Na3! și albul stă excelent) **18...Dd8—a5!** (Caută imediat contrajoc pe flancul damei) **19.Rc1—b1 e5—e4!** (O mutare excelentă care dă viață nebunului din g7 în cazul acceptării sacrificiului: 20.C:e4 C:e4 21.D:e4 Te8 sau 21.f:e4 Tab8 cu poziție acceptabilă pentru negru) **20.h4—h5!** (Atacul alb merge înainte) **20... Da5—e5!?** (Ideea întregii scheme de contraatac gîndită de negru cînd a jucat 16...c5 va fi răsturnată ușor pe cale combinativă) **21.Cg3:e4! Cf6:e4 22. Ne3—d4!** (Mutarea aceasta intermediară a scăpat, cred, calculelor adversarului meu. Acum negrul pierde forțat. Vezi diagrama).

22...De5—e7 23.Nd4:g7 Rg8:g7 24.h5—h6+! (O altă poantă tactică, ce asigură albului cîmpul g7) **24...Rg7—f7 25.Th1—e1!** (Prin aceasta albul evită schimbul damelor) **25...Tf8—e8 26. Te1:e4 De7—f6 27.Dc2—a4!** (Acum albul mai cîștigă un pion și poziția negrului devine deznădăjduită) **27...Te8:e4 28.f3:e4 Ta8—c8 29.Da4:a7+ Df6—e7**

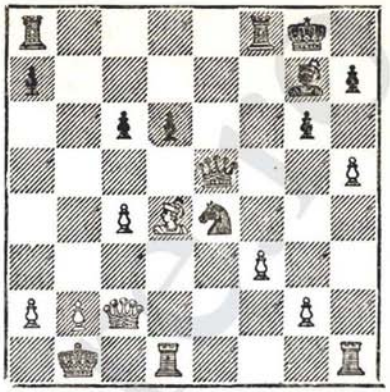

30.Da7—d4 (Amenință șahul la g7) **30...Tc8—e8 31.Td1—f1+** (Cîștiga imediat 31.c5! d:c5 32. Dc4+ De6 33.Td7+ etc.) **31... Rf7—g8 32.Tf1—f4 g6—g5** (Disperare!) **33.Tf4—f5 De7:e4+ 34.Dd4:e4 Te8:e4 35.Tf5:g5+ Rg8—h8 36.Tg5—g7 Te4—e6 37.Tg7—c7** (Cu doi pioni în plus cîștigul este foarte ușor) **37...Te6:h6 38.Te7:c6 Rh8—g7 39.c4—c5!?** (Din nou cîștiga foarte repede 39.a4) **39...Th6—h1+ 40.Rb1—c2 d6:c5 41.Tc6:c5 Th1—g1** (Ultima încercare) **42. Tc5—g5+ Rg7—f6 43.Tg5—g8 h7—h5 44.Tg8—f8+ Rf6—g5 45.Tf8—f2! Rg5—g4 46.Tf2—e2 Rg4—g3 47.a2—a4! h5—h4 48. a4—a5** și în sfîrșit negrul a cedat.

Probabil că după această nouă lovitură teoretică, varianta bazată pe 6...e5 și 7...Ch5 va intra pentru un timp la arhivă!

APĂRAREA BENONI

Fl. Gheorghiu Diez del Corral
Palma de Mallorca, 1968

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 c7—c5 3.d4—d5 e7—e5 (În perioada anilor 1960—1970, această deschidere a fost foarte populară între marii maeștri, apoi în turnee a început să apară din ce în ce mai des Hromadka, caracterizată prin mutarea 3...e6. Chestiune de modă) **4.Cb1—c3 d7—d6 5. e2—e4 g7—g6!?** (Se consideră ca cea mai promițătoare continuare pentru negru mutarea 5...Ne7) **6.Nf1—e2 Nf8—g7 7. Nc1—g5!** (Cea mai exactă ordine de mutări, recomandată de marele specialist la alb, Petrosian) **7...0—0 8.Cg1—f3 Nc8—g4** (La 8...h6, albul poate continua atît 9.Nh4, cît și 9.Nd2, cu șanse mai bune) **9.0—0 Ng4:f3 10.Ne2:f3 a7—a6 11.a2—a3!** (Mult mai bine decît mutarea mecanică 11.a4. Albul vrea să realizeze înaintarea tematică b2—b4) **11...Cb8—d7 12.Dd1—d2 Dd8—c7 13.Nf3—e2!** (Împiedică definitiv înaintarea b7—b5) **13...Rg8—h8!? 14.Rg1—h1 Cf6—g8** (Căutînd contrajoc, negrul vrea să deschidă flancul regelui prin f7—f5) **15.Ta1—e1! Ta8—e8 16.f2—f3!** (Perfect regrupat, albul așteaptă) **16... Te8—b8** (Dîndu-și seama că mutarea f7—f5 duce la avantaj pentru alb, care poate lua la f5 sau ignora amenințările adverse, marele maestru spaniol se decide să schimbe planul de joc) **17.Te1—b1! Tf8—c8 18. Tf1—c1 b7—b6 19.b2—b4** (În sfîrșit, după cîteva manevre pregătitoare, albul realizează ideea deschiderii) **19...Ng7—f6!** (Negrul reacționează corect, căutînd să schimbe nebunii de negru) **20.Ng5—e3!** (Schimbînd la f6, albul nu mai avea nici un avantaj) **20...Dc7—d8 21. Tc1—c2 h7—h6!** (Sacrificînd un pion fără importanță, negrul obține contrajoc) **22.Dd2—d1** (Numai că albul nu este silit să ia la h6 . . .) **22...Nf6—g5 23.Ne3—g1!?** (Era probabil și mai bine 23.Nf2) **23...Cg8—f6 24.Tc2—b2** (Prin originala manevră Tc1—c2—b2 albul începe să creeze amenințări serioase pe flancul damei) **24...h6—h5 25.Ng1—f2 h5—h4** (Ceva mai prudent era 25...Nh4) **26.g2—g4!** (Forțează pe negru să ia o decizie) **26...h4:g3** (Altfel jocul pe flancul regelui ajungea într-un punct mort) **27.h2:g3 Rh8—g7 28.Rh1—g2 Dd8—c7 29.Dd1—a4!** (În lipsa nebunului de cîmpuri albe advers, mutarea aceasta aduce avantaj pozițional clar albului) **29...Tb8—a8 30.b4:c5 Cd7:c5** (Cel mai bine) **31.Da4—c6!** (Poanta! Acum, după schimbul damelor, albul își recîștigă pionul cu mare avantaj. Vezi diagrama din pag. 180).

31...Dc7—e7 (Sacrificînd pionul b6, negrul cîștigă cîteva tempouri, deschide coloana b

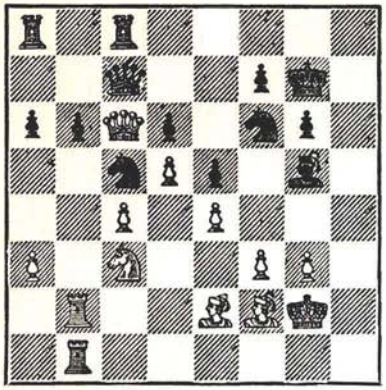

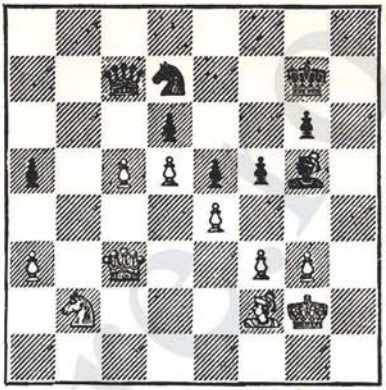

și-și întărește foarte puternic calul din c5) **32.Dc6:b6 Cf6—d7 33.Db6—a5 De7—f8** (Amenință neplăcut Ng5—d8) **34. Cc3—d1 Ta8—b8!?** (O mutare perfect jucabilă, însă după schimbul turnurilor albul păstrează o mare libertate de acțiune) **35.Tb2:b8 Tc8:b8 36. Tb1:b8 Df8:b8 37.Da5—b4!** (Ocupă coloana b) **37...Db8—c7 38.Cd1—b2** (Amenință atît Ca4, cît și Cd3) **38...Ng5—d8 39. Ne2—d1!** (Cea mai bună mutare a partidei. Avînd cîmpul d3 apărat, albul amenință Nd1—a4, schimbînd forțat unul dintre caii adverși) **39...Nd8—g5 40.Nd1—a4! a6—a5 41.Db4—c3 f7—f5** (Prea tîrziu) **42.Na4:d7 Cc5:d7 43.c4—c5!** (Străpungerea decisivă; înapoind pionul, albul slăbește iremediabil structura pionilor adversarului. Vezi diagrama).

43...f5:e4 44.f3:e4 Cd7—f6 45.Dc3—d3 (La 45.Dc4 putea urma Cg4) **45...d6:c5 46.Cb2—c4 a5—a4 47.Nf2—e1! Cf6—d7 48. Ne1—c3** (Construind bateria cal+nebun contra pionului slab de la e5, albul are poziție cîștigată) **48...Dc7—b8 49.Dd3—c2!** (Decisiv, negrul nu poate apăra toate slăbiciunile) **49...Db8—b5** (Cea mai bună șansă practică) **50.Cc4:e5 Cd7:e5 51.Nc3:e5+ Ng5—f6 52.Ne5:f6+ Rg7:f6 53. Dc2—f2+!** (Finalul de dame trebuie jucat cu multă atenție) **53...Rf6—g7 54.e4—e5 Db5—d3!** (Cu multă dîrzenie, negrul își joacă ultima șansă) **55.Df2—f6+ Rg7—g8 56.d5—d6 Dd3—e2+ 57.Rg2—h3 De2—h5+ 58. Rh3—g2 Dh5—e2+ 59.Df6—f2!** (Spulberă speranțele negrului într-un șah etern) **59...De2:e5 60.Df2—d2!!** (Centralizarea damei albe pune capăt luptei, deoarece singura posibilitate de a opri pionul liber d constă în blocarea lui cu dama la d8...) **60...De5—e4+ 61.Rg2—h2 De4—e8 62.d6—d7 De8—d8 63.Dd2—d6!** (O curioasă poziție de zugzwang. Vezi diagrama din pag. 181).

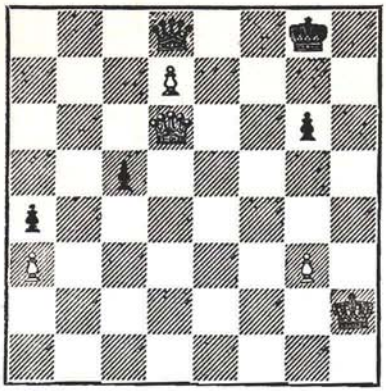

63...Rg8—g7 64.Rh2—g2! c5—c4 65.Rg2—f3 Rg7—f7 66. Rf3—e4 și negrul a cedat.

Una dintre cele mai bune partide ale turneului de la Palma de Mallorca, ediția 1968.

APĂRAREA BENONI

Fl. Gheorghiu — R. Calvo

Palma de Mallorca, 1968

1.d2—d4 c7—c5 (O continuare destul de rară, de obicei se joacă întîi 1...Cf6 și abia la 2.c4—c5) **2.d4—d5 d7—d6 3. c2—c4 g7—g6 4.Cb1—c3 Nf8—g7 5.e2—e4 Cb8—a6!?** (În acest turneu, tînărul și talentatul maestru spaniol a ținut, se pare cu orice preț, să verifice valabilitatea acestui sistem, în care se dezvoltă întîi flancul damei negre, întîrziindu-se dezvoltarea calului din g8. Părerea mea este că sistemul este destul de dubios, lucru dovedit și de cele două partide pierdute de Calvo, contra mea și contra lui Gligorici) **6.Nf1—e2 Ca6—c7 7. Cg1—f3 a7—a6 8.Nc1—f4!** (Dintr-odată albul amenință, foarte neplăcut, să efectueze înaintarea e4—e5 care i-ar asigura avantaj decisiv) **8...f7—f6** (Parează această înaintare, dar poziția negrului nu este de invidiat) **9.a2—a3!** (Foarte bine! Albul va începe primul operațiile pe flancul damei) **9... Cg8—h6 10.0—0 b7—b6 11. b2—b4 0—0 12.Ta1—b1** (Inițiativa albului pe flancul damei a căpătat forme destul de concrete) **12...Nc8—d7 13.Dd1—c2 Ch6—f7** (Pregătește înaintarea e7—e5, care ar degaja jocul negrului) **14.Tf1—d1!** (Din nou, pentru moment, această încercare de eliberare a negrului este stopată) **14...Ta8—b8 15. Tb1—b2!** (Se amenință pătrunderea pe coloana „b". Interesant este că negrul nu poate întreprinde absolut nimic) **15... Rg8—h8 16.Td1—b1 Tb8—a8** (Nu se vede nimic mai bun) **17. b4:c5 b6:c5 18.Tb2—b7 e7—e5** (În sfîrșit negrul a reușit să efectueze această înaintare, dar ea nu ajută la nimic) **19.Nf4—d2!** (Desigur, după luarea la e6 negrul ar fi reușit să se degajeze) **19...Nd7—c8 20.Tb7—b8!** (Legătura aceasta va fi fatală) **20...f6—f5** (Negrul a realizat această înaintare, specifică Indienei regelui, dar ea va folosi, paradoxal, numai adversarului) **21.Dc2—a4!** (Dama amenință pătrunderea decisivă la c6) **21...**

Ta8:b8 22.Tb1:b8 Cc7—e8 23. Da4—c6 Ce8—f6 (Se pare că negrul a reuşit să se apere cu succes. În realitate, poziţia este complet pierdută şi albul va reuşi să demonstreze acest lucru în numai cîteva mutări) **24. e4:f5 g6:f5 25.Cf3—g5!** (Ameninţă atît C:f7+ cît şi Ce6. Vezi diagrama).

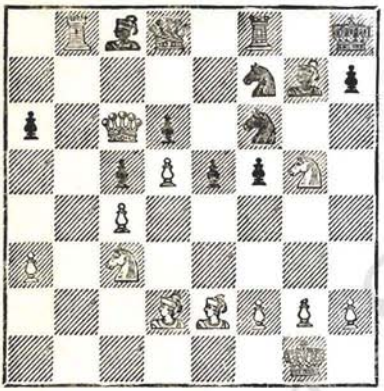

25...Cf7:g5 (Schimbul era forţat) **26.Nd2:g5 Dd8—d7?** (O gafă în poziţie pierdută. Mutarea 26...h6 propusă după partidă nu era nici ea mai bună: 26...h6 27.N:f6! N:f6 28.Ca4 şi contra ameninţării Cb6 nu există apărare) **27.Ng5:f6** şi negrul a cedat deoarece pierde cel puţin o figură.

Am inclus această partidă între „alese" pentru că ea constituie un foarte bun exemplu de joc exact în poziţie mai bună (apoi în poziţie cîştigată) şi de realizare corectă a avantajului.

GAMBITUL DAMEI

Fl. Gheorghiu H. Westerinen

Palma de Mallorca, 1968

1.d2—d4 d7—d5 2.c2—c4 e7—e6 3.Cb1—c3 Cg8—f6 4. Cg1—f3 (Această continuare sigură evită surprize de genul 4. Ng5 c5!? 5.c:d5 c:d4 6.D:d4 Ne7 7.e4 Cc6 8.Dd2 C:e4 cu joc foarte complicat şi neclar) **4... Nf8—e7 5.Nc1—f4!** (Continuarea aceasta, care nu e chiar atît de analizată ca 5.Ng5, mi-a adus pînă acum nenumărate victorii şi reprezintă una din preferinţele mele în materie de deschideri) **5...0—0 6.e2—c3 c7—c6!?** (Mutarea preferată de Spasski. Cu cîtva timp în urmă se juca aici 6...c5, însă negrul nu reuşeşte să egaleze, de exemplu: 7.d:c5 N:c5 8.a3 Cc6 9.Dc2! cu avantaj pentru alb, Gheorghiu—Ostojici, Monte Carlo, 1969) **7.a2—a3 Cb8—d7 8.h2—h3** (Împiedică schimbul nebunului de cîmpuri negre după 8...Ch5) **8...Tf8—e8!?** (Într-o partidă Larsen—Spasski, din acelaşi turneu, negrul a continuat cu 8...a6, însă după 9.c5 albul are iniţiativa) **9. Dd1—c2! a7—a6 10.Ta1—d1** (Urmarea logică a mutării 9. Dc2. Acum după 10...d:c4 11. N:c4 b5 12.Na2 albul are avantaj clar din cauza legăturii pe coloana „d") **10...Cd7—f8 11. c4—c5!** (Avantajul albului este destul de evident) **11...Cf6—d7 12.Nf1—e2** (Pînă acum partida

a fost identică cu cea jucată în 1969 la Manila între Gheorghiu și Estimo, în care s-a continuat 12.Nd3 Cg6 13.Nh2 f5 14.0—0 Tf8 15.b4 Cf6 16.a4 și albul a cîștigat destul de ușor. Mutarea 12.Ne2 reprezintă o continuare ceva mai precaută din partea albului) **12...Cf8—g6 13.0—0!** (Albul permite schimbul la f4, deoarece după 13...Cf4 14.e:f4, stăpînirea absolută a cîmpului e5 i-ar asigura un avantaj indiscutabil) **13...b7—b6** (Negrul trebuie să întreprindă ceva) **14. b2—b4 b6:c5 15.b4:c5 Ne7—f6?!** (O greșeală, după care negrul este pierdut strategic. Trebuia încercat cu orice preț 15...C:f4 16.e:f4 Da5) **16.Nf4—d6! Dd8—a5 17.e3—e4!** (Albul are o poziție ideală) **17...e6—e5!?** (Maestrul finlandez, un jucător prin excelență combinativ, nu poate asista pasiv la catastrofă. Deschiderea jocului este însă clar în favoarea albului. Vezi diagrama).

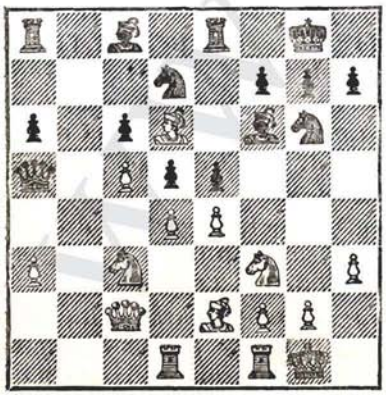

18.e4:d5 e5:d4 19.Cf3:d4 (Mai bine decît 19.Ce4 c:d5 20.C:f6+ C:f6 21.C:d4 Ce4! și negrul are contrașanse) **19...Cd7:c5 20.d5:c6** (Pentru moment lucrurile s-au limpezit; albul a cîștigat un pion și negrul trebuie să joace foarte activ pentru a căuta să încerce să se salveze) **20... Nf6—e5** (Nu merge, din păcate, 20...Ce6 21.C:e6 D:c3 22.N:c3 Cc7 și albul cîștigă repede) **21. Nd6:e5 Te8:e5 22.f2—f4!** (Începînd cu această mutare, albul va dezvolta foarte repede un atac distrugător asupra flancului regelui negru) **22...Te5—e3** (Nu se vede altceva mai bun) **23.Cc3—d5!** (Calul alb vine cu tempo într-o poziție strategică și . . . estetică impresionantă! . . .) **23...Te3:a3** (Negrul și-a recîștigat pionul dar este complet pierdut) **24.f4—f5 Cg6—e5 25. f5—f6!** (Atacul alb a intrat în faza finală) **25...Cc5—e6** (Unica apărare) **26.Cd5—e7+ Rg8—h8 27.Cd4:e6 Nc8:e6 28.c6—c7!** (Ultimele rezerve ale albului sînt aruncate în luptă) **28... Ta3—a2** (O încercare disperată de contrajoc) **29.Dc2—e4! Ta8—f8 30.Td1—d8!** (Mutarea cîștigătoare, posibilă datorită faptului că este în priză calul negru din e5) **30...Da5—c5+ 31. Rg1—h1 Ce5—g6** (Negrul se apără eroic, dar este prea tîrziu. Vezi diagrama din pag. 184).

32.De4—a8! (Mutarea aceasta încheie elegant o partidă foarte bună. Nefiind în criză de timp,

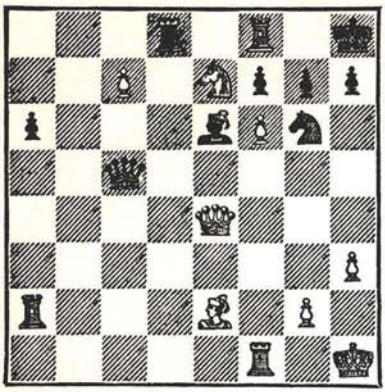

desigur că negrul ar fi cedat imediat. Așa, însă, partida a mai continuat...) **32...g7:f6 33. Td8:f8+ Rh8—g7 34.Tf8—g8+ Rg7—h6 35.Ce7:g6 h7:g6 36. c7—c8D Ne6:c8 37.Tg8:e8 Dc5—e5 38.Ne2—f3 De5—b5 39.Tc8—c1** și negrul a cedat.

O partidă de mare importanță pentru teoria acestei variante.

INDIANA REGELUI

R. Rodriguez — Fl. Gheorghiu

Manila, 1969

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 3.Cb1—c3 Nf8—g7 4. e2—e4 d7—d6 5.f2—f3 0—0 6. Nc1—e3 b7—b6 (Contra Atacului Sämisch, negrul alege așanumita variantă ucraineană, întrebuințată mult de Ștein și Gufeld) **7.Nf1—d3 Nc8—b7 8. Cg1—e2** (O altă posibilitate este 8.Ch3, aducînd apoi calul la f2) **8...c7—c5 9.Dd1—d2!?** (Mai exact este 9.d5) **9...Cb8—c6! 10.d4—d5** (Slab era acum 10.0—0 Cg4! cu avantaj pentru negru) **10...Cc6—e5 11.Ce2—c1 e7—e6!** (După ce a egalat cu destulă ușurință, negrul caută o deschidere rapidă a jocului, fiind excelent dezvoltat) **12. Nd3—e2 Nc8—a6! 13.b2—b3** (Forțat) **13...e6:d5 14.c4:d5 Na6:e2 15.Cc1:e2 a7—a6** (După un scurt intermezzo tactic, negrul revine la ideea de bază a variantei: punerea în valoare a majorității de pe flancul damei) **16.0—0 b6—b5 17.Ne3—h6 Ng7:h6!** (Faptul că dama albă se va afla la h6 nu reprezintă nici un pericol pentru negru) **18.Dd2:h6 Tf8—e8 19.Ce2—g3 c5—c4! 20.b3:c4 Ce5:c4 21. Rg1—h1** (Pentru a evita varianta Dd8—b6—e3 și dacă f3—f4, atunci Cf6—g4 cu avantaj pentru negru) **21...Ta8—c8 22.Ta1—c1 Rg8—h8** (O măsură profilactică de apărare) **23. Cc3—e2 Cf6—g8 24.Dh6—f4 Tc8—c7** (Amenința g6—g5 cu cîștigul calității) **25.Tc1—c2 Dd8—f6!** (Schimbul damelor îl avantajează pe negru) **26. Df4:f6+ Cg8:f6 27.Tf1—c1 Cf6—d7 28.Ce2—d4 Cd7—c5 29.Tc2—c3 Tc7—e7** (Caută să cîștige un tempo) **30.Cd4—c6 Te7—d7 31.Cc6—d4 Cc4—b6 32.Cd4—b3** (Manevrele cailor negri îl neliniștesc pe alb, care caută să simplifice poziția prin schimburi) **32...Cb6—a4! 33. Tc3—c2 b5—b4** (Majoritatea de pioni negri de pe flancul damei se pune în mișcare) **34.Cb3:c5**

Ca4:c5 35.Rh1—g1 a6—a5 36. Tc2—c4 a5—a4 37.Tc1—b1 (Desigur, albul pierdea o calitate după 37.T:b4 Cd3) **37... b4—b3 38.a2:b3 a4:b3 39.Cg3—e2 f7—f5! 40.Ce2—c3 Td7—b7!** (Din nou o mutare foarte puternică, care interzice accesul turnului alb la b4) **41.Rg1—f2** (Aici partida s-a întrerupt) **41... Rh8—g7 42.Rf2—e3 b3—b2!!** (Probabil cea mai grea mutare a întregii partide: pionul se autosacrifică pentru a permite atacul concentric al tuturor figurilor negre asupra regelui advers. Vezi diagrama).

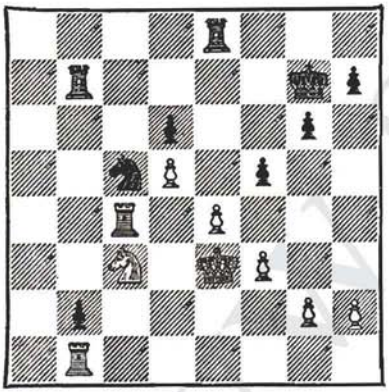

43.Cc3—d1 f5:e4 44.Tb1:b2 e4:f3+ 45.Re3:f3 Tb7—f7+ (Albul este iremediabil pierdut, iar atacul final este foarte frumos) **46.Rf3—g3 Te8—e5** (Amenință, printre altele, pionul din d5) **47.Cd1—c3 Te5—e3+! 48. Rg3—h4 g6—g5+!** (Încet, încet, rețeaua se închide, deoarece nu merge 49.R:g5 T:c3! 50. T:c3 Ce4+ cu cîștig de figură) **49.Rh4—h5 Cc5—d3 50.Tb2—c2 h7—h6!!** (Ultima poantă, care încheie estetic atacul negrului) **51.Tc4—e4 Cd3—f4+ 52.Rh5—g4 Cf4:d5!** și albul a cedat.

Poziția finală merită o nouă diagramă:

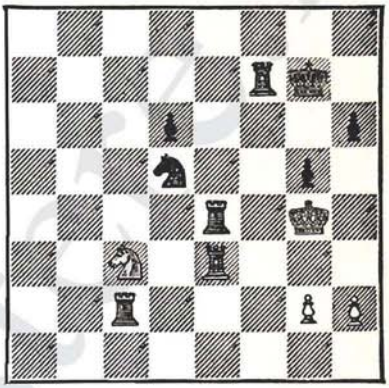

APĂRAREA SICILIANĂ

R. Reyes — Fl. Gheorghiu

Manila, 1969

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 e7—e6 3.d2—d4 c5:d4 4.Cf3:d4 a7—a6 5.Nf1—d3 Nf8—c5 (Atunci cînd s-a disputat turneul de la Manila, mutarea 5... Nc5 reprezenta ultima noutate teoretică. În prezent, cea mai bună continuare este considerată 5...Cf6, pe care am jucat-o cu succes în numeroase partide grele) **6.Cd4—b3 Nc5—a7 7. 0—0 Cb8—c6 8.Dd1—g4!?** (Mutarea aceasta agresivă servește mai degrabă negrului. Bine ar fi fost 9.De2 Cf6 10.Ne3 N:e3 11.D:e3 0—0 12.c4 d6 13.Cc3 cu ușor avantaj pentru alb) **8...**

Cg8—f6 9.Dg4—h4 Cc6—e5 10. Dh4—g3 d7—d6 (În numai cîteva mutări, negrul a obținut o poziție excelentă: continuarea următoare a albului este aproape forțată) **11.Rg1—h1** (Pregătește înaintarea f2—f4) **11...h7—h5! 12.Nc1—g5 h5—h4!** (Albul stă deja slab, deoarece la 13.N:h4 urma 13...C:e4 cu mare avantaj pentru negru) **13.Dg3—f4 Cf6—h5!** (Invită pe alb să joace 14. D:h4 la care ar urma 14...f6 cu cîștig imediat...) **14.Df4:e5** (Sau 14.Dd2 f6 15.Ne3 N:e3 16. D:e3 g5 cu mare avantaj pentru negru) **14...d:e5!** (Negrul putea juca și 14...f6, obținînd pentru pion un atac foarte puternic) **15.Ng5:d8 Re8:d8 16. Cb1—d2 f7—f6 17.Cd2—c4 Nc8—d7 18.Rh1—g1 g7—g5 19. Cc4—e3** (Calul alb manevrează fără a-și găsi locul, fiindcă figurile negrului controlează toate cîmpurile centrale!) **19... Rd8—c7 20.Tf1—e1 Ch5—f4** (Situația albului a devenit critică: nebunul din a7 și calul din f4 exercită o presiune foarte neplăcută asupra flancului regelui advers) **21.Nd3—f1 Nd7—c6 22.Ce3—g4 Na7—b6** (Împiedică manevra Cb3—a5) **23.Cb3—c1 Ta8—d8 24.Cc1—d3 Td8—d4! 25.Cd3:f4 e5:f4 26. Nf1—d3 h4—h3!** (După această ultimă mutare, poziția albului se prăbușește. Vezi diagrama).

27.Ta1—d1 Th8—d8 (Cel mai simplu: amenință 28...N:e4) **28. Td1—c1 h3:g2 29.h2—h3 Nb6—**

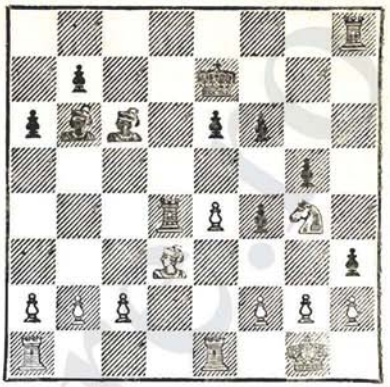

a5! (Aici albul putea să cedeze liniștit. Rezistența pe care o mai opune se explică prin criza de timp) **30.b2—b4 Na5:b4 31. c2—c3 Nb4:c3 32.Tc1:c3 Td4:d3 33.Tc3:d3 Td8:d3 34.Rg1:g2 f7—f5!** (Simplu și elegant) **35. Cg4—e5 Nc6:e4+** și albul a cedat.

Un exemplu tipic al pericolelor care-l pîndesc pe alb în cazul unui joc pasiv contra Apărării Siciliene!

APĂRAREA GRÜNFELD

J. H. Donner Fl. Gheorghiu

Turneul I.B.M., Amsterdam, 1969

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 3.Cb1—c3 d7—d5 (În ultima vreme, Apărarea Grünfeld apare din nou cu regularitate în turneele de mari maeștri, acest lucru datorîndu-se, mai ales, frecvenței cu care este jucată de către Korcinoi, Larsen, Hort și subsemnatul) **4. Nc1—f4** (O variantă mai puțin

uzitată; de obicei se joacă aici 4.c:d5, 4.Cf3 sau 4.Db3. Mutarea 4.Nf4 a fost întrebuinţată destul de des de către Petrosian) **4...Nf8—g7 5.e2—e3** (Justificarea strategiei albului în deschidere se poate găsi acum în varianta 5...0—0 6.c:d5 C:d5 7.C:d5 D:d5 8.N:c7 şi albul are un pion în plus cu toate că adversarul păstrează iniţiativa) **5...c7—c5** (Mult timp s-au jucat aici numai mutările 5... 0—0 şi 5...c6. Continuarea 5... c5 este cea mai logică, deoarece începe imediat atacul asupra centrului alb, şi probabil cea mai bună) **6.Nf4:b8!?** (Marele maestru olandez Donner este un jucător original, care încearcă de multe ori idei proprii în partide. Această încercare de a cîştiga un pion va fi însă respinsă foarte instructiv de către negru. Cel mai bine era 6.d:c5 Da5 7.c:d5, deşi teoria afirmă că negrul poate forţa remiza după 7...C:d5 8.D:d5 N:c3+ 9. b:c3 D:c3+ 10.Re2 D:a1 11. Ne5 Dc1! 12.N:h8 Ne6! 13.D:b7 Dc2+ etc. Dacă vrea, negrul poate juca, însă, la complicaţii. De exemplu: 7...Ce4 8.Tc1 C:c3 9.Dd2! D:a2 10.b:c3 Da5 11. Nc4!? Cd7, cu şanse de ambele părţi, partida a doua a meciului Fischer—Petrosian, Buenos Aires, 1971) **6...Ta8:b8 7.Dd1—a4+ Nc8—d7 8.Da4:a7 c5:d4!** (Simplu şi bine) **9.Da7:d4** (După efectuarea acestei mutări se pare că negrul are doar o uşoară iniţiativă pentru pionul sacrificat şi nimic altceva...) **9...0—0!** (Sacrificînd încă un pion, negrul obţine o excelentă poziţie de atac) **10.c4:d5 Dd8—a5! 11.Dd4—d2** (Forţat) **11... b7—b5!** (Privind această poziţie, un iubitor al „Grünfeld"-ului are toate motivele să fie satisfăcut: pentru doi pioni fără importanţă toate figurile negrului sînt în atac, iar flancul regelui advers este complet nedezvoltat. După părerea mea, în această poziţie, negrul stă deja la cîştig. Vezi diagrama).

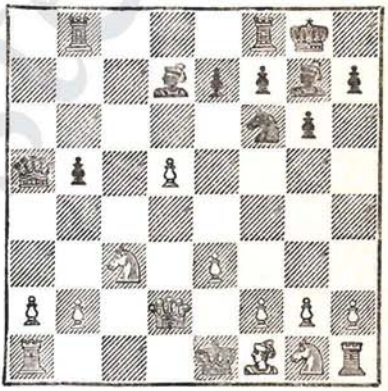

12.Nf1—d3 (Unica apărare) **12...b5—b4 13.Cc3—e2 Da5:d5! 14.Cg1—f3 Tf8—d8** (Aceasta a fost poziţia avută în vedere de negru atunci cînd a jucat 8... c:d4. Unul din cei doi pioni sacrificaţi a fost luat înapoi, celălalt poate fi recîştigat oricînd, toate piesele albe stau foarte rău, iar, în unele variante, negrul ameninţă cîştigul unei figuri) **15.0—0 e7—e5!** (O conti-

nuare sigură şi foarte puternică. Poate că era însă chiar mai bine 15...Na4) **16.e3—e4** (Din nou, unica apărare) **16...Cf6:e4 17.Nd3:e4 Dd5:e4 18.Ce2—g3 De4—f4!** (Iarăşi o mutare excelentă. Se putea juca, însă, şi 18...Db7) **19.Tf1—d1 Df4:d2 20. Td1:d2 Nd7—c6 21.Td2—e2** (Se pare că albul a izbutit să mai echilibreze jocul, întrucît la mutarea pe care o aştepta, probabil, Donner, 21...Te8, ar fi putut urma atît 22.Tae1 cît şi 22.Ce4, în ambele cazuri cu şanse de salvare) **21...f7—f5!!** (O încheiere foarte frumoasă a strategiei negrului, care îl obligă astfel pe adversar să ia la e5. După aceasta însă... Vezi diagrama).

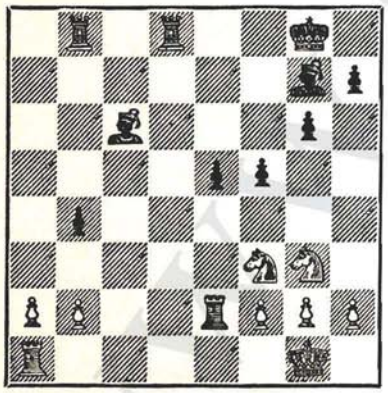

22.Cf3:e5 Nc6—b5! 23.Te2—e1 (Forţat) **23...f5—f4!** (Prin aceste două mutări intermediare, destul de simple dealtfel, singurele figuri active ale albului au fost obligate să se retragă pe linia 1-a. Acum nebunii negri vor putea zburda în voie) **24.Cg3—f1** (Din nou, albul nu are de ales) **24...Td8—d5! 25. Ce5—f3** (Din păcate pentru alb, la 25.Cg4 urma 25...h5 şi se pierdea o figură) **25...Ng7:b2** (Avantajul negrului a devenit foarte clar. Poziţional, partida este decisă) **26.Ta1—b1 Nb2—c3 27.Te1—e7 Tb8—d8** (Se ameninţă, hotărîtor, pătrunderea pe prima linie) **28.Te7—b7** (O ultimă încercare) **28...Nb5—c4 29. Tb1:b4 Nc3:b4 30.Tb7:b4 Nc4—e2!** (Albul „a reuşit" să sacrifice calitatea, dar aceasta nu i-a uşurat apărarea) **31.h2—h4 Td5—d1 32.Cf3—h2 Td1—a1** şi albul a cedat, deoarece se pierde imparabil calul din f1.

O partidă frumoasă şi foarte importantă din punct de vedere teoretic.

DESCHIDEREA ENGLEZĂ

Fl. Gheorghiu — S. Tatai

Turneul I.B.M., Amsterdam, 1969

1.c2—c4 Cg8—f6 2.Cb1—c3 e7—e6 3.Cg1—f3 Nf8—b4 (O altă continuare este aici 3...d5 intrînd prin intervertire de mutări în Gambitul damei) **4. Dd1—c2** (Alte continuări ar fi 4.Db3, 4.g3 şi, în sfîrşit, 4.d4 care duce la un „Nimzovici" normal) **4...0—0 5.a2—a3!** (Acesta este scopul mutării 4. Dc2; reluarea la c3 cu dama fără a strica structura de pioni) **5...Nb4:c3 6.Dc2:c3 b7—b6!** (Cel mai bine: nebunul negru

stă excelent pe diagonala b7—h1) **7.e2—e3 Nc8—b7 8.b2—b4** (Poate că ar fi fost de preferat 8.b3; după mutarea din partidă, negrul poate schimba o pereche de turnuri) **8...a7—a5** (Tatai joacă deschiderea foarte exact) **9.Nc1—b2 Dd8—e7 10.Nf1—e2 a5:b4 11.a3:b4 Ta8:a1+ 12. Nb2:a1 Cb8—a6! 13.b4—b5 Ca6—c5** (Prin această manevră negrul a reuşit să-şi asigure controlul absolut asupra cîmpului central e4. Deocamdată, însă, acest lucru nu are mare importanţă) **14.0—0 Tf8—a8** (Se poate spune că după această mutare negrul a izbutit să egaleze. Dar nu orice poziţie egală înseamnă şi remiză!... În realitate, poziţia este foarte complexă şi poate fi jucată timp îndelungat) **15.Dc3—c2!** (O mutare foarte bună care parează, preventiv, continuările Ca4 sau Ce4 şi deschide, totodată, larg diagonala nebunului din a1) **15...Ta8—a3!** (Negrul joacă şi el inventiv: se ameninţă acum foarte neplăcut Ne4 cu avantaj) **16.Na1—c3!** (La 16...Ne4 ar urma 17.d3 şi albul stă mai bine) **16...Cc5—a4 17.Nc3—d4!** (Pendularea aceasta estetică Na1—c3—d4 a fost, probabil, subapreciată de către adversarul meu) **17...Cf6—e4** (O idee strategică proprie Apărării Nimzovici) **18.Tf1—b1!** (O mutare puternică şi care păstrează avantajul albului; ceva mai slab era 18.Ta1 T:a1 19.N:a1 Db4, sau 19...Da3 şi negrul stătea bine) **18...Ce4—g5?!** (După partidă Tatai a criticat această mutare, dar nu a putut propune nimic altceva pozitiv. Într-adevăr; altfel, jocul negrului ar fi ajuns la un punct mort. Totuşi, jucînd cu negrul, aş fi preferat mutarea 18...f5) **19. Cf3:g5 De7:g5 20.Ne2—f1! e6—e5** (Se pare că negrul a realizat cu tempo această înaintare importantă şi odată cu aceasta începe să stea foarte bine. Urmează însă o surpriză...) **21. Tb1—a1! Ta3:a1 22.Nd4:a1** (Negrul a fost nevoit să schimbe turnurile, iar nebunul a revenit pe cel mai sigur loc) **22... Ca4—c5** (Forţat) **23.Dc2—a2!!** (O mutare extrem de puternică, care cîştigă forţat un pion) **23... e5—e4** (Sau 23...h5 24.Da7! h4 25.h3, sau 25.Db8+ Rh7 26. D:c7 N:g2 27.D:e5 şi albul cîştigă. Vezi diagrama).

24.Na1—d4! (Foarte exact. La mutarea automată 24.Da7 negrul se putea apăra cu 24... Dd8! 25.Nd4 Da8! etc.) **24... Cc5—e6** (Sau 24...Dd8 25.N:c5 b:c5 26.Da7 Da8 27.D:c5 şi cîştigă uşor) **25.Da2—a7 Nb7—c8 26.Da7—a8 Dg5—d8** (Singura apărare) **27.Da8:e4** (În sfîrşit strategia albului a triumfat: pionul e4 a căzut fără nici o compensaţie pentru negru) **27... d7—d6 28.Nf1—d3 g7—g6 29. Nd4—c3!** (Albul a rămas acum şi cu perechea de nebuni, iar restul partidei devine o formalitate) **29...Ce6—c5 30.De4—d4 f7—f6 31.Nd3—c2 Rg8—g7 32. h2—h4!** (Cea mai rapidă cale de cîştig) **32...Dd8—e7 33.h4—h5 g6:h5** (Disperare, în criză de timp) **34.Dd4—h4 De7—f7 35. Dh4—g5+ Rg7—f8 36.Nc3:f6** (Atacul alb este imparabil) **36... Cc5—e6** (Desigur, la 36...D:c4 urma mat în două mutări) **37. Dg5—h6+ Rf8—e8 38.Nc2:h7 Ce6—f8 39.Nh7—d3 Nc8—e6 40.Nf6—g7! Re8—e7** şi în acelaşi timp negrul a cedat.

Probabil unica partidă în cariera mea şahistă, în care pionul „d" nu a fost mutat de pe cîmpul iniţial pînă la sfîrşit!...

APĂRAREA TARRASCH

Fl. Gheorghiu — B. Parma

Turneul internaţional de la Ljubljana, 1969

1.d2—d4 d7—d5 (O decizie oarecum surprinzătoare din partea marelui maestru iugoslav, cunoscut adept al Apărării Nimzovici) **2.c2—c4 e7—e6 3.Cb1—c3 c7—c5** (Acum lucrurile au devenit clare pentru mine: cu puţin timp înainte, în cadrul meciului pentru campionatul lumii, Spasski a utilizat de mai multe ori cu succes această deschidere. Or, deschiderile jucate cu succes de către excampionul mondial capătă credit între marii maeştri) **4. e2—e3!** (Semnul de exclamare nu este pus pentru mutarea în sine, cu toate că şi ea este foarte bună, ci pentru ideea strategică a albului, care evită astfel varianta principală din meci: 4. c:d5 e:d5 5.Cf3 Cc6 6.g3 etc.) **4...Cg8—f6 5.Cg1—f3 Cb8—c6 6. a2—a3!** (Mutarea aceasta, care constituie un cîştig de tempo, interzicînd şi manevra Nf8—b4 este considerată cea mai bună în această poziţie) **6...a7—a6!** (Negrul joacă şi el foarte exact. Mai slab era 6...c:d4 7.e:d4 Ne7 8.c5 sau 8.c:d5 cu avantaj pentru alb) **7.d4:c5 Nf8:c5 8.b2—b4 Nc5—a7!?** (Mutarea aceasta, sau — mai bine spus — ideea aceasta, aparţine fostului campion mondial Botvinnik) **9. Nc1—b2 0—0 10.Nf1—e2 Dd8—e7!?** (După partidă, Parma a afirmat că a dorit să joace la cîştig şi din această cauză a evitat continuarea teoretică 10... d:c4 care dă negrului mari şanse de egalare. Mutarea din

partidă, însă, oferă albului șanse apreciabile de cîștig) **11. 0—0 Tf8—d8** (Acum totul a devenit clar: negrul se bazează pe înaintarea d5—d4, care — din păcate pentru el — dă avantaj numai adversarului) **12. Dd1—c2 d5—d4!?** (Bună sau rea, continuarea aceasta e cvasiforțată, întrucît după 12...d:c4 13.N:c4 b5 14.Nd3! Nb7 15.Ce4! albul avea avantaj clar) **13.e3:d4 Cc6:d4 14.Cf3:d4 Na7:d4** (Se pare că negrul a izbutit să egaleze, dar lucrurile nu sînt chiar atît de simple) **15.Ne2—f3!** (Mutarea aceasta simplă, care împiedică, pentru moment, realizarea manevrei eliberatoare Nc8—d7 a fost — probabil — trecută cu vederea de către negru) **15...e6—e5 16.Cc3—d5! Cf6:d5 17.Nf3:d5** (Diferența de valoare între nebunii de alb ai celor doi adversari este evidentă) **17...Nc8—f5!** (Cel mai bine; mai slab era, desigur, 17... N:b2 18.D:b2 Nf5 19.Tfe1 și negrul stă foarte slab; sau 17...Ne6 18.N:d4 e:d4 19.De4! cu avantaj clar pentru alb) **18.Dc2—b3!** (Mai bine decît 18.D:f5 N:b2 cu șanse destul de mari de remiză) **18...Nf5—e6** (Acum, cînd albul nu mai dispune de manevra Dc2—e4, negrul revine la ideea principală de schimb a nebunului din d5) **19.Nb2:d4 e5:d4** (Desigur nu 19...N:d5? 20.Nc5 și negrul pierde o piesă) **20. Tf1—e1! De7—d7 21.Nd5:e6 f7:e6 22.c4—c5!** (În ciuda apărării exacte a adversarului, albul păstrează un avantaj sensibil: slăbiciunea cronică a pionilor negri din d4 și e6. Vezi diagrama).

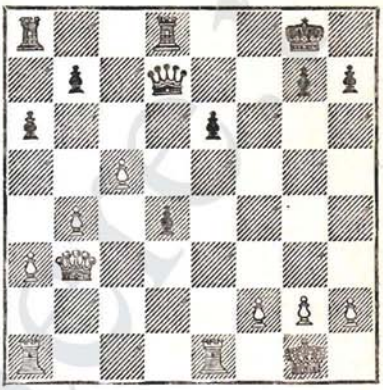

22...Dd7—d5! (Cea mai bună continuare este acest sacrificiu de pion. La un joc pasiv 22... Tde8 23.Te5 urmat de Tae1 și f4 negrul ar fi stat foarte rău) **23.Db3:d5 Td8:d5** (Desigur, continuarea 23...e:d5 24.Tad1 Te8 25.Rf1! T:e1+ 26.R:e1 Te8+ 27.Rd2 ar fi dus la avantaj decisiv pentru alb în finalul de pioni ce ar fi rezultat pînă la urmă) **24.Te1:e6** (Prima parte a luptei s-a încheiat în favoarea albului, care a cîștigat un pion, fără vreo compensație importantă. Negrul păstrează, totuși, contrașanse legate de pionul liber „d" și de înaintarea tactică a6—a5) **24...a6—a5 25. Ta1—d1 a5:b4 26.a3:b4 Ta8—a2** (În cîteva mutări, **negrul și-a** activizat turnul din a8 și poziția amenință să devină neclară.

La mutarea automată 27.Te4 ar fi urmat 27...Tb2! și negrul stătea chiar mai bine...) **27. f2—f4!** (O mutare foarte puternică, ce oferă un loc de retragere regelui alb și, ia, totodată, turnului negru din d5 importantele cîmpuri de manevră e5 — preventiv — și g5) **27... Td5—d7 28.Rg1—f1!** (Fără îndoială, cea mai grea mutare a întregii partide) **28...Ta2—b2** (Se amenință Te6—e2 și turnul negru din a2 trebuie să părăsească linia a doua) **29.Te6—d6!** (O reușită poantă tactică, prin care se mai cîștigă un pion, deoarece nu merge 29...T:d6 30. c:d6 Rf7 31.T:d4 și albul cîștigă ușor) **29...Td7—e7 30. Td1:d4 Te7—e2** (Cu prețul a doi pioni, negrul a obținut maximum de activitate pentru figurile sale și amenință acum, foarte neplăcut, Te2—f2+ etc.) **31.Td6—d8+ Rg8—f7 32.Td8—d7+ Rf7—f6** (După această mutare negrul este pierdut forțat. Mai bine era 32...Rf8, la care albul putea juca la cîștig prin 33.Td8+ Rf7 34.T1d7+ Rg6 35.f5+! etc.) **33.Td4—d6+ Rg6—f5 34.Td7—f7+!** și negrul a cedat în fața pierderilor mari de material.

INDIANA DAMEI

Fl. Gheorghiu — Wright

Turneul zonal, Atena, 1969

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 e7—e6 3.Cg1—f3 Nf8—b4+ (Alte continuări teoretice sînt aici 3...c5, 3...d5 și cea mai uzitată dintre toate 3...b6) **4. Cb1—d2** (La poziții mai clare, însă cu pericol de remiză mai mare duce continuarea 4.Nd2) **4...d7—d5** (De obicei aici se joacă 4...0—0 5.e3 d5 6.a3 Ne7 etc. Mai slab este 4...c5 5.a3! N:d2+ 6.D:d2! c:d4 7.D:d4 Cc6 8.Dc3 0—0 9.b4 cu avantaj clar pentru alb, Gheorghiu—Ciocâltea, Finala Campionatului României, 1965) **5.Dd1—a4+ Cb8—c6 6.e2—e3** (Nimic nu dă albului continuarea 6.Ce5 Nd7! cu joc egal) **6...Nc8—d7 7. Da4—c2 a7—a5** (Negrul caută să stabilizeze poziția de pe flancul damei) **8.Nf1—d3 Nb4—d6 9.a2—a3** (Se amenință Cb4) **9...e6—e5!?** (Continuarea aceasta riscantă nu-și avea justificarea decît în varianta 10.c5 e4 11. c:d6 e:d3 etc.) **10.c4:d5!** (Aici m-am gîndit foarte mult, deoarece continuarea 10.d:e5 dădea, de asemenea, joc excelent albului. Pentru amatorii de analize, iată varianta ce putea să survină: 10...C:e5 11.C:e5 N:e5 12.c:d5 C:d5 13.Cc4 Nf6 14. 0—0 0—0 15.e4 Cb6 16.e5! cu mare avantaj) **10...Cf6:d5 11. Nd3—e4!** (Cu totul pe neașteptate, negrul este amenințat cu pierderea unei figuri, după 11... Cf6 12.N:c6 N:c6 13.d:e5 sau 11...Ne6 12.N:d5 N:d5 13.e4 Ne6 14.d5...) **11...Cd5—e7!** (Singura apărare) **12.d4:e5 Nd6:e5!** (Din nou unica soluție, întrucît la 12...C:e5 13.C:e5 N:e5

14.N:b7 negrul pierdea un pion fără compensație) **13.0—0 Ne5—f6 14.Cd2—b3!** (Din toate complicațiile, albul a ieșit cu o poziție excelentă, avans de dezvoltare și șanse bune de atac. Ceea ce, trebuie să recunosc, este destul) **14...Dd8—c8 15. Cb3—c5 Nd7—g4 16.h2—h3!** (Forțează schimbul celei mai active figuri a negrului) **16. Ng4:f3** (La 16...Nh5 putea urma 17.Td1 cu amenințarea decisivă 18.Cd7 sau 18.Td7) **17.Ne4:f3 Nf6—e5!** (Din nou unica mutare. La 17...0—0 18.Ng4 cîștigă imediat) **18.Nf3—g4! f7—f5** (Vezi diagrama).

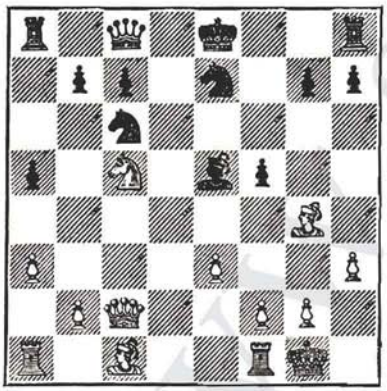

19.Ng4—h5+ g7—g6 20. Nh5—f3 (Personal, trebuie să spun, fără falsă modestie, că această originală manevră Nf3—g4—h5—f3, care a slăbit imparabil flancul regelui negru, mi-a plăcut foarte mult) **20... 0—0** (În sfîrșit negrul a reușit să facă rocada, dar regele său nu se află cîtuși de puțin în siguranță) **21.Tf1—d1 Tf8—d8 22.Nc1—d2!** (Albul își concentrează liniștit forțele în vederea atacului final) **22...h7—h6** (Regele negru caută un refugiu) **23.Dc2—b3+ Rg8—h8 24.Nd2—c3!** (Cu aceasta, totul s-a sfîrșit) **24...Ne5:c3 25.Db3:c3+ Rh8—h7 26.Td1:d8!** (Ultima poantă) **26...Cc6:d8** (Forțat) **27. Ta1—d1!** și negrul a cedat, deoarece contra amenințării Td7 nu există apărare. Vezi diagrama.

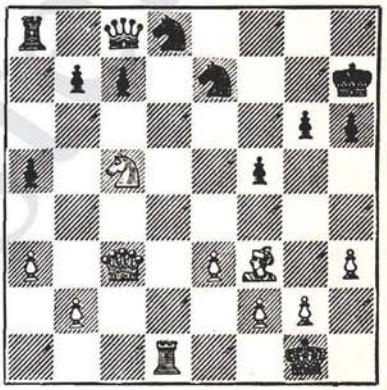

Una din cele mai frumoase partide ale zonalului de la Atena.

APĂRAREA SLAVĂ

Fl. Gheorghiu — N. Spiridonov

Turneul zonal, Atena, 1969

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 c7—c6 3.Cg1—f3 d7—d5 4. Cb1—c3 (Albul se arată dispus să intre în varianta principală a Apărării Slave, dar Spiridonov, adept convins al Grünfeld-ului, o evită) **4...g7—g6 5.**

c4:d5! (Cea mai bună continuare. La variante normale se ajunge după 5.e3 Ng7 6.b4 sau Ne2) **5...c6:d5 6.Nc1—f4 Cb8—c6 7.e2—e3 Nf8—g7 8.h2—h3!** (Asigură momentan nebunul din f4 contra manevrei de schimb Cf6—h5 și interzice, totodată, manevra Nc8—g4) **8... 0—0 9.Nf1—d3** (Mai bine decît 9.Ne2 Ce4! și negrul egalează) **9...a7—a6** (Periculos era 9...Nf5 10.N:f5 g:f5 11.g4! cu atac puternic) **10.0—0?!** (O mică neatenție. Mult mai bine era 10. Ce5! cu avantaj clar pentru alb) **10...Nc8—f5!** (Odată cu efectuarea rocadei, albul nu mai dispune — după schimbul la f5 — de mutarea g2—g4) **11. Cf3—e5!** (Totuși) **11...Nf5:d3 12.Ce5:c6 b7:c6 13.Dd1:d3** (Avantajul de deschidere al albului este mic, dar clar: pionii „c" și „d" ai adversarului sînt slabi) **13...Dd8—a5** (Sau 13...Cd7 14.Tfd1 de asemenea cu avantaj pentru alb) **14.Nf4—e5! Tf8—d8 15.Tf1—c1!** (Întinde negrului o cursă în care acesta cade prompt) **15...c6—c5!?** (Ceva mai bine era 15...Cd7) **16.d4:c5 Da5:c5 17.Cc3—e4!!** (O mutare excepțională, care a fost — probabil — uitată de către adversarul meu. Nu era bine desigur 17...d:e4 18.D:d8+ T:d8 19.T:c5 Cd7 20.Td1 sau 20.Nc7 și albul cîștigă. De asemenea, incorect ar fi fost 17...Db6 18.C:f6+ N:f6 19.Nc7 cu cîștigul calității. Spiridonov, pe atunci campion al Bulgariei, deși surprins, găsește singura continuare corectă. Vezi diagrama).

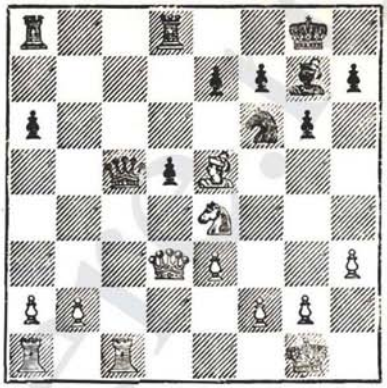

17...Dc5—b4 18.Ce4:f6+ e5:f6 19.Ne5—d4! (Împiedică manevra Db4—e4) **19...f6—f5 20. a2—a3!** (O mutare intermediară foarte puternică) **20... Db4—e7 21.Nd4:g7 Rg8:g7 22. Dd3—d4+ Rg7—g8** (Finalul ce rezultă după 22...Df6, era, de asemenea, favorabil albului) **23. Tc1—c5 Dc7—e4** (Pe această mutare s-a bazat tot jocul negrului, dar ea este insuficientă pentru salvare) **24.Ta1—d1!** (Pionul d5 nu mai poate fi apărat) **24...Ta8—c8 25.Tc5:d5 Td8:d5 26.Dd4:d5 De4—c2** (Cea mai frumoasă variantă era aici 26...D:c5 27.T:d5 Tc1+ 28.Rh2 Tc2 29.b4! T:f2 30.Ta5! și negrul este complet pierdut) **27. Td1—d2 Dc2—a4 28.Td2—d4** (Turnul alb a ajuns cu tempo pe cea mai bună poziție) **28... Tc8—c1+ 29.Rg1—h2 Da4—c2 30.Dd5—e5!** (Forțează schimbul

damelor, deoarece se amenință mat) **30...Dc2—c7 31.De5:c7 Tc1:c7 32.Td4—d5!** (Cel mai exact: împiedică mutarea a6—a5 și păstrează posibilitatea șahului la d6, în cazul manevrei Rg8—g7—g6) **32...Rg8—g7** (La 32...Tc2 urma din nou 33.b4! T:f2 34.Ta5 cu cîștig rapid) **33. Rh2—g3 h7—h5 34.h3—h4!** (Îl invită pe negru la o combinație eliberatoare care-i va... grăbi sfîrșitul) **34...Tc7—c2 35. b2—b4 f5—f4+ 36.Rg3:f4** (Slab era 36.e:f4 Tc3+ cu șanse de remiză) **36...Tc2:f2+ 37.Rf4—g3 Tf2—f6 38.e3—e4 Rg7—f8 39. e4—e5! Tf6—c6 40.Td5—c5!** (Limitează la maximum posibilitatea de acțiune a turnului negru) **40...Tc6—e6 41.Rg3—f4 Rf8—e7 42.Tc5—c7+ Re7—f8 43.Tc7—c5** (Aici partida s-a întrerupt, iar analiza de acasă a demonstrat ușor cîștigul în acest final) **43...Rf8—g7** (Sau 43...Re7 44.Re4 Rd7 45.Rd5 etc.) **44.Rf4—e4 f7—f6** (Singura contrașansă) **45.Re4—d4!** (Centralizarea regelui alb este decisivă) **45...f6:e5+ 46.Tc5:e5 Te6—d6+ 47.Rd4—c5!** (Hotărîtor) **47...Td6—d2 48.Te5—g5 Td2—d3 49.a3—a4 Td3—c3+ 50.Rc5—b6 Tc3—c4** (Se pare că negrul a obținut contrașanse, dar...) **51.b4—b5 a6:b5 52. a4—a5!** (Pionul negru din b5 este un scut pentru regele alb) **52...Tc4:h4 53.a5—a6 Rg7—h6 54.Tg5:b5 Th4—f4 55.a6—a7 Tf4—f8 56.Rb6—b7 Tf8—f7+ 57.Rb7—a6 Tf7—f8 58.Tb5—b8** (Restul partidei nu mai are istoric, cu toate că maestrul bulgar a jucat cîteva mutări fără turn!...) **58...Tf8—f2 59.a7—a8D Tf2—a2+ 60.Ra6—b5 Ta2:a8 61.Tf3:a8 Rh6—g5 62. Ta8—f8 Rg5—h4 63.Tf8—f3 g6—g5 64.Rb5—c4 g5—g4 65. Tf3—e3** și negrul a cedat.

O partidă unitară, cu o trecere reușită de la joc de mijloc în final.

APĂRAREA NIMZOVICI

Fl. Gheorghiu — F. Olafsson

Turneul zonal, Atena, 1969

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 e7—e6 3.Cb1—c3 Nf8—b4 4. e2—e3 (Alături de această mutare recomandată de teorie, perfect jucabilă, este — după părerea mea — și mutarea 4.f3 care duce la Atacul Sämisch din „Nimzovici". Cititorii își pot aminti, desigur, partidele cu Unzicker și Fischer) **4... c7—c5 5.Nf1—d3 0—0 6. Cg1—f3 d7—d5 7.0—0 d5:c4** (Continuarea aceasta a devenit foarte populară în ultimii ani. Mutarea mai veche 7...Cc6 8.a3 N:c3 9.b:c3 Dc7 are defectul de a fi prea mult analizată) **8. Nd3:c4 b7—b6?!** (O mutare destul de modestă, care a fost, însă, des jucată de Olafsson. Alte continuări, care duc la un joc mai complicat, cu șanse reciproce sînt 8...Cc6, 8...Cbd7, 8...De7) **9.a2—a3!** (După păre-

rea mea, cea mai bună continuare în această poziție. Nu este bine acum pentru negru 9...N:c3 10.b:c3 Na6 11.N:a6 C:a6 12.Dd3! urmat de e3—e4 cu avantaj clar pentru alb) **9... c5:d4 10.a3:b4** (Desigur la 10. e:d4 Ne7 negrul nu are greutăți deosebite) **10...d4:c3 11. Dd1:d8 12.Tf8:d8 12.b2:c3 Nc8—b7** (În această poziție negrul a propus remiză, dar a fost refuzat) **13.Nc1—b2 a7—a6 14.Nc4—e2!** (Albul a păstrat un avantaj sensibil din cauza perechii de nebuni. Aceasta este o poziție de bază a Apărării Nimzovici iar finalurile ce rezultă au fost analizate profund de către Botvinnik și Reshevsky) **14...Cb8—c6 15.Tf1—d1 Cf6—e4!** (O mutare foarte bună, care aproape a egalat jocul) **16. Td1:d8+ Ta8:d8 17.Cf3—d4!** (Unica posibilitate de joc la cîștig) **17...Cc6:d4 18.c3:d4 b6—b5** (Nu era bine 18...Tc8 19.N:a6 N:a6 20.T:a6 cu avantaj clar pentru alb) **19.Ta1—c1 Td8—c8** (Forțat, altfel urma Tc1—c7) **20.Tc1:c8+ Nb7:c8 21.f2—f3 Cc4—d6** (S-a ajuns la finalul de care am pomenit mai sus. Șansele albului constau în realizarea înaintării eficace a majorității centrale de pioni, în condițiile unei mari mobilități a perechii de nebuni) **22. Nb2—c3** (Nu era bine imediat 22.e4 din cauza 22...f5! și negrul nu are probleme) **22... Nc8—b7 23.g2—g4!** (O mutare excelentă, care va izbuti — mai tîrziu — să slăbească structura pionilor negri) **23...f7—f5** (Altfel urma e3—e4) **24.h2—h3 Rg8—f7 25.Rg1—f2** (Regele vine în ajutorul pieselor ușoare, apărînd în același timp pionul f3) **25...Nb7—d5** (În această poziție adversarii se aflau deja într-o criză de timp destul de mare) **26.Ne2—d3 Nd5—b7** (Negrul așteaptă, dorind să vadă planul de joc al adversarului. Într-adevăr, se pare că albul nu are nimic deoarece singura idee de joc activ, realizarea înaintării e3—e4, nu este posibilă în această poziție) **27. Nc3—e1!** (Nebunul se îndreaptă spre g3) **27...Nb7—d5 28. Rf2—g2 Nd5—c4** (Acesta era, probabil, ultimul moment cînd negrul mai putea juca 28...g5 cu șanse de remiză) **29.Nd3—c2 Nc4—d5 30.g4:f5!** (Mutarea aceasta intermediară a fost, probabil, subestimată de către marele maestru islandez. Reluarea cu calul era aici foarte slabă, iar după reluarea cu pionul, continuarea din partidă este, cred, convingătoare...) **30...e6:f5** (Vezi diagrama).

31.Ne1—g3! (Albul și-a realizat ideea, încheind reușit manevra Nb2—c3—e1—g3) **31... Cd6—c4** (Singura apărare) **32. Rg2—f2 Cc4—d2!** (Negrul se apără foarte bine. La 32...g6 sau 32...Re6 urma 33.e4 cu mare avantaj) **33.Nc2:f5 Nd5:f3 34.Nf5—c8!** (Deoarece albul cîș-

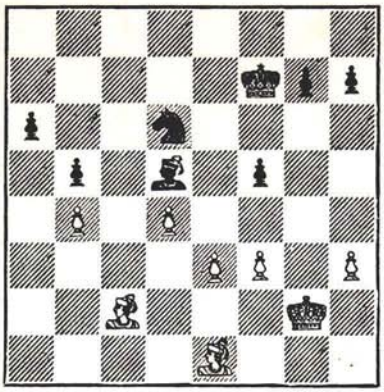

tigă forțat un pion partida poate fi considerată decisă) **34...Nf3—d5 35.Rf2—e2!** (Se amenință Cd2—e4+) **35...Cd2—e4 36.Ng3—e5** (Perechea de nebuni zburdă pe toată tabla) **36...g7—g5 37.Nc8:a6 Nd5—c4+ 38.Re2—f3 Cc4—f6?!** (O neatenție, ori criză de timp, dar negrul era oricum pierdut) **39. Ne5:f6 Rf7:f6 40.Na6—c8! Nc4—d5+ 41.e3—e4 Nd5—f7 42.e4—e5+** și negrul a cedat deoarece nimic nu mai poate opri pionii liberi legați „d" și „e".

APĂRAREA SLAVĂ

Fl. Gheorghiu W. Stoppel

Turneul zonal, Atena, 1969

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 c7—c6 3.Cg1—f3 d7—d5 4. Dd1—b3! (Apărarea Slavă a avut la turneul zonal de la Atena mulți adepți, printre ei numărîndu-se Hort, Hübner, Spiridonov etc. Din multe puncte de vedere sistemul este potrivit scopului negrului: jocul la remiză. În această partidă am ales continuarea 4.Db3, datorată, cel puțin în ultima vreme, marilor maeștri Portisch și Gheorghiu, tocmai pentru a evita orice pregătire teoretică a adversarului meu) **4...Dd8—b6!?** (Mutarea aceasta naturală nu este și cea mai bună. Pot fi recomandate 4...e6 și 4...d:c4. După 4...d:c4 jocul poate continua de exemplu: 5. D:c4 Ng4 6.Cbd2 e6 7.g3 Ne7 8.Ng2 Cbd7 9.0—0 0—0 10.Te1! cu avantaj pentru alb, Gheorghiu—Reicher, Finala campionatului României, 1969) **5. Cb1—c3 Db6:b3 6.a2:b3 Nc8—f5** (Negrul joacă conform recomandărilor teoretice, însă poziția albului este preferabilă. În partida Gheorghiu—Teschner, Monte Carlo, 1969, s-a jucat 6...e6 7.c5 Cbd7 8.Nf4 Ne7 9.b4 Ch5 10.Nc7! albul a stat excelent și a cîștigat) **7.c4—c5! Cb8—a6!?** (Neștiutor, negrul se îndreaptă spre catastrofă...) **8.e2—e4!!** (Acest sacrificiu pozițional de pion reprezintă o surpriză dezagreabilă pentru negru, care se află — lucru rar — în poziție pierdută la mutarea a 8-a) **8...Nf5—c8** (Psihologic, negrul este complet derutat, dar și la mutarea normală 8...d:e4 urma 9.N:a6 b:a6 10.Ce5! și poziția negrului este fără speranță. Nu merge 8...Cb4 9.Ta4 și albul cîștigă ușor. Vezi diagrama din pag. 198).

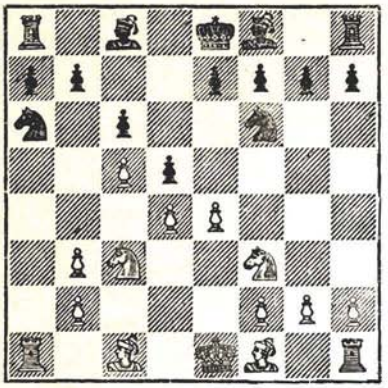

9.Nf1:a6 (Efectuînd această mutare care este cea mai bună și cea mai logică, albul arată că este decis să cîștige clar, poziționa1. Se putea însă încerca și 9.e:d5 Cb4 10.d:c6 Cc2+ 11. Rd1 C:a1 12.Nb5 cu atac foarte puternic pentru materialul sacrificat. Amatorii de analize se pot convinge de acest lucru) **9... b7:a6 10.Cf3—e5 Nc8—b7** (Forțat) **11.e4:d5 Cf6:d5 12.Cc3:d5 c6:d5 13.Ce5—d3!** (Se amenință brutal cîștigul imediat al pionului a6 prin manevra Cd3—b4) **13...Re8—d7 14.0—0 f7—f6** (Singura șansă a negrului constă în înaintarea e7—e5) **15. Tf1—e1 Ta8—c8 16.b3—b4!** (O schimbare de plan foarte neplăcută pentru negru, care împiedică înaintarea e7—e5 și amenință, pe de o parte, Cf4 cu zugzwang, iar pe de alta b4—b5 cu cîștig imediat) **16... Tc8—a8** (Forțat) **17.Cd3—f4!** (Se amenință Ce6, cu zugzwang complet) **17...e7—e5** (O încercare disperată de contrajoc) **18. d4:e5 f6:e5 19.Te1:e5 Ta8—e8** (Sau 19...Ne7 20.C:d5 Nf6 21. C:f6+ g:f6 22.Te3 cu cîștig ușor) **20.Te5:e8 Rd7:e8 21.Nc1—e3!** (Mutarea aceasta simplă decide imediat. Nu există apărare contra amenințării b4—b5) **21...Nf8—e7 22.b4—b5 a6:b5 23.Ta1:a7 g7—g5** (Negrul mai joacă în puterea inerției) **24. Ta7:b7 g5:f4 25.Nc3:f4** și negrul a cedat.

Probabil că în urma acestei partide, continuarea 6...Nf5 nu va mai fi întîlnită în concursuri!...

UN AN DE SUCCESE, DAR SCORUL CU BOBBY FISCHER A DEVENIT EGAL

Anul competiţional 1970 a debutat cu un puternic concurs internaţional desfăşurat la Budapesta. Turneul a prilejuit un mare succes veteranului şahului sovietic Paul Keres, cîştigător autoritar într-o companie selectă, fără să cunoască înfrîngerea. Fiind suferind, eu am avut o evoluţie contradictorie, cu multe ratări în poziţii superioare, astfel că la sfîrşitul turneului, în ciuda unor realizări foarte bune (vezi partida cu Radulov) evoluţia nu m-a mulţumit. În schimb marele turneu de la Skoplje (Iugoslavia) desfăşurat în luna iunie 1970, extrem de important din punct de vedere sportiv (pe vremea aceea era necesară confirmarea în decurs de cinci ani a titlului de mare maestru internaţional), mi-a prilejuit o comportare foarte bună, reuşind să ating unul din punctele de vîrf ale formei mele sportive. Fără exagerare, pot spune că turneul din 1970 de la Skoplje a reprezentat una dintre cele mai bune evoluţii internaţionale din întreaga mea carieră. Victoriile spectaculoase obţinute în faţa marilor maeştri Reshevsky, Barczay sau Janosevici au constituit remarcabile realizări tehnice, importante şi din punct de vedere teoretic. Fiindu-mi necesară confirmarea titlului de mare maestru, am adoptat un stil de joc agresiv şi riscant care a făcut, din păcate, ca alături de cele şapte victorii să termin turneul şi cu două înfrîngeri. În clasamentul final am ocupat locul 3, în urma marilor maeştri sovietici Taimanov şi Vasiukov, dar înaintea unei pleiade de mari maeştri renumiţi ca Gligorici, Browne, Reshevsky, Matulovici, Matanovici ş.a. Interesant — pentru a putea face o comparaţie instructivă cu normele actuale — este amănuntul că norma de mare maestru în acest turneu foarte puternic la care au participat zece purtători ai celui mai înalt titlu internaţional a fost de 10 puncte din 15 posibile!

În luna iulie 1970, Federația de șah din Argentina a luat inițiativa organizării unui mare turneu internațional, „Ciudad de Buenos Aires". Turneul, care avea drept scop principal impulsionarea șahului argentinian și promovarea unor tineri jucători talentați (ca Rubinetti, Quinteros ș.a.) a găsit un larg ecou în lumea șahului. Ajuns la a doua ediție a sa (primul s-a disputat în 1960), acest mare concurs memorial s-a bucurat de o participare extrem de valoroasă, care i-a dat de la început garanția succesului. Au luat parte 11 mari maeștri, 4 maeștri internaționali, 3 maeștri, iar între marii maeștri s-au distins cîteva stele de primă mărime ale șahului mondial ca Fischer, Smîslov, Reshevsky, Najdorf, Mecking, Panno. Patronat de municipalitatea orașului Buenos Aires, turneul a avut un cadru de desfășurare extrem de plăcut, sala de joc Casa Cuberta a teatrului San Martin fiind una dintre cele mai frumoase gazde ale șahului în ultimele decenii. Adăugăm la aceasta entuziasmul juvenil al miilor de „aficionados de juego ciencia" (pasionați ai jocului de șah) care luau cu asalt, zilnic, casele de bilete ale teatrului, și vom avea o imagine reală a enormului interes creat în capitala argentiniană de acest mare turneu. După cum s-a exprimat într-o seară un bătrîn spectator, nelipsit de la nici o rundă, turneul memorial de șah a izbutit să creeze pentru o lună de zile o oază a liniștii și a gîndirii în Avenida Corrientes, supranumită la Buenos Aires „la calle que nunca duerme" (casa care nu doarme niciodată). Dacă însă liniștea era păstrată cu grijă în decursul orelor regulamentare de joc, imediat după încheierea partidelor izbucnea un vacarm de păreri contradictorii, de argumente pro și contra care au creat un pitoresc cu totul aparte publicului argentinian, latin prin excelență, îndrăgostit de ritm și muzică. În acest mediu, gazdele s-au străduit să asigure mai mult decît o atmosferă plăcută, iar marii maeștri și maeștrii au căutat să răspundă acestei solicitudini printr-un joc frumos, prin partide interesante care să placă publicului spectator. Și la sfîrșitul turneului s-a văzut că eforturile tuturor au fost încununate de succes. „Ciudad de Buenos Aires", ediția a doua, a fost o reușită din toate punctele de vedere: gazdele au obținut un mare prestigiu prin organizarea lui impecabilă, șahul argentinian a căpătat un nou maestru internațional în persoana lui Quinteros, marii maeștri prezenți la turneu și-au onorat cărțile de vizită, realizînd o serie de partide de mare clasă. Dar eroul indiscutabil al

acestui eveniment şahist a fost supercampionul american James Robert Fischer, numit de întreaga lume şahistă, simplu, Bobby. El a obţinut la Buenos Aires unul din cele mai mari succese din bogata-i biografie şahistă. A cîştigat un turneu internaţional extrem de puternic, cu 3,5 puncte diferenţă faţă de al doilea clasat şi a realizat fantasticul record de 15 puncte din 17 posibile. Jocul lui Bobby a devenit mai sigur, el nu a mai făcut greşeli datorate tinereţii care l-au costat odinioară jumătăţi de punct sau puncte preţioase. La acest turneu el a demonstrat o tehnică impresionantă pentru simplii spectatori şi chiar pentru adversarii săi. A cîştigat cîteva partide în care se părea că nu are absolut nici un avantaj, fapt care l-a făcut pe marele maestru argentinian Najdorf să-l numească „magician". Din păcate, una din partidele excepţionale realizate de Fischer la Buenos Aires a fost şi cea jucată cu mine, marele maestru american realizînd în mod desăvîrşit un mic avantaj obţinut în deschidere şi egalînd astfel scorul personal dintre noi doi. Pentru voinţa extraordinară de victorie care l-a animat în fiecare partidă, locurile din Casa Cuberta erau disputate zilnic de prea numeroşii spectatori, fiecare victorie a lui Fischer fiind aşteptată cu nerăbdare şi salutată cu tunete de aplauze. Bobby, copilul teribil al şahului american şi mondial, a fost la Buenos Aires la el acasă, lucru ce se va dovedi cu pregnanţă peste puţin timp, cînd va susţine, tot în capitala argentiniană, meciul de candidaţi contra lui Petrosian. Pentru atitudinea lui exemplară, pentru arta şahistă, pentru marea lui sportivitate în faţa mesei de joc şi a adversarilor, în Argentina lui Fischer i s-a iertat totul şi i s-au satisfăcut toate exigenţele. A venit la turneu cu trei zile întîrziere, a acceptat să joace numai în schimbul unui onorariu de două mii de dolari (mai mare decît premiul întîi), a schimbat patru hoteluri (din cauza zgomotului) pînă s-a declarat satisfăcut şi, în sfîrşit, la dorinţa lui s-a modificat toată iluminaţia din sala de joc, întrucît nu era perfect adecvată pentru desfăşurarea unui concurs de şah (lucru dovedit apoi printr-un consult medical). Alături de marele succes obţinut la masa de joc, Fischer a făcut foarte mult la Buenos Aires pentru şah în general, pentru creşterea popularităţii acestui sport, pentru modul cum vor fi priviţi de acum încolo marii maeştri şi, în sfîrşit, pentru condiţiile propriu-zise în care se vor desfăşura marile turnee.

La încheierea superturneului argentinian, pot spune că am

fost mulțumit de jocul meu, dar nu și de rezultat, cu toate că distanțarea în clasament cu 1,5 și, respectiv, 2 puncte, a marilor maeștri Smîslov și Mecking constituie o foarte bună realizare de ordin personal! Cred, fără falsă modestie, că aș fi meritat locul 2, dar am scăpat, în criză de timp, cîștiguri elementare în partidele cu Najdorf, Rosetto și Szabo. Clasîndu-mă în final pe locurile 4—6, la egalitate cu reputații mari maeștri Najdorf și Reshevsky, am confirmat rezultatul de la Skoplje, realizînd un succes cu 10,5 puncte din 17 posibile.

La foarte scurt timp după Buenos Aires, în luna septembrie, am participat, împreună cu echipa olimpică a României, la Olimpiada de la Siegen (R.F. Germania). A fost un adevărat maraton șahist, desfășurat, este adevărat, în condiții organizatorice ireproșabile, gazdele achitîndu-se cu brio de sarcina lor. Cu toate că rezultatul meu de la Siegen a fost apreciat ca excelent de către specialiștii români, eu consider că am avut la această Olimpiadă o evoluție contradictorie, alături de partide bune — cum ar fi cele cu Andersson, Naranja sau Fischer —, apărînd și scăpări regretabile, dintre care, desigur, cea mai mare este cea din partida cu Larsen, în care am depășit timpul de gîndire într-o poziție net cîștigată, cu o figură în plus, în care adversarul meu era mat imparabil în două mutări! Am reușit, totuși, un rezultat meritoriu pentru prima masă (la care se întîlnesc zilnic adversari extrem de puternici), realizînd 11 puncte din 19 posibile. Cea mai disputată partidă din această Olimpiadă a fost, fără îndoială, cea contra lui Bobby Fischer, care s-a încheiat remiză după o luptă foarte frumoasă și ... o noapte de nesomn.

Anul competițional 1970 s-a încheiat în București prin disputarea finalei campionatului național, în luna noiembrie. Obosit în urma maratonului olimpic, dar vrînd, totuși, foarte mult să demonstrez că locul 3 din finala din 1969 a fost un simplu accident, am jucat în general bine această finală, realizînd 14 puncte din 19 posibile. Acest rezultat nu a fost însă suficient pentru cîștigarea titlului, întrucît Ciocâltea a realizat același număr de puncte și a trebuit să susținem un meci de baraj, care, din cauza oboselii celor doi competitori, a fost destul de tern și s-a încheiat la egalitate, 3—3. Pentru prima oară, sezonul competițional al unui an se încheia fără a fi desemnat, deocamdată, campionul, întrucît pe amîndoi ne așteptau concursuri foarte grele. Eu trebuia să mă deplasez la antipozi, în Australia, unde urma să particip la cel

mai puternic turneu open din activitatea mea de pînă atunci. Dar despre acesta, ca și despre activitatea mea din alte turnee cititorii vor avea prilejul să afle dintr-o carte viitoare.

APĂRAREA CATALANĂ

Fl. Gheorghiu — I. Radulov

Budapesta, 1970

1.Cg1—f3 (Una din cele mai complexe mutări pe care le are la dispoziție albul. Aceasta, deoarece, chiar de la primele mutări, se poate ajunge în deschideri cu totul diferite, în funcție de răspunsul negrului) **1... Cg8—f6** (Dacă negrul juca, de pildă, 1...c5 putea ajunge în Siciliană după 2.e4) **2.g2—g3 e7—e6 3.Nf1—g2 Nf8—e7 4. 0—0 0—0 5.c2—c4** (Prin intervertire de mutări s-a ajuns la una din cele mai disputate variante din Apărarea Catalană) **5...d7—d5 6.d2—d4 c7—c6** (O altă posibilitate este aici 6... d:c4 7.Ce5 c5 8.d:c5 Dc7 9.C:c4 cu avantaj pentru alb atît după 9...N:c5 10.Cc3 N:f2+?! 11.T:f2 D:c4 12.T:f6! g:f6 13.Nh6! cît și după 9...D:c5 10.Cbd2 Td8 11. b3 Cc6 12.Na3!) **7.Dd1—c2 b7—b6 8.Cb1—d2 Nc8—a6!?** (O încercare destul de interesantă, care nu a prea fost încercată pînă acum în practică. De obicei se joacă 8...Nb7 sau 8... Cbd7 cu joc complicat și șanse de ambele părți) **9.Cf3—e5!** (O mutare extrem de puternică, care pune sub semnul întrebării întregul sistem ales de negru. Nu este bine acum 9...Nd6 10.e4! și avantajul albului este neîndoielnic) **9...Cf6—d7!** (Cea mai bună apărare; desigur schimbul la d7 nu asigură albului nici cel mai mic avantaj) **10.Ce5—d3!** (Manevra aceasta, Cf3—e5—d3, întîlnită — mai ales — în „Olandeză", amenință atacul imediat de pioni pe flancul damei. Negrul trebuie să aștepte) **10...Cd7—f6 11.e2—e3 Cb8—d7** (Negrul și-a terminat dezvoltarea, însă albul are inițiativa) **12.b2—b4! Ta8—c8 13. a2—a4** (În cîteva mutări, tot flancul damei albe s-a pus în mișcare, negrul este silit să joace activ) **13...d5:c4 14.Cd2:c4 Na6:c4** (Forțat, deoarece la 14...c5 15.d:c5 b:c5 16.b5 negrul pierde nebunul) **15.Dc2:c4 c6—c5** (Jocul activ este cea mai potrivită soluție în această poziție) **16.d4:c5 b6:c5 17.b4—b5!** (Albul joacă consecvent, păstrînd majoritatea de pioni pe flancul damei, în condițiile prezenței pe tablă a perechii de nebuni. Desigur, după 17.b:c5 C:c5 18.C:c5 N:c5 avantajul albului ar fi fost mult prea mic pentru cîștig) **17...Cd7—b6** (Vezi diagrama din pag. 204).

18.Dc4—c2 Cf6—d5 19.a4—a5!? (Este posibil ca această mutare atrăgătoare să nu fie și cea mai bună în această poziție. De recomandat era aici 19. Ce5! Nf6 20.Nb2 Cb4 21.De2 cu

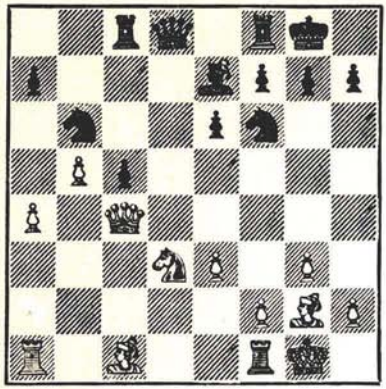

avantaj destul de clar) **19... Cd5—b4!?** (Negrul nu folosește șansa ce i se oferă. Trebuia jucat cu orice preț 19...c4! cu joc foarte neclar. De exemplu: 20. a:b6 c:d3 21.D:d3 a:b6 22.Nb2 cu avantaj foarte mic pentru alb. Sau 20.Ce5 Cb4 21.De2 Cbd5 și nu merge acum 22.C:c4 din cauza 22...Cc3! și negrul cîștigă . . .) **20.Cd3:b4 c5:b4 21. Ng2—c6!** (Mutarea aceasta energică asigură în continuare avantajul albului) **21...Cb6—d5 22. Tf1—d1 Dd8—c7** (Din fericire pentru negru mai exista încă această mutare) **23.Nc1—b2** (Albul putea continua desigur și 23.e4 Cf6 24.Ne3 cu variante asemănătoare celei din partidă) **23...a7—a6** (O încercare de degajare, care pare foarte promițătoare) **24.e2—c4 Cd5—f6 25. Td1—c1!** (Sacrificînd temporar un pion, albul înaintează decisiv pionul liber „a") **25...a6:b5 26.a5—a6** (Era poate chiar mai bine 26.Nd4) **26...Dc7—a7** (Forțată de împrejurări dama neagră trebuie ea însăși să stăvilească înaintarea pionului) **27. Dc2—e2 Ne7—c5 28.Nc6—b7!** (Lucrurile s-au limpezit oarecum. Pionul alb din a6 a paralizat două piese ale adversarului, în timp ce pionii dubli „b" ai negrului nu produc nici o grijă albului) **28...Tc8—d8** (Vezi diagrama).

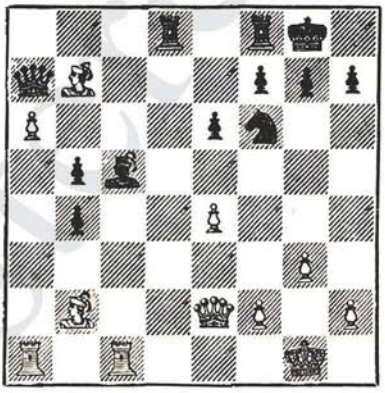

29.Rg1—g2 Cf6—d7 30.Tc1—d1! (Manevra Td1—c1—d1 este foarte instructivă. Se amenință decisiv 31.D:b5) **30...e6—e5** (Altceva mai bun nu se vede. Cu ultima sa mutare negrul încearcă să obțină contrașanse prin instalarea unui pivot la d4) **31.De2:b5 Cd7—f6 32.f2—f3** (Decisiv) **32...Nc5—d4 33.Nb2:d4 Td8:d4 34.Db5:e5** (Strategia albului a fost încununată de succes: el are un pion în plus, iar dama neagră din a7 are un rol jalnic) **34...Tf8—d8 35. Td1:d4 Td8:d4 36.Ta1—c1!** (Se amenință mat și schimbul da-

melor) **36...h7—h5** (Singura apărare, dar este prea tîrziu) **37. Tc1—c8+ Rg8—h7 38.De5—f5+ g7—g6 39.Df5:f6 Td4—d2+ 40.Rg2—h3 Td2:h2+** (Negrul caută în zadar un șah etern) **41.Rh3:h2 Da7—f2+ 42. Rg2—h3** și observînd că regele alb scapă de șahuri prin g5 negrul a cedat.

INDIANA REGELUI

Fl. Gheorghiu D. Janosevici

Turneul internațional de la Skoplje, 1970

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 3.Cb1—c3 Nf8—g7 4. e2—e4 d7—d6 5.f2—f3 (Din nou, deci, Atacul Sämisch) **5... 0—0 6.Nc1—e3 e7—e5** (Negrul joacă sistemul clasic, preferîndu-l schemelor moderne ce încep cu 6...Cc6, 6...c6, sau 6...b6) **7.d4—d5** (Continuarea 7.Cge2 duce la un joc aproximativ egal) **7...Cf6—h5 8.Dd1—d2 f7—f5 9.0—0—0 Cb8—d7** (După părerea mea, un sistem „condamnat" cu toate că marii maeștri iugoslavi îl joacă destul de des; Gligorici întrebuințîndu-l, a pierdut la mine două partide: la Havana, 1966 și Lugano, 1968) **10.e4:f5!** (La fel de bine este și 10.Nd3) **10...g6:f5 11.Nf1—d3 e5—e4!?** (Un sacrificiu de pion pentru inițiativă, recomandat de Boleslavski: negrul obține importantul cîmp central e5 pentru cal) **12.f3:e4 f5—f4 13.Ne3—f2 Cd7—e5 14. Cg1—f3 Nc8—g4 15.Nd3—e2 Ng4:f3 16.g2:f3** (Pînă aici totul este cunoscut, iar părerile teoreticienilor împărțite: Gheller și Gligorici cred că jocul bun al negrului compensează pionul sacrificat. Eu nu sînt de aceeași **părere. Din această cauză** partida aceasta este foarte importantă din punct de vedere teoretic) **16...a7—a6!** (O mutare utilă și foarte bună; la orice altceva albul putea juca manevra Cc3—b5—d4, cu mare avantaj) **17.c4—c5!** (Ideea albului pe flancul damei a fost realizată) **17...Ch5—f6 18.Th1—g1 Dd8—e7 Tg1—g5!** (Jucînd foarte energic, albul continuă amenințările pe cele două flancuri) **19...Rg8—h8 20.Td1—g1 Ng7—h6 21.Tg5—f5** (Invită pe negru la mutarea următoare) **21... Cf6—d7 22.c5—c6!** (O posibilitate tactică subestimată de Janosevici. Jocul ia acum o turnură neașteptată) **22...b7:c6 23.d5:c6 Tf8:f5 24.Cc3—d5!** (O mutare intermediară foarte importantă) **24...De7—f7 25. c6:d7!** (Aceasta este poanta manevrei începute la mutarea 22-a. Sacrificînd o calitate, albul silește figurile adverse să ocupe poziții inestetice și, ceea ce este mai important, păstrează o puternică inițiativă) **25...Tf5—h5 26.h2—h4!** (După partidă, adversarul meu a declarat că pur și simplu nu a luat în considerare această mutare simplă) **26...Ta8—d8** (Desigur, nu mergea 26...D:d7

27.Cf6 etc.; interesantă era însă continuarea 26...C:d7 27.C:c7 Tc8 28.D:d6 Cf6 29.Nb6 Ce8 30.Dc6! T:c7 31.N:c7 D:c7 32. Nc4! şi albul cîştigă) **27.Cd5:c7 Df7:d7 28.Cc7—d5** (După cum se poate vedea, rezultatele complicaţiilor începute cu 22.c6 sînt clar favorabile albului, care are un pion pentru calitate şi toate figurile excelent plasate. Vezi diagrama).

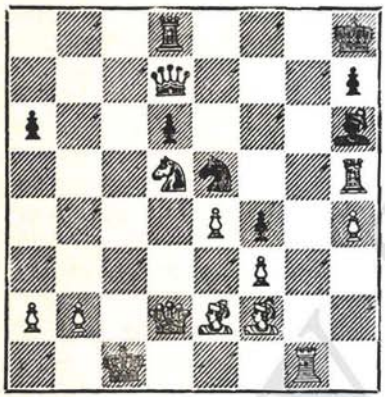

28...Td8—f8 29.Rc1—b1 Dd7—b7 30.Tg1—c1! Nh6—g7 (Din cauza poziţiei turnului h5, negrul nu putea juca 30...Tc8) **31. Tc1—c7 Db7—b8** (Interesant, dar slab era 31...C:f3 32.N:f3 T:d5 33.Dc2!) **32.Dd2—c3!** (Ameninţarea de mat la g7 paralizează piesele negre) **32... Th5—h6 33.Cd5:f4! Tf8:f4** (La orice mutare mai liniştită, albul cîştigă uşor) **34.Tc7—c8+ Db8:c8 35.Dc3:c8+ Tf4—f8 36. Dc8:a6 Ce5:f3** (Forţat) **37. Ne2:f3 Tf8:f3 38.Da6—a8+ Tf3—f8 39.Da8—a7 Ng7—e5 40.a2—a4!** (Odată cu punerea în mişcare a acestui pion, partida se încheie) **40...Rh8—g8 41. a4—a5 Th6—f6** (În sfîrşit, turnul acesta „rătăcit" s-a reactivat, dar cu ce preţ...) **42. Nf2—d4** (Cel mai simplu) **42... Tf6—f4 43.Nd4:e5 d6:e5 44. Da7—b7!** (Decisiv) **44...Tf4:h4 45.a5—a6 Th4—h1+ 46.Rb1—a2 Th1—d1?** (O ultimă greşeală, în poziţie disperată) **47. Db7—b3+** şi negrul a cedat.

Importanţa teoretică a partidei este considerabilă.

APĂRAREA BENONI

S. Reshevsky — Fl. Gheorghiu

Turneul internaţional de la Skoplje, 1970

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 c7—c5 3.d4—d5 e7—e5 4.Cb1—c3 d7—d6 5.e2—e4 Nf8—e7 (După părerea mea continuarea aceasta oferă negrului mai multe posibilităţi decît dezvoltarea nebunului în fianchetto la g7) **6.Nf1—d3 Cb8—d7!** (De obicei se joacă 6...0—0; mutarea din partidă este îndreptată contra sistemului modern al albului ce se bazează pe dezvoltarea calului la f3 şi obţinerea catenei de pioni h3—g4) **7. Cg1—e2** (La 7.Cf3 putea urma 7...Cf8! şi după 8.h3 Nd7 9.De2 a6 10.Ne3 Cg6 11.Cd2 h5! 12. a3 h4 13.Cf3 Ch5 14.Dc2 Cgf4 15.Nf1 b5! cu joc excelent pentru negru, Ghiţescu—Petrosian, Rovinj, 1970) **7...g7—g6!** (O mutare foarte bună care stăvileşte

o eventuală încercare Ce2—g3—f5, punînd totodată bazele întregii strategii a negrului în această partidă) **8.f2—f3 Cf6—h5 9.Nc1—e3** (Nu se vede ceva mai bun) **9...Ne7—g5!** (Negrul scapă de nebunul „rău") **10. Dd1—d2 Ng5:e3 11.Dd2:e3 a7—a6 12.0—0 0—0 13.g2—g4?!** (Atacul pe care-l pornește albul, începînd cu această mutare, nu are sorți de izbîndă din cauza lipsei nebunului de cîmpuri negre) **13...Ch5—g7 14. De3—h6** (Numai la prima vedere acțiunea ofensivă a damei albe este periculoasă) **14...f7—f6 15.a2—a4 b7—b6 16.Ce2—g3 Ta8—a7!** (O mutare defensivă foarte importantă, care apără linia a 7-a și aduce rapid în joc singura figură inactivă a negrului) **17.Cc3—d1** (Calul se îndreaptă spre flancul regelui, dar amenințarea principală este a4—a5 cu inițiativă pe flancul damei) **17...a6—a5** (Odată cu aceasta, flancul damei este blocat, poziția este complet egală, iar posibilitățile de cîștig destul de reduse) **18.Dh6—d2 Tf8—f7 19.Cd1—e3 Cd7—f8** (Perfect regrupat, negrul așteaptă) **20. f3—f4?!** (O primă greșeală strategică, care reflectă dorința albului de a juca la cîștig) **20... e5:f4 21.Tf1:f4 Cf8—d7 22. Ta1—f1 Cd7—e5!** (Poziția excepțională a acestui cal asigură negrului o siguranță deplină) **23.Nd3—e2 Tf7—f8 24.h2—h4 Ta7—f7** (Manevra Ta8—a7 și-a dovedit utilitatea) **25.h4—h5 Nc8—d7 26.Ne2—d1** (Era mai bine 26.b3) **26...Cg7—e8** (Și la mutarea precedentă, și acum, se putea juca g6—g5, cu remiză absolută. Negrul nu se mai mulțumește, însă, cu atît) **27.Tf4—f2 Dd8—c8 28.Dd2—e2 Ce8—g7 29.Tf2—h2 Cg7—e8 30.Rg1—g2 Tf7—g7!** (Pregătește retragerea strategică a regelui spre flancul damei) **31.h5:g6 h7:g6 32. Rg2—f2 Rg8—f7 33.Tf1—h1 Rf7—e7 34.Rf2—e1 Re7—d8 35.Re1—d2 Rd8—c7** (Marșul ambilor regi spre un loc mai sigur dă o tentă de originalitate acestei partide de mari maeștri) **36.Th2—h8 Tf8:h8 37. Th1:h8 Dc8—d8!** (Schimbul unei perechi de turnuri folosește numai negrului) **38.De2—f2 Dd8—e7 39.Th8—h2 Tg7—h7!** (După o apărare foarte exactă, negrul preia inițiativa) **40.Cg3—f1 Th8:h2 41.Df2:h2?** (Odată terminată criza reciprocă de timp, marele maestru american execută această mutare naturală, care este însă o greșeală destul de gravă. Mai bine era 41.C:h2 cu toate că după 41...Dh7!, negrul menținea o inițiativă foarte periculoasă. Vezi diagrama din pag. 208).

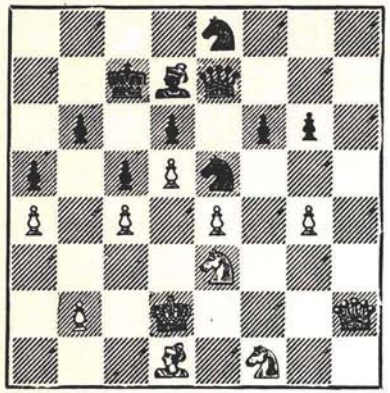

41...Nd7:a4! (Mutarea din plic, care dă negrului poziție net cîștigată. Desigur, nebunul nu poate fi luat din cauza șahului la f3) **42.Dh2—h6 Na4—d7!** (Cîștigă și 42...N:d1, însă nebunul negrului este „bun" și este bine să fie păstrat) **43. b2—b3** (Prea tîrziu) **43...Rc7—b7 44.Nd1—e2 Ce8—c7 45.Rd2—d1 a5—a4!** (Cel mai simplu) **46. b3:a4 Nd7:a4+ 47.Rd1—e1 Cc7—a6** (Cîștigă și b6—b5, însă mutarea din partidă nu dă adversarului nici o șansă) **48. Cf1—d2 Ca6—b4 49.Re1—f2 Cb4—c2!** (De data aceasta orice schimb este în favoarea părții care atacă) **50.Ce3:c2 Na4:c2 51.Dh6—e3 Nc2—d3!** (Ultima poantă) **52.De3—h3 Nd3:e2 53. Rf2:e2 De7—d7!** (Cîștigă imparabil pionul g4) **54.Dh3—h8 Dd7:g4+ 55.Re2—e3 Dg4—g5+ 56.Re3—e2 Dg5—h5+ 57. Dh8:h5 g6:h5** și albul a cedat.

O partidă interesantă, de mare luptă!

APĂRAREA SICILIANĂ

L. Barczay — Fl. Gheorghiu

Turneul internațional de la Skoplje, 1970

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 e7—e6 3.Cb1—c3 a7—a6 (Sistemul Paulsen a fost foarte des întrebuințat de negru la turneul de la Skoplje și... cu folos!) **4.g2—g3 Cb8—c6 5.Nf1—g2 Dd8—c7 6.0—0 d7—d6 7. d2—d3** (Cu 7.d4 albul intra în varianta principală, de exemplu: 7...c:d4 8.C:d4 Nd7 9.Te1 Ne7 10.a4 Cf6 11.a5 b5! cu egalitate, Browne—Gheorghiu) **7... Nf8—e7** (În spiritul variantei, cu toate că era probabil mai bine 7...g6, urmat de 8...Ng7 și 9...Cge7) **8.Cf3—e1 Cg8—f6 9. f2—f4 Nc8—d7 10.Nc1—e3 Cc6—d4 11.h2—h3 Nd7—c6 12. g3—g4?** (Albul caută să restrîngă activitatea figurilor adverse, însă, datorită faptului că negrul nu a efectuat rocada mică acest atac de flanc nu-și va atinge ținta) **12...h7—h6!** (Mutarea cheie a defensivei negrului. Acum, atîta timp cît negrul nu-și precizează poziția regelui, înaintarea g4—g5 nu este periculoasă) **13.Dd1—d2 0—0—0! 14.Dd2—f2 d6—d5!** (O mutare foarte puternică, ce dă negrului cel puțin egalitate. Ideea sa constă mai ales în varianta 15.e5 Cd7 și nu merge 16.N:d4 c:d4 17.D:d4 din cauza 17...Nc5, amenințîndu-se, totodată, 16...g5, cu inițiativă

foarte periculoasă pe flancul regelui) **15.g4—g5?!** (O încercare riscantă, care va duce la pierdere. Mai prudent era 15.c:d5! cu şanse aproximativ egale) **15...h6:g5 16.f4:g5 Cf6—g4!** (După partidă, Barczay a declarat că nu a observat această mutare... Totul va decurge în continuare forţat. Vezi diagrama).

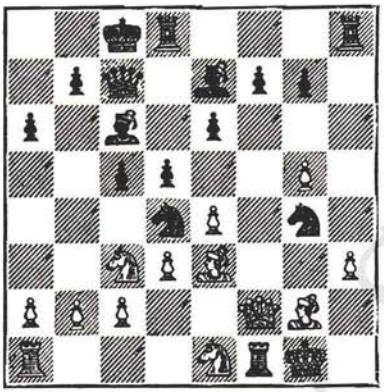

17.Df2—f4 Cg4:e3 18.Df4:e3 Dc7—e5! (Ameninţă neplăcut Nd6) **19.De3—f4** (Unica apărare) **19...Dd6:f4 20.Tf1:f4 Ne7:g5 21.Tf4:f7 Ng5—f6!** (Complicaţiile s-au încheiat în favoarea negrului, care cîştigă forţat o calitate) **22.e4:d5 e6:d5 23.Rg1—f1 Cd4—f5! 24.Ng2—f3 Cf5—h6** (Cu aceasta, prima fază a partidei s-a încheiat. Urmează partea tehnică propriu-zisă: realizarea avantajului) **25.Tf7:f6 g7:f6 26.Ce1—g2 Rc8—b8** (Era, poate, mai bine direct d5—d4) **27.Rf1—f2 Ch6—f5 28.Cc3—e2!** (Construind „fortăreaţa" Cg2—Cf4, albul încearcă să reziste) **28...Cf5—h4 29.Cg2—f4 Ch4:f3 30.Rf2:f3 d5—d4+ 31.Rf3—f2 Nc8—d7 32.Ta1—h1** (Pionul h este unica speranţă a albului) **32...Td8—e8 33.b2—b4** (Ingenioasă resursă; albul caută să schimbe cît mai mulţi pioni) **33...Nd7—c6 34. Th1—h2 b7—b6 35.h3—h4 Te8—e3!** (Pătrunderea turnului negru în dispozitivul alb de apărare este decisivă) **36.h4—h5 Th8—h6!** (Pionul h5 este acum slab) **37.Th2—h4 Te3—f3+ 38. Rf2—e1 Nc6—d7 39.b4:c5 b6:c5 40.c2—c3 d4:c3 41.Ce2:c3 Nd7—f5 42.Re1—d2 Rb8—c7 43. Cc3—d5+ Rc7—d6 44.Cd5—e3 Nf5—d7 45.Cf4—e2 Tf3—h3!** (Cîştigă pionul h) **46.Th4—f4 Th3:h5 47.d3—d4** şi dîndu-şi seama că după 47...Th2! poziţia este complet pierdută, albul a cedat.

APĂRAREA SICILIANĂ

M. Damianovici Fl. Gheorghiu

Turneul internaţional de la Buenos Aires, 1970

1.e2—e4 c7—c5 2.Cg1—f3 e7—e6 3.d2—d4 c5:d4 4.Cf3:d4 Cg8—f6 (O altă linie de joc des practicată este 4...a6, aşa-numita variantă Paulsen) **5.Nf1—d3!?** (O continuare mai rară. Aproape întotdeauna albul răspunde 5.Cc3 la care negrul dorea să joace 5...d6 intrînd în varianta Scheveningen) **5... d7—d6** (Totuşi) **6.0—0 Nf8—e7 7.Cb1—d2** (Aceasta a fost ideea

albului nejucînd 5.Cc3. Calul din d2 se poate instala, după cum o va cere poziția, la c4 sau f3) **7...0—0 8.Rg1—h1** (Era poate mai bine 8.f4 deoarece la 8... Db6 albul putea juca 9.Cc4! D:d4 10.Ne3 și cîștigă. Acum negrul egalează ușor) **8...e6—c5!** (O manevră tipică Apărării Siciliene, și mai folositoare acum din cauza poziției calului alb la d2) **9.Cd4—f5! Nc8:f5 10. e4:f5 d6—d5** (Deschiderea propriu-zisă s-a terminat în favoarea negrului, care are un centru mobil de pioni. În toate variantele albul trebuie să țină seama de înaintările e5—e4 sau d5—d4) **11.f2—f3 Cb8—c6 12. a2—a3 Dd8—c7 13.Cd2—b3 Ta8—d8** (În timp ce albul a făcut cîteva mutări de apărare, negrul și-a terminat dezvoltarea. Poziția tuturor pieselor negre dă o impresie estetică . . .) **14.Dd1—e1 Tf8—e8 15.De1—g3 Rg8—h8!** (Ca răspuns la manevra cunoscută Dd1—e1—g3, ce amenință „primitiv" în unele variante Nh6, această paradă simplă arată soliditatea poziției negrului) **16.Nc1—e3** (Sau 16. Ng5 Ch5! 17.Dh4 N:g5 18.D:g5 Cf6 cu avantaj clar pentru negru) **16...Ne7—d6 17.Dg3—h3 e5—e4!** (După ce și-a postat piesele pe cele mai bune poziții negrul trece la operații active. Străpungerea e5—e4 este decisivă, deoarece se cîștigă aproape forțat un pion) **18.f3:e4 d5:e4 19.Nd3—b5!?** (Începutul unor interesante complicații tactice soldate în favoarea negrului. Mai bine era 19.Ne2, la care albul avea oricum greutăți după 19...Ce5 sau 19...Cd5) **19...Nd6:h2!** (O surpriză dezagreabilă. Nu merge acum 20. D:h2 D:h2+ 21.R:h2 Cg4+ și C:e3 cu cîștig) **20.Nb5:c6 b7:c6 21.g2—g4** (Albul joacă totul pe-o carte, dar . . .) **21...Dc7—g3!** (Atacul alb este respins și începe contraatacul negrului. Vezi diagrama).

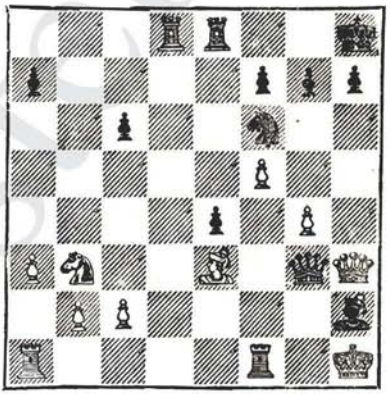

22.Dh3:g3 (Forțat) **22...Nh2:g3 23.g4—g5 Cf6—g4!?** (Era, poate, și mai bine 23...Cd5) **24.Ne3:a7 e4—e3!** (Forțează pe alb să „sacrifice" o calitate) **25.Rh1—g2** (Singura încercare de salvare) **25...e3—e2 26.Rg2:g3 e2:f1D 27. Ta1:f1 Cg4—e3!** (Elimină nebunul din a7 care reprezintă ultimul atu al albului în poziția aceasta pierdută) **28.Na7:e3 Te8:e3+ 29.Tf1—f3 Te3:f3+ 30.Rg3:f3 Td8—d5!** (Obligă regele alb să ocupe cîmpul e4,

dar ia cîmpul c5 calului din b3) **31.Rf3—e4 h7—h5!** (Negrul își creează un pion liber depărtat) **32.g5:h6 g7:h6 33.Cb3—d4 Td5—c5!** (O mutare foarte interesantă, care apără la c6 și oprește pe moment punerea în mișcare a pionilor albi de pe flancul damei) **34.c2—c3** (Sau 34.b4 Tc3! 35.a4 Tc4 36.b5 c:b5 37.a:b5 h5 și negrul are mari șanse de cîștig. Oricum, Damianovici era și într-o acută criză de timp și aceasta grăbește sfîrșitul partidei) **34... h6—h5 35.Re4—f4 Tc5—c4** (Ultima poantă. Se amenință foarte neplăcut c6—c5) **36. Rf4—g3** (La 36.Rg5 decidea 36...h4 37.Cf3 h3 etc.) **36... Rh8—g7 37.a3—a4** (Ultima încercare de salvare) **37...Tc4:a4 38.Cd4:c6 Ta4—a2!** (Decisiv) **39. b2—b4 Ta2—c2** și albul a cedat.

DESCHIDEREA ENGLEZĂ

Fl. Gheorghiu — A. Bisguier

Turneul internațional de la Buenos Aires, 1970

1.c2—c4 e7—e5 2.Cb1—c3 Cg8—f6 (În ultimul timp negrul joacă mai mult continuările hipermoderne 2...Cc6 sau 2...d6) **3.Cg1—f3** (Mai activ decît 3.g3) **3...Cb8—c6 4.g2—g3 Nf8—b4** (În cazul continuării normale 4...g6 albul obține avantaj după 5.d4! e:d4 6.C:d4 Ng7 7.C:c6! b:c6 8.Ng2 0—0 9.0—0 etc., Gheorghiu—Keene, Hastings, 1968) **5.Nf1—g2 0—0 6.0—0 e5—e4!** (Mult timp s-a jucat continuarea recomandată de Smîslov 6...Te8. După 9.Cd5! Nf8 10.d3 h6 11.C:f6+ D:f6 12. Cd2 urmat de manevra Ce4—c3—d5 albul a obținut însă avantaj destul de clar, Petrosian—Gheorghiu, Moscova, 1967) **7.Cf3—g5!** (După 7.Ce1 negrul nu are nici un fel de probleme) **7...Nb4:c3** (Forțat, altfel se pierde pionul e4) **8.b2:c3 Tf8—e8 9.Dd1—c2 Dd8—c7 10.d2—d3!** (Cea mai activă continuare, care eliberează nebunul „rău" din c1) **10...e4:d3 11.e2:d3 b7—b6** (Cel mai bine. Mai slab 11... d6 12.Tb1! și negrul are greutăți) **12.Cg5—e4 Cf6:e4 13. Ng2:e4 Nc8—b7** (Se pare că negrul stă bine, dar lucrurile nu sînt chiar atît de simple) **14.Tf1—e1 Rg8—h8!?** (Cred că ceva mai sigur era 14...Df6) **15. Nc1—f4!** (Albul și-a centralizat la maximum toate figurile și are un avantaj de deschidere mic, dar incontestabil) **15... Cc6—a5** (Slab era 15...f5!? 16. Nd5! D:e1+ 17.T:e1 T:e1+ 18. Rg2 cu șanse foarte bune pentru alb) **16.Ne4:b7 De7:e1+ 17. Ta1:e1 Te8:e1+ 18.Rg1—g2 Ca5:b7 19.Nf4:c7!?** (O mutare destul de riscantă de joc la cîștig cu orice preț. Mai solid era 19.d4!) **19...Te1—e8** (O încercare interesantă era 19...d6 20.Da4 Te7 21.N:b6! sau 20... Cc5 21.Dc6 Tc8 22.d4 Te7 cu joc foarte complicat. Albul putea încerca 22.D:d6, la care nu merge 22...Ce6 23.Dd7! și cîș-

tigă. În orice caz poziția era foarte interesantă și complexă după 19...d6) **20.Nc7—f4 Cb7—c5 21.d3—d4 Cc5—b7 22.Dc2—a4 Te8—e7 23.Nf4—c7!** (Pendularea aceasta Nf4—c7—f4—c7 este foarte instructivă. Albul are acum avantaj în toate variantele. Vezi diagrama).

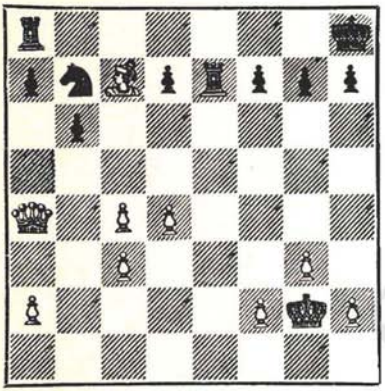

23...d7—d5 (Unica încercare de contrajoc) **24.Nc7:b6 d5:c4 25.d4—d5!** (Face loc nebunului la d4. Albul a obținut poziția maximă) **25...h7—h6!** (După cum se va vedea mai tîrziu, o mutare foarte bună) **26.Nb6—d4 Cb7—d6 27.Nd4—c5 Ta8—d8 28.Nc5:a7** (O mutare foarte atrăgătoare, care putea scăpa însă cîștigul. Albul nu avea însă cîștig rapid nici după 28.N:d6 T:d6 29.D:c4 T7d7! 30.Dc8+ Td8 și negrul ia pionul d5... Acum, lupta se înteține) **28... Td8—a8 29.Da4—c6 Te7:a7 30. Dc6:d6 Ta7:a2 31.Dd6—c7** (Poate era mai bine 31.Dc6, la care negrul avea însă riposta 31.Td8!) **31...Ta2—d2 32.d5—d6 Ta8—a1!!** (O mutare excepțională, care, aproape salvează partida. Mai slab era 32...T8a2 33.d7 T:f2+ 34.Rh3 T:h2+ 35. Rg4 etc., cu cîștig ușor) **33. Dc7:f7** (Singura posibilitate de a juca la cîștig. După 33.d7 T1d1 partida era deja remiză) **33...Ta1—d1 34.Df7—f8+ Rg8—h7 35.Df8—f5+ Rh7—h8 36. Df5—c8+ Rh8—h7 37.Dc8:c4 Td2:d6 38.h2—h4! Td1—e1 39. h4—h5!** (Flancul regelui negru a fost fixat și devin posibile diverse combinații bazate pe înaintarea g3—g4—g5) **39... Te1—e5 40.g3—g4! Te5—e6** (Negrul se apără foarte bine. Se amenință acum manevra Td6—c6—c8 urmată de Tec6 cu remiză clară) **41.Dc4—b5!** (Mutarea din plic, care cere negrului un joc foarte atent pentru a se salva) **41...Td6—c6** (O mică inexactitate. Cel mai bine era 41...Rh8! pentru a evita șahul la f5) **42.f2—f4!** (Cîștigă un tempo foarte important) **42... Rh7—h8 43.Db5—b8+ Rh8—h7 44.g4—g5!** (Duce aproape forțat la cîștigul unui turn. Dar aceasta este oare suficient pentru a cîștiga și partida?!) **44...h6:g5 45.f4:g5 Tc6:c3 46.g5—g6+ Te6:g6?!** (Mutarea aceasta normală duce la pierdere. Mult mai bine era 46...Rh6 47.Df4+ R:h5 48.Df5+ Rh6 49.D:e6 Tc5!! cu șanse apreciabile de salvare) **47.h5:g6+ Rh7:g6 48.**

Db8—e5!! (Poanta întregului final. Din cauza poziției precare a turnului, negrul va pierde forțat pionul „g", după care cîștigul este o problemă de tehnică) **48...Tc3—c2+ 49.Rg2—g3 Rg6—h6 50.De5—f4+ g7—g5** (Forțat, altfel se pierde turnul) **51.Df4—d6+ Rh6—g7 52. Dd6—e7+!?** (Cîștiga simplu 52. Rg4) **52...Rg7—h6 53.De7—f6+ Rh6—h5 54.Df6—f3+ Rh5—h6 55.Df3—f8+ Rh6—h5 56.Df8—f7+ Rh5—h6 57.Df7—f8+ Rh6—h5 58.Df8—f3+** (Toate aceste șahuri au fost date în mare criză de timp pentru a se face mutările) **58...Rh5—h6 59. Df3—h1+! Rh6—g7** (59...Rg6 60.Db1!) **60.Rg3—g4** (În sfîrșit pionul g5 este cîștigat) **60... Tc2—c4+ 61.Rg4:g5 Tc4—c5+ 62.Rg5—f4 Tc5—c4+ 63.Rf4—f5 Tc4—c5+ 64.Rf5—e6 Tc5—g5 65.Dh1—e4!** (Albul știe lecția — finalul acesta R+D contra R+T este o bună demonstrație practică) **65...Tg5—g6+ 66.Re6—f5 Tg6—f6+ 67.Rf5—g5 Tf6—f7 68.De4—e8!** (Ia cîmpurile turnului negru) **68...Tf7—f8** (Forțat) **69.De8—g6+ Rg8—h8 70.Rg5—h6 Tf8—f7** (Ultima încercare) **71.Dg6—e4!** (Desigur nu 71.D:f7 pat!) **71...Tf7—f6+ 72.Rh6—g5 Tf6—f7 73.Rg5—g6 Tf7—g7+ 74.Rg6—h6** și negrul a cedat.

Partida aceasta face parte dintre „alese" din cauza finalului care este unul dintre cele mai grele și mai interesante pe care le-am jucat în toată cariera mea șahistă.

INDIANA REGELUI

Fl. Gheorghiu — R. Naranja

Olimpiada de la Siegen, 1970

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 3.Cb1—c3 Nf8—g7 4. e2—e4 d7—d6 5.f2—f3 (Deci, din nou Atacul Sämisch, care duce la variante foarte tăioase și care mi-a adus pînă acum multe succese) **5...0—0** (Interesant este și 5...c5, cum a jucat, tot la Siegen, contra mea R. Fischer) **6.Nc1—e3 a7—a6!?** (În această poziție, negrul poate juca mai multe mutări teoretice: 6...Cc6, 6...c6, 6...b6 sau 6...e5. La data disputării partidei mele cu maestrul filipinez Naranja, mutarea 6...a6 a constituit, cred, o inovație) **7. Dd1—d2!** (Cea mai bună ordine de mutări, cu toate că albul poate juca și 7.Nd3) **7... Tf8—e8 8.0—0—0 b7—b5!?** (Un sacrificiu promițător de pion, pe care însă albul îl ignoră) **9.h2—h4!** (Inițiază un atac tipic contra rocadei negrului) **9...b5—b4 10.Cc3—d5 Cf6:d5 11.c4:d5 c7—c6!** (Singura cale de contrajoc) **12.d4:c6 d6—d5** (Mai bine decît direct 12...C:c6) **13.h4—h5 Cb8:c6 14. h5:g6 f7:g6 15.Rc1—b1** (O manevră tipică de punere a regelui la adăpost) **15...Nc8—e6 16. Cg1—h3!** (Amenință foarte neplăcut Ch3—g5, obligîndu-l,

practic, pe negru la continuarea din partidă) **16...Ne6:h3 17. g2:h3!** (Amenință din nou h4—h5, după această pseudoînchidere a coloanei h) **17...e7—e6 18.h3—h4 Dd8—a5!** (Singura continuare acceptabilă) **19.h4—h5 b4—b3 20.Dd2:a5 Cc6:a5 21. a2:b3!** (După schimbul damelor, pericolul unui atac negru pe flancul damei nu mai există, astfel că albul deschide jocul) **21...Ta8—b8 22.h5:g6 h7:g6 23. c4—e5!** (Închizînd centrul, albul fixează definitiv slăbiciunea adversă de la g6, obținînd un avantaj clar. Vezi diagrama).

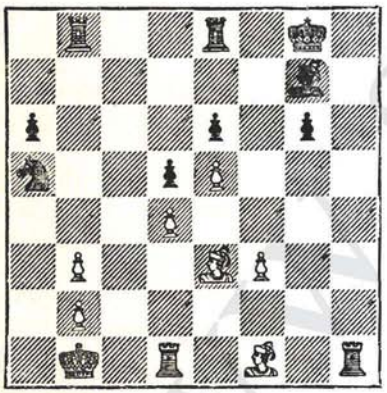

23...Tb8:b3 (La mutarea 23... C:b3, albul putea juca 24.Nd3! sau chiar 24.N:a6 cîștigînd un pion fără compensație evidentă) **24.Td1—d3!** (Forțează schimbul unei perechi de turnuri, obținînd o poziție în care materialul redus îl favorizează evident pe alb) **24...Tc8—b8 25.Td3:b3 Tb8:b3 26.Ne3—d2!!** (Poanta jocului alb, care-l forțează pe adversar să „realizeze" manevra Ca5—c4, după care negrul va fi pierdut pozițional) **26... Ca5—c4 27.Nd2—c3 a6—a5 28. Rb1—c2 a5—a4** (Ce altceva?) **29.Nf1:c4!** (La momentul oportun albul renunță la avantajul perechii de nebuni, deoarece cîștigă imparabil pionul a4!) **29...d5:c4 30.Th1—a1 a4—a3** (Negrul vrea să piardă frumos...) **31.Ta1:a3 Tb3:a3 32. b2:a3 Rg8—f7 33.Nc3—d2!** (Prin această mutare simplă albul cîștigă și pionul c4...) **33... Rf7—e8 34.Rc2—c3 Ng7—f8** (În sfîrșit negrul și-a activizat nebunul, dar este mult prea tîrziu) **35.a3—a4 Re8—d7 36. Rc3:c4 Rd7—c6 37.Nd2—b4!** și negrul a cedat.

În urma acestei partide, varianta cu 6...a6 a fost, pentru un timp destul de lung, abandonată de către negru!

GAMBITUL VOLGA-BENKÖ

A. Yanofsky — Fl. Gheorghiu

Olimpiada de la Siegen, 1970

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 c7—c5 3.d4—d5 (Căutînd să evite gambitul Volga-Benkö, albul preferă uneori continuarea 3.Cg1—f3, care duce la un joc mai liniștit) **3...b7—b5!?** (În ultima vreme această deschidere a devenit foarte populară, mai ales printre jucătorii tineri. La momentul disputării acestei întîlniri, însă, partidele marilor maeștri „făceau" teoria

variantelor...) **4.c4:b5 a7—a6 5.b5:a6 Nc8:a6 6.Cb1—c3 d7—d6 7.g2—g3** (Mai tîrziu s-a recomandat pentru alb varianta 7.Cf3 g6 8.e4 N:f1 9.R:f1 Ng7 10.h3, cu ideea aducerii regelui la h2, dar ea s-a dovedit prea lentă) **7...g7—g6 8.Nf1—g2 Nf8—g7 9.Cg1—h3!** (După părerea mea, o mutare interesantă) **9...0—0 10.0—0 Cb8—a6 11.Ch3—f4 Dd8—c7!** (Probabil cel mai exact, dar s-au încercat și mutările Db6 și Da5) **12. Dd1—c2 Tf8—b8 13.Ta1—b1 c5—c4!** (O înaintare tematică, care va da negrului un joc foarte activ) **14.Cf4—h3** (Albul dorește să facă o regrupare a pieselor sale prin manevra Ch3—g5—e4, dar aceasta cere prea mult timp...) **14...Cd7—c5 15.Ch3—g5 Na6—c8!** (O mutare foarte bună, care pune sub semnul întrebării tot planul albului) **16.f2—f3 Cc5—a4!** (Lovitură tactică devenită posibilă din cauza șahului la a7) **17. Cc3:a4 Dc7—a7+ 18.Rg1—h1 Da7:a4 19.b2—b3** (Sau 19.D:a4 T:a4 20.a3 T:a3!) **19...Da4:a2 20.Tb1—b2 c4:b3!** (Prin acest pseudosacrificiu de damă, negrul cîștigă pionul d5. Vezi diagrama).

21.Tb2:a2 b3:c2 22.Ta2:c2 h7—h6! (O importantă mutare intermediară) **23.Cg5—h3 Cf6:d5 24.Ch3—f4 Cd5—b4** (Negrul apreciază, pe bună dreptate, că schimbul cailor i-ar da un avantaj mai mic decît continuarea din partidă) **25.Tc2—c7 e7—e5! 26.Cf4—d3 Cb4:d3** (Acum albul are un pion slab la d3) **27.e2:d3 Nc8—e6 28. Tc7—c2 Tb8—b3 29.f3—f4 Ta8—a1!** (Decisiv) **30.Nc1—d2 Ta1:f1+ 31.Ng2:f1 Ne6—d5+ 32.Nf1—g2** (Forțat, la 32.Rg1 urma 32...e:f4, amenințînd un șah decisiv la d4) **32...Tb3:d3 33.Ng2:d5 Td3:d5 34.f4:e5 d6:e5 35.Rh1—g2 Td5—d7 36.Rg2—f3 f7—f5** (După cîștigul celui de-al doilea pion, partida prezintă interes numai pentru a vedea cît de rapid a putut negrul să-și realizeze avantajul!) **37.Nd2—e3 g6—g5 38.Rf3—e2 Rg8—f7 39.Tc2—c4 Td7—e7 40.Ne3—d2 g5—g4 41.Tc4—a4 Te7—e6 42.Re2—f2 Rf7—g6 43.h2—h4!? g4:h3 44.Ta4—h4 Te6—a6 45.Th4:h3 Ta6—a2 46. Rf2—e1 h6—h5 47.Th3—h4 e5—c4! 48.Nd2—f4 Ng7—d4! 49.Nf4—d2 Nd4—e5! 50.Nd2—f4 Ne5:f4 51.g3:f4 Ta2—g2 52.Th4—h1 Tg2—g4 53.Th1—f1**

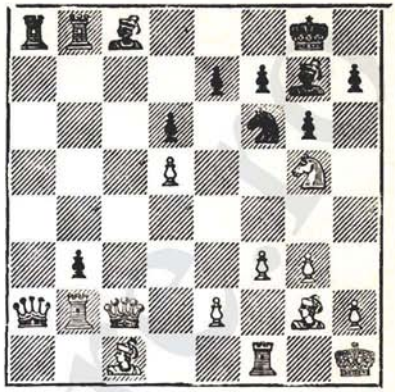

h5—h4 54.Re1—e2 Rg6—h5 55. Tf1—f2 h4—h3 56.Tf2—f1 h3—h2 şi, în sfîrşit, albul a cedat.

La data desfăşurării ei, o partidă de mare importanţă teoretică!

INDIANA REGELUI

Fl. Gheorghiu R. Fischer

Olimpiada de la Siegen, 1970

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 g7—g6 (Bobby a ales de data aceasta deschiderea sa favorită, Indiana regelui, după ce la Havana, în 1966, a suferit o înfrîngere neaşteptată cu Apărarea Nimzovici) **3.Cb1—c3 Nf8—g7 4.e2—e4 d7—d6 5. f2—f3 c7—c5!** (Contra Atacului Sämisch, Fischer alege o schemă de joc destul de rară, surprinzătoare la prima vedere) **6.d4:c5** (Se poate încerca şi 6.d5 sau 6.Cge2, dar mutarea aceasta este mai sigură) **6...d6:c5 7. Dd1:d8+ Re8:d8 8.Nc1—e3 Cf6—d7 9.Cg1—e2** (Previne un eventual schimb la c3, după care albul ar rămîne cu un pion slab la c4) **9...Cb8—c6 10. 0—0—0 b7—b6 11.f3—f4 Nc8—b7 12.g2—g3 Cc6—a5 13.Nf1—h3! e7—e6 14.b2—b3 Rd8—e7** (Negrul s-a apărat foarte exact şi poziţia rezultată din deschidere poate fi considerată egală) **15.Td1—d2** (Era, poate, mai bine 15.f5 cu joc foarte complicat şi şanse de ambele părţi, de exemplu: 15...Thd8 16.Thf1 h6!) **15...Th8—d8!** (Foarte periculoasă pentru negru era încercarea de-a cîştiga un pion prin 15...Cf6, la care urma 16. Thd1! C:e4 17.Td7+ Rf8 18. C:e4 N:e4 19.Tc7! Nc6 20.Td6! cu mari şanse de cîştig) **16. Th1—d1 Cd7—f6 17.e4—e5 Cf6—e4!** (Jocul continuă să fie echilibrat şi probabil că orice partidă între doi mari maeştri ar mai fi durat încă doar cîteva mutări înainte de a se da remiză. Fischer, însă, începe să joace cu multă energie la cîştig!) **18.Cc3:e4 Nb7:e4 19.Td2:d8 Ta8:d8 20.Td1:d8 Re7:d8 21. Ce2—c3 Ne4—h1!** (Mutarea aceasta paradoxală plasează nebunul negru într-o poziţie excelentă) **22.Nh3—f1!** (Începutul unei lungi şi interesante manevre de schimb a nebunului din h1) **22...f7—f6!** (Imediat ce are ocazia, Fischer îşi activizează nebunul din g7) **23. e5:f6 Ng7:f6 24.Rc1—d2 Ca5—c6 25.Nf1—d3 Ca5—b4!** (Împiedică pe alb să joace imediat Ne4) **26.Nd3—b1 Nf6—g7 27. Cc3—d1 Rd8—e7 28.Cd1—f2 Nh1—f3 29.a2—a3** (Fischer a recomandat după partidă 29.g4) **29...Cb4—c6 30.Nb1—e4!** (Albul şi-a realizat ideea) **30... Nf3:e4 31.Cf2:e4 Nf6—b2!** (O mutare excelentă, care creează o mică slăbire a structurii pionilor albi) **32.a3—a4 e6—e5!** (Negrul scapă de slăbiciunea din e6) **33.f4:e5 Nb2:e5 34. Ce4—g5 h7—h5 35.Cg5—f3**

Re7—e6 36.Rd2—d3 (Finalul de piese ușoare pare complet egal; în realitate însă, Fischer păstrează un ușor avantaj!) **36... Ne5—f6 37.h2—h3 Re6—f5 38. Ne3—f4!** (Activizează cea mai valoroasă piesă a albului) **38... g6—g5 39.Nf4—c7 g5—g4 40. h3:g4 h5:g4 41.Cf3—d2 Nf6—g5! 42.Cd2—b1!** (Mutarea din plic) **42...Ng5—h6 43.Cb1—c3 Cc6—b4+ 44.Rd3—e2 Nh6—g7 45.Cc3—b5 Cb4—c6!** (Mutare naturală de apărare și, în același timp, o cursă foarte rafinată! Astfel, după continuarea normală 46.Rd3 ar fi urmat 46...Ne5!! 47.N:e5 R:e5 48.Re3 a5! cu final cîștigat pentru negru. Vezi diagrama).

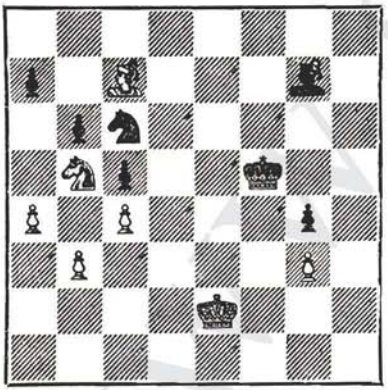

46.Cb5:a7!! (Un excepțional sacrificiu de figură, în final, găsit după o noapte grea de analiză minuțioasă, în timp ce colegii mei de echipă dormeau liniștiți, nebănuind pericolele pe care le ascundea acest final aparent atît de simplu. De altfel, a doua zi dimineață, efectuarea la masă a sacrificiului a provocat stupoare între spectatori și specialiști!) **46...Cc6:a7 47.Nc7:b6 Ca7—c6 48.a4—a5 Cc6—b4 49.Nb6:c5 Cb4—a6 50.Nc5—d6! Rf5—e6** (Sau 50...Nc3 51.Rd3 Na3 52.c5 cu joc fără probleme) **51. Nd6—f4 Ng7—f8 52.Nf4—d2 Nf8—d6 53.Re2—d3!** (Cel mai simplu) **53...Nd6:g3 54.b3—b4 Ng3—d6 55.Rd3—e4! Nd6—f8** (Sau 55...N:b4 56.N:b4 C:b4 57. Rf4 cu remiză) **56.c4—c5 Ca6:c5 57.b4:c5 Nf8:c5** și cei doi adversari au convenit asupra **remizei.**

Această partidă, atît de frumoasă tocmai prin simplitatea ei aparentă, a reprezentat, din păcate, ultima mea întîlnire la masa de joc cu acest titan al șahului, Robert J. Fischer.

APĂRAREA TARRASCH

Fl. Gheorghiu U. Andersson

Olimpiada de la Siegen, 1970

1.d2—d4 Cg8—f6 2.c2—c4 e7—e6 3.Cb1—c3 d7—d5 4. Cg1—f3 c7—c5 (Reintrodusă în practica marilor turnee de către fostul campion mondial B. Spasski, această deschidere caută să asigure negrului un joc viu de figuri) **5.e2—e3** (Alte continuări sînt 5.c:d5 și 5.g3!?) **5...Cb8—c6 6.a2—a3!** (Considerată și acum cea mai bună mutare) **6...c5:d4** (Cel mai sigur este 6...a6) **7.e3:d4 Nf8—e7 8.**

c4—c5! (După aceasta, albul are un avantaj destul de clar, pionul c5 stînjenind foarte mult activitatea figurilor adverse) **8...Cf6—e4 9.Dd1—c2!** (Obligă pe negru să ia o hotărîre) **9...f7—f5** (Slab era 9...Da5 10.Tb1! C:c3 11.b4 cu avantaj clar pentru alb) **10.Nf1—b5!** (Ia în stăpînire cîmpul central e5) **10...Nc8—d7 11.0—0 0—0 12. Nc1—f4!** (Mai slab era direct 12.N:c6 N:c6 13.Ce5 Nf6 14.Nf4 g5! şi negrul nu stă rău) **12... Dd8—e8 13.Nb5:c6 Nd7:c6 14. Cf3—e5** (Interesant este şi 14. Ne5 g5 15.Ce1 urmat de Cd3 şi albul stă mai bine) **14... Ne7—f6 15.f2—f3!** (Este clar că după 15...Cg5 16.Tfe1 albul are probabil avantaj decisiv) **15... g7—g5!** (Singura contraşansă, cu toate că în urma complicaţiilor ce vor rezulta, negrul va pierde un pion. Vezi diagrama).

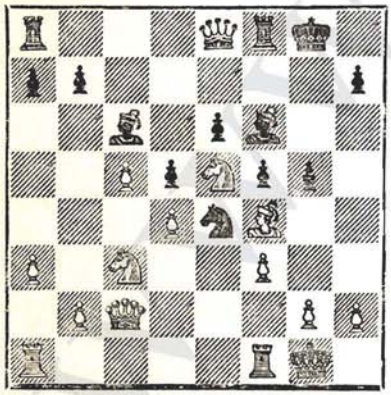

16.f3:e4 g5:f4 17.Ce5:c6 b7:c6 18.e4—e5 (Închizînd centrul, albul cîştigă forţat pionul f4) **18...Nf6—g5 19.Cc3—e2 Tf8—f7 20.Ce2:f4 Rg8—h8** (Negrul caută contrajoc pe coloana g) **21.Tf1—f3! Ng5:f4 22.Tf3:f4 Tf7—g7 23.Dc2—e2** (Albul are un pion în plus, dar realizarea acestui avantaj într-o poziţie deschisă, cu joc de figuri grele pe ambele flancuri, nu este de loc uşoară) **23...Ta8—b8 24. b2—b4 a7—a5!** (Negrul trebuie să joace foarte activ) **25.b4:a5!** (Rămînînd cu pionul „a" liber depărtat, albul îşi asigură cîştigarea practică a oricărui final) **25...Tb8—b5 26.Rg1—h1 De8—b8!** (Mai bine decît 26...T:a5 27.g4!) **27.g2—g4!** (Totuşi! Albul provoacă mari complicaţii tactice, căutînd să treacă partida în final) **27...Tb5—b2 28.De2—f1 Db8—b3** (Înţelegînd că la o desfăşurare normală a evenimentelor negrul pierde uşor, marele maestru suedez joacă totul pe o carte) **29.a5—a6 Db3—c2 30.Df1—h3!** (Singura mutare bună, dar ea parează ameninţările negrului) **30... Tg7:g4 31.a6—a7!** (Pionul liber a s-a transformat într-o forţă) **31...Tg4—g8 32.Ta1—g1!** (Forţează schimbul turnurilor) **32... Tg8:g1+ 33.Rh1:g1 Tb2—b1+ 34.Tf4—f1 Tb1:f1+ 35.Dh3:f1 Dc2—a4 36.Df1—f4 Da4:a7?** (În mare criză de timp, negrul ia pionul cel mai periculos, dar aceasta îl va duce la pierdere imediată! Ceva mai bine era 36...D:a3, cu speranţe de şah etern) **37.Df4—h6!!** (O lovitură

de trăznet, care pune capăt luptei, deoarece se amenință atît Df6+, cît și Df8 mat. La 37... Dg7+ albul schimba damele, transformînd apoi pionul a, iar la 37...De7 sau 37...Df7, decide 38.Df6+). Negrul a cedat.

Poziția finală merită încă o diagramă:

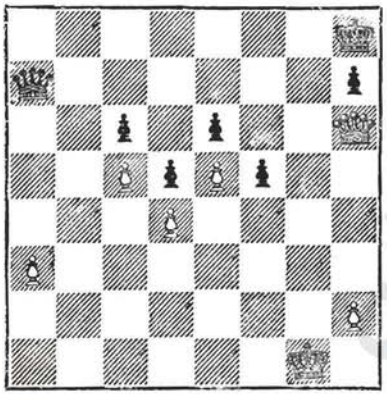

O partidă unitară, cu atît mai valoroasă cu cît a fost jucată în condiții psihologice deosebit de dificile (echipa României avea neapărată nevoie de victoria mea pentru a obține calificarea în finala Olimpiadei).

APĂRAREA PIRC-UFIMȚEV

Fl. Gheorghiu — M. Ghindă

Finala campionatului național, 1970

1.e2—e4 g7—g6 2.d2—d4 Nf8—g7 3.Cb1—c3 c7—c6!? (O schemă modernă, recomandată de specialiștii sovietici. Mutarea obișnuită este 3...d6) **4.Cg1—f3 d7—d6** (Negrul se răzgîndește și reintră în căile normale de joc ale acestei deschideri. După continuarea 4...d5 5.h3! albul stă mai bine în toate variantele, de exemplu: 5...d:e4 6.C:e4 Cbd7 7.Nc4 Cgf6 8.C:f6+ C:f6 9.0—0 0—0 10.Te1! sau 5... Cf6!? 6.e5 Ce4 7.Nd3 C:c3 8. b:c3 c5 9.d:c5!, Gheorghiu—Cardoso, Torremolinos, 1974) **5. Nf1—c4!?** (O continuare mai puțin uzitată. Mutările obișnuite sînt 5.Ne2, 5.h3 sau 5.a4) **5...Cg8—f6 6.e4—e5** (Duce la o ușoară inițiativă pentru alb) **6...d6:e5 7.Cf3:e5 0—0 8.0—0 Cb8—d7 9.h2—h3!** (După cum am aflat după partidă, această mutare reprezintă o inovație teoretică! Mutările recomandate de specialiști sînt 9.Ng5, 9.De2 și 9.f4!?) **9...Cf6—d5!?** (Căutînd egalitatea, tînărul meu adversar alege o variantă forțată, aparent foarte bună, dar care duce, în ultimă instanță, la un final avantajos pentru alb. În spiritul acestei deschideri ar fi fost, probabil, 9...Cb6 10.Nb3 a5! 11.a4 Cfd5! cu joc complicat) **10.Cc3:d5 c6:d5 11.Nc4:d5 Cd7:e5 12. d4:e5 e7—c6!?** (Mutarea aceasta intermediară reprezintă poanta jocului negrului, care-și recîștigă forțat pionul. Ea are însă defectul că închide practic nebunul din c8, care pînă la sfîrșitul partidei va ocupa o poziție pasivă) **13.Nd5—f3!** (De aici, nebunul alb va exercita o presiune neplăcută asupra flancului damei advers) **13...Dd8—**

c7 14.Dd1—d6! (Albul nu se opune simplificărilor) **14... Ng7:e5 15.Dd6:c7 Ne5:c7 16. Nc1—e3!** (După această mutare simplă, care pune în evidență diferența dintre pozițiile nebunilor, avantajul albului este clar. Vezi diagrama).

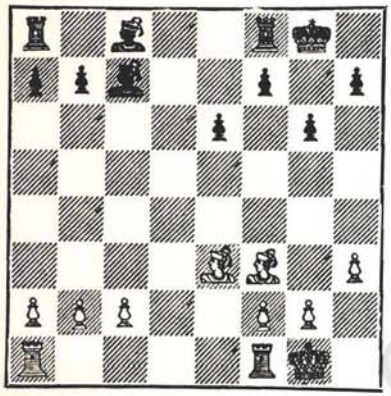

16...e6—e5 17.a2—a4! (Amenință printre altele, a4—a5—a6) **17...Tf8—e8** (Mutarea impulsivă 17...Ne6 ducea, de asemenea, la avantaj pentru alb: 18.N:b7 Tb8 19.Ne4 T:b2 20.N:a7) **18.Nf3—d5 a7—a6 19. a4—a5!** (Se conturează amenințări de zugzwang) **19... Ta8—b8 20.Ne3—a7 Tb8—a8 21.Na7—c5** (Cu cîștig de tempo, nebunul alb a ocupat o poziție excelentă) **21...Ta8—b8 22. Tf1—d1** (Albul își centralizează piesele) **22...Nc8—e6 23.c2—c4!** (Îl obligă pe negru să ia o decizie importantă, fiindcă e clar că 23...N:d5? 24.c:d5! duce la mare avantaj pentru alb) **23... Tb8—d8!?** (Negrul nu rezistă tensiunii nervoase provocate de o apărare pasivă și se grăbește cu o nouă variantă simplificatoare, care mărește avantajul adversarului!...) **24.Nd5:b7 Ne6:c4 25.Td1:d8 Te8:d8 26. Nc5—b6!!** (Forțînd schimbul nebunilor negri, albul obține un pion liber foarte periculos, care va decide soarta partidei. Vezi diagrama).

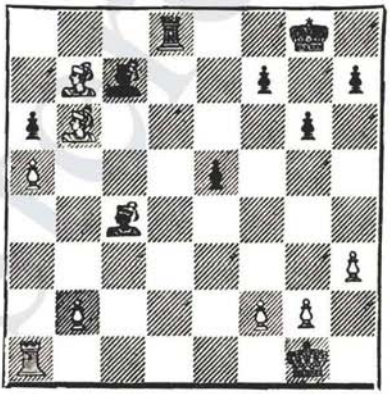

26...Nc7:b6 (La 26...Tb8, albul putea cîștiga un pion cu 27. N:c7 T:b7 28.N:e5, iar la 26... Td7!? 27.Nc8 Te7? 28.Tc1! cîștiga rapid) **27.a5:b6 Td8—b8 28.Nb7:a6 Nc4—e6** (După schimbul nebunilor, albul cîștiga ușor, iar la 28...Nd5, poate urma 29.Ta5! T:b6 30.T:d5 T:a6 31.T:e5 și albul cîștigă finalul, datorită pionului liber b) **29. b6—b7 Ne6—d5 30.Ta1—a5!** (Decisiv) **30...Nd5:b7 31.Ta5—b5** și negrul a cedat.

O partidă de tehnică pură, care arată pericolele jocului la remiză!

PALMARES

Anul	Concursul	Loc	+	=	—	Puncte
1959	Campionatul mondial studenţesc pe echipe — Leningrad	—	5	1	1	5½
1960	Sibiu — Camp. României (½)	1	7	7	1	10½
	Bucureşti — Camp. României 13	1	8	9	1	12½
1961	Haga — C.M. juniori					
	— preliminarii	1	4	2	0	5
	— finala	2	8	1	2	8½
	Bucureşti — Internaţional VI	10	2	5	5	4½
	Bucureşti — Camp. României 14	3	8	8	3	12
1962	Bucureşti — Internaţional VII	3—4	6	8	1	10
	Marianske Lazne — C.M.U. (m1)	—	4	8	1	8
	Varna — Olimpiada XV (m3)	—	6	8	1	10
	Bucureşti — Camp. României 15	1—2	8	10	1	13
	Idem — Baraj (Günsberger)	1	3	1	0	3½
1963	Vrnjaka Banja — C.M. juniori					
	— preliminarii	1	4	1	0	4½
	— finala	1—2	6	3	0	7½
	— baraj (Janata)	1	0	4	0	2
1964	Kecskemet — Turneul zonal	7	3	10	2	8
	Bordeaux — „Europe Echecs“	5—7	4	4	2	6
	Sinaia — C.E. II (½) (m3)	—	4	2	0	5
	Tel Aviv — Olimpiada XVI (m2)	—	8	8	1	12
	Bucureşti — Camp. României 17	1	10	8	1	14
1964—1965	Hastings 40	2—3	5	3	1	6½
1965	Mar del Plata	7	6	6	3	9
	Hamburg — C.E. II finala (m1)	—	1	7	2	4½
	Sinaia — C.M.U. (m1)	—	8	4	1	10
	Belgrad	1—2	3	9	1	7½
	Bucureşti — Camp. României 18	1	13	8	0	17
1965—1966	Hastings 41	6	3	2	4	4
1966	Bucureşti — Internaţional VIII	2	7	6	1	10
	Tel Aviv	4	5	8	2	9
	Örebrö — C.M.U. XIII (m1)	—	8	5	0	10½
	Bucureşti — Camp. României 19	1	10	9	0	14½
	Havana — Olimpiada XVII (m1)	—	9	7	3	12½
1967	Vrnjacka Banja — zonal	4	6	9	2	10½
	Bucureşti — Internaţional IX	1	6	7	0	9½
	Moscova — A 50-a aniversare a Marii Revoluţii	13	3	10	4	8

www.sahe.ro

	Harachov — C.M.U. XIV (m1)	—	6	5	0	$8^1/_2$
	Winnipeg	6	1	7	1	$4^1/_2$
	București — Camp. României 20	1	9	10	0	14
1967—1968	Hastings 43	1—4	3	6	0	6
1968	Wijk aan Zee	5	2	13	0	$8^1/_2$
	București — Internațional X	7—9	3	7	2	$6^1/_2$
	Monte Carlo	6—8	3	9	1	$7^1/_2$
	Skoplje Ohrid	12	3	13	3	$9^1/_2$
	Vinkovci	4—5	4	9	0	$8^1/_2$
	Lugano — Olimpiada XVIII (m1)	—	3	14	0	10
	Palma de Mallorca	9	4	9	4	$8^1/_2$
1969	Manila — Camp. open	1	11	0	0	11
	Monte Carlo	5—6	3	6	2	6
	Ljubljana	7—8	3	10	2	8
	Amsterdam — I.B.M.	11	2	8	5	6
	Atena — zonal	4	7	10	0	12
	București — Camp. României 22	3	6	12	1	12
1970	Budapesta	8—11	2	11	2	$7^1/_2$
	Skoplje	3	7	6	2	10
	Buenos Aires	4—6	5	11	1	$10^1/_2$
	Siegen — Olimpiada XIX (m1)	—	6	10	3	11
	București — Camp. României 23	1—2	10	8	1	14
	Total		304	402	77	

INDICE DE DESCHIDERI

(numerele indică pagina)

Apărarea Alehin 136, 172
Apărarea Benoni 46, 169, 179, 181, 206
Apărarea Caro-Kann 69, 119, 160
Apărarea Catalană 203
Apărarea Franceză 30, 55, 61, 149, 153
Apărarea Grünfeld 20, 35, 186
Apărarea Nimzovici 73, 121, 145, 195
Apărarea Pirc-Robatsch 158
Apărarea Pirc-Ufimțev 219
Apărarea Siciliană 17, 41, 51, 59, 62, 83, 86, 99, 102, 107, 110, 127, 131, 135, 138, 139, 156, 164, 165, 185, 208, 209
Apărarea Slavă 45, 115, 193, 197
Apărarea Spaniolă 29, 43, 53, 73, 74, 129, 143, 167
Apărarea Tarrasch 190, 217
Benoni modern 71
Deschiderea Engleză 37, 85, 98, 106, 155, 162, 188, 211
Gambitul damei 13, 15, 90, 91, 182
Gambitul damei acceptat 27, 39, 88
Gambitul regelui 10, 57
Gambitul Volga-Benkö 219
Indiana damei 23, 26, 93, 192
Indiana regelui 67, 76, 94, 96, 101, 104, 108, 116, 133, 141, 144, 147, 177, 184, 205, 213, 216
Indiana veche 21

INDICE DE NUME DE JUCĂTORI
(numerele indică pagina)

Andersson, U. 217
Bălănel, I. 13
Barczay, L. 127, 208
Bednarsy, J. 102
Bielicky, C. 74
Bisguier, A. 211
Bojkovici, S. 45
Botez, C. 94
Botvinnik, M. 162
Bouwmeester, H. 61
Calvo, R. 21, 181
Ciocâltea, V. 67, 93
Czerniak, M. 26, 99
Damianovici, M. 209
Diez del Corral 179
Donner, J. H. 158, 186
Drimer, D. 135
Dückstein, A. 30
Fischer, R. 121, 167, 215
Forintos, G. 164
Gaprindaşvili, N. 69
Geet, V. 160
Gheller, E. 139
Ghindă, M. 219
Ghiţescu, T. 17
Gligorici, S. 116, 177
Gunnarsson, J. 129
Hamann, S. 138
Honfi, K. 35
Janata, M. 46
Janosevici, M. 172, 205
Jansa, V. 136
Johanessen, S. 119
Kagan, S. 106, 144
Kaplan, J. 156
Keene, R. 155
Kinnmark, O. 23
Kolarov, A. 57, 101
Korcinoi, V. 98
Lee, P. 43
Lengyel, L. 53
Liebert, H. 55, 59
Littlewood, N. 73
Mabbs 10
Matulovici, M. 169
Minev, N. 115
Mitici, B. 90
Minici, D. 104
Möhring, G. 91
Mohrlock, D. 131
Momo, J. 29
Naranja, R. 213
Olafsson, F. 195
Ostojici, P. 88
Pavlov, M. 147
Parma, B. 190
Pedersen, H. 86
Petrosian, T. 76
Pfleger, H. 71
Portisch, L. 39, 41, 143
Rădulescu, M. 15
Radulov, I. 203
Ree, H. 85
Reyes, R. 185
Reshevsky, S. 206
Rodriguez, R. 184
Sajtar, J. 37
Savon, V. 83, 108
Smidt, W. 20
Spasski, B. 145
Spiridonov, N. 193
Ştein, L. 141
Stoppel, W. 197
Tatai, S. 188
Troianescu, O. 149
Uhlmann, W. 27, 153
Ungureanu, E. 133
Unzicker, W. 62, 78
Vaisman, V. 110
Vasiukov, E. 96
Wade, R. 165
Westerinen, H. 51, 107, 182
Wright, 192
Yanofsky, A. 214

www.scrc.ro

CUPRINS

CUVÎNT ÎNAINTE 5
ÎN LOC DE PREFAȚĂ 7
EMOȚIILE DEBUTULUI 9
PRIMUL MEU TITLU DE CAMPION AL ROMÂNIEI . . 12
VICECAMPION MONDIAL DE JUNIORI ÎN 1961 . . . 19
MAESTRU INTERNAȚIONAL LA 18 ANI 25
ÎN SFÎRȘIT, CAMPION MONDIAL DE JUNIORI . . . 33
PRIMA NOTĂ DE MARE MAESTRU INTERNAȚIONAL . 49
CUM AM DEVENIT MARE MAESTRU INTERNAȚIONAL . 65
SUCCESE ȘI RATĂRI 81
VICTORIE LA BOBBY FISCHER 113
ÎNTÎLNIRI CU ELITA ȘAHULUI MONDIAL 125
VICTORIE LA HASTINGS, ÎNTR-UN AN DE MARI CONFRUNTĂRI 151
MARI TURNEE PENTRU CULORILE ȚĂRII 174
UN AN DE SUCCESE, DAR SCORUL CU BOBBY FISCHER A DEVENIT EGAL 199
PALMARES 221
INDICE DE DESCHIDERI 222
INDICE DE NUME DE JUCĂTORI 223

www.sahsre.ro

Aspect de la meciul de baraj pentru titlul de campion mondial la juniori, Gheorghiu—Janata (Cehoslovacia), Vrnjacka Banja, 1963

După primirea Cupei și a cununii de lauri de campion mondial de juniori, Vrnjacka Banja, 1963

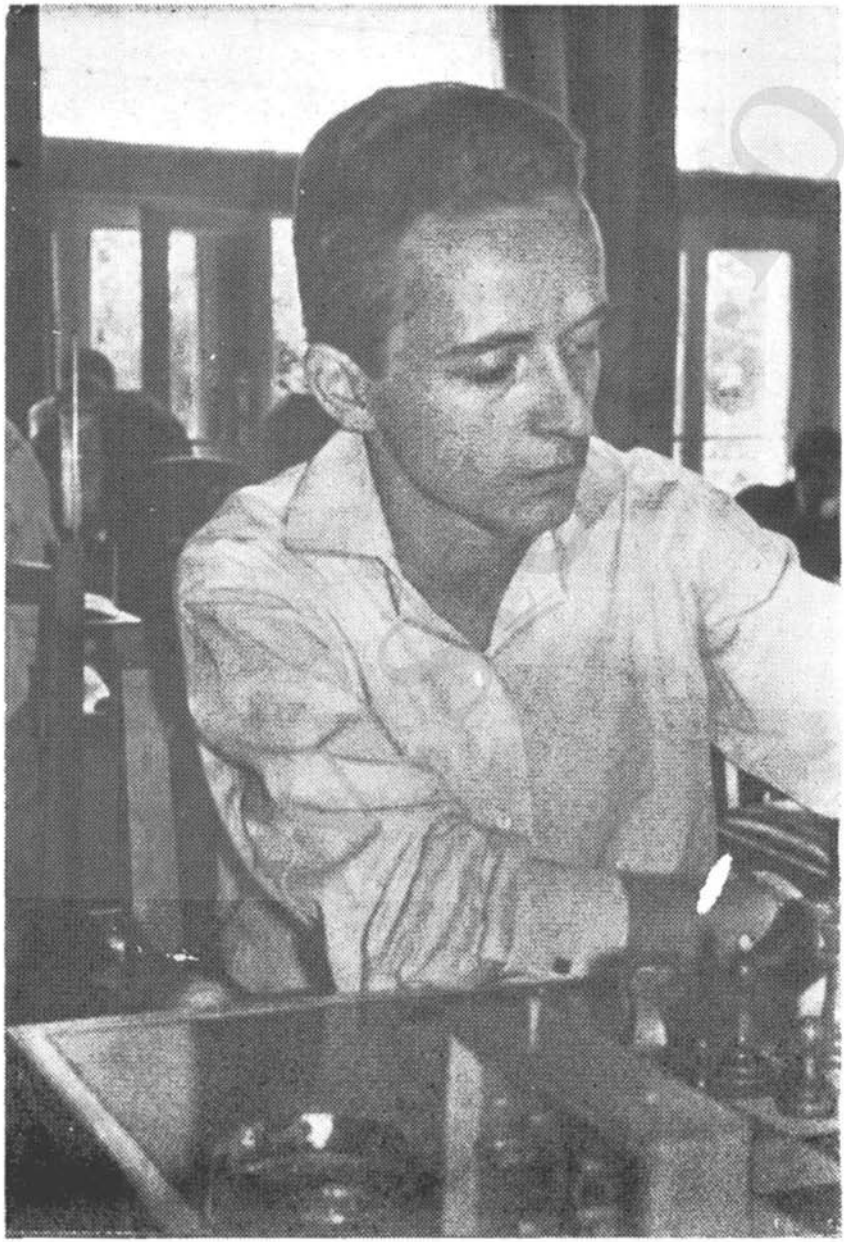

Campion mondial de juniori, 1963—1965, Vrnjacka Banja

Împreună cu antrenorul V. Urseanu, după acordarea titlului de maestru emerit al sportului, 1963

Campionatul mondial studențesc pe echipe, Sinaia, 1965

Memorabila partidă cu Bobby Fischer, încheiată cu victoria lui Florin Gheorghiu. Havana, 1966

Semifinala Campionatului Europei pe echipe, Sofia, 1967. Partida Gheorghiu—Uhlmann

Turneul marilor maeştri, Winnipeg, Canada, 1967. Partida Gheorghiu—Keres

Marele turneu de la Palma de Mallorca, 1968. Partida Gheorghiu—Smislov

Florin Gheorghiu, felicitat de primarul oraşului Hastings (Anglia), cu ocazia înmînării premiului, 1968

Înminarea trofeului pentru cîştigarea, în Filipine, a Open-ului Meralco, cu un rezultat absolut (11 puncte din 11 posibile), Manila, 1969

La masa de joc, în timpul desfășurării unui meci. Olimpiada de la Siegen (R.F. Germania), 1970

Ferdinand Marcos, președintele Republicii Filipine, felicitîndu-l pe Florin Gheorghiu

Olimpiada de la Siegen (R.F. Germania), 1970. Meciul România—U.R.S.S. Partida Spasski—Gheorghiu

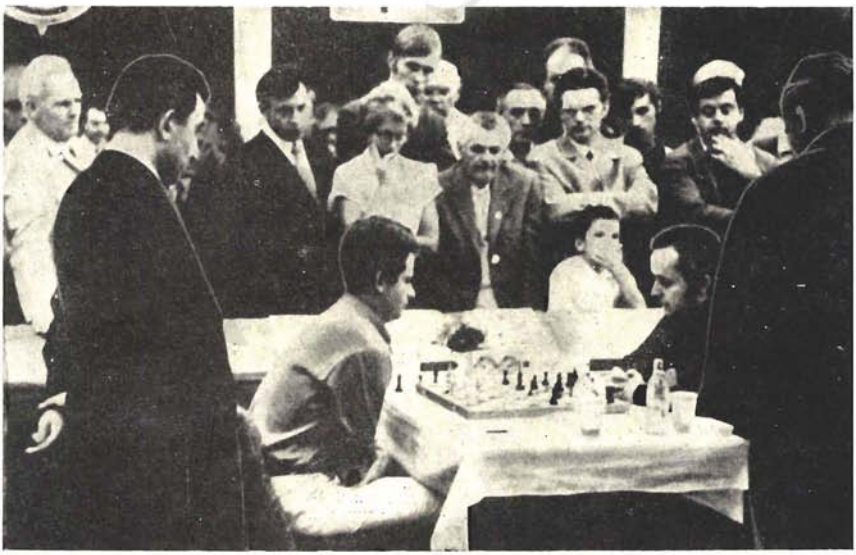

EDITURA
SPORT-TURISM

Lei 9,50

EDITURA SPORT-TURISM

Lei 9,50